

JYU DISSERTATIONS 347

Jenny Säilävaara

Pitkään imettäneet äidit

Tutkimus äitien fyysisestä,
sosiaalisesta ja emotionaalisesta tilasta

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
FACULTY OF HUMANITIES AND
SOCIAL SCIENCES

JYU DISSERTATIONS 347

Jenny Säilävaara

Pitkään imettäneet äidit

Tutkimus äitien fyysisestä,
sosiaalisesta ja emotionaalisesta tilasta

Esitetään Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi tammikuun 29. päivänä 2021 kello 12.

Academic dissertation to be publicly discussed, by permission of
the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Jyväskylä,
on January 29, 2021 at 12 o'clock noon.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄ 2021

Editors

Olli-Pekka Moisio

Department of Social Sciences and Philosophy, University of Jyväskylä

Ville Korkiakangas

Open Science Centre, University of Jyväskylä

Cover photo by Jenny Säilävaara.

Copyright © 2021, by University of Jyväskylä

Permanent link to this publication: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8503-5>

ISBN 978-951-39-8503-5 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-8503-5

ISSN 2489-9003

ABSTRACT

Säilävaara, Jenny Wilhelmina

Long-term breastfeeding mothers. Study of physical, social and emotional space of mothers.

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2021, 79 p.

(JYU Dissertations,

ISSN 2489-9003; 347)

ISBN 978-951-39-8503-5 (PDF)

Different norms define what is considered normal in breastfeeding. In Finland, mothers are expected to breastfeed their children, with the duration of the breastfeeding period defined by health authorities as well as cultural expectations. The national goal is to make Finland one of the top breastfeeding countries statistically, yet at the same time many mothers struggle to breastfeed.

This study examines breastfeeding beyond infancy (12 months) as a cultural phenomenon. The point of view is in gender studies, and it follows the tradition of feminist studies by giving a voice and space to mothers while studying norms and expectations critically. Mothers in Finland are typically expected to breastfeed for one year at the most. The concept of long-term breastfeeding was analyzed in four substudies that each had their own point of view: physical space, embodiment, relationality, and good mothering in media discourses. The study is based on an interest in space and its physical, social and emotional construction. The research questions were as follows: How is physical, social and emotional space constructed in the mothers' writings and media texts?

The study is based on two different datasets. In the first, 39 written accounts of Finnish mothers who have breastfed over 12 months were collected in 2012. These data were analyzed by qualitative content analysis. The second dataset consists of media texts about long-term breastfeeding and public breastfeeding published by two major Finnish news sites between 2014 and 2017. These data were analyzed by discourse analysis.

The results suggest that long-term breastfeeding challenges the normativity of "fit" and "unfit" mothering. The study contributes to diversifying the understanding of mothering. It reveals that mothers face problems in physical space, social space is filled with conventions of what is proper, and emotional space is defined by fit and unfit emotions. This study concentrates on mothers' experiences and media texts rather than health authorities' statements and therefore contributes to breaking down the medicalization of breastfeeding.

Keywords: Long-term breastfeeding, space, mothering, embodiment, relationality

TIIVISTELMÄ

Säilävaara, Jenny Wilhelmina

Pitkään imettäneet äidit – Tutkimus äitien fyysisestä, sosiaalisesta ja emotionaalista tilasta

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2021, 79 s.

(JYU Dissertations,

ISSN 2489-9003; 347)

ISBN 978-951-39-8503-5 (PDF)

Imetykseen liittyy paljon erilaisia normeja. Suomessa äitien odotetaan imettävän lapsiaan, mutta imetyksen sopivaa kestoa määrittävät sekä terveysviranomaisten suositukset että kulttuuriset odotukset. Suomella on kansanterveydellinen tavoite nousta imetystilastojen kärkeen. Samalla monet äidit kohtaavat haasteita imetyksen kanssa.

Tämä artikkeliväitöskirja käsittelee yli vauvaiän (12 kk) jatkuvaa imetystä kulttuurisena ilmiönä. Tutkimuksen näkökulma on sukupuolentutkimuksellinen. Tutkimus kiinnittyy feministisen äitiystutkimuksen perinteeseen antamalla tilaa äitien kokemuksille sekä tarkastelemalla kriittisesti kulttuurisia normeja ja odotuksia. Esitän, että suomalainen imetysnormi asettuu 12 kuukauden kohdalle, eli äitien oletetaan imettävän maksimissaan vuoden ajan. Väitöskirjan neljässä osatutkimuksessa vuoden normin ylittävää imetystä tarkastellaan kussakin tietyn teoreettisen keskustelun ja käsitteellistyksen avulla. Näitä ovat tila, ruumiillisuus ja relationaalisuus sekä hyvän äitiyden määrittely. Väitöstutkimuksen yhteenvedossa keskeistä on tilan rakentuminen fyysisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti, joihin myös ruumiillisuus ja relationaalisuus kiinnittyvät. Tutkimuskysymyksenä on, millaisena pitkään imettäneiden äitien fyysinen, sosiaalinen ja emotionaalinen tila rakentuu kokemuskertomuksissa ja mediateksteissä.

Aineistoja on kaksi. Ensisijaisena aineistona on vuonna 2012 kirjoituskutsulla kerätyt 39 äitien kirjoittamaa imetystä käsittelevää kokemuskertomusta, joita analysoidaan laadullisen sisällönanalyysin keinoin. Toisena aineistona on Ylen ja *Helsingin Sanomien* internetsivuilla vuosien 2014–2017 välillä julkaistut mediatekstit, jotka käsittelevät pitkäkestoista imetystä ja/tai julkista imetystä. Mediatekstejä analysoidaan kriittistä diskurssianalyysia hyödyntäen.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yli vauvaiän jatkuva imetys haastaa kulttuurisia normeja sopivan ja epäsopivan välillä. Väitöskirja pyrkii manipuloidaan äitiydestä käytävää keskustelua tuomalla keskiöön äitien kokemuskertomukset ja imetystä käsittelevät mediatekstit. Tulokset osoittavat fyysisiin tiloihin liittyvää hankaluutta, sosiaalisessa tilassa rakentuvia sopivuussääntöjä sekä emotionaalisia tiloja, joita määrittävät äitien imetykseen liittyvät (fyysiset) tunteet ja niiden sopivuus tai sopimattomuus. Tutkimus myös purkaa osaltaan imetykseen liittyvää medikalisaatiota keskittymällä terveysviranomaisten tuottamien dokumenttien sijaan äitien kokemuskertomuksiin ja mediateksteihin.

Avainsanat: pitkäkestoinen imetys, tila, äitiys, ruumiillisuus, relationaalisuus

Author's address Jenny Säilävaara
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä
jenny.w.sailavaara@jyu.fi

Supervisors Senior Lecturer Martina Reuter
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä

Professor Marjo Kuronen
Department of Social Sciences and Philosophy
University of Jyväskylä

Reviewers Professor Jaana Vuori
School of Humanities
University of Eastern Finland

Academy Research Fellow Riikka Homanen
Faculty of Social Sciences
Tampere University

Opponent Academy Research Fellow Riikka Homanen
Faculty of Social Sciences
Tampere University

ESIPUHE

Tutkimukseeni osallistuneet äidit ovat mahdollistaneet tämän tutkimuksen olemassaolon. Kiitos rohkeudestanne kertoa ja osoittamastanne luottamuksesta, toivottavasti teen pohdinnoillenne oikeutta.

Ohjaajani yliopistonlehtori Martina Reuter ja professori Marjo Kuronen: Kiitos kaikesta! Olette ohjanneet työtäni jämäkästi ja pitkäjänteisesti. Molempia kiitän tarkkanäköisistä kommentteista, joiden avulla tekstini ovat parantuneet. Martinaa kiitän erityisesti huumorista, joka on kulkenut mukana tiukoissakin tilanteissa. Marjoa kiitän rauhallisuudesta ja sinnikkyydestä tämän työn ohjaamisessa.

Professori Jaana Vuorta ja akatemiaturkija Riikka Homasta kiitän esitarkastajiksi lupautumisesta. Saamieni asiantuntevien kommenttien ja neuvojen pohjalta väitöskirjani selkeytyi ja sai muotonsa kokonaisuutena. Riikka Homasta kiitän myös vastaväittäjäksi lupautumisesta.

Rahoitusta olen saanut Suomalaiselta Konkordia-liitolta, Jyväskylän yliopistolta sekä yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitokselta. Kirjasto, eli avoimen tiedon keskus, antoi työtilan minulle, kun sitä tarvitsin. Jyväskylän yliopisto myönsi minulle tutkijaliikkuvuusrahan, jonka avulla pääsin työstämään väitöskirjaani University of the West of England -yliopistoon Bristoliin. Kiitos näistä tutkimustyötä helpottaneista materiaalisuuksista.

Tätä tutkijuutta ovat tukeneet myös monet yliopiston hallinnon henkilöt. Haluan kiittää erityisesti Seija Paanasta kaikesta avusta vuosien varrella! Sinut tavatessa tai kanssasi sähköpostitse asioidessa tulee aina hyvä mieli! Myös useamman työsopimuksen minulle laatinut Kaisu Väänänen ja matka-asioissa neuvoja antanut Tarja Etelälahti: kiitos teille!

Olen saanut olla mukana perhetutkijoiden seminaarissa, ja sen vertaistuki ja ohjaajien palaute on ollut tärkeää ja tutkimustyötä helpottavaa. Kiitos Eija Sevón, että kutsuit minut mukaan. Anna Rönkä ja Kimmo Jokinen ovat ohjanneet meitä nuoria tutkijoita kannustavasti ja innostavasti, kiitos siitä. Lämmin kiitos myös kaikille seminaarin vertaisille, on ollut virkistävää olla mukana kannustavassa porukassanne.

Tuula Juvosta haluan kiittää kiinnostuksesta akateemiseen tekemiseeni vielä pitkään pro gradu -työni ohjaamisen jälkeenkin. Kiitos sammakkotarhasta ja toivon hippusista vuosien varrella. Toivon, että tämä työ ja erityisesti sen valmiiksi saaminen tuottaa sinulle iloa.

Olen onnekas, että arjessa ympärilläni on niin paljon viisaita ihmisiä. Työhuoneen, ja monet lounaat, on kanssani jakanut Annukka Lahti. Kiitos tuesta ja ymmärryksestä, kiitos naurusta ja höpsöilystä. We sure can do it! Taru Haapala ja minä jaamme jonkin hämäläisen huumorintajun ja toisaalta tekemisen meinigin, että välillä se on oksat pois. Kiitos, kun sanot aina suoraan! Hanna-Mari Kivistöä haluan kiittää lempeydestä ja vahvuudesta, sinun kyvystäsi huomioida muut voisi aika moni oppia. Siru Lehto: Onpa ollut ilo ja kunnia tutustua sinuun

tässä viime vuosina. Olet lämmin ja kipakka samaan aikaan, minusta se on parasta sinussa. Mihinkähän me vielä yhdessä ryhdymmekään? Hilikka Mehtätaloa kiitän yhdessä kirjoittamisesta ja syvällisistä keskusteluista.

Sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtorit Hannele Harjunen ja Minna Nikunen, on ollut ilo työskennellä kanssanne! Toivottavasti yhteistyömme jatkuu myös tulevaisuudessa. Akateemisten ansioiden ohella arvostan Hannelen aloittamaa perinnettä, jonka mukaan työmatkoilta tuodaan aina suklaata työkavereille.

I want to express my deepest gratitude to Dr. Sally Dowling for all the professional help and guidance. The opportunity to get to know you has been a great delight for me. Our talks about long-term breastfeeding and research have been very important to me. So thank you Sally!

Työhöni ovat vaikuttaneet monet konferensseissa ja seminaareissa tapamani tutkijat, kiitos teille. Epävirallisen seminaarimme osaavat tyypit: Annukka Lahti, Heidi Elmgren, Tiina Sihto, Armi Mustosmäki, Johanna Turunen, Suvi Kouri ja Laura Mankki, asioita on ollut hyvä mieltä kanssanne. Johannalle kiitos yhteisistä kirjoitushetkistä. Kiitos myös Jyväskylän yliopiston Kantti-verkoston jäsenille.

Teetä on tullut nautittua monessa rakennuksessa ja kerroksessa tätä työtä tehdessä – viimeisimpänä Opinkiven kolmoskerroksessa, jonka kahvittelijoita kiitän seurasta ja keskusteluista. Hanna-Mari Husu ja Samuel Lindholm: työhön ja politiikkaan liittyvien asioiden lisäksi teidän kanssanne on ollut ilo keskustella ja analysoida elokuvia ja sarjoja. Kiitän myös Suvi Kouria hyvistä keskusteluista ja hankaluuksien ratkomisesta yhdessä.

Ilman ystäviä en tietenkään olisi saanut mitään tehtyä. Ihana Maija Lähteenmäki on ollut ystäväni sukupuolentutkimuksen opintojen aloittamisesta alkaen. Kiitos viisaudestasi, kiitos avoimuudestasi! Ja siitä, että viet minut aina Talvipuu-tarhaan. Kiitos myös siitä, että laitoit tekstin pilkut paikalleen, mahdolliset virheet ovat minun omiani.

Reija Katainen ja Hanna Houtsonen: Ajattelen teidän olevan minun ihmisiäni. Teidän kanssanne oli ilo tehdä silloisen naistutkimuksen opintoja ja ihailen teitä aina vaan!

Ystävääni Tittaa haluan kiittää heittäytymisestä ja naurusta, mutta myös valtakunnan ja maailman poliittisiin kuvioihin liittyvistä keskusteluista. Helille kiitos ihmisyydestä ja valosta, ilman sinua olisi maailmani aika paljon ankeampi. Sinulla on myös ihmeellinen usko minuun ja ihmisiin, pidän sitä arvossa. Ystäväni Elina: Joskus on hyvä muistaa, mistä on tullut. Sinä maadoitat minut! Kiitos! Merville kiitos huumorista ja kaikista hauskoista muistoista vuosien varrelta.

Siskoani Siinaa haluan kiittää kuuntelemisesta. Omien kiireidesi keskellä olet jaksanut kuunnella, vaikka välillä jutut ovat olleet aika väsyneen ihmisen horinoita. Kiitos myös kaikesta jaetusta suklaasta! Lapsuuden perheestä olen saanut sen opin, että tekemällä tulee tehdyksi. Niinpä kotimme ikkunat olivat puhtaat myös sinä keväänä, kun viimeistelin väitöskirjaa esitarkastukseen. Kiitos siitä vanhemmilleni. Appivanhemmilleni kiitos kaikesta avusta vuosien varrella.

Puolisoani Topia haluan kiittää rakkaudesta. Olen saanut sinulta juuri niin paljon tilaa kuin olen tarvinnut. Tilaa työskennellä, tilaa mennä konferensseihin tai osallistua kirjoitusretriittiin. Onneksi saan olla ihan just näin. Kamu-koiralle kiitos ilosta! Tyttäreni Hymy: Äiti teki tällaisen! Se on omistettu sinulle ja isille, toivottavasti olette ylpeitä. Vielä ylpeämpi minä olen sinusta! Tee mitä vaan!

Jyväskylässä koronavuoden 2020 lopussa
Jenny Säilävaara

LUETTELO OSAJULKAISUISTA

- I Säilävaara, Jenny (2016). Imettämässä kaapissa? Yli vauvaikäisten imetys ja julkiset tilat. *Sukupuolentutkimus*, 29:2, 7–20.
- II Säilävaara, Jenny (2020) Long-Term Breastfeeding: The Embodied Experiences of Finnish Mothers. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 28:1, 43–55.
- III Säilävaara, Jenny (xx) Relational Long-Term Breastfeeding. Ver-taisarvioinnissa.
- IV Säilävaara, Jenny & Mehtätalo, Hilikka (2020) Sopivuus, oikeus ja terveys. Pitkäkestoinen imetys ja julkinen imetys mediateksteissä. *Sosiologia*, 57:4, 386–402.

KUVIOT

KUVIO 1: Tutkimuksen käsitteet ja tilan ulottuvuudet.....	55
---	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1: Osatutkimukset.....	49
---------------------------------	----

SISÄLLYS

ABSTRACT

TIIVISTELMÄ

ESIPUHE

LUETTELO OSAJULKAISUISTA

KUVIOT JA TAULUKOT

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	13
2	TUTKIMUSKOHTENA PITKÄKESTOINEN IMETYS	18
	2.1 Feministisiä näkökulmia äitiyteen.....	18
	2.2 Imetys feministisenä kysymyksenä.....	22
3	TUTKIMUKSEN NÄKÖKULMAT	26
	3.1 Tila.....	26
	3.2 Ruumiillisuus.....	29
	3.3 Relationaalisuus.....	32
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	35
	4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymys.....	35
	4.2 Feministinen kokemuksen tutkimus ja oma tutkijapositio	36
	4.3 Aineistot ja analyysi.....	38
	4.3.1 Kirjoituskutsuaineisto eli kokemukset.....	38
	4.3.2 Laadullinen sisällönanalyysi	43
	4.3.3 Mediatekstit aineistona	44
	4.3.4 Kriittinen diskurssianalyysi media-aineiston analysoinnissa	45
	4.4 Eettiset kysymykset	46
5	PITKÄKESTOINEN IMETYS ÄITIEN KIRJOITUKSISSA JA MEDIASSA	48
	5.1 Normitetun tilan kysymykset.....	50
	5.2 Äitien ruumiilliset kokemukset.....	51
	5.3 Pitkäkestoinen imetys relationaalisena kokemuksena	51
	5.4 Imetysdiskurssit suomalaisissa valtamedioissa	53
6	JOHTOPÄÄTÖKSET: ÄITIEN TILAN RAKENTUMINEN.....	54
	6.1 Pitkään imettävien äitien normitettu tila.....	54
	6.2 Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusaiheita	58
	SUMMARY	62
	LÄHTEET	65

LIITTEET..... 78

VÄITÖSKIRJAN ARTIKKELIT

1 JOHDANTO

*Jos lasta imettää kolome pitkee perjantaita,
niin siitä tulloo veleho eli tietäjä.*

(Pielavesi 1936)

Yllä oleva kansanrunousarkistosta löytyvä, pääsiäiseen liittyvä toteamus kertoo pitkäkestoiseen imetykseen liitetyistä uskomuksista. Myös kansalliseepos *Kalevalassa* on runo imetyksestä. Siinä kuvataan, miten äiti viettää monet yöt unetta ja unohtaa syömisenkin vaaliessaan pienoistaan (Lönnrot [1849] 1956, 133). Imetykseen liitetyt uskomukset ja asenteet elävät vahvana vieläkin. Emme ehkä ajattele, että pitkäkestoisen imetyksen kautta lapsi saisi taikavoimia, mutta edelleen se herättää monenlaisia tunteita.

Tämä tutkimus käsittelee suomalaisäitien imetyskokemuksia ja pitkäkestoista imetystä ilmiönä feministisen äitiystutkimuksen näkökulmasta. Olen kiinnostunut imetyksestä, joka jatkuu yli vauvaiän (12 kk), ja sen vaikutuksista äitien elämään. Tarkastelen aihetta kahden empiirisen aineiston pohjalta. Näitä ovat kirjoituskutsulla kerätty aineisto sekä mediatekstit. Tarkasteluani motivoi erityisesti kiinnostus äitiyttä ja imetystä määritteleviin – tai määrittelemään pyrkiviin – kulttuurisiin normeihin. Tutkin äitien kirjoitusten perusteella, miten pitkään ja missä näiden normien mukaan on soveliasta imettää, ja media-aineiston perusteella, millaisiin raameihin imettävät äidit ja äitiys mediateksteissä asetetaan.

Yhden alkusysäyksen tälle väitöskirjalle antoi *Time*-aikakauslehdessä toukokuussa 2012 julkaistu kansikuva, jossa Jamie Lynne Grumet imetti kolmevuotiaasta lastaan. Kuvasta tekee erityisen se, että sekä äiti että lapsi seisovat ja katsovat kameraan. Otsikkona jutulle on ”Oletko tarpeeksi äiti?” (eng. *Are you mom enough?*) Julkaisun jälkeen internetin keskustelupalstat täyttyivät kiistelystä, onko soveliasta imettää korostetun julkisesti ja onko ylipäättään soveliasta imettää niin pitkään kuin kansikuvassa (ks. esim. Norwood & Turner 2014). Suomessa keskustelu imetysnormeista vilkastui, kun Yle alkoi esittää kotimaista dokumenttisarjaa *Imettäjä*t (2014). Ohjelmassa oli mukana myös yli vauvaiän imetystä jatkaneita äitejä, mikä herätti laajaa keskustelua imetyksen sopivasta kestosta erityisesti keskustelupalstoilla, kuten Vauva.fi-sivustolla (Säilävaara 2015).

Kuohunnat keskustelupalstoilla vahvistivat ajatustani, että (pitkäkestoiseen) imetykseen liittyy paljon normeja, jotka tulevat näkyviin, kun imetus on esillä mediassa. Väitöskirjatutkimukseni ollessa jo pidemmällä seurasin mielenkiinnolla julkista keskustelua ja sosiaalisen median kohua, joka syntyi tammikuussa 2016, kun suomalainen stylisti julkaisi lennolta Twitterissä imetyksen kuvan, jonka julkaisun yhteydessä kritisoi imetystä (ks. Lehto 2019).

Imetyksen sopivuus on kulttuuri-, tila- ja aikasidonnaista. Ravintoloissa imettäviä äitejä ohjataan aika ajoin wc-tiloihin imettämään. Näistä tapauksista on usein noussut pieniä kohuja, joita on käsitelty erityisesti sosiaalisessa mediassa mutta myös uutissivustoilla (Suomen kontekstissa Nieminen 2017; USA:n kontekstissa Sander-Staudt 2010). Yhteisöpalveluista esimerkiksi Facebook on poistanut imetyksuvia, mikä on herättänyt ihmetystä ja närkästystä (Valta 2014). Imetyksuvien julkaisemiseen on tuntunut liittyvän jatkuva kiista siitä, mikä on pornografista sisältöä ja mikä ei. Viimeisimpien päivitettyjen yhteisönormien mukaan imetyksuvia saa julkaista (Facebook 2020). Imetykseen liittyy vahvasti rintojen seksuaalisointi, ja naisruumista kokonaisuudessaan representoidaan usein seksuaalisin konnotaatioin (esim. Bartlett 2002b; Mahon-Daly & Andrews 2002; Stearns 1999). Näitä representaatiota myös haastetaan, ja naiset pyrkivät ”ottamaan ne haltuun” määrittelemällä ne itse. Erilaisten kampanjoiden tarkoitus on ollut ottaa valta naisruumiin määrittelyltä seksuaalisoinnina objektina. Yksi esimerkki on kansainvälinen *free the nipple* -kampanja, joka on rohkaissut naisia julkaisemaan sosiaalisessa mediassa kuvia, joissa heidän nänninsä näkyvät (Matich ym. 2018). Myös julki-imetykseen liittyviä ennakkoluuloja on hävvenetty flash mob -tilaisuuksilla, joissa äidit ovat kokoontuneet imettämään yhdessä julkisesti (Sheehan ym. 2019; Matson-Mäkelä 2013). Kampanjoiden tarve kertoo siitä, että jo pienen vauvan näkyvä imetus voi herättää negatiivista huomiota. Jännitteet lisääntyvät entisestään, jos imetettävä on taapero tai vanhempi lapsi.

Väitöskirjani kansikuvassa on jyväskyläläisen kahvilan ikkunasta kuvaamani ”Täällä voit imettää” -tarran, joka on Suomen Kätilöliitto ry:n ja Imetyksen tuki ry:n vuonna 2017 aloittamasta tarrakampanjasta. Kampanjan tarroilla yritykset voivat viestiä positiivisesta suhtautumisesta imetykseen. Tarran nähtyään äidit tietävät, että tilassa voi imettää. Suomen laki ei tällä hetkellä suojaa julkista imettämistä, vaikkakin *Kansallinen imetyksen edistämishjelma vuosille 2018–2022* esittääkin yhtenä suosituksena julki-imettämisen suojaamista lailla (Nykyri 2017, 28). Julki-imetyksen haasteet ovat tulleet esiin myös tähän väitöskirjaan kuuluvissa osatutkimuksissa (osatutkimus I ja IV). Vaikuttaa siltä, että osa suomalaisista suhtautuu (julki-)imetykseen samalla tavalla kuin esimerkiksi yhdysvaltalaiset: (vauvan) imetus on äidin oikeus, mutta sen olisi hyvä tapahtua yksityisessä tilassa (Acker 2009, 477).

Imetus Suomessa

Kansalliset imetyssuosituksukset ovat vaihdelleet ajassa. Suomessa imetyksen puolesta kampanjoinnin voi katsoa alkaneen 1750-luvulla, kun Vaasan läänin maaherra pyysi kuninkaalta lupaa äitien sakottamiseen, jos nämä eivät imettäneet

lastaan vähintään puolta vuotta. Tämä liittyi alueen suureen lapsikuolleisuuteen ja siihen, että sairastelevat lapset eivät kasvanee vahvoiksi työläisiksi, joita maa tarvitsi. Kuningas ei kuitenkaan myöntänyt sakkolupaa, eikä imeväiskuolleisuus laskenut valistuksesta huolimatta Pohjanmaalla seuraavien vuosikymmenten kuluessa. (Heikkilä 2018.) Myös perinteet ja uskomukset ovat muokanneet imetykäytäntöjä. Esimerkiksi vielä noin sata vuotta sitten uskottiin, että kiihtyneen tai vihaisen äidin piti rauhoittua ennen imetystä tai maito voisi vahingoittaa lasta (mt.; Kohonen 2009).

Toisen maailmansodan jälkeen, kun teollinen korvike saapui Suomeen vuonna 1956, ajanmukainen neuvo oli imettää tarkasti ja säännöllisesti kellon mukaan, ei yhtään enempää. Se lisäsi korvikkeen tarvetta, koska rintamaito ei tiheiden imetyskertojen puutteen vuoksi välttämättä riittänyt. Myös kiinteitä ruokia annettiin jo muutamien viikkojen ikäisille vauvoille. 1970-luvulle tultaessa suositeltiin kolmen kuukauden ikään jatkuvaa imetystä samalla, kun korvikeruokinta oli hyväksyttyä ja käytännöllistä, koska äitiysvapaat olivat lyhyitä ja äidit palasivat varhain töihin. Terveystieteelliset tutkimukset alkoivat kuitenkin nostaa esille rintaruokinnan hyötyjä 1970-luvulla. Samoihin aikoihin uutiset monikansallisen Nestlén epäeettisyydestä korvikemarkkinoilla herättivät huomiota myös Suomessa. Pitkäkestoisin imetyssuositus Suomessa on 1980-luvulta, jolloin imetystä suositeltiin jatkettavan muun ravinnon ohessa lapsen kahden ensimmäisen elinvuoden ajan. (Savikko 2005, 215.)

Tämänhetkiset suositukset ohjaavat äitejä täysimettämään kuusi kuukautta ja jatkamaan osittaista imetystä vuoden ikään asti. Vuoden rajapyykin ylittyttyä voi imetystä jatkaa ”perheen niin halutessa” (THL 2019, 72), kun vielä 1990-luvulla *Neuvolakirjassa* esitettiin, että ”Ei ole olemassa mitään ehdotonta lapsen iän ylärajaa, johon mennessä imetys pitäisi lopettaa. Yli yksivuotiaan imettämisestä ei kuitenkaan ole mitään todistettavaa hyötyä” (Visakorpi 1997, 151–152). Maailman terveysjärjestö WHO:n suosituksena on kuuden kuukauden täysimetys ja imetyksen jatkaminen muun ravinnon ohella kaksivuotiaaksi asti tai vielä siitä eteenpäin (WHO 2018). (Imetyksen historiasta katso Stevens ym. 2009.)

Kansallinen tavoite on nostaa Suomi ”imetyksen kärkimaaksi” (Hakulinen 2017, 15). Äitien imetyksen käynnistymistä seurataan synnytyssairaaloissa ja myöhemmin neuvoloissa ja monissa sairaaloissa myös panostetaan imetyksen tukemiseen. Asiantuntijoiden suositukset ja äitien kokemukset ja käytännöt eivät silti välttämättä kohtaa, vaan tilanne on ennemminkin jännitteinen. Imetysspettymykset ovat yleisiä (esim. Papinaho-Rajala 2018), eikä imetys ole aina yksinkertaista tai helppoa.

Tilastojen mukaan suomalainen äiti imettää lastaan keskimäärin 7–8 kuukautta, josta täysimetystä on kaksi kuukautta (THL 2019, 64). Melkein kaikki suomalaisäidit aloittavat imetyksen, ja kansainvälisesti tarkasteluna suomalaisäidit imettävät pidempään kuin monissa muissa länsimaissa (Victoria ym. 2016). Muiden Pohjoismaiden, kuten Norjan (Andrews & Knaak 2013, 94) ja Islannin (Símonnadóttir 2016, 3), tapaan myös meillä imetyksestä käytävä keskustelu keskittyy erityisesti siihen, miten täysimetys saataisiin jatkamaan kuuden kuukau-

den ikään asti (Hakulinen & Otronen 2017, 18). Keskustelu imetyksen aloittamisesta, tai vaihtoehdoista sille, on siis lähes olematonta, eikä imetys ole tässä kontekstissa *äitien valinta*, vaan kulttuurinen oletus määrää, että kaikki imettävät. Eron huomaa, jos vertaa tilannetta Britanniaan, jossa panostetaan siihen, että äidit aloittaisivat imettämisen ja jatkaisivat sitä pidempään kuin vain muutamia päiviä tai viikkoja (Emmott ym. 2020; Ingram & Johnson 2004; Thomas 2014).

Pitkäkestoinen imetys tässä tutkimuksessa

Vauvojen imetykseen kannustetaan yhteiskunnassamme, mutta pitkään jatkuvan imetyksen kohdalla tilanne on monimutkaisempi. Brittiläinen tutkija Sally Dowling on määritellyt, että pitkäkestoinen imetys on ”imetystä yli normin” (Dowling 2018, 57), ja siihen perustan myös oman näkökulmani. *Normit* käsitän sosiaalisen toiminnan säännönmukaisuuksina, sosiaalista elämää ohjaavina järjestelminä, joiden rikkomisesta voi seurata sanktioita. Normit ovat usein itseltään selviä ja näkymättömiä sosiaalisesti toimintaan liittyviä toimintatapoja. Pitkäkestoinen imetyksen kohdalla normien rikkomisesta seuraa ehkä todennäköisimmin leimatuksi tai nolatuksi tuleminen. Sitä välttääkseen äidit joutuvat pohtimaan, josko haluaisivat siltäkin noudattaa normia esimerkiksi imetyksen pituuden tai julkisuuden suhteen. (Ks. esim. Karlsson 1995.) Tutkin artikkeleissani äitien kokemuksettomuutta ja mediatekstejä. Tuon yhteiskunnalliseen keskusteluun uutta tutkimustietoa, sillä suomalaiset sukupuolentutkijat eivät ole aiemmin väitöskirjatasolla tutkineet pitkäkestoista imetystä.

”Pitkäkestoinen imetys” on käsite, joka ei suoraan määrittele, kuinka pitkäkestoisesta imetyksestä milloinkin on kyse. Valitsin tutkimusta aloittaessani, että määrittelen pitkäkestoiseksi yli 12 kuukautta jatkuneen imetyksen. Päädyin tähän siksi, että vuoden pituinen imetys näyttää vahvana normina esimerkiksi niin, että neuvoloissa imetystä seurataan aktiivisesti vuoden ikään asti eikä sen pidempää imetystä tilastoida. Myös kansainvälisessä tutkimuksessa vuosi on usein pitkän imetyksen raja (esim. Buckley 2001; Dowling & Pontin 2017; Rempel 2004). Suomeksi voidaan myös puhua ”lapsentahtisesta imetyksestä”, mutta se jättää äidin päätäntävällän pieneksi, enkä ole sitä siksi halunnut käyttää. ”Pitkäkestoinen imetyksen” rinnalla olen käyttänyt myös ”pitkään imettäneet äidit” ja ”yli vauvaiän jatkuva imetys” -ilmaisuja, joilla saan tekstiin vaihtelua ja jälkimmäisellä myös tarkempaa rajausta sille, mihin viitataan, kun kirjoitan pitkäkestoisesta imetyksestä. Ensimmäisen suomenkielisen artikkelin kohdalla käytin käsitettä ”pitkä imetys” (osatutkimus I), mutta toisen suomeksi kirjoitetun artikkelin (osatutkimus IV) kohdalla ajatteluni oli kehittynyt niin, että ajattelin ”pitkäkestoisen” olevan oikeakielisempi ja tarkempi ilmaisu.

Pitkäkestoisesta imetyksestä on olemassa verrattain paljon tutkimuskirjallisuutta englanniksi, ja siitä käytettävä nimitys vaihtelee. Ensimmäisen artikkelini englanninkielistä abstraktia kirjoittaessani käytin termiä *extended breastfeeding* (esim. Stearns 2011), mutta syvällisemmin kansainväliseen tutkimukseen tutustuttuani kävi selväksi, että tulen jatkossa käyttämään termiä *long-term breastfeeding* (osatutkimukset II ja III). Tämä liittyy siihen, että en omalta osaltani halua

nimittää pitkäkestoista imetystä joksikin, joka on ikään kuin keinotekoisesti pidennettyä. Englanniksi tutkimuksessa käytettyjä termejä ovat esimerkiksi myös *full-term breastfeeding* ja *sustained breastfeeding* (Dowling 2018, 57), mutta niiden käyttö on vähäisempää.

Pitkäkestoisesta imetyksestä käytävää julkista keskustelua värittävät usein ihmisten ennakko-oletukset, ja esimerkiksi terveydenhuollon kuvastoja hallitsevat pienet vauvat. Imetystutkimuksissa on keskitytty ensisijaisesti lapseen ja imetyksen terveysvaikutuksiin tai hoitokäytäntöihin (esim. Korpela 2016; Mäkelä 2015; Niela-Vilén 2016; Nwaru 2012). Tässä tutkimuksessa olen kiinnostuneempi äitien kokemuksista ja imetyksen kulttuurisista ulottuvuuksista. Tutkimukseni on empiirinen tarkastelu pitkäkestoisesta imetyksestä suomalaisessa kulttuurissa. Osallistun työlläni myös ilmiön teoretisointiin ja käsitteellistämiseen. Työni keskeinen argumentti on, että pitkään jatkuvalla imetyksellä on monia vaikutuksia äitien elämään. On tärkeää tutkia asiaa myös yhteiskuntatieteiden ja erityisesti sukupuolentutkimuksen näkökulmasta. Pidän tärkeänä, että voin tutkia imetykseen liittyviä normeja kriittisesti ja myös haastaa vallitsevia ajatuksia yli vauvaiän jatkuvasta imetyksestä.

Yhteenveto etenee seuraavasti: Kontekstualisoin seuraavassa luvussa tutkimustani ja käsittelen ensin äitiyttä ja sitten imetystä feministisen tutkimuksen kysymyksenä. Luvussa kolme taustoitan tutkimustani esittelemällä työni käsitteelliset näkökulmat eli tilan, ruumiillisuuden ja relationaalisuuden sekä aikaisempaa tutkimusta niistä. Luvussa neljä esittelen tutkimukseni tavoitteet ja tutkimuskysymyksen ja kerron tutkimuksen toteutuksesta, sen metodologiasta, aineistoista ja menetelmällisistä valinnoista sekä pohdin eettisiä kysymyksiä. Luvussa viisi esittelen tutkimusartikkelieni keskeiset sisällöt. Lopuksi nidon tutkimukseni tuloksia yhteen sekä pohdin sen käytännön merkityksiä, rajoituksia sekä jatkotutkimuksen aiheita.

2 TUTKIMUSKOHTENA PITKÄKESTOINEN IMETYYS

2.1 Feministisiä näkökulmia äitiyteen

Äitiys on feministisenä kysymyksenä moninainen, osin haasteellinenkin, eikä ole olemassa vain yhtä feminististä näkökulmaa äitiyteen. Teorioita ja näkökulmia on monia. Esittelen tässä luvussa näitä eri näkökulmia ja paikannan tutkimukseni feministisen äitiystutkimuksen kenttään. Pohjustan lukua käsitteiden määrittelyllä.

Olen käyttänyt suomeksi kirjoittaessani käsitettä ”äitiys” (osatutkimukset I ja IV). Olen näin käyttänyt yleiskielistä ilmaisua kaikesta siitä, mitä äitinä olemiseen liittyy. Suomalaisessa tutkimuskirjallisuudessa Eeva Jokinen on esitellyt käsitteet ”äitiminen” ja ”äidittäminen”, joista aikaisempi viittaa äitinä olemiseen ja äidiksi tulemisen haluun, jälkimmäinen taas siihen, miten muutkin kuin synnyttäneet naiset voivat haluta olla äiti tai vanhempi lapsille (Jokinen 2004, 121; 139). Äitiminen ei ole kuitenkaan noussut yleiseksi käsitteeksi äitiystutkimuksessa, vaikka monet feministiäideiksi identifioituvat käyttävät sitä arkipuheessaan sujuvasti kuvaamaan kaikkea sitä, mitä äitiyteen kuuluu (esim. Swan & Hubara 2019).

Englanninkielisissä artikkeleissani (osatutkimukset II ja III) käytän käsitettä *mothering*, jolla viittaa teksteissäni tekojen ja toistojen kautta rakennettuun äitiyteen (Berg 2008, 21). *Mothering*-sanassa äitiys on muuta kuin annettua (kuten *motherhood*), ja ilmaus mahdollistaa äideille toimijuuden (Brengaard 2018, 317), mikä on myös minun tarkoitukseni. Tämä äitiyden ”tekeminen” on ollut tärkeä lähtökohta omalle tutkimukselleni. Adrienne Richin (1991 [1976]) innoittaman perinteen mukaan ymmärrän, että *motherhood* viittaa äitiyteen patriarkaatin muovaamana käytäntönä eli siihen instituutioon, joka on naisille alistava. Sen sijaan *mothering* viittaa naisten kokemuksiin, jotka ovat naislähtöisiä ja potentiaalisesti voimaannuttavia (myös O’Reilly 2004b, 3). Olen tässä tutkimuksessa kiinnostunut äitien toimijuudesta ja ”arkipäivän” äitiydestä. Ymmärrän, että äitiyteen koh-

distuvat odotukset ja normit muokkaavat, rajaavat ja mahdollistavat äideille erilaisia toimijuuden tasoja (ks. Green 2004, 126). Käsittelen seuraavaksi keskeisiä feministisen äitiystutkimuksen klassikoita sekä nykykeskusteluja, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet myös tämän tutkimuksen kysymyksenasetteluihin.

Äitiys ei ole kaikkia naisia yhdistävä kategoria. Kaikki naiset eivät ole äitejä eikä ole vain yhtä äitiyden kokemusta. Äitiys on moninaista ja siihen liittyvät kokemukset moniulotteisia. Feministisesti suuntautuneita tutkijoita yhdistää käsitys siitä, että ympäröivä kulttuuri normeineen ohjaa äitejä huomioimaan tiettyjä toimintamalleja tai odotuksia, joita heihin kohdistuu. Feministisestä näkökulmasta on keskeistä kysyä, miten naiset voisivat saavuttaa vapauden, kun ruumiillisuus sitoo naiset raskauteen ja synnytykseen samalla, kun kulttuuriset mallit sitovat äidit lapseen vielä synnytyksen jälkeen erilaisella intensiteetillä kuin isät. Tähän haasteeseen ja tarpeeseen irrottautua äitiyden materiaalisista ehdoista vastasi radikaalifeministi Shulamith Firestone puoli vuosisataa sitten teoksessaan *The Dialectic of Sex: the case for feminist revolution* (1970), josta sittemmin muodostui feminismin klassikko. Hän argumentoi, että naisten vapauden toteutumisen välttämättömät ehto on perhemallin muutos ja keinolisääntymisen. Teosta on kritisoitu ja sitä on myös luettu äitiyden kieltävänä, vaikka Firestonen lähtökohdista oli patriarkaatin kritiikki, ei äitiyden kieltäminen (Snitow 1992, 36).

Firestonen analyysia haastava, toinen keskeinen feministinen äitiystutkija Adrienne Rich esitti klassikkokirjassaan *Of Woman Born* (1976), että äitiys voisi olla myös mahdollisuus ruumiilliseen voimaantumiseen. Richin Firestone-kritiikki keskittyi erityisesti siihen, että Richin tulkinnan mukaan Firestone käsitti äitiyden vain ”uhriuttavana” (mt., 174). Richin mukaan äitiys itsessään ei alista naisia, vaan sitä tekee vallalla oleva äitiyden instituutio. Richin ajattelussa äitiys on sosiaalinen konstruktio, joka kytkeytyy vahvasti patriarkaaliseen yhteiskuntaan. Hänen mukaansa äitiys on kuitenkin samaan aikaan sekä alistavaa että vapauttavaa. Tämä liittyy Richin ajattelussa kaksijakoiseen äitiyteen: on olemassa institutionaalinen äitiys (eng. *motherhood*), joka alistaa, ja kokemuksellinen äitiys (eng. *mothering*), joka on potentiaalisesti vapauttavaa. (Mt., 13.) Tämä näkemys kaksijakoisesta äitiydestä on sittemmin ollut vahvasti läsnä feministisessä äitiystutkimuksessa (ks. esim. O’Reilly 2004a). Richin analyysi äitiyden kahdesta puolesta on ohjannut myös minun kiinnostustani tutkia rinnakkain sekä äitiyteen liittyvää yhteiskunnallista normittamista että naisten kirjoituksia imettämisen voimaannuttavana kokemuksena.

Naisten oikeus päättää omasta ruumiistaan on myös yksi tutkimukseni lähtökohdista. Feministisessä perinteessä on kritisoitu vahvasti raskauden seurannan ja synnytyksen esittämistä kontrolloituna ja medikalisoituna toimenpiteenä (Homanen 2014; Meskus 2014; Rothman 1991; Vuori 2010, 112). Erityisesti Ann Oakley on tarkastellut äitien kokemuksia ja kirjoittanut synnytyksen medikalisaatiosta ja siihen liittyvistä ongelmista jo neljällä vuosikymmenellä (Oakley 2016). Medikalisaation problematiikkaa käsittelee esimerkiksi Oakleyn teos *Women Confined: towards a sociology of childbirth* (1980).

Psykologisen tutkimuksen piirissä 1950- ja 1960-luvuilla luotiin sekä *kyllin hyvään* äitiyden käsite (Rodman 1987; [Winnicott 1952]) että *kiintymyssuhdeteoria*

(Bowlby 1969). Molemmat käsitteet ovat kohdanneet feminististä kritiikkiä, ja niitä on kritisoitu sukupuolitetuista oletuksista (Gerson 2004; Hays 1998). Kritiikkiin on osallistunut Nancy Chodorow klassikkoteoksellaan *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender* (1978), jossa Chodorow teoretisoi psykoanalyttista lähestymistä äitiyteen. Hän tarttui teoksessaan erityisesti äitiyden kulttuurisiin odotuksiin eli siihen, kuinka äitien odotettiin myös kantavan päävastuu hoivasta (mt., 73–76). Chodorow'n (mt., 3) keskeisimpiä käsitteitä on jakamaton äitiys (eng. *exclusive mothering*), jolla hän viittaa hoivavastuun olevan lähes yksinomaan naisilla, myös silloin, kun äiti on poissa (ks. myös Vuori 2001, 125–126).

Suomalaisen äitiystutkimuksen klassikoita ovat Eeva Jokisen *Väsytynyt äiti: äitiyden omaelämäkerrallisia esityksiä* (1996) ja Ritva Nätkinin *Kamppailu suomalaisesta äitiydestä: maternalismi, väestöpolitiikka ja naisten kertomukset* (1997). Molemmat teokset uudistivat suomalaista äitiystutkimusta. Jokinen toi ”tavallisten äitien” väsymyksen näkyväksi. Hän kirjoitti, miten ”äidin rooli on tiukimpia olemassa olevia sosiaalisia rooleja” (mt., 13), minkä ajattelen osittain vieläkin pitävän paikkansa. Jokinen tutki työssään äitien itse kirjoittamia tekstejä ja keskittyi äitiyteen liittyvien kokemusten moninaisuuteen, kuten itsekin teen. Nätkin taas tutki äitiyden ideologista tuottamista ja yksin pärjäämisen eetosta, jonka kautta äitiyttä on Suomessa historiallisesti rakennettu (mt., 210–211).

Selvää on, että hyvä äitiys ei ole jotakin luonnollista tai vaistomaista, vaan ajassa ja paikassa määriteltyä (Badinter 1981). Käsillä oleva tutkimukseni osallistuu näiden edellä esiteltyjen klassisten tutkimusten perintöön tuomalla keskusteluun moniulotteista äitiyden tutkimusta, kun keskiössä ovat äitiyteen liitettävät kulttuuriset odotukset ja normit suhteessa imetykseen.

Nykytutkimuksessa äitiyttä käsitteellistetään monilla tavoilla ja siitä puhutaan ongelmia kaihtamatta (esim. Donath 2015; Faulkner 2014; Mustosmäki & Sihto 2019). Äitiyteen liittyvien ulkopuolelta tulevien vaatimusten tutkiminen ja niiden haastaminen ovat kuitenkin edelleen keskeistä feministiselle äitiystutkimukselle sen moninaisuudesta huolimatta. Nykyajan hyvä äitiys voi määrittyä ”yhteisesti jaettujen kulttuuristen äitiekuvastojen kautta” (Lehto & Kaarakainen 2016, 96–97), eli äidit jakavat hyvän äitiyden tunnistettavat mallit osin kyseenalaistamatta. Kulttuurisesti on olemassa tapa olla ”hyvä” äiti. Jos sen vaatimuksia ei täytä, ”hyvän” äidin vastaparina on olemassa ”huono” äiti. Judith Warner on jopa esittänyt kysymyksen, typistyvätkö kaikki äitiyden valinnat siihen, kuka on hyvä ja kuka on huono äiti (Warner 2010, xi).

Äitiys on osa monien naisten arkea, joten feministiset tutkimukset ovat olleet tärkeitä, kun on tutkittu erityisesti äitien kokemuksia (esim. Ramazanoğlu & Holland 2002, 123). Äitiyttä ei feministisessä tutkimuksessa tulkita automaattisesti palkitsevana, oletuksena tai naiseuden täyttymyksenä. Intersektionaalisten erojen tunnistaminen on ollut keskeistä 2000-luvun feministisessä tutkimuksessa, mutta ainakin kotimaisessa äitiystutkimuksessa risteävien erojen tarkastelu on jäänyt vähälle huomiolle (katso kuitenkin Rimpäinen 2016). Nykytutkimus kiinnittyy vahvasti empiriaan. Tutkimus on myös monitieteistä, ja lähestymistapa äitiyteen vaihtelee paljon. 2000-luvun kotimaisessa äitiystutkimuksessa äitiyttä on

tutkittu esimerkiksi siihen liittyvien mielikuvien kautta (Katvala 2001), äidinhoivan ja jaetun vanhemmuuden diskurssien kautta (Vuori 2001) sekä äitiydestä tuotettujen kulttuuristen odotusten kautta (Berg 2008). Äitiyttä on tutkittu myös itsellisten ja yksinhuoltajaäitien näkökulmasta (May 2001; Krok 2009) ja tarttumalla kysymykseen, millaista on äidiksi tulo vaatimusten ja odotusten nyky-yhteiskunnassa (Sevón 2009) tai pitkän lapsettomuuden jälkeen (Lehto 2020).

Yksi äitiyden tutkimuksen tematiikoista on Pohjoismaissa ja Suomessa ollut sukupuolittunut hoivavastuu ja yksityinen ja julkinen hoiva (työn ja perheen yhteensovittamisesta äitien näkökulmasta katso Rokkonen 2020). Sukupuolittunut hoivavastuu on edelleen voimakasta Pohjoismaissa. Arnlaug Leira (2006, 45) on esittänyt, että *hyvä äitiys* rakentuu hoivavastuun eli hoitovapaiden käyttämisen kautta, kun taas *hyvän isyyden* rakentumisen kannalta hoitovapaiden käyttö ei ole niin merkityksellinen asia, eivätkä isät pitkiä hoitovapaita usein käytäkään (Kela 2019, 276; Kumpulainen 2018, 10). Isien hoivan mahdollistamiseen on kuitenkin käytetty paljon resursseja viime vuosina ja sitä on pidetty sosiaalipoliittisesti tärkeänä asiana samalla, kun isyys on muotoutunut osallistuvammaksi (ks. esim. Ylikännö ym. 2015). Toisaalta pohjoismaisen hyvinvointivaltion kontekstissa naisten hoivavastuuseen on lisätty voimakkaasti kodin ulkopuolella, työelämässä ja julkisessa toiminnassa tapahtuva hoiva (Jokinen 2005, 66; Palin 1996, 228). Kotihoidon houkuttelevuutta voi lisätä se, että kodeissa tapahtuvaan hoivaan kohdistuu painetta työmarkkinoiden suunnalta, eli työn vaatimukset eivät tunnista yksityiselämän kuormitusta ja kaikkien odotetaan yksinkertaisesti suoriutuvan (Julkunen 2006).

Riitta Jallinoja on nimittänyt Suomessa vallitsevaa tilannetta ”ansioäidin ihanteeksi”: siinä, missä kotiäitiyttä on perusteltava (2006, 103), suomalainen hyvä äiti käy kyllä töissä, vaikka muuten kantaisikin suuremman vastuun lapsen tai lasten kasvatuksesta ja hoivasta (ks. Vuori 2014). Tämä vaikuttaa normeihin siitä, mitä on olla hyvä äiti Suomessa, eli on perustellumpaa olla töissä käyvä kuin kotiäiti (äitien toiveista suhteessa palkkatyöhön eri maissa ks. Hakovirta & Salin 2006). Suomalaisäidit eivät taivu kotiäitiyden ideaaliin siksikään, että meillä ei ole läpi elämän jatkuvan kotiäitiyden perinnettä, vaan pääosin äidit ovat työelämässä. Silti muihin Pohjoismaihin verrattuna nykyään Suomessa lapsia hoidetaan kotona pitkään (ks. Kuronen ym. 2011). Suomessa kotiäitiys kytkeytyy pitkälti kotihoidon tukeen, joka kohdistuu alle kolmevuotiaaseen lapseen, mikä on suhteellisen lyhyt jakso äidin elämässä (kotihoidon tuki laissa ks. Jallinoja 2006, 98–99). Samalla pitää kuitenkin tunnistaa, että äitien palkkataso laskee erityisesti, jos kotihoito jatkuu pitkään usean lapsen takia (Repo 2012, 147), ja pitkään jatkuneeseen kotihoitoon liittyy myös muita tasa-arvoa heikentäviä seikkoja (Sipilä ym. 2012, 209).

Suomessa äitiyttä arvostetaan kulttuurisesti, mikä äitien näkökulmasta on samalla sekä toimijuutta mahdollistavaa että rajoittavaa. Suomalaisia vanhemmuuden kulttuurisia mallitarinoita tarkasteltaessa *jaetun vanhemmuuden* ja *hoivaavan isyyden* rinnalla on edelleen *äidin ensisijaisuus*. Tämä mallitarina kyseenalaistaa yhteisen hoivan ja on lähellä ”äitimyyttä”: hyvässä äitiydessä toteutuu

äidin ensisijaisuus suhteessa lapseen (Eerola 2018, 301–303.) Äitiyden ensisijaisuutta voi kutsua myös intensiiviseksi äitiydeksi. *Intensiivisen äitiyden* ihanteen mukaan lapsikeskeisyys ja asiantuntijoiden neuvojen noudattaminen on tavoiteltavaa äitiyttä, kuten käsitteen kehittänyt Sharon Hays (1996) kuvaa. Armi Mustomäki ja Tiina Sihto (2019, 158) ovat nimittäneet intensiivistä äitiyttä 2010-luvun voimakkaaksi ja näkyväksi kulttuuriseksi ihanteeksi, eli äitiyden mukana tulee paljon ihanteita, joita naisten oletetaan noudattavan. Äidit joutuvat jatkuvasti tasapainoilemaan sen välillä, mikä on liikaa ja mikä liian vähän (Berg 2008, 149).

Tutkimani äitiys muodostuu tekemisen ja tekojen kautta. Ymmärrän imettämisen äitiyden teoksi. Tutkimukseni kiinnittyy feministisen äitiystutkimuksen perinteeseen, jossa äideille annetaan mahdollisuus itse kertoa kokemuksistaan. Eeva Jokista (2004) mukaillen äitiys on minulle tietävän subjektin positio, ei alistettu instituutio. Se luo naisten välille ”yhteyksiä ja yhteisiä kokemuksia” (mt., 123), joita tutkimukseni tarkastelee äitiyden ja imetyksen kautta. Tutkimuksellani on myös feministisen perinteen mukainen emansipatorinen pyrkimys. Se pyrkii lisäämään tietoa ja tietoisuutta myös pitkään imettäville äideille itselleen. Adrienne Richin perintöä mukaillen Andrea O’Reilly (2004b, 4) on kuvannut, että feministiset teoriat äitiydestä voivat haastaa vallitsevaa äitiyden narratiivia ja luoda ymmärrystä, jonka kautta äitiys (eng. *mothering*) olisi naisille voimaannuttavaa. Niinpä tässä tutkimuksessa pyrin tuomaan esiin myös äitien kokemuksia imetyksen voimaannuttavista puolista.

2.2 Imetys feministisenä kysymyksenä

Feministiselle lähestymistavalle on ollut keskeistä tukea naisia valinnoissaan, ei määrittellä, mitä äitien pitäisi tai olisi parasta tehdä (Hausman 2004, 282). Imetyksen kohdalla tämä tarkoittaa, että äitejä tuetaan löytämään itselleen sopiva tapa ruokkia lasta, on se sitten pullo tai rinta (ks. Taylor 2013). Imetyskysymyksissä feministisen tutkimuksen lähestymistapa on nais- ja äitilähtöinen, ei lapsi- tai asiantuntijalähtöinen. Tähän liittyy perspektiivin valinta, eli se, kenen näkökulmasta asiaa tutkitaan, mitä korostan myös omassa tutkimuksessani. Imetystutkija Linda Blum muistuttaa, että imetyksestä käytävään keskusteluun sisältyy paljon hankaluutta: siinä helposti moralisoidaan tai loukataan tai epäkunnioitetaan niitä, jotka eivät voi tai halua imettää (Blum 1993, 297). Tämä tarkoittaa sitä, että äideillä on halutessaan oltava mahdollisuus imetykseen ja sen mahdollistavaan tukeen mutta myös valintaan olla imettämättä ilman arvostelua.

Vaikka osa tutkijoista on esittänyt, että imetys on jäänyt varhaisemmassa feministisessä tutkimuksessa synnytyksen medikalisoinnin analysoinnin varjoon (Wolf 2006, 397, Stearns 2013, 360), on feministinen imetystutkimus sittemmin ollut monipuolista. Imetystä on tarkasteltu äidille sekä hankalana että voimaannuttavana asiana. Hankaluudeksi on nähty se, että imetys sitoo äidin lapseen (Schmied & Lupton 2001) ja rajoittaa äidin itsellistä ruumiillisuutta, varsinkin jos

se jatkuu pitkään (Dowling & Pontin 2017). Positiivisena puolena on nähty, miten imetys voi voimauttaa äitejä ruumiillisten kokemusten kautta (Blum 1993; 1999). Pulloruokinnan luoma vapaus mahdollistaa äitien nopean töihinpaluun ja muun liikkumisen ilman lasta. Imettäminen taas voi helpottaa arkea, kun lapsen ruoka on aina saatavilla. Samalla imetys haastaa tasa-arvoisen lähtökohdan jaettuun vanhemmuuteen, jos toinen vanhemmista on se, joka imettää. Tutkijat ovat myös nostaneet esiin, että imetys ei myöskään ole ”valinta”, vaan siihen vaikuttavat monet äidistä riippumattomat seikat, kuten taloudellinen tilanne (Blum 1993, 292; McCarter-Spaulding 2008, 207; 212).

1990-luvulle tultaessa feministisessä imetystutkimuksessa alettiin pohtia imetyksen merkitystä feminiinisyyden ja seksuaalisuuden kokemusten näkökulmasta (Blum 1993; Carter 1995). Virginia Schmied ja Deborah Lupton (2001) ovat analysoineet australialaisäitien imetyskokemuksia käsittelevässä tutkimuksessaan seksuaalisen kokemuksen mahdollisuutta, mutta tyrmäävät sen kahdesta syystä. Ensinnäkin äitiysdiskurssi on heidän mielestään yliromantisoitu ja toiseksi he muistuttavat, että imetyskokemukset ovat hyvin moninaisia. Ei ole itsestään selvää, että naiset voivat sekä haluta että kestää yhteyden ja keskinäisen riippuvuuden lapsen kanssa. Schmiedin ja Luptonin tutkimuksen naiset joko rakkastivat tai vihasivat imetystä heti alusta alkaen, eikä tämä mielipide usein muuttunut. (Schmied & Lupton 2001, 243–244.) Sittenmin seksuaalisuuden ja imetyksen suhteesta on 2000-luvulla kirjoittanut Alison Bartlett (2005), joka näkee seksuaalisuuden sekä sosiaalisesti rakennettuna että aikaan sidottuna, muuttuvana asiana. Hänen mukaansa imetys voitaisiin hyväksyä potentiaalisesti seksuaaliseksi kokemukseksi, mutta ei niin, että imetys olisi aina ja joka tilanteessa seksuaalista (ma., 68–69).

Rintojen heteronormatiivinen seksualisointi ja oletus miehen tarpeista lähtevästä seksuaalisuudesta, jonka mukaan rinnat ”kuuluvat” (heteromies)puolisolle, voi hankaloittaa imettävän äidin arkea (Saha 2002, 68; 70; Young 2005, 80). Stearns (1999, 321; 323) on todennut, että monet ihmiset ovat tottuneempia seksualisoituihin rintoihin esimerkiksi mainoksissa kuin imetykseen ja rintojen äidilliseen merkitykseen. Rintojen kulttuurinen liitos seksuaalisuuteen aiheuttaa *stigmaa* (Tomori 2015, 42), kun imetys jatkuu yli vauvaiän, ja tämä taas voi johtaa sosiaaliseen eristäytymiseen, koska pitkäkestoinen imetys pitää salata muilta (Tomori ym. 2016, 183). Toisaalta on myös esitetty, että rintojen merkitys voi muuttua äitien itsensä näkökulmasta imetyksen myötä vähemmän seksuaaliseksi, kun äidit itse käsitteellistävät rintansa maitoa tuottaviksi elimiksi (Mahon-Daly & Andrews 2002, 73).

Terveystieteissä imetyksen (fysiologia) hyötyjä on raportoitu kattavasti, vaikkakin niistä myös kiistellään (ks. esim. Gale ym. 2012; Huang ym. 2016; Leung 2005). Näin tarkasteltuna imetys valjastetaan terveyshyötyjä tavoittelevaksi. Imetyksen tarkastelu terveysvaikutusten ja luonnollisuuden kautta luo myös lisää paineita erityisesti tilanteeseen, jossa äiti ei pysty syystä tai toisesta tarjoamaan rintamaitoa lapselleen, vaikka niin haluaisi. Tämä voi aiheuttaa jännitteen, sillä äitien mahdollisuus ruumiilliseen voimaantumiseen joutuu ristiriitaan sen kanssa, että imetys nähdään yksinomaan lapsen terveyttä edistävänä

tekona, johon kaikki äidit eivät kykene. Tästä voi seurata syyllisyyttä ja häpeää (esim. Crossley 2009; Taylor & Wallace 2012).

Terveysvaikutusten lisäksi talodelliset intressit ovat muokanneet lasten ruokinnan käytäntöjä. Pienten vauvojen ja lasten ruokkiminen on myös liiketoimintaa. Ann Oakley on osoittanut, että äitien kokemus maidon riittämättömyydestä vahvistui korvikkeen markkinoille tulon myötä (Oakley 1993, 131). Imetystutkimuksessa on tärkeää huomioida, että kokemus voi muokkaantua ulkopuolelta tulevien vaikutteiden vuoksi. Samalla imetys kietoutuu ruumiillisuuteen sen kautta, että se voi olla osa naisten vieraantumista omasta ruumiistaan, jos korvike esitetään äideille parhaana vaihtoehtona. Vaarana on, että äitien omat toiveet ja pyrkimykset ohittuvat.

Feministinen imetystutkimus on alkanut viime vuosina keskittyä enemmän äitien kokemuksiin ja erityisesti siihen, mitä imetys on jokapäiväisen arjen käytännöissä. Lopulta imetyksessä on kyse vallasta ja sen jakautumisesta. Joan Wolf on esittänyt, että imettämällä valta siirtyy ”lääkäreiltä, korvikevalmistajilta ja miehiltä naisille” (2011, 148). Samalla se voi kuitenkin pakottaa naiset perinteiseen, ”luonnolliseen” rooliinsa hoivaajina ja vaikeuttaa työelämässä mukana pysymistä erityisesti niissä maissa, missä äitiysvapaat ovat lyhyitä ja imetyksen jatkaminen vaatii työstä irtisanoutumista (ma., 148).

Imetykseen liittyy paljon kontekstista riippuvaa normittamista. Sharon Haysin (1996) tapaan myös minä ajattelen äitiyteen liittyvän ohjaavia ja rajoittavia kulttuurisia odotuksia. Äidit tulevat raskaaksi ja heidän rintansa tuottavat maitoa joka puolella maailmaa, mutta lastenkasvatukseen ja ruokintaan liittyvät odotukset vaihtelevat. Sosiaaliset merkitykset, joita imetykseen liitetään, ovat niitä, jotka ohjaavat sosiaalisesti hyväksyttävää äitiyttä. (mt., 14.) Hyvä äitiys on usein vahvasti kietoutunut imetykseen, sillä hyvät äidit imettävät lapsiaan (Hausman 2004, Taylor & Wallace 2012). Ruotsalaisäitien mukaan imetys vahvistaa äitiyden (Claesson ym., 2018), eli imetyksen kohdalla hyvä äitiys liittyy erityisesti siihen, että äiti imettää sopivan pitkään ja sopivalla tavalla. Monet tutkijat ovat korostaneet, että imetys on ongelmallinen hyvän äitiyden mittari. Charlotte Faircloth on esimerkiksi esittänyt, että imettämällä äiti väistää korvikkeeseen liitetyt ”vaarat”, mutta on silti marginalisoitu ja tuomittu, jos hän imettää ”liian pitkään” (Faircloth 2010, 361). Imetyksen kautta äidin omat tarpeet voivat jäädä lapsen tarpeiden varjoon ja läsnä on myös oletus, että *hyvä*, imettävä äiti on valmis kokemaan epämukavuutta ja stressiä (Murphy 1999, 187–188). Suomalaisen terveydenhuollon kontekstissa Riikka Homanen on tutkinut sitä, miten *kunnollisen* äidin oletetaan imettävän ja tekevän kaikkensa imetyksen onnistumiseksi (Homanen 2013, 300–301; myös Kuronen 1999, 104; 212–215). Kun lapsi kasvaa, imetys ei ravinnollisesti ole enää niin merkittävää, jolloin äiti voi joutua tilanteeseen, jossa joutuu perustelemaan jatkuvaa imetystään. Pitkään jatkuva imetys siis haastaa kulttuuristen rajojen joustavuutta äitiyden määrittelyssä (Nousiainen 2004, 57).

Tutkimuksessani tuon esiin imetyksen merkitystä monipuolisempana kuin pelkästään toimintona, jolla äiti takaa lapsen ravitsemuksen. En ole niinkään

kiinnostunut rintamaidon terveydellisistä vaikutuksista tai siitä, pitäisikö kaikkien äitien imettää. Haluan liittyä siihen imetystutkijoiden joukkoon, jotka tuovat esiin nimenomaan äitien näkemyksiä imetyksestä suhteessa ympäröivään kulttuuriin sekä ruumiillisiin kokemuksiin. Pitkäkestoisen imetyksen näkökulmasta voin tuoda esiin puolia, joita tähänastisessa imetystutkimuksessa on tutkittu vain vähän tai ei vielä ollenkaan.

3 TUTKIMUKSEN NÄKÖKULMAT

Imetystä koskeva tutkimus on ollut paljolti terveystieteellistä ja keskittynyt imetyksen fysiologisiin terveyshyötyihin lapselle (ks. esim. Mäkelä 2015; Nwaru 2012), ja tutkimusten pääpaino on perinteisesti ollut imetyksen aloituksessa, ei niinkään pitkään jatkuvassa imetyksessä (esim. Kelleher 2006; Kronborg ym. 2015). Feministisen tutkimuksen myötä erityisesti äitien kokemukset imetyksestä ovat tulleet keskeiseksi tutkimuskohteeksi ja tutkimus on laajentunut koskemaan myös pitkäkestoista imetystä (esim. Dowling & Brown 2013; Rempel 2004).

Olen kussakin osatutkimuksessa lähestynyt tutkimusaiheittani, eli pitkäkestoista imetystä, oman teemansa kautta. Näiden teemojen avulla olen saanut rakennettua kattavan analyysin siitä, millaisia ulottuvuuksia pitkäkestoiseen imetykseen liittyy äitien kokemuksettomusten näkökulmasta ja miten pitkäkestoisesta imetyksestä mediassa kirjoitetaan. Analyysini tueksi olen käyttänyt teoreettisia keskusteluja ja käsitteellisiä jäsennyksiä tilasta, ruumiillisuudesta ja relationaalisuudesta sekä hyvän äitiyden kysymyksistä. Käyn seuraavaksi läpi tutkimukseni analyysin kannalta merkittäviä käsitteellisiä ja teoreettisia paikannuksia.

3.1 Tila

Konkreettiset tilajärjestelyt yhdessä kulttuuristen ja sosiaalisten käytäntöjen kanssa muokkaavat niitä mahdollisuuksia, joita imettävillä äideillä on tilan käyttöön. Kirsi Saarikankaan mukaan (2006, 19) käyttäjien liikkeet, kohtaamiset ja suhteet muotoutuvat suhteessa tilan järjestelyihin. Kenellä on oikeus olla tilassa ja miten? Valta on keskeistä, sillä tilankäyttöön liittyvät käytännöt eivät ole kaikille samat ja tilallisuuteen liittyy sukupuolittamista (Massey 1994, 179; 186). Naiset ottavat perinteisesti vähemmän tilaa esimerkiksi ristimällä jalkansa tai istumalla lähellä toisiaan (Young 2005, 32) ja imettäessä he pyrkivät huomaamattomuuteen (esim. Taylor & Wallace 2012; Stearns 1999). Tämä tekee pitkäkestoisen imetyksen tarkastelusta mielenkiintoista, sillä sukupuolittuneet tilat ohjaavat vahvasti myös pitkään imettäneiden äitien tilallisuuden kokemuksia. Erityisesti

julkiset tilat ovat säädeltyjä ja niissä vallitsevat normit koskettavat kaikkia tilassa toimivia. Normeista ja normittamisesta käytävä keskustelu onkin tärkeä feministisen imetystutkimuksen osa.

Olen kytkenyt tilan normatiivisuuden tutkimustani queer-tutkimukseen. Sara Ahmed pohtii teoksessaan *The Cultural Politics of Emotion* (2004) queer-subjekteja ja tilan normatiivisuutta. Hänen mukaansa tilojen normatiivisuus on mukavaa niille, jotka noudattavat normatiivisia vaatimuksia. Ahmed selittää mukavuuden tarkoittavan sekä hyvinvointia että tyytyväisyyttä, mutta myös helpoutta ja vaivattomuutta. (Ahmed 2004, 147.) Ahmed selittää tilojen mukavuutta myös ruumiillisuuden kautta. Hän kuvailee, että sopimalla ympäristöön myös oman ruumiin rajat ikään kuin hämärtyvät. Jos oma ruumis taas ei sovi tilaan, se tuntuu olevan väärässä paikassa ja olo tuntuu kiusalliselta. Ahmed kuvaa sopivuutta ”sosiaalisena ihona”, jonka muokkaavat tietyt henkilöt mutta johon toiset eivät mukaannu. Tämä johtaa siihen, että queer-subjekteja voidaan pyytää käyttäytymään niin, että enemmistöryhmään kuuluvat eivät vaivaannu. (Mt., 148). Olen omassa tutkimuksessani käyttänyt tätä teoriaa suhteessa ei-normatiiviseen pitkäkestoiseen imetykseen julkisissa tiloissa (osatutkimus I), ja tutkimukseni kietoutuu queer-tutkimukseen samankaltaisen ”normaaliuden” kyseenalaistamisen kautta.

Miten tilan aiheuttamaan hankaluuteen voisi reagoida? Queer-tutkija Anna Moring on esittänyt väitöskirjassaan (2013) kaksi tapaa, joilla Ahmedin kuvaamaan epämukavuuden kokemukseen voi reagoida. Ensinnäkin tilassa toimiva voi pyrkiä mukautumaan normiin eli muokkaamaan omaa olemisensa tapaa niin, että epämukavuus poistuu. Toinen tapa on hylätä tila tai paikka tai pyrkiä muokkaamaan sitä sopivammaksi omalle olemiselle. Moring jatkaa, että vaihtoehdoista kuitenkin puuttuu yksilön vapaus täyteen valintaan, koska normien pakottavuus on juuri siinä, että niitä ei ”noin vain pysty hylkäämään tai muuttamaan”, vaan yksilö joutuu mukautumaan niihin. Moring jatkaa, että ”keskustelussa keskeistä on se, minkä verran subjektilla nähdään olevan mahdollisuuksia tietoiseen normien murtamiseen, missä nämä murtamisen paikat ovat ja keillä niihin on pääsy”. (Mt., 49.) Tämä tekee erityisesti julki-imetyksestä mielenkiintoista: kaikki eivät hyväksy edes vauvan julkista imetystä, saati sitten isomman lapsen. Myös äidin ulkoinen olemus – rintojen koko, äidin etnisyyden, äidin ikä ja niin edelleen – voi aiheuttaa tilanteeseen eritasoisia jännitteitä.

Imetykseen ja tilaan liittyvistä normatiivisuuden vaatimuksista ovat kirjoittaneet muun muassa Kate Boyer (2011) ja Sally Dowling yhdessä Amy Brownin kanssa (2013) sekä Vanessa Mathews (2019). Boyer toteaa julki-imetystä käsittelevässä artikkelissaan, että imetys ymmärretään Britanniassa ”ei-julkiseen kuuluvaksi” (Boyer 2011, 434). Dowlingin ja Brownin tutkimuksen mukaan pitkään (tässä tapauksessa yli kuusi kuukautta) imettäneet brittiäidit toivovat pitkäkestoisen imetyksen tunnistamista sosiaalisena ja kulttuurisena normina, ei epänormaalina tekona (Dowling & Brown 2013, 49). Mathews tutkii tilallisuutta kanadalaisesta näkökulmasta autoetnografisessa tutkimuksessaan imetyksestä eri tiloissa. Hän kirjoittaa, että äitiyteen, rintoihin, ruumiinnesteisiin ja naisruumiin-

seen liitetyt sosiaaliset konstruktiot vaikuttavat siihen, miten imetys tulee nähdä julkisissa tiloissa ja että imetys haastaa normatiivisia käsityksiä tilasta mutta myös sukupuolesta ja seksuaalisuudesta. Hän muistuttaa, että fyysiset tilat ja tilalliset järjestelyt vaikuttavat julki-imetykseen, mutta että myös asenteilla tähän ”ruumiilliseen tekemiseen” on vaikutusta (Mathews 2019, 1267–1268.) Mathewsin mukaan imetyksen luonnollisuuden (diskursiivinen) painotus ei ota huomioon kulttuurisia rakenteita, tilaa ja/tai aikaa vaan ennemmin unohtaa äitien kokemukset ja näin rajoittaa äitien subjektipositioita (ma., 1271). Suomen tapaan lähtökohtaisesti imetyksmyönteisessä naapurimaassamme Ruotsissa ulkopuolisten epätoivottu huomio on tutkimusten mukaan keskeisin haaste julki-imetykselle ja äidit toivovat ulkopuolisten hyväksyntää ja ymmärrystä imetykselle (Hauck ym., 2020; vrt. osatutkimus I).

Äideillä on tilassa toimiessaan vastuu muiden viihtymisestä. Kuten Ahmed (2004) kirjoittaa queer-subjekteista, Mathews (2019) kirjoittaa äideistä ja heidän taakastaan tehdä tilasta muille mahdollisimman miellyttävä. Tämä onnistuu, jos äidit jäävät kotiin imettämään, piilottavat imetyksensä esimerkiksi vaattein tai liinoin, menevät imetykselle varattuihin tiloihin imettämään tai imettävät wc-tilassa. Samalla Mathews kuitenkin painottaa, että imettävä ruumis voi myös ottaa tiloja haltuun ja muuntaa normatiivisia käsityksiä sukupuolesta, seksuaalisuudesta, äitiydestä ja julkisesta tilasta. (Ma., 1272–1273.) Joukolla tehdyt kampanjat ovat julkisen tilan haltuunottoa, ja johdannossa mainitsemani flash mob -tilaisuudet ovat pyrkineet herättämään ainakin keskustelua siitä, mihin tiloihin imetys sopii.

Pitkäkestoinen imetys muuttaa suhtautumista imettävään äitiin julkisessa tilassa. Vauvan imetys on hyväksyttävämpää, mutta taaperon kohdalla imettävän äidin ruumis on näkyvimmin väärässä paikassa (Mathews 2019, 1276). Tämä näkyi sekä tutkimukseni äitien kirjoituksissa (osatutkimukset I–III) että mediatekstejä analysoivassa artikkelissani (osatutkimus IV). Olen käyttänyt tutkimuksessani soveltaen homoseksuaalisuuden salaamiseen liittyvää *kaapin* käsitettä. Kaapin (eng. *closet*) käsite tulee alun perin Yhdysvalloista (Juvonen 2015, 11). Steven Seidman (2002) määrittelee, että kaapissa oleminen tarkoittaa homoseksuaalisuuden salailua, oman todellisen itsen salaamista myös lähimmiltä. Siihen liittyy sosiaalista eristämistä ja eristäytymistä. Kaapissa oleminen aiheuttaa Seidmanin mukaan myös häpeää, syyllisyyttä ja pelkoa. (Seidman 2002, 30.) Nämä määreet ovat osin liitettävissä myös pitkäkestoiseen imetykseen (osatutkimukset I ja II).

Käytän kaapin metaforaa tutkimuksessani osoittamaan pitkäkestoiseen imetykseen liittyvää salailua ja sitä, miten osa minulle kirjoittaneista äideistä viittasi itseensä ”kaappi-imettäjänä”. Perinteisesti kaapissa pysymiselle on ainakin kaksi syytä: suojautuminen ja häpeän piilottaminen. Ensinnäkin ihminen voi haluta suojella itseään ja varmistaa, että toiset eivät halveksi tai vahingoita kertojaa. Toiseksi kaapista ulostulo voisi merkitä niin suurta häpeää, että ihminen valitsee jäädä sinne. Kaapissa olemisessa on myös erilaisia tasoja. Ihminen voi ”tulla ulos” itselleen, läheisilleen tai vain muutamalle ihmiselle, mutta myös kaikille. (Chekola 1994, 70–71.) Pitkäkestoisen imetyksen kohdalla nämä tasot eriytyivät äitien

kirjoituksissa niin, että osa kertoi imetyksestään laajemmalle joukolle, osa ei juuri kenellekään. Lapsen koko tai taidot, kuten puhetaito, määrittävät osaltaan imetyksen sopivaa kestoa (myös Stearns 1999, 319–320). Niinpä monet äidit jäivät kulttuuriseen kaappiin (vrt. Kuosmanen 2007, vi) eli jättivät kertomatta imetyksestään tai piiloutuivat fyysisesti muiden katseilta esimerkiksi oman kotinsa suojaan tai sellaisiin tiloihin, johon muilla ei ollut pääsyä (ks. osatutkimus I). Kaapissa olemiseen liittyy myös se ulottuvuus, että sieltä voi joutua tulemaan ulos uudelleen ja uudelleen. Pitkään imettävät äidit voivat joutua kertomaan imetyksestään tai selittelemään imetyksen jatkumista, koska yleinen oletus on, että taaperoikäisiä tai vanhempia lapsia ei enää imetetä. Eli ”ulostulo” jää äidin vastuulle, vaikka hän ei lähtökohtaisesti edes kokisi olevansa kaapissa.

Pitää muistaa, että kaapista ulostulo ei ole yksinkertaista ja juuri häpeä voi olla se, mikä pitää myös pitkään imettäviä äitejä kaapissa. Ulostulon paine voi aiheuttaa häpeää myös sillä tavalla, että äidin *pitäisi* olla rohkea ja uskaltaa kertoa imetyksestään kaikille, vaikka hän olisi tietoinen kulttuurisista odotuksista ja normeista, jotka imetystä määrittävät. Kaapissa olemisen ja kaapista pois tulemisen välissä on ikään kuin välitila, joka on täytetty potentiaalisella häpeällä. Jos imettävä äiti jää kaappiin, hän saa hävetä, koska ei ole ylpeästi oma itsensä, mutta jos hän tulee kaapista, hän saa hävetä ”liian pitkään” jatkunutta imetystä ja normien rikkomista. Toisaalta kaapista ulos tulemiset voivat lisätä sosiaalista tietoisuutta, vähentää tuota häpeää ja muuttaa esimerkiksi terveydenhuollon henkilökunnan suhtautumista. Pitkään jatkuneen imetyksen julkista paljastamista voi verrata myös rintasyöpäpotilaiden ”ulostuloihin” (Sharf 2001, 213). Pitkään imittäneiden äitien kokemukskertomuksissa viitataan usein siihen, että yli vauvaikäisen imettämistä pidetään outona ja ihmiset eivät ole siihen tottuneita, joten ulostulojen myötä tilanne saattaisi muuttua.

3.2 Ruumiillisuus

Suomenkielisissä tutkimusartikkeleissani käytän käsitettä *ruumiillisuus*. Kotimaisten kielten keskuksen mukaan *ruumis* viittaa sekä kuolleeseen että elävään ihmiseen, vaikkakin lääketieteen piirissä on 1945 kehitetty sana *keho* viittamaan nimenomaan elävään ihmiseen (Kolehmainen 2001). Vaihtoehtona olisi siis käyttää sanaa *kehollisuus* (sanojen keho ja ruumis käytöstä ks. Hoppu 1999, 22–23). Perustelen valintaani sillä, että ymmärrän ruumiin ”toiminnan, kokemuksen ja merkityksen subjektina” (Heinämaa ym. 1997, 7). Valintani liittyy myös osin siihen, että Jyväskylän naistutkimuksessa oli aikanaan Eeva Jokisen johdolla ”ruumisprojekteiksi” nimettyä ruumiillisuuteen liittyvää tutkimusta (Saarela 2009) ja sitä jatkumoa oma työni myös osin on. Perustelujani yhdistää juuri eletty ja koettu ruumiillisuus, johon työni äitien kokemukskertomusten kautta yhdistyy, samalla, kun olen kiinnostunut myös kulttuurisista ruumisrepresentaatioista, joita media tuottaa.

Englanniksi kirjoittaessani olen valinnut käsitteen *embodiment* (esim. Schmied & Lupton 2001; Stearns 2013). Sen vaihtoehtona olisi ollut myös *corporeality*, mutta ymmärrän sen enemmän ylätason käsitteenä, vaikka osa imetystutkijoista on sitä tutkimuksessaan käyttänytkin (esim. Bartlett 2002a; Boyer 2012). *Embodiment* viittaa elettyyn ruumiillisuuteen ja ruumiillisiin kokemuksiin (ks. Coffey & Watson 2015; Young 2005, 4), joihin imetys kuuluu.

Ruumiillisuuden kysymykset ovat keskeisiä feministiselle tutkimukselle, ja naisruumiin määrittely on feminismin *ydinkysymyksiä* (Palin 1996, 225). Viime vuosikymmeninä feministinen ruumiillisuuskeskustelu on kulkenut 1970- ja 1980-lukujen sex/gender-erottelusta 1990-luvun performatiivisuuteen ja nykykeskustelun uusmaterialistisiin tulkintoihin, joissa painottuu, että elettyä ruumiillisuutta ei saa unohtaa, ruumis ei voi olla vain diskurssi, tyhjässä tarkasteltava (Oinas 2011b, 309–330). Feministiselle ruumiillisuuden teoretisoinnille on keskeistä se, että ruumiillisuus on muuttuvaa, se reagoi ympäristöönsä, ja siihen vaikuttavat niin kieli, historia kuin ympäröivä kulttuuri (Bartlett 2002a, 373). Jännitteitä luo esimerkiksi se, että naisruumis on esitetty kuvallisessa perinteessä sekä ”nautinnon, elämän, ravinnon ja viattomuuden, mutta myös tuhon ja pahuuden lähteenä: Neitsyt Mariana, Pandorana, Eevana” (Saarikangas 2006, 139). Naiseuteen liitetty ruumiillisuus tuo mukanaan dikotomian: nainen on joko hoiavaa, epäseksuaalinen äiti tai seksualisoitu kaunotar (Young 2005, 85).

Samuus ja ero ovat keskeisiä, kun pohditaan imetyksen ruumiillisuutta. Iris Marion Young (2005, 13–14) kirjoittaa, että varhaisemmat feministit keskittyivät ruumiillisen sukupuolieron hävittämiseen, kun taas sitä seurannut – essentialismista kritisoitu – feminismi määritteli naisruumiin erityisyyden positiivisena ja arvostettavana (myös Oinas 2011a, 157). Samuuden, tai ruumiin ylittämisen, päämääränä on ollut pyrkimys pois naiseuden liittämisestä ruumiillisuuteen (Palin 1996, 225–226).

Kerroin äitiyttä käsittelevässä taustaluvussa olevani kiinnostunut arkipäiväisestä äitiydestä. Tuo arkipäiväisyys liittyy myös ruumiillisuuteen, sillä Elina Oinaan (2004, 211) tavoin ajattelen imetyksen olevan osin vaiettua arkiruumiillisuutta. Oinas käsittelee kuukautisia ja niihin liittyvää vaikenemista, minä pitkäkestoista imetystä, josta ei välttämättä puhuta avoimesti. Tutkimukseni kiinnittyy feministisen ruumiillisuustutkimuksen päälinjoista siihen, jossa ruumis nähdään voimavarana. Ymmärrän imetyksen ruumiillisena tekemisenä (Blum 1999), jonka tutkiminen on keskeistä feministiselle imetystutkimukselle (esim. Bartlett 2002a; Blum 1993; Dowling & Pontin 2017; Schmied & Lupton 2001; Stearns 1999; Wolf 2006). Olen samaa mieltä imetystä tutkineen Linda Blumin kanssa siitä, että jos imetyksessä keskityttäisiin vain maitoon ”tuotteena” eikä imetykseen ”tekona”, vähättelisimme äitejä (Blum 1999, 301). Australialainen tutkija Alison Bartlett kritisoi ajatusta, että imetys olisi vain tietoisesti päätettävä asia. Se ei ole vain opittavaa mutta ei myöskään pelkästään biologiaa, vaan ennemminkin monimutkainen teko, johon vaikuttavat monet äitiä ympäröivät seikat. (Bartlett 2002a, 377–378.) Ymmärrän, että Bartlett tekee eroa mieli/ruumis-jaotteluun, ja

pidän tärkeänä, että imetys ei typisty vain yksittäisen äidin kyvyksi tai kyvyttömyydeksi ruokkia lastaan. Myös Wolf käsitteellistää rinnat toiminnalliseksi osaksi naisruumista (Wolf 2006, 416).

Imetyksen ruumiillisuus tarjoaa äideille mahdollisuuden käyttää ruumistaan ravitsemukseen, lohduttamiseen tai jopa lääkitsemiseen (Hausman 2004, 279). Imetyksen ruumiillisuus ja vauvan kanssa muodostettu läheinen ja intiimi yhteys on osalle äideistä nautinnollista, kun taas toisille imetys ei ole helppoa tai edes mahdollista. Aikaisemmissa äitien kokemuksia analysoivissa tutkimuksissa on todettu, että äidit saattavat säikähtää imetyksen ruumiillisuutta ja vaativuutta. Erityisesti vauvojen kanssa imetyksen luoma *ykseys* on osalle äideistä hankalaa. Samalla myös ruumiillinen kipu, jota imetys useille tuottaa, voi aiheuttaa negatiivisia tunteita ja stressiä. (Schmied & Lupton 2001, 239; 242; 246.) Pitkään imettäneet äidit ovat kuvanneet, että pitkäkestoinen imetys rajoittaa heidän ruumiillista vapauttaan, joka liittyy jatkuvaan saatavilla olemisen vaatimukseen (Dowling & Pontin 2017, 66).

Kulttuuriset odotukset naisruumiin sopivasta käytöstä muokkaavat sekä äitiyttä että imetystä, ja tilanormit vaikuttavat suoraan ruumiillisuuteen. Äitien ruumiillisuuteen kohdistuu normeja, jotka tavoittelevat ruumiiden hallintaa. Cindy Stearnsin (1999) jo reilu 20 vuotta sitten kirjoittama ”Breastfeeding and the good maternal body” -artikkeli ei ole vanhentunut vuosien saatossa. Artikkelissa Stearns esittää, että naisruumis on imettäessään samaan tapaan altis kommentille kuin raskaana oleva ruumis. Imettävän naisen ruumis on ikään kuin yhteistä omaisuutta, jota voi vapaasti kommentoida. Pitkäkestoisen imetyksen kohdalla Stearns kirjoittaa, että ”hyvän äitiruumiin” rajojen haastaminen voi johtaa tulkintaan huonosta äitiydestä tai seksuaalisesti poikkeavasta tai sopimattomasta käytöksestä (ma., 322).

Imetyksen vaikutusta ulkonäköön on tarkasteltu eri näkökulmista, ja tutkimustulokset ovat osin ristiriitaisia ja vaikeasti vertailukelpoisia (feministisestä ulkonäkö tutkimuksesta ks. Innola 2020, 37). Äitiys ei länsimaisten kauneusihanteiden puristuksissa mahdollista paljoltikaan positioita, joita äidit voisivat ottaa, vaan se jopa rajoittaa niitä jatkuvasti kiristyvien ulkonäkövaatimusten vuoksi (Johnson 2018). Youngin käsitteellisen analyysin mukaan osa äideistä valitsee olla imettämättä, koska he pelkäävät imetyksen muuttavan rintojen muotoa ja ulkonäköä ja näin ollen he menettäisivät osan seksuaalisesta vetovoimastaan (Young 2005, 88). Suomalaisnaisten asennoitumista omaan ulkonäkönsä on stereotyyppisesti kuvannut tietty käytännöllisyys (Kinnunen 2010, 261), minkä voisi olettaa vaikuttavan myös heidän asennoitumiseensa imetykseen (sen onnistuessa) helppona ja käytännöllisenä tekemisenä (ks. osatutkimus II).

Raskaus ja imetys muokkaavat kehoa, ja vaikka idea suuririntaisesta naisesta on länsimaisen kauneusideaalin mukainen ja äitiys voi luoda lyhyen suojan laihooden normeja vastaan, naisten odotetaan palaavan mahdollisimman pian takaisin raskautta edeltäneeseen painoonsa (Nash 2015, 19). Imetys onkin esitetty esimerkiksi imetysoppaissa laihdutuskeinona ja näin ollen hyvänä tapana tavoittaa kauneusnormit eli sekä laiha ruumis että kookkaat rinnat (Saha 2002, 64). Myös tästä eriäviä mielipiteitä löytyy, sillä esimerkiksi Michele L. Crossley (2009)

on esittänyt, että laihuuden tavoittelu ja kuntoilu ovat ristiriidassa imetyksen jatkamisen kanssa, koska laihtuminen raskautta edeltävään painoon ei hänen etnografisen kuvauksensa mukaan ole mahdollista imetyksen ohella (2009, 82–83; 85). Lähtökohtana näille analyyseille on, että jokainen äiti olisi ennen raskauttaan hoikka ja urheilullinen, eli kauneusnormit ovat korostetusti läsnä. Kuten Susan Bordo kirjoitti jo 1990-luvulla, ruumiin kontrollin kautta naiset joutuvat vastaamaan vallitsevan feminiinisyyden ideologisiin odotuksiin (Bordo 1993, 172), mikä voi osaltaan aiheuttaa ristiriitoja suhteessa imetykseen.

3.3 Relationaalisuus

Relationaalisuuden eli suhteisuuden käsite kumpuaa sosiologisen ja antropologisen sukulaisuustutkimuksen tarpeesta tutkia ihmisten suhteita ja ihmisyyden rakentumista. Sen myötä tutkimus on tehnyt eroa länsimaiseen yksilöllisyyden korostamiseen ja ottanut näkökulmakseen ennemmin ihmisen tarpeen olla osa suhteiden verkostoa, joilla on merkitystä myös arkielämän päätöksissä. (Smart 2007, 46.) Relationaalisuuden korostamisen myötä tutkimuksessa on alettu kiinnittää enemmän huomiota myös muihin kuin verisukulaisiin ja samoin suhteiden muodostumisen monimutkaisuuteen. (Roseneil & Ketokivi 2016, 144; Smart 2007, 8). Tutkin suhteisuutta siitä näkökulmasta, että relationaalisuus on myös tehtyä, ei pelkästään annettua, eli ihmiset voivat myös osin valita; pelkkä syntyminen tiettyyn perheeseen tai sukuun ei määritä kaikkia suhteita (Tomori 2015, 34). Relationaalisuus on keskeinen ja kiinnostava käsite pitkään jatkuvan imetyksen näkökulmasta, koska sen mukaan ihmisten ymmärrys omasta itsestään rakentuu sekä suhteessa muiden ihmisten kanssa että muihin ihmisiin mutta myös sosiaalisiin normeihin (Holmes 2014, 137). Kuten jo todettua, pitkäkestoinen imetyks rikkoo sosiaalisia normeja eikä miellytä kaikkia, joten se voi olla haasteellista äideille relationaalisina olentoina.

Äitiys muodostaa tutkimuksellisesti kiinnostavan relationaalisen position. Äitiyden identiteetin muodostumista voi tarkastella relationaalisen prosessin ja määrittämällä relationaalisuuden tarkoittavan tapaa, jolla äitien identiteetti ja toimijuus kytkeytyy muihin ihmisiin (Sevón 2009, 20). Äidit eivät elä tyhjiössä, vaan he ovat osa suhteiden verkkoa. He elävät suhteissa, jotka vaikuttavat heihin sekä myönteisesti että kielteisesti (Smart 2007, 49). Imetyksen merkitystä äidin ja lapsen välisen suhteen muodostumiseen on tutkittu aikaisemminkin, mutta pääpaino on usein pienen vauvan ja äidin välisessä suhteessa (esim. Burns & al., 2016; Dykes & Flacking 2010; Robinson & Doane 2017). Olen halunnut keskittyä myös muihin suhteisiin, en vain äidin ja lapsen väliseen suhteeseen. Tutkimuksessani olen ottanut sukulaisten lisäksi huomioon myös esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaiset, joiden kanssa muodostuneeseen suhteeseen äidit usein viittasivat (osatutkimus III). Silti relationaalisuuden merkitys korostuu tutkimuksessani erityisesti suhteessa lapseen, sillä kun rintamaito ei ole enää lapsen ensisijaista ravintoa, äidit kuvaavat imetyksellä olevan myös muita merkityksiä.

Relationaalisuuden huomioiminen on keskeistä feministiselle tutkimukselle. Sarah Redshaw on todennut, että feministinen kritiikki on tarttunut erityisesti individualismin ajatukseen sekä siihen, että ihmisyyttä selittävät yleistyksiset perustuvat miesideaaliin (Redshaw 2013, 14). Redshaw nostaa esille, että osa ruumiillisista kokemuksista eroaa sukupuolten välillä mutta myös sukupuolten sisällä, ja siksi on tärkeää laajentaa keskustelua kaksijakoista sukupuolijärjestelmää pidemmälle (ma., 19–20). Eroavaisuuksien tunnistaminen on Redshaw'n mukaan feministisen keskustelun keskeisin anti relationaalisuutta hyödyntävien näkökulmien kehittämisessä (ma., 26). Feministisessä hoivan etiikan tutkimuksessa relationaalisuus on keskeinen eettisyyden avainkäsite, kuten Selma Sevenhuijsen kuvaa (Sevenhuijsen 2003, 185–186). Ihminen on riipuvainen muista, jotta elämä on hyvää ja yleensäkin mahdollista. Sevenhuijsenin mukaan ollakseen itsenäinen ihminen tarvitsee muita, jotka huomioivat ja arvostavat mutta myös tukevat ihmisen kehitystä itsenäiseksi toimijaksi. Hoivaavat suhteet ovat siten välttämättömyys. (Ma., 183–184.)

Olen tutkinut relationaalisuutta erityisesti osatutkimuksessa III, jossa tutkin äitien kuvaamia suhdeverkostoja. Jennifer Masonin (2004, 178) tapaan ajattelen, että äitien kertomukset ovat täynnä relationaalista sisältöä, vaikka äidit pohtivat imetyksen vaikutusta elämäänsä omien, henkilökohtaisten kokemustensa kautta. Mason kuvaa ihmisten asumista ja muuttoja käsittelevässä tutkimuksessaan, miten osa haastatelluista kuvasi päätöksentekoa ”me-puheen” kautta: päätökset tehtiin yhdessä puolison kanssa (ma., 169). He kertoivat tekevänsä päätökset selkeästi perhe ja sukulaiset edellä, mutta osa koki relationaalisuuden myös rajoittavana ja konfliktien kautta (ma., 167; 172). Mukaan mahtui myös niitä (miehiä), jotka kuvasivat tekevänsä ”päätöksiä perheen parhaaksi”, mutta yksin, koska relationaalisuus tulkittiin ei-miehisenä heikkoutena (ma., 175–176). Vaikka ihmiset kertoivat omista muuttamisistaan tai päätöksistään jäädä asumaan tiettyyn paikkaan, he sitoivat tarinoihin paljon muiden ihmisten vaikutusta, ja muut ihmiset saattoivat olla tärkein syy jäädä tai lähteä. Äitien imetyksikirjoituksissa on samantaisia pohdintoja suhteessa muihin ihmisiin ja heidän toiveisiinsa ja mielipiteisiinsä. Äidit kuvaavat äitiyttään ja imetystään suhteessa muihin ihmisiin, mutta eivät välttämättä aina ole yhteisymmärryksessä muiden kanssa (ks. Philip 2013, 413).

Imetyksen relationaalisuus näyttäytyy ennen kaikkea suhteessa lapseen, mutta ei vain siinä. Imetys on ruumiillinen teko, joka vaatii kaksi ihmistä toteutuakseen. Tutkijat ovat huomanneet, että imetyksen kohdalla keskitytään usein rintamaitoon ikään kuin tuotteena enemmän kuin imetykseen relationaalisena tekona (Lee 2018, 77; Tomori ym. 2018, 7–8). Kun lapsi kasvaa, imetyksen ravinnollinen merkitys ei ole enää niin suuri, ja silti imetyksen luoman läheisyyden merkitys jää usein ravinnollisen puolen varjoon (Buckley 2001, 308). Tämä aiheuttaa ristiriitaisen tilanteen. Imetyksen hyödyt sekä lapselle että äidille tunnustetaan laajalti (McCarter-Spaulding 2008, 207), mutta pitkään jatkuva imetys on stigmatisoitua (Tomori ym. 2016, 179). Aikaisemmat tutkimukset ovat myös osoittaneet, että lapsen kasvaessa äidin ympäriltään saama tuki vähenee (Dow-

ling & Brown 2013, 48–49; Rempel 2004, 316). Tämä liittyy normatiivisiin odotuksiin sopivasta imetyspituudesta, mutta myös länsimaissa yleiseen uskomukseen siitä, että äiti voisi jotenkin ”pakottaa” lapsen imetykseen omista syistään (Gribble 2009, 1078). Samalla myös rintojen ”kuuluminen” (mies)puolisolle vaikuttaa tilanteeseen (Saha 2002, 68), eli pitkään jatkuva imetys saattaa aiheuttaa haasteita parisuhteeseen.

Imetystutkimuksessa on esitetty myös näkemyksiä, joiden mukaan imetys voi toimia tehdyn sukulaisuuden perustana. Tällä viitataan vanhoihin perinteisiin, joiden mukaan imetys, ei synnytys, on se, joka tekee äidistä ja lapsesta sukulaisia, tai käsityksiin ”maitosisaruudesta”, jonka kautta lapsista tulee sukulaisia, jos heitä imettää sama äiti. (Tomori 2015, 33.) Myös kriittisessä sukulaisuustutkimuksessa on pohdittu rintamaidon luomaa sukulaisuutta ja äitien osin riskitonta suhtautumista luovutettuun äidinmaitoon (ks. Carroll 2016). Tutkimukseni äideistä erityisesti yksi useamman lapsen äiti korosti kokemustaan imetyksen luomasta läheisyydestä ja erityisestä suhteesta imetettyihin lapsiin. Yleisestikin pitkään imetettyjen lasten kanssa suhde kuvattiin vahvaksi ja läheiseksi (ks. osatutkimus III). Adoptiolastaan imettänyt äiti kuvaili imetystään keinona tarjota lapselle tämän tarvitsemaa läheisyyttä ja huomiota ilman, että äidin olisi pitänyt järjestää erikseen jotakin muuta ”korvaavaa” toimintaa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymys

Sukupuolentutkimuksen yhtenä tehtävänä on tuoda esiin marginalisoitujen yksilöiden ja ryhmien, tässä tapauksessa pitkään imettäneiden äitien, asemaa yhteiskunnallisten normien ristipaineessa. Analyysini pyrkii antamaan tilaa osin pimentoon jääneille kokemuksille. Samalla tutkimukseni tarjoaa pitkään imettäneille äideille välineitä itseymmärrykseen kulttuurissa, jossa heidän kokemuksensa jäävät usein piilotetuiksi. Se tarjoaa myös tapoja moniulotteisempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun äitiydestä tuottamalla tietoa pitkään imettäneiden äitien kokemuksista sekä imetyksen esittämisestä mediassa ja paikkaa aukkoa tähänastisessa äitiystutkimuksessa. Tutkimus lisää tietoa äitien kohtaamista (arkisista) haasteista ja voi siten luoda parempaa ymmärrystä heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten käyttöön. Työn tarkoitus on myös tuottaa tietoa vähän tutkitusta aiheesta eli pitkäkestoisesta imetyksestä.

Kolmessa ensimmäisessä artikkelissa aineistona on kirjoituskutsulla kerätty aineisto, jota analysoin laadullisen sisällönanalyysin avulla. Ensimmäisen tutkimusartikkelini teoreettinen tausta kiinnittyy tilallisuuden tutkimukseen. Analysoin artikkelissa yksityistä, puolijulkista ja julkista tilaa suhteessa pitkäkestoiseen imetykseen ja äitien kokemuksiin. Toisen tutkimusartikkelini keskiössä ovat äitien kertomukset ruumiillisista kokemuksistaan. Analysoin äitien kokemuskertomuksia suhteessa toiminnallisuuteen, väsymykseen, kauneusnormeihin ja seksuaalisuuteen. Kolmas kirjoituskutsulla kerättyä aineistoa hyödyntävä artikkelini keskittyy relationaalisuuden eli suhteisuuden kokemuksiin. Tutkin artikkelissa äitien kuvaamia kokemuksia suhteisuudesta suhteessa lapseen, puolisoon, sukulaisiin ja terveydenhuollon ammattilaisiin. Neljännessä tutkimusartikkelissa analysoin yhdessä Hilkka Mehtätalon kanssa mediatekstejä pitkäkestoisesta ja/tai julkisesta imetyksestä. Kiinnitämme analyysissa huomiota *hyvän äitiyden* odotuksiin, jotka heijastuvat löytämistämme diskursseista (sopivuus-, oikeus- ja terveysdiskurssi). Mediatekstien analyysissa käytämme kriittistä diskurssianalyysia. (Artikkelit on esitelty tarkemmin luvussa 5).

Kokoan tässä väitöskirjan yhteenvedossa artikkelien tuloksia ja laajennan niissä käytyä keskustelua. Artikkeleiden eri teemoista ja näkökulmista tila on se käsite, joka nivoo yhteen tutkimuksen osateemoja. **Tutkimuskysymykseni on:** *millaisena pitkään imettäneiden äitien fyysinen, sosiaalinen ja emotionaalinen tila rakentuu kokemukertomuksissa ja mediateksteissä?*

Fyysisellä tilalla tarkoitan konkreettista ja rajattua tilaa, jossa äidit joutuvat pohtimaan imetystään (osatutkimus I). **Sosiaalinen tila** (esim. Bordieu 1985) tarkoittaa tässä tutkimuksessa erityisesti kulttuurisia normeja ja ilmapiiriä, jossa äidit elävät. Se on sosiaalisten suhteiden tila, joka naisille sekä avautuu että tuotetaan pitkän imetyksen myötä (osatutkimus III). Sosiaaliseen tilaan liittyy myös imetyksen sopivaa kestoa määrittävät odotukset ja salailu. Tähän kytkeytyvät myös median kuvaukset pitkäkestoisesta imetyksestä (osatutkimus IV). **Emotionaalisella tilalla** (esim. Saarikangas 2006, 12) tarkoitan äitien ja median kuvaamaa, normien rajaamaa ja tuottamaa tilaa, joka määrittää erityisesti sitä, mitä äidit ”saavat tuntea”. Emotionaalisen tilan kautta pohdin sekä positiivisia että haastavia (ruumiillisia) tunnekuvauksia, joista äidit kirjoituksissaan kertovat (osatutkimus II) mutta joihin myös mediatekstit ottavat kantaa osoittamalla, miten hyvä äitiys rakentuu (osatutkimus IV).

Vastaan tutkimuskysymykseeni yhdistelemällä osatutkimuksissani saamiani tutkimustuloksia ja kehittämällä näitä tuloksia käsitteellisempään suuntaan. Esittelen seuraavaksi tutkimukseni lähtökohtana olevaa feminististä metodologiaa. Pohdin omaa positiotani tutkijana ja siihen liittyviä kysymyksiä. Tämän jälkeen esittelen käyttämäni aineistot ja metodit. Kerron, miten olen aineistoni kerännyt ja miten niitä analyysissäni käsitellyt.

4.2 Feministinen kokemuksen tutkimus ja oma tutkijapositio

Kuten jo totesin luvussa 2.2, tämän väitöskirjan tavoite on emansipatorinen. Pyrkimys äitien voimaannuttamiseen ei tarkoita, että tarkastelisin pitkäkestoista imetystä vain siihen liittyvien äitien kuvaamien hyvien kokemusten kautta. Sen sijaan haluan antaa äideille mahdollisuuden kertoa ja kuvata kokemuksiaan monipuolisesti. Feministisille tutkimuksille tyypillinen luonnollistettujen totuuk-sien haastaminen ja kyseenalaistaminen (Liljeström 2004, 21) on keskeistä myös omassa tutkimuksessani. Tunnistan itsessäni tutkijana halun tuottaa tietoa, joka muuttaa asioita, joka laittaa ”asiat keskusteluun, liikkeeseen ja muutokseen” (mt., 15). Lähtökohtaisesti Suomi on hyvin imetysmyönteinen maa, mutta se, miten pitkään äitien pitäisi imettää, on normitettua ja säädeltyä. Näin ollen tutkimukseni kiinnittyy feministisen tutkimuksen suuntaukseen, jonka pyrkimyksenä on raivata tilaa erilaisille naissubjekteille (Braidotti 1991; Liljeström 2004). Feministisestä näkökulmasta se, mikä on nähty henkilökohtaisena, näkymättömänä ja mitättömänä on läpeensä poliittista (Nathanson 2008, 243). Pitkään imettävät äidit ovat mahdollisesti melko pieni joukko äitejä (noin 30 % äideistä imettää lapsia yksivuotiaaksi, eivätkä tilastot mene vuotta pidemmälle: THL 2019, 64), mutta

heidän kokemuksiin tarkastelemalla tutkimukseni lisää tietoa äiteihin kohdistuvista normeista ja odotuksista myös yleisimmin kuin vain pitkäkestoiseen imeytykseen liittyen.

Tutkin väitöskirjassani äitien kokemuksettomuksia. Kokemusten tutkiminen on melko ”perinteinen” feministisen tutkimuksen metodologinen lähestymistapa, mutta ajattelen, että tuomalla esiin vaiettuja kokemuksia voin tavoittaa tärkeää tietoa. Tavoitteenani on osoittaa myös kokemusten eroja ja sitä rikkautta, mitä nämä erot moninaisuudessaan sisältävät. Naisten kokemusten tutkiminen ja esiintuonti ovat olleet, ja ovat edelleen, keskeistä feministisessä tutkimuksessa (Saresma 2010, 60). Kokemusten tutkimiseen liittyy kuitenkin haasteita, joita esimerkiksi Caroline Ramazanoğlu ja Janet Holland (2002) ovat tarkastelleet. He toteavat kriittisesti, että kokemus ilmaistaan kielen avulla, ja kieli itsessään on osa tiettyä kulttuuria, aikaa ja paikkaa. Tämän näkemyksen mukaan kokemusta ei voi tutkia sellaisenaan, vaan tutkimuskohteena on aina kielen tai diskurssin välittämä kokemus. Samalla he kuitenkin korostavat, että kokemusten tutkimus on keskeistä, jotta voimme ymmärtää sukupuolitettujen elämien samankaltaisuuksia ja eroja ja sitä kautta tutkia epätasa-arvoa, epäoikeudenmukaisuutta ja institutionaalista valtaa. (Mt., 123–124.) Ramazanoğlun ja Hollandin mukaan valtasuhteiden tutkimus on keskeistä feministiselle tutkimukselle, ja nämä suhteet ovat olemassa ja tapahtuvat myös kielen ulkopuolella (mt., 128).

Pitkäkestoinen imetys yhdistää tutkimiani äitejä. Naisten kokemuksettomusten kautta pyrin tavoittamaan jotakin siitä, miten ”naiskategoriaan” kuuluvat tuotetaan erilaisten valtasuhteiden sekä tilassa ja ajassa käytävien kamppailujen kautta (Skeggs 1997, 27). Erilaiset kokemukset ovat osin kulttuurisia, osin ruumiillisia, ja niitä myös muokkaavat sekä rajoittaen että mahdollistaen rakenteelliset erot ja jaot materiaalisessa todellisuudessa. Samalla niiden kautta voi haastaa mieskeskeistä tietoa. (Ramazanoğlu & Holland 2002, 130.) Olen tietoinen kokemuksen ja kirjoitetun eli eletyn ja tekstuaalisen välisestä jännitteestä (esim. Saresma 2007, 89) eli siitä, että tutkimukseeni osallistuneet äidit elävät osana kulttuuria, jossa esimerkiksi sosiaalinen vuorovaikutus ja media tarjoavat kertomuksia, joihin kiinnittyä. Tämä rakentaa äitien kokemuksettomuksista osan kulttuurista tarinavarantoa, jossa kokemuksista voi tulla jaettuja ja yhteisiä (Hänninen 2002, 21). Normit ovat läsnä näissä kokemuksettomuksissa sekä vastustettavina että sisäistettyinä.

Imetys on nais erityinen, epätasa-arvoa esimerkiksi tilaan ja toimijuuteen tuottava teko. Kieli tuottaa kokemuksia, sen avulla kokemuksia sanallistetaan ja merkityksellistetään. Samalla huomioidaan kuitenkin myös imetyksen ruumiillisuuden, joka on materialisoitunutta olemista. Ramazanoğlu ja Holland painottavatkin kielen, suhteiden ja materiaalisuuden merkityksiä valtasuhteiden tutkimuksessa. (Ramazanoğlu & Holland 2002, 151; 153–154.) Tässä tutkimuksessa kieli on keskeinen ja aineistoja yhdistävä tekijä, joka toimii välittäjänä ja analyysin lähtökohtana sekä kokemuskirjoitusten että mediatekstien kohdalla.

Oma kokemukseni äitiydestä ja imetyksestä on muokannut tämän tutkimuksen tekoa. Se on vaikuttanut tutkijapositioni mutta myös lukijapositioni, joihin molempiin vaikuttaa emansipatorinen intressi mutta myös halu rakentaa

feminististä äitiyspolitiikkaa. Oman paikantuneisuuden tunnistaminen on keskeistä feministisessä tutkimuksessa. Lea Rojolan sanoin ”tutkija tuo aina tekstiin oman historiansa, omat kokemuksensa, oman sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristönsä” (Rojola 2004, 36). Tuotettu tieto on kontekstuaalista, eikä se ole arvoista ja valtasuhteista vapaata (Berg 2008, 55; Liljeström 2004, 11). Tutkijapositioni on ruumiillinen: lukiessani äitien kertomuksia ja mediatekstejä ruumiini resonoi niissä. Marja Kaskisaaren mukaan tutkijan oma muisti, kokemukset ja ruumiillisuus tulevat aina mukana tulkintatilanteisiin yksilölliset ja ruumiilliset erot huomioiden (Kaskisaari 2000, 59–60). Läheiseni ja sukulaiseni ovat esittäneet minulle mielipiteitä ja havaintoja imetyksestä samalla, kun tutkin aihetta suomalaisena naisena, joka on ehdollistettu imetyksymyönteiseen ilmapiiriin leikkisästi sanoen jo äidinmaidossa. Samalla olen tiedostanut imetykseen liittyvät tarkat normatiiviset odotukset erityisesti oman äitiyden kokemukseni kautta. Tutkimukseni aiheen vuoksi olen saanut esimerkiksi konferensseissa kuulla huomattavan paljon imetyksettomuutta sekä tutkijoilta että tutkimuksestani kiinnostuneilta sivullisilta.

4.3 Aineistot ja analyysi

Aineistona tutkimuksessa on vuonna 2012 kirjoituskutsulla (liite 1) kerätty kokemuskertomuksista muodostuva aineisto sekä mediatekstiaineisto yle.fi- ja hs.fi-sivustoilta vuosien 2014–2017 väliseltä ajalta.

Tutkimukseni analyysin menetelmiksi valikoin laadullisen sisällönanalyysin ja kriittisen diskurssianalyysin. Halusin analysoida molemmat aineistot mahdollisimman aineistolähtöisesti. Erityisesti äitien kokemuskertomusten kohdalla halusin antaa ”aineiston puhua”. Samalla totean olevani tietoinen kritiikistä, joka liittyy ”äänen antamiseen” ja ymmärrän valtasuhteet, joita tutkimuksen tekemiseen liittyy (esim. Oinas 2004, 223). Sisällönanalyysin avulla halusin tutkia äitien kokemuksia, ja diskurssianalyysin avulla pystyin puolestaan analysoimaan yhteiskunnallisia puhetapoja pitkäkestoisesta imetyksestä. Ajattelen näiden puhetapojen vaikuttavan myös äitien kokemukseen, sillä ne sekä rajaavat että mahdollistavat kokemuksista kertomista.

4.3.1 Kirjoituskutsuaineisto eli kokemuskertomukset

Aineiston kerääminen kirjoituskutsulla on yleistynyt sosiaalitieteissä 1980-luvulta asti (ks. esim. Notko 2011, 28; Saresma 37–38). Kirjoituskutsuun päädyin, koska ajattelen, että kirjoittamalla äidit ovat saaneet tilaa pohtia ja valita, mistä asioista he halusivat kertoa. Kirjoituskutsu on mahdollistanut sen, että äidit ovat saaneet kirjoittaa itse valitsemanaan aikana, silloin kun heille parhaiten sopi. Pitkäkestoinen imetys ei ole kovin paljon puhuttu aihe, ja siksi ajattelin myös, että se on aiheena jonkin verran sensitiivinen. Yhdistävänä tekijänä ihmistieteiden

kirjoituskutsuissa on usein se, että aiheet voivat olla moninaisia ja myös koke- muksista, jotka ovat ihmistä lokeroivia, voidaan kysyä (esim. Harjunen 2009; Notko 2011; Tuomaala 2011).

Pitkäkestoista imetystä koskevaa tutkimusaineistoa sekä haastatteluin että sähköpostiviestein kerännyt Sally Dowling on tullut omassa tutkimuksessaan sii- hen tulokseen, että hän on saanut rikkaampaa aineistoa, kun äidit ovat saaneet kirjoittaa itselleen sopivana aikana. Lisäksi Dowling on havainnut, että vaikeista aiheista kirjoitettiin avoimemmin verrattuna kasvokkain tehtävään haastatte- luun. (Dowling 2012, 286-290.)

Kirjoituskutsuni otsikolla ”Pitkään imettävien imetykskokemuksen, imettä- misen tilojen ja äidin hyvinvoinnin tutkimus” (Ks. Liite 1) julkaistiin Imetyksen tuki ry:n Maitolaituri-keskustelupalstalla ”vauvaa vanhemmat maitolapset” -osi- ossa, joka oli suunnattu yli vauvaiän imetystä jatkaneille äideille. Tämän lisäksi sekä *Meidän perhe-* että *Vauva-*lehti julkaisivat kirjoituskutsun omilla internetsi- vuillaan. Mainostin tutkimusta myös Facebookin avoimessa pitkään imettäneille äideille suunnatussa Taaperoimettäjät-ryhmässä. Kutsuin äitejä, jotka olisivat imettäneet noin kaksi vuotta tai yli, kirjoittamaan kokemuksistaan. Käytin kirjoj- tuskutsussa viittausta *Time*-lehden kansikuvaan (Time 2012) ja siitä herännee- seen keskusteluun pitkäkestoisen imetyksen sopivuudesta. Taustatietoina pyy- sin äitien oman syntymävuoden, lapsen syntymävuoden ja kuukauden, äidin perhemuodon, asuinpaikan ja koulutustason tai ammatin. Annoin äideille viri- kekysymyksiä, joita he saivat halutessaan kirjoittaessa hyödyntää. Nämä kysy- mykset muokkaantuivat kiinnostuksestani äitien kokemuksiin, tilaan ja hyvin- vointiin liittyen. Virikekysymyksiä käyttämällä pystyin takaamaan, että saisin vastauksia teemoihin, joista olin kiinnostunut, vaikka riskinä oli vastausten yh- denmukaistuminen. Jotta aineiston määrä pysyisi hallittavana ja äidit eivät ajat- telisi, että heidän pitää kirjoittaa sivukaupalla, rajasin kirjoitusten pituudeksi yh- destä kymmeneen sivua. Samalla kehoitin heitä kirjoittamaan vapaasti kaikista kokemuksistaan, eli en rajannut vastauksia koskemaan vain virikekysymysten aiheita.

Kirjoituskutsuun vastasi sähköpostitse 39 äitiä. Yhteensä vastauksista ker- tyi tekstiä 103 liuskaa (fontti 12, rivinväli 1,5). Osa äideistä kertoi kuulleensa kut- susta tuttaviltaan, joten lumipalloefekti toimi kirjoituskutsun levittämisessä. Ai- neistoni äidit elivät erilaisissa perhetilanteissa. Vaikka useimmat äidit olivat yh- den lapsen äitejä ja naimisissa tai avoliitossa lapsen isän kanssa, oli mukana myös sateenkaariperheen äiti sekä yksin lapsensa tai lastensa kanssa asuvia äitejä. Osalla oli useampia lapsia, yksi äideistä kertoi olevansa seitsemän lapsen äiti, yksi taas adoptoineensa lapsensa. Imetettyjen lasten ikä vaihteli vuoden ja neljän kuukauden ikäisestä esikouluikäiseen. Vanhin lapsi, joka halusi imetystä vielä kokeilla, oli tekstin mukaan 10-vuotias. Aktiivisesti imetettävistä vanhin oli hie- man alle seitsemänvuotias.

Äitien koulutustaso oli melko korkea. Monet olivat suorittaneet ainakin alemman korkeakoulututkinnon (imetyksen ja koulutuksen yhteydestä ks. esim. Boswell-Penc & Boyer 2007). Yhtä lukuun ottamatta kaikki asuivat Suomessa, ja

ulkomailla asuva kertoi vierailevansa Suomessa säännöllisesti. Yksi äideistä vastasi englanniksi, mutta ymmärsi kuitenkin suomenkielisen kuvauksen ja virikekysymykset. Kirjoitusten pituus vaihteli yhdestä seitsemään sivuun. Osa äideistä kirjoitti tarkasti virikekysymyksiä hyödyntäen, osa tarinallisemmin kertoen imetykokemuksistaan lapsen syntymästä alkaen.

Kirjoituksissa on läsnä ajallisuus (ks. Notko 2011). Osa äideistä ei imettänyt kirjoitushetkellä, joten he kirjoittivat jo loppuneesta imetyksestään, mutta kenenkään kohdalla ei ollut kyse vuosia sitten tapahtuneen muistelusta, vaan äidit kirjoittivat suhteellisen vähän aikaa sitten loppuneesta imetyksestään. Äidit jakavat aikaperspektiivin siinä mielessä, että he ovat kaikki kirjoittaneet minulle samaan aikaan. He ovat olleet todennäköisesti tietoisia, miten pitkäkestoisesta imetyksestä kirjoitetaan mediassa tai millaisia imetyssuosituksia Suomessa ohjataan noudattamaan. Osa kirjoittajista viittasi suoraan mediassa esillä olleisiin pitkäkestoista imetystä koskeviin kirjoituksiin tai kirjoituskutsussa käyttämäni *Time*-lehden kuvaan. Yksi äideistä kuvaa:

Olen nähnyt Time-lehden kansikuvan imettävästä äidistä ja pojasta. Tykkäsin kuvasta. Imetystä voisi kuvata muutenkin kuin Marian ja Jeesus-lapsen välisenä pyhänä hetkenä – mikä toki on yksi aivan oikea tapa kuvata imetystä. Imetys voi olla arkista, tavallista, hauskaa ja se saisi myös näkyä kuvissa.

Äitien kirjoitukset mediasta ja imetyksestä johtivat osaltaan siihen, että kiinnostukseni mediatekstejä kohtaan heräsi, ja valitsin lopulta yhden artikkelini aiheeksi mediatekstien tarkastelun. Halusin tällä valinnalla tuoda esiin mediassa käytävää keskustelua ja suhteuttaa sitä äitien kuvaamiin huomioihin. Kuten yksi äideistä kuvasi, pitkäkestoinen imetys ei ole hänen mielestään esillä yhteiskunnassa tai jos imetystä käsitellään, keskeistä ei ole sisältö vaan huomion herättäminen:

Imetys on niin herkkä aihe, että tuntuu, että viestimet ottavat sen aiheeksi toisinaan, kun ei muuta keksitä. Palautetulva on taattu ja aina löytyy kärkeviä mielipiteitä. Jutun sisällöllä ei ole niin väliä.

Opimme (median) representaatioiden kautta, millaisia ominaisuuksia naiseuteen liittyy (Bordo 1993, 170), joten imetystä käsittelevien mediatekstien mukaan ottaminen tähän tutkimukseen on perusteltua. Media arvottaa siellä esitettäviä ruumiita ja muokkaa ajatuksiamme ruumiillisuudesta (Kyrölä 2006, 108). Jos imettävät ruumiit puuttuvat mediasta tai ne esitetään ongelmallisia, miten äidit saavat vahvistusta omaan imetykseensä? Kirjoituksissa oli kuitenkin myös paljon huumoria erityisesti suhteessa länsimaisiin kauneusnormeihin, esimerkiksi:

Rintani rupsahtivat jo raskausaikana, ison mahan kanssa näytin lähinnä kivoikautiselta maaemo-patsaalta isoine riippurintoineen ja isoine mahoineen.

Tissit ei oo niin kivat enää. Hahaha! Ei ne olisi silloinkaan, jos olisin jo lopettanut imettämisen.

Muiden suhtautuminen imetykseen mietitytti useita äitejä, kuten nämä esimerkit osoittavat:

Onhan se ihan normaalia, että isomman imetys tuntuu ihmisistä vieraalle, kun eihän tässä yhteiskunnassa juuri näe imetettäviä, tai jos ehkä nähdään ihan pieniä, niin ei ainakaan suurempia imetettäviä.

Yhteiskunta on kovin imetysvastainen ja ehdottomasti taaperoimetysvastainen (puhumattakaan naperoimetyksestä). Kaikki neuvolan ohjelappuset, markkinamiesten vieroitusvalmistevellimainokset, asiaan perehtymättömien journalistien artikkelit, mutunsa perusteella höpisevät lääkärit ja imetyshäiriönsä kanssa kamppailevat nettiprovoajat luovat vahvasti sellaista ilmapiiriä, että yli vuoden imettävää äiti on rinnastettavissa lähinnä saatanaan.

Kokemuskertomukset ovat aineistona kolmessa artikkelissani (artikkelit I, II ja III). Aineiston rikkaus näkyi erityisesti monipuolisina ja tarkkoina pohdintoina pitkäkestoisen imetyksen merkityksistä sekä äidille että lapselle. Esimerkiksi:

Koen antavani lapselleni jotain korvaamatonta; aina ei jaksaa tai kykene olemaan kovinkaan lähellä täydellistä äitiä ja on paljon asioita joihin ei oman lapsen elämässä voi vaikuttaa, mutta tämän minä voin tehdä, voin antaa lapselleni rintaa niin kauan kuin tämä sitä tarvitsee.

Imetyksen merkitys suhteelle omaan ruumiiseeni oli mullistava. Rinnat... teinistä asti ne olivat aiheuttaneet jonkinasteista kärsimystä... mokomat minusta irtonaiset, kiusalliset roikkopussit joihin ei ollut mitään suhdetta, rumatkin. Mutta laitapa siihen nälkäinen vauva, niin johan löytyy merkitystä, kauneuttakin. Aivan huu-tava, ytimiin käyvä, elämää suurempi merkitys, itse Elämä.

Kirjoituksissa käsiteltiin avoimesti myös pitkään imetykseen liittyviä haasteita ja kipeitä tilanteita.

[Lapsen] lääkärinpapereissa halukkuus imetyksen jatkamiseen nähdään yhtenä oireena kehityksen viivästyemisestä (lause menee suunnilleen että "Lapsen puheen ymmärtäminen ja tuottaminen on selvästi ikäkauttaan jäljessä, myös imetys jatkuu vielä").

Ulkopuolinen painostus isomman lapsen imetyksen lopetukseen on ollut ehdottomasti negatiivisin kokemus koko imetysajalta, varsinkin kun se on tullut neuvolan

taholta. Paikka jossa kuuluisi saada tukea vanhemmuuteen, osoittautuukin joksikin ihan muuksi. 2-vuotisneuvolassa sain osakseni halveksuvia katseita, ihmettelyä ja minua jopa peloteltiin, että aiheutan lapselleni kehityshäiriöitä.

Monet äideistä ilmaisivat toivovansa, että heidän kirjoituksistaan on apua minulle tutkijana mutta myös muille äideille. Useat kertoivat, että eivät olleet juurikaan puhuneet pitkäkestoisesta imetyksestä läheistensä tai kenenkään muunkaan kanssa, ja sitä kautta tutkimukseen osallistuminen toi heille iloa ja toivoakseni myös itseymmärrystä. Yksi äideistä esimerkiksi päätti kirjoituksensa toteamalla ”Kiitos, että sain sanoa!” Syy kirjoittaa on usein henkilökohtainen ja osin myös terapeutin (vrt. Notko 2011, 142–143).

Aineiston kerääminen kirjoituskutsulla suosii niitä, joille kirjoittaminen on luonteva tapa ilmaista itseään. Keskustelupalstojen ja sosiaalisen median avulla kerätty aineisto tavoittaa aktiivisia äitejä, joilla on valmiita mielipiteitä ja jotka ovat tottuneita kertomaan omista kokemuksistaan, kuten edellä esittämistäni aineistositaateistakin käy ilmi. Ulkopuolelle jäävät äidit, jotka eivät seuraa sosiaalista mediaa. Näin ollen keräämästäni aineistosta ei voi tehdä yleistyksiä koskemaan kaikkia pitkään imettäneitä äitejä. Pieni osa äideistä identifioitui kiintymysvanhemmuuteen (Bowlby 1969), osa halusi irrottautua kaikenlaisesta ideologiasta. Esimerkiksi:

Lapseni imettäminen ei ole kannanotto yhtään mihinkään. Se ei ole kannanotto muiden imetysoikeuksiin eikä kilpailua, kuka onnistuu imettämään parhaiten. Olen ihan tavallinen äiti, joka imettää. En edusta minkään nimistä vanhemmuuden ideologiaa sen enempää kuin imetysoikeuksia.

Tutkimukseni kertoo kirjoittaneiden äitien kokemusten avulla siitä, mitä pitkäkestoinen imetys voi merkitä. Aineistoni on suhteellisen laaja kvalitatiivinen aineisto, ja siinä oli havaittavassa samantyyllisiä kuvauksia erityisesti ongelmallisista tilanteista.

En kaipaa erityistä kannustusta imetykseen, mutta toivoisin, että myös taaperoitumista pidettäisiin normaalina asiana.

Nykykulttuuri tekee naisista objekteja, katseltavia esineitä. Raskaus, synnytys & imetys ovat palauttaneet sellaisen alkukantaisen arvostuksen kehoani kohtaan. On aivan mahtavaa, että olen reilun neljän vuoden aikana tuottanut arviolta 1500–2000 litraa äidinmaitoa.

Jälkikäteen tarkasteltuna olen huomannut, että osa virikekysymyksistä, joita äidit saivat halutessaan käyttää, olivat turhan suljettuja. Ne antoivat äideille mahdollisuuden vastata vain ”kyllä” tai ”ei”. Näin osa äideistä toimikin, mutta ajattelen, että mahdollisesti ne kohdat eivät olleet heille merkityksellisiä. Aineisto on kuitenkin laadullisesti rikas ja laaja, ja useimmiten äidit kertoivat enemmän,

kuin mihin kysymys ohjasi. Olen myös tietoinen siitä, että kirjoituskutsun sanamuodot, kuten viittaukset kulttuuriin ja normeihin, ovat voineet houkutelaa erityisesti korkeasti koulutettuja vastaamaan. Samalla on tiedossa, että korkeammin koulutetut äidit myös imettävät pidempään, joten he ovat olleet kohderyhmääni jo alun alkaenkin (ks. esim. Boswell-Penc & Boyer 2007; Nykyri & Otronen 2017, 62; Ikonen 2020).

4.3.2 Laadullinen sisällönanalyysi

Olen käyttänyt äitien kirjoitusten analyysin metodina laadullista, aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Se on usein käytetty metodi kokemusten tutkimisessa (ks. esim. Keinänen ym. 2015; Laurén & Schuurman 2017; Wallin 2018).

Aineistolähtöinen lähestyminen oli minulle tärkeää. Aineistolähtöinen lähestyminen kirjoitusten sisältöön tarkoitti tutkimuksessani sitä, että luin ja tutustuin aineistooni ensin syvällisesti ja pyrin tavoittamaan sen, mikä on keskeistä (Hsieh & Shannon 2005, 1279). Etsin teksteistä samuuksia mutta myös eroja, ja loin niistä luokkia, mitä kutsutaan sisällönanalyysissa myös induktiiviseksi lähestymiseksi (Graneheim ym., 2017, 30). Tämän jälkeen ryhdyin koodaamaan teemoja, joita aineistossa esiintyi (Schreier 2014, 171). Muodostin näistä teemoista ryhmiä ja purin myös ryhmiin keräämiäni tekstikohtia palasiin, jonka rinnalla jäsentäin ja luokittelin sekä koodasin aineistoani merkinnöin ja alleviivauksin (Silvasti 2014, 38–39). Tein aineistolleni useita koodauksia, joilla etsin eri teemoihin liittyviä ilmauksia. Abstrahoin eli käsitteellistin aineistosta löytämäni kohdat.

Keskeisimmiksi teemoiksi muodostuivat analyysini perusteella tilallisuus, ruumiilliset kokemukset ja ihmissuhteet. Jaoin näitä löytämiäni teemoja edelleen uusiin teemoihin (Schreier 2014, 174), joita olivat esimerkiksi fyysistä tilaa käsittelevän osatutkimuksen (osatutkimus I) kohdalla erilaiset kuvaukset imetystilasta ja -tilanteista, jolloin keskityin niihin liittyviin ilmaisuihin. Etsin kirjoituksista kuvauksia paikoista, jotka jaoin yksityisiin, puolijulkisiin ja julkisiin. Ruumiillisuusartikkelin (osatutkimus II) kohdalla etsin kuvauksia rinnoista, muutoksista, nautinnosta ja siitä, miten äidit kuvasivat fyysistä imetystä. Relationaalisuutta käsittelevän artikkelin (osatutkimus III) kohdalla etsin äitien kirjoittamia kuvauksia ulkopuolisten positiivisesta, negatiivisesta ja neutraalista suhtautumisesta. Koska tunsin aineiston tässä vaiheessa jo hyvin, myös hakusanojen keksiminen helpottui. Osa äideistä oli myös jättänyt virikekysymykset tekstiin, joten eri teemojen haku helpottui myös sitä kautta. Kuvaamalla tavalla pääsin sisälle eri teemoihin ja minun oli helpompi käsitellä suhteellisen suurta tekstimäärää. Toimin näin eli keskityin aina analysoitavaan kategoriaan jokaisen artikkelini kohdalla, sillä aineistossa toistuvat ja artikkeleiden aiheiksi sitä kautta valitsemani teemat ovat toisiaan koskettavia mutta myös erillisiä. (Elo & Kyngäs 2008, 110.)

Olen tietoinen siitä, että tekstien analyysi on aina tulkintaa (Graneheim & Lundman 2004, 106). Olen tulkinnut tekstejä edellä kuvaamistani lähtökohdista käsin ja lukemani tutkimuskirjallisuuden ”läpi”. Tukeakseni tekemiäni tulkintoja olen käyttänyt osatutkimuksissa lainauksia äitien kirjoituksista (ma., 110). Olen

yhdistänyt lainauksia ja analyysia, jotta yksittäiset tekstipätkät eivät jäisi perusteettomiksi ja analyysista irrallisiksi. Tällä tavoin olen voinut osoittaa ja perustella ajatuksenkulkuani lukijalle (Graneheim & Lundman 2004, 110). Ajattelen lainausten osoittavan, miten monipuolisesti ja syvällisesti äidit tutkimustani varten kokemuksiaan kuvasivat. Kokemuskertomusten rikkaus toimi etuna, ja samalla pidin tärkeänä, että todella tuon esiin äitien kirjoituksia heidän sanoinansa ilmaistuna.

Minulla oli jo varhaisessa vaiheessa ajatus, mitä kukin osatutkimus tulisi käsittelemään. Tulkinta tilasta yhdistävänä teemana syntyi sen sijaan vähitellen.

4.3.3 Mediatekstit aineistona

Media-aineiston avulla pystyin puolestaan tutkimaan imetystä ja äitiyttä koskevia kulttuurisia käsityksiä. Ajattelen, että media-aineiston analyysilla voi saavuttaa ymmärrystä siitä, millaiset asiat äitien kokemuksiin vaikuttavat ja millaisessa ympäristössä he elävät.

Mediatekstit, jotka ovat aineistona Hilikka Mehtätalon kanssa kirjoitetussa yhteisartikkelissa (osatutkimus IV), on kerätty yle.fi- ja hs.fi-sivustoilta vuosien 2014–2017 väliseltä ajalta. Hakuun käytimme Google-hakupalvelua. Rajasimme haun koskemaan kyseessä olevaa ajankohtaa ja kyseisiä sivustoja. Hakusanoina käytimme sanoja ”imetys/rintaruokinta”, ”äidinmaito/rintamaito”, ”tissi” sekä ”tuttipullo/pulloruokinta”. Rajasimme aineistosta pois Ylen tv-ohjelmia koskevat jutut ja keskityimme vain toimittajien tuottamiin teksteihin. Jätimme pois mielipidekirjoitukset. Näillä hakuehdoilla ajanjaksolta löytyi 96 tekstiä. Artikkelisamme päädyimme käyttämään vain tekstejä, joissa aiheena oli ”pitkäkestoinen imetys” tai ”julkinen imetys” (ks. osatutkimus IV). Koko aineistossa oli 47 tällaista tekstiä.

Media-aineistossa hyödynnettiin paljon erilaisten asiantuntijoiden lausuntoja ja näkökulmia imetykseen. Äitien kokemukset olivat usein pienessä roolissa. Koko aineistosta löysimme vain neljä tekstiä, joissa lähtökohtana oli äitien ja yhden isän kuvaama kokemus. Teksteissä oli sekä lyhyitä, uutismaisia koosteita että myös pidempiä kuvitettuja kertomuksia. Kansainvälisen imetysviikon merkitys oli suuri: silloin julkaistiin melko paljon tekstejä, joissa käsiteltiin imetystä Suomen ulkopuolella.

Media-aineisto haettiin Ylen ja *Helsingin Sanomien* sivuilta, koska halusimme mukaan suuret mediatoimijat. Emme myöskään halunneet keskittyä vain äideille vaan ennemmin suurelle yleisölle kirjoitettuun aineistoon. Tätä aineistoa käyttämällä pyrimme saamaan kuvan imetyskeskusteluista, joita Suomessa yleisesti käydään, ja niistä diskursseista, joita mediat sekä rakentavat että toistavat. Nämä niin sanotut yleismediat ovat sekä laajalevikkisiä että seurattuja, mutta ne myös käsittelevät erilaisia yhteiskunnallisia asioita monipuolisesti, mikä tuki niiden valintaa äideille tai perheille suunnattujen julkaisujen sijaan. Aineistolle oli tyypillistä, että niissä kirjoitetut tekstit olivat usein uutistoimistojen lyhyistä tiedotteista muokattuja, jolloin tekstit olivat lähellä tiivistelmämuotoa. Lyhyt ja tiivis esitysmuoto ei jättänyt tilaa pohdinnalle tai punnituille puheenvuoroille. Me-

dia-aineiston haasteeksi voi lukea myös mediatalojen toimituslinjat ja niihin liittyvät intressit. Toisaalta myös yksittäisten toimittajien kiinnostus tai kiinnostuksen puute voi vaikuttaa. Koska tutkimamme ajanjakso oli suhteellisen pitkä, saavutimme analyysillä tietyn yleiskuvan siitä, millaisia tekstejä mediassa on (yhteiskunnan medioitumisesta ks. Wiio 2006, 34–35).

4.3.4 Kriittinen diskurssianalyysi media-aineiston analysoinnissa

Diskurssianalyysi pohjaa teoretisointiin kielen ja todellisuuden suhteesta (Jokinen 2004, 208). Kielenkäyttö liittyy myös sosiaaliseen toimintaan, siihen, miten erottelemme meidät ja muut. Siihen liittyy perinteitä ja se kannattelee tapaamme olla. Diskurssianalyysin kiinnostuksen kohteena on ”kielen(käytön) sekä todellisuuden, maailman ja tilanteisen toiminnan väliset suhteet”. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 18.)

Media-aineiston analyysiin käytimme kriittistä diskurssianalyysia. Norman Faircloughin (2010, 10–11) mukaan kriittinen diskurssianalyysi määrittäytyi kolmen kohdan mukaan. Ensinnäkään se ei ole vain tekstien analysointia, vaan ennemmin diskurssien ja sosiaalisen järjestyksen välisten suhteiden tarkastelua. Toiseksi se on tekstin systemaattista analyysia. Kolmanneksi se ei vain kuvaa diskursseja vaan pyrkii muuttamaan tai lieventämään sosiaalisia vääryyksiä. Kriittisen diskurssianalyysin kautta tutkittuna maailma on suhteinen: siihen vaikuttaa historia ja se on sosiaalisesti rakentunut ja siten myös muutettavissa (Locke 2004, 1).

Feministisistä lähtökohdista kriittisen diskurssianalyysin tavoite on nostaa esiin niitä monimutkaisia ja enemmän tai vähemmän hienovaraisia oletuksia, jotka ovat ikään kuin itsestään selviä oletuksia sukupuolista. Myös hegemoniset valtarakenteet ja niiden diskursiivinen rakentuminen mutta myös niiden haastaminen ovat feministisen kriittisen diskurssianalyysin lähtökohta ja tavoite. (Lazar 2007, 142). Kielen avulla rakentuu paljon kyseenalaistamatonta, johon halusimme analyysissämme kiinnittää huomionsi. Kriittinen diskurssianalyysi antaa myös syvemmin mahdollisuuden tarttua valtaan liittyviin kysymyksiin, joita imetykseen liittyy naisruumiiseen kohdistuvien odotusten kautta. Kriittinen diskurssianalyysi eli ”analyyttinen aktivismi” (Lazar 2017, 374) pohjaa siihen, että diskursseilla on konkreettista vaikutusta ihmisten elämään, ja näin ollen tutkimusta ohjaa myös halu sosiaaliseen muutokseen.

Median tuottamat diskurssit ovat keskeisiä muokkaamaan ja ylläpitämään normeja, joita imetykseen liittyy. Analysoimalla juuri diskursseja halusimme päästä käsiksi sekä paljastaa ja purkaa näitä normeja, mihin diskurssianalyysi tarjosi välineitä. Imetyks on yhteiskunnallinen asia ja ilmiö, jota sekä esitellään että merkityksellistetään mutta siitä myös neuvotellaan mediassa (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 36). Tähän halusimme tarttua. Yhteisartikkelissa (osatutkimus IV) analyysimme kiinnittyi kielellisiin valintoihin. Huomioimme erilaiset ilmaisut, esimerkiksi metaforat, passiivin käytön sekä epävarmuutta ilmaisevat määreet. Olimme kiinnostuneita arvottavista ilmaisuista ja erityisesti toistuvista tavoista kirjoittaa pitkäkestoisesta ja/tai julkisesta imetyksestä. Tämä kiinnostus

liittyy erityisesti diskurssien valtaan, niihin seurauksiin, joita kielellä ja sitä kautta diskursseilla, voi olla pitkään imettäneiden äitien elämässä. Systemaattisella analyysillä pyrimme paljastamaan niitä diskursiivisia normeja, joita imetykseen liittyy.

Kuten Jaana Vuori (2001, 81) toteaa, ”diskurssit opitaan ja osataan”, niistä tulee arkisia ja ne ovat yhtä kuin asioiden tila. Vaikka emme tutkijoina voineetkaan ”astua” ulos tästä, halusimme kriittisellä analyysillä pyrkiä siihen, että paljastamme niitä normatiivisia diskursseja, joita imetykseen mediassa liitetään. Diskurssien todellisuutta tuottava voima on keskeistä, kun tutkimuskohteena on sensitiivinen mutta myös paljon mediahuomiota saava imetys. Aineistoa käsitellessämme haimme siitä keskeisiä ja toistuvia ilmauksia. Käytännössä tämä tarkoitti tekstien ryhmittelyä ensin aiheen perusteella. Etsimme otsikoista ja ingresseistä sanoja ”pitkä/pitkäkestoinen imetys” ja ”julki-imetys / julkinen imetys” ja ryhdyimme tämän jaottelun jälkeen tarkempaan tekstianalyysiin kunkin kirjoituksen kohdalla.

Analyysimme perusteella media toistaa imetyksestä kirjoittaessaan kolmea diskurssia (tarkemmin osatutkimus IV). Käsitteellistimme löytämämme diskurssit nimeämällä ne *sopivuus-*, *oikeus-* ja *terveysdiskursseiksi*. Nimeämisen lähtökohdaksi oli kysymys, mikä on diskurssin ja diskurssin tuottaman näkökulman suhde imetykseen. Tämän jälkeen pohdimme, millaista on kunkin diskurssin mukainen hyvä äitiys.

4.4 Eettiset kysymykset

Tässä väitöskirjatutkimuksessa analysoitavana on ollut sekä media-aineisto että kirjoituskutsulla kerättyä aineisto. Näistä keskeisempi on ollut äitien kirjoittama aineisto, jota on käytetty kolmessa osatutkimuksessa. Koen saavuttaneeni äitien luottamuksen kirjoituspyynnölläni ja vastaamalla heidän mahdollisesti esittämiinsä kysymyksiin tutkimusta tehdessäni. Tätä luottamusta olen vaalinut ja toiminut aineiston kanssa eettisesti. Olen pyrkinyt kertomaan tutkimuksestani avoimesti mutta kuitenkin niin, että en ohjaisi liikaa äitien ajatuksia kohti jotakin, mitä he olettavat minun haluavan tietää (Ramazanoğlu & Holland 2002, 157).

Positioin itseni tutkijaksi, joka haluaa tutkimuksellaan vaikuttaa positiivisesti pitkään imettäneiden äitien elämään. Nojaan ajatukseen, että näiden imetyksetymysten jakamisessa voi olla emansipatorinen kulma, joka antaa kirjoittajalle näkökulmia oman elämän ja kokemusten tarkasteluun (Hänninen 2002, 50). Tutkimusvalintoja tehdessäni olen pohtinut myös niiden eettistä ulottuvuutta. Tuija Saresma muistuttaa, että ”joidenkin kokemusten korostaminen saattaa johtaa niistä poikkeavien kokemusten väheksymiseen, hiljentämiseen ja kieltämiseen” (Saresma 2010, 59). Pitkäkestoinen imetyksen tutkiminen tuo esiin äitejä, joiden kohdalla imetys on onnistunut. Heidän kokemuksiaan tarkastelemalla en pyri väheksymään niitä äitejä, jotka eivät voi, pysty tai halua imettää. Ymmärrän myös sen, että vaikka tavoitteenani on ollut antaa äitien itse sanoittaa kokemuksiaan, olen tutkijana tulkinnut, rajannut ja ottanut käsittelyyn tietyt osat

näistä kokemukertomuksista. Olen vastuussa siitä, että en tutkijana tulkitse väärin tai aiheuta äideille hyväksikäytettyä oloa. Vilma Hänninen kysyy väitöskirjassaan, onko tutkijalla ylipäättään oikeutta tulkita ihmisten elämälleen antamia merkityksiä viileän analyttisesti (Hänninen 2002, 34). Vastaan kysymykseen toteamalla, että olen analysoinut äitien kirjoituksia suurimmalla mahdollisella kunnioituksella ja kiinnittänyt erityistä tarkkuutta siihen, että lisäsin artikkelien analyysin yhteyteen otteita äitien kirjoituksista, jotta lukija voi myös päätellä itse, miten hyvin olen tulkinnoissa onnistunut.

Kirjoituskutsun yhteydessä ei kerätty henkilötietoja. Osa äideistä käytti anonymyymiä sähköpostiosoitetta, osa allekirjoitti viestit oletetusti omalla nimellään, mutta nimiä ei ole sisällytetty tekstitiedostoihin, vaan olen numeroinut kirjoitukset. Artikkeleja tehdessäni olen käyttänyt äideistä eri alias-nimiä. Suomenkielisessä artikkelissani käytin suomalaisille tyypillisiä erisnimiä, englanniksi kirjoittaessa käytin toisessa artikkelissa keksimiäni kansainvälisiä nimiä, joita voisi olla myös suomalaisnaisilla ja toisessa artikkelissa lyhenteitä M1 (mother 1), M2 ja niin edelleen.

Äitien kirjoituksia olen säilyttänyt aina lukitussa kaapissa, jos olen niitä tulostanut. Tulosteet olen hävittänyt asianmukaisesti tietosuojarokakoriin. Myös sähköisesti tallennetut vastaukset olen suojannut salasanoilla. Aineistoon ei ole ollut pääsyä itseni lisäksi kenelläkään ulkopuolisella.

Kuten kirjoittamistani artikkeleista voi lukea, pitkäkestoinen imetys herättää reaktioita sekä äitien lähipiirissä että ulkopuolisissa ihmisissä. Tästä johtuen olen pyrkinyt varmistamaan mahdollisimman tarkkaan, että kukaan ei voisi tunnistaa yksittäistä äitiä tutkimukseni perusteella. Olen jättänyt tarvittaessa pois tietoja, jos ne voisivat jotenkin vaikuttaa tunnistamiseen, ja en esimerkiksi kerro kirjoittaneiden äitien asuinalueita tai tarkkoja koulutustietoja. Lisäksi poistin Facebook-ryhmässä julkaistun kirjoituspyynnön yhteydessä olleen keskustelun, jossa äidit kommentoivat omilla nimillään kirjoituspyyntöäni, jotta ketään ei voisi yrittää tunnistaa sen avulla jälkikäteen. Pyysin myös Maitolaituri-keskustelupalstalla julkaistussa viestissäni, että äidit eivät kommentoisi kirjoituskutsua tai ilmaisisi, että ovat tutkimukseen osallistuneet. Kyseinen keskustelupalsta on sittemmin lakkautettu, eikä keskusteluihin ole enää pääsyä.

Tutkimuseettisesti voi jälkikäteen harmitella sitä, että äideiltä on pyydetty lupa aineiston käyttöön vain tätä väitöstutkimusta varten. Aineistosta olisi riittänyt tutkimusaineistoa myös muunlaisiin tutkimuksiin tai muille tutkijoille, jos olisin aineistonkeruuvaiheessa pyytänyt luvan sen arkistointiin ja jatkokäyttöön. Näin en kuitenkaan toiminut, joten aineisto on käytössä vain tässä tutkimuksessa ja tuhoaan tutkimuksen julkaisun yhteydessä.

5 PITKÄKESTOINEN IMETYS ÄITIEN KIRJOITUKSISSA JA MEDIASSA

Esittelen tässä luvussa tutkimusartikkelieni tuloksia tiivistetysti. Olen kirjoittanut neljä osatutkimusta eli artikkeleita, joiden tulosten kautta syvennän pitkäkestoisesta imetyksestä käytävää keskustelua mutta myös siihen liittyvää teoreettista tutkimusta. Jokainen artikkeli tuo tarkasteluun näkökulman, joka täydentää tutkimukseni kokonaisuutta. Artikkeleissa esitetyt tutkimuskysymykset, teoreettinen tausta, aineisto ja analyysimenetelmä ovat luettavissa taulukosta 1 (ks. s. 49). Keskeisimmät käsitteeni ovat jo esittelemäni *tila*, *ruumiillisuus* ja *relationaalisuus*. Näiden lisäksi käsittelen *hyvän äitiyden* määrittelyä mediatekstejä analysoivassa yhteisartikkelissa. Kuten olen edellisessä osiossa esitellyt, kolmessa ensimmäisessä osatutkimuksessa aineistona on äitien kirjoitukset ja analyysimenetelmänä laadullinen sisällönanalyysi. Neljännessä osatutkimuksessa aineistona on mediatekstit ja analyysivälineenä kriittinen diskurssianalyysi. Yhdessä nämä neljä tutkimusartikkelia näkökulmineen muodostavat kokonaisuuden, jonka kautta voin tarkastella pitkäkestoista imetystä laajempänä ilmiönä. Osatutkimuksia on yhdistänyt pyrkimykseni ymmärtää ja analysoida, miten ja millaiset pitkäkestoiseen imetykseen liittyvät kulttuuriset käsitykset, odotukset ja normit rakentuvat heidän kokemuskertomustensa mukaan ja miten media niitä rakentaa.

TAULUKKO 1: Osatutkimukset

	Artikkelin otsikko	Artikkelin Tutkimuskysymykset	Käsitteellinen tausta	Aineisto ja analyysimenetelmä
I	<i>Imettämässä kaapissa? Yli vauvaikäisten imetyks ja julkiset tilat</i>	Millainen on imettävän äidin tila ja kuinka äidit kokevat imettämisen sosiaalisissa tiloissa?	Tilan normatiivisuus Kaappi	Äitien kirjoitukset Laadullinen sisällönanalyysi
II	<i>Long-Term Breast-feeding: The Embodied Experiences of Finnish Mothers</i>	Millaisia ruumiillisia kokemuksia äidit kuvaavat ja miten he kokevat pitkäkestoisesta imetyksen vaikuttavan näihin kokemuksiin?	Imetyksen ruumiillisuus Normit	Äitien kirjoitukset Laadullinen sisällönanalyysi
III	<i>Relational Long-Term Breastfeeding</i>	Miten äidit kuvaavat erilaisia suhteitaan ja niiden relationaalista ulottuvuutta suhteessa pitkäkestoiseen imetykseen?	Relationaalisuus	Äitien kirjoitukset Laadullinen sisällönanalyysi
IV	<i>Sopiisuus, oikeus ja terveys. Pitkä imetyks ja julkinen imetyks mediateksteissä</i>	Miten suomalaiset valtamediat kirjoittavat pitkäkestoisesta ja/tai julkisesta imetyksestä ja millaisia kulttuurisia käsityksiä ne siitä tuottavat? Millainen asema äideille teksteissä rakentuu ja miten tämä kaikki heijastuu hyvän äitiyden ideaaliin?	Hyvä äitiys ja siihen liittyvät odotukset suhteessa imetykseen	Yle.fi- ja hs.fi-mediatekstit ajalta 2014–2017 Kriittinen diskurssianalyysi

5.1 Normitetun tilan kysymykset

Ensimmäisenä julkaistussa artikkelissani ”Imettämässä kaapissa? Yli vauvaikäisten imetys ja julkiset tilat” (Säilävaara 2016) analysoin, miten tutkimukseeni osallistuneet äidit neuvottelevat pitkäkestoista imetystään erilaisissa fyysisissä tiloissa. Määrittelen artikkelissa erilaiset tilat äitien kirjoitusten perusteella yksityisiin, puolijulkisiin ja julkisiin tiloihin. Tarkoitin yksityisellä tilalla äitien omaa tai tuttavien kotia. Puolijulkiset tilat määrittelin tilaan pääsyn mukaan. Näitä tiloja ovat esimerkiksi uimahallin sauna, päiväkotit ja kerhotilat, joihin pääsy oli rajattua. Julkiseksi tiloiksi määritän äitien kirjoitusten perusteella esimerkiksi kahvilat ja ravintolat, puistot, julkiset kulkuneuvot ja parkkipaikat.

Tilaan liittyvien kokemukseurtoimusten tarkasteluun sovellan queer-teoreettista teoretisointia normatiivisesta tilasta ja siitä, että tilassa toimiminen on toisille helpompaa ja ongelmattomampaa kuin toisille (Ahmed 2014, 147). Normitetun tilan tutkimuksen laajentaminen queer-subjekteista imettäviin äiteihin on varsin hedelmällistä. Tutkimukseni osoittaa, että pitkään imettävillä äideillä voi tulkita olevan samansuuntaisia kokemuksia kuin homoseksuaalisuuttaan salaavilla tai normatiivista tilaa rikkovilla queer-subjekteilla voi olla. Käytän analyysin tukena myös kaapin käsitettä (Sedgwick 2008). Osa äideistä kertoi olevansa ”kaappi-imettäjiä” lapsen iän vuoksi, vaikka he olisivat aikaisemmin kokeneet voivansa imettää kaikissa tiloissa. Kirjoituksissa kuvattiin, miten myös tilassa olevilla ihmisillä oli merkitystä heidän kokemukselleen imetyksen mahdollisuudesta. Näissä kuvauksissa imetyspäätös oli usein tehtävä aina uudelleen riippuen tilasta ja ajasta sekä mahdollisista muista, joita tilassa oli.

Normatiivisten odotusten huomaaminen ja niiden vaikutus korostuivat useissa kirjoituksissa. Ne äidit, jotka imettivät lastaan julkisesti iästä riippumatta, kertoivat olevansa valmiita kohtaamaan ulkopuolisten (negatiivisia) reaktioita. Normatiivisuuden vaatimus sekä sopivasta imetyspituudesta että nauruun siveysvaatimuksista rikkoutuu tai ainakin tulee haastetuksi, kun äiti imettää selkeästi vauvaiän ylittänyttä lastaan. Imettävät äitiruumiit toimivat näin normeja kyseenalaistaen, vaikka osa kuvasi imetyksen olevan arkista tekemistä ilman poliittista päämäärää.

Normien voima näkyy myös siinä, että avoin keskustelu voi itse asiassa lisätä marginalisointia. Artikkelissa I esitän, että tämä voisi imetyspuheeseen sovellettuna tarkoittaa sitä, että vauvojen imetyksen normatiivisuus kirkastuu, kun taas keskustelu pitkäkestoisesta imetyksestä marginalisoituu entistä enemmän (vrt. Juvonen 2015, 68). Rajat sen suhteen, mikä on ”liian” pitkään kestänyttä imetystä, voivat myös vetäytyä lähemmäs vuoden kestäväää, normitettua rajaa, eli ääneen eivät pääse esimerkiksi neljä tai viisi vuotta imettäneet äidit.

5.2 Äitien ruumiilliset kokemukset

Toinen artikkelini ”Long-Term Breastfeeding: The Embodied Experiences of Finnish Mothers” (Pitkä imetys: suomalaisäitien ruumiilliset kokemukset, Säilävaara 2020) keskittyy imettävien äitien ruumiillisuuden kokemuksiin (Bartlett 2002a, 2005; Stearns 1999, 2013; Young 2005). Analysoin ruumiillisuutta käytännöllisyyden, väsymyksen, kauneusnormien pakottavuuden ja mielihyvän kokemusten kuvausten kautta.

Tutkimukseeni osallistuneet äidit toivat esiin, että oman ruumiin itsemäärittely oli monille tärkeää. Monet kertoivat, että imetys oli tuonut omaan ruumiillisuuteen suhtautumiseen uudenlaista lempeyttä. Iris Marion Youngin mukaan raskaus on usein se, mikä herättää naisen omaan ruumiillisuuteensa (2005, 51), ja monet äideistä kuvasivatkin saaneensa erityisesti rinnoille uusia merkityksiä toimivan ja pitkään jatkuvan imetyksen myötä. Äitien kirjoituksissa korostui imetyksen arkinen käytännöllisyys. Monet kuvasivat myös, että pitkä imetys oli lisännyt heidän uskoaan omaan ruumiiseensa. He kertoivat, että imetys auttoi hyväksymään muutokset, jotka eivät kohtaa odotettujen kauneusnormien kanssa, ja että he suhtautuivat ruumiillisiin muutoksiin vitsaillen. Tämä suhtautuminen kertoo vahvasta normista, miltä naisruumiin pitäisi näyttää, ja toisaalta vaikeudesta, jos oma ruumis ei näitä normeja (enää) tavoita. Äidit korostivat tässäkin rintojen ja ruumiin funktionaalisuutta, jolloin kauneusnormien merkitys väheni. He eivät kertoneet paljoa tarpeesta päästä ”mittoihin ennen raskautta” (ks. Nash 2015, 19), mutta painoon liittyviä kysymyksiä käsiteltiin jonkin verran. Pitkäkestoiseen imetykseen liittyvä fyysinen ja henkinen väsymys olivat kansainvälisten tutkimusten tapaan esillä (Dowling & Pontin 2017), vaikkakaan eivät korostetusti. Imetyksen tuottama mielihyvää äidit kuvasivat emotionaalisenä; vain harva kertoi myös ruumiillisesta mielihyvästä. Tämä osoittaa mielestäni selvästi sen, miten ruumiillisten tunteiden määrittely on myös normitettua ja vain jotkin tunteet ovat sallittuja.

Kaiken kaikkiaan monien kuvaamista kokemuksista voi tulkita, että äidit elävät yhteiskunnassa, jossa kulttuuriset odotukset ja normit määrittävät vahvasti vaatimuksia, joita sekä heidän ruumiillisuuteensa että imetykseensä kohdistuu. Samalla käytännöllisyyden korostuminen näyttäytyy tulkintani mukaan ja aikaisempaan tutkimukseen verrattuna kulttuurisidonnaiselta, suomalaisille tyypilliseltä suhtautumiselta imetykseen ja ruumiillisuuteen. Imetyksen ruumiillisuus on artikkelin tulosten mukaan sidoksissa niin käytännöllisyyteen, väsymykseen, iloon kuin häpeäänkin, joita äitejä ympäröivä kulttuuri normeineen korostaa.

5.3 Pitkäkestoinen imetys relationaalisena kokemuksena

Artikkelissa ”Relational Long-Term Breastfeeding” (Relationaalinen pitkäkestoinen imetys, vertaisarvioinnissa) tutkin äitien kuvaamaa pitkäkestoista imetystä relationaalisena eli suhteisena. Relationaalisuus on artikkelissa suhteissa ole-

mista (Roseneil & Ketokivi 2016). Se ei ole pelkästään annettua vaan tehtyä (Tomori 2015), eli suhteisuus on muutakin kuin (veri)sukulaisuutta. Artikkelini tulokset osoittavat, että äitien kuvaukset pitkäkestoisesta imetyksestä ovat täynnä relationaalista sisältöä. Se näkyy aineistossa runsaana määränä kertomuksia suhteista puolisoihin, sukulaisiin ja terveydenhuollon ammattilaisiin, mutta erityisesti suhteesta lapseen. Näissä kuvauksissa korostuu se, että imetykseen liittyy muutakin kuin ”tuote”, joka on imeväiselle välttämätöntä ravintoa (Tomori ym., 2018, 7–8), ja että imetys on tekemistä, jonka relationaalisuus jatkuu myös vauvaiän jälkeen.

Artikkeli vahvistaa aikaisempien imetystutkimusten tuloksia, että lapsen kasvaessa äidin muilta ihmisiltä saama tuki vähenee (esim. Dowling & Brown 2013; Tomori 2015). Taustalla vaikuttavat kulttuuriset imetysnormit, joiden voisi Suomen kohdalla luulla olevan melko sallivia. Pisimmillään vuoden kestävä imetys on kuitenkin vahva normi Suomessa, vaikka Suomi muuten profiloituu imetysmyönteiseksi ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on asettanut tavoitteita lisätä imetystä myös tulevaisuudessa (Hakulinen ym. 2017).

Analysoitavia suhteita olivat äitien kuvaama suhde lapseen, mahdolliseen puolisoon, erilaisiin sukulaisiin sekä terveydenhuollon ammattilaisiin. Äitien kuvauksissa suhde lapseen koettiin vahvana pitkäkestoisen imetyksen ansiosta. Samalla äidit kertoivat ristiriitaisista kokemuksista, joihin liittyi vaatimus saatavilla olosta sekä myös väsymyksestä. Äidit kuvasivat, että suhteesta puolisoon he saivat joko tukea tai että puoliset suhtautuivat neutraalisti imetykseen. Osa kertoi myös puolison negatiivisesta suhtautumisesta imetykseen. Monet äidit jättivät myös puoliset kirjoitustensa ulkopuolelle, ja mietin artikkelissa, voisiko tämä liittyä siihen, että äidit eivät tukeudu imetysasiassa (mies)puolisoonsa tai puoliso ei ole kannustava, mistä he eivät halunneet kertoa.

Sukulaissuhteita kuvatessaan äidit kertoivat turhautumisesta, sillä sukulaiset puhuivat toisinaan imetyksen lopettamisesta suoraan lapselle. Tukea äidit saivat erityisesti siskoiltaan, jotka olivat myös usein itse imettäneet pitkään. Suhteissa terveydenhuollon ammattilaisiin äidit kertoivat olevansa varautuneita ja lähes puolet äideistä kertoi negatiivisista kohtaamisista terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Terveydenhuollon ammattilaisten kielteinen suhtautuminen herätti myös jonkin verran huolta äideissä, ja äidit kertoivat ratkaisseensa asian olemalla kertomatta imetyksestä esimerkiksi neuvolassa tai hammaslääkärissä.

Tutkimuksen tulosten mukaan relationaalisuus koetaan osin vaikeaksi. Osa äideistä koki, että heidän oli pakko jättää kertomatta imetyksestään esimerkiksi sukulaisille tai valehdella neuvolakäynnillä säästääkseen itseään ja lastaan. Näiden äitien kertomukset vahvistavat käsitystä siitä, että ”normaalin” ja ”liian pitkäkestoisen” imetyksen ero on häilyvä ja neuvoteltava, eli imetyksen pituuteen liitetyt normatiiviset odotukset olivat vahvasti läsnä. Äitien kuvaamien kokemusten mukaan tukea imetykselle on myös joskus vaikea saada, eikä pitkäkestoisen imetyksen näkymättömyys yhteiskunnassa auta. Vaikka osa imetyksen luomista suhteista sisälsi konflikteja, äidit kertoivat imetyksen luovan erityisen lämpimän siteen lapsen ja äidin välille, mikä kompensoi muissa suhteissa ilmeviä ongelmia ja antoi äideille syyn jatkaa imetystä.

5.4 Imetydiskurssit suomalaisissa valtamedioissa

Neljäs osatutkimus ”Sopivuus, oikeus ja terveys. Pitkäkestoinen imetys ja julkinen imetys mediateksteissä” (Säilävaara & Mehtätalo 2020) käsittelee mediatilaa. Tässä Hilkka Mehtätalon (Itä-Suomen yliopisto) kanssa kirjoitetussa yhteisartikkelissa tutkimme mediatekstejä, joissa kirjoitetaan pitkäkestoisesta ja/tai julkisesta imetyksestä. Aineistona käytimme yle.fi- ja hs.fi-sivustojen julkaisemia tekstejä vuosien 2014–2017 väliltä. Tutkimukseni kokonaisuuden kannalta tämän artikkelin anti liittyy erityisesti siihen, miten mediassa kirjoitetaan pitkäkestoisesta imetyksestä ja hyvästä äitiydestä ja millainen on niin sanottu yleinen käsitys pitkäkestoisesta imetyksestä. Artikkelin teoreettinen pohja on äitiyteen liitetyissä ideoissa (Berg 2008; Hays 1996; Mustosmäki & Sihto 2019) sekä median vallassa tehdä asioista ”normaaleja” (Foss 2017).

Mediateksteistä tunnistamamme diskurssit ovat *sopivuusdiskurssi*, *oikeusdiskurssi* ja *terveysdiskurssi*. Sopivuusdiskurssia rakentavissa teksteissä kirjoitetaan usein imetyksen sopivasta kestosta. Tekstien lähtökohdat sopivuudelle ovat usein yhteisöjen säännöissä ja normeissa, ja erilaisten imetyksen parissa työskentelevien tai vapaaehtoisten puhe korostuu verrattuna äitien omaan puheeseen. Tulostemme mukaan tätä diskurssia toteuttava äiti osaa tunnistaa sosiaaliset normit imetyksen kestoon liittyen ja myös noudattaa niitä, vaikka osa myös halusi näitä normeja haastaa, mikä taas kytkeytyi oikeuspuheeseen.

Oikeusdiskurssia rakentavissa teksteissä pääpaino on julki-imetystä käsittelevissä teksteissä. Äidin tehtäväksi jää tekstien mukaan lapsen oikeuksien toteuttaminen ja puolustaminen. Jos siis lapsi (useimmiten nimetty vauvaksi) tarvitsee rintamaitoa, oikeusdiskurssin mukaan äidin on hyvä olla valmis sitä antamaan tilasta huolimatta, koska lapsella on oikeus ravintoon. Teksteissä käsitellään paljon julki-imetykseen liittyviä haasteita, eli sitä, että äiti ei ole oikeudesta huolimatta voinut imettää lasta julkisella paikalla. Äideillä kuvataan teksteissä olevan oikeus päättää imetyksen sopivasta kestosta, vaikka se sitten normitetaan usein noin vuoden mittaiseksi.

Terveysdiskurssia rakentavissa teksteissä äidin tehtäväksi muodostuu lapsen terveydestä huolehtiminen. Terveysviranomaisten ohjeet imetyksen sopivasta kestosta, jotta lapsi saa mahdollisimman paljon terveyshyötyä, ohjaavat äitejä toimimaan oikein. Näissä teksteissä lapsen terveys ja sairauksien ehkäisy ovat keskeistä. Pitkäkestoiseen imetykseen liittyvistä terveysvaikutuksista kirjoittaessa toimittajat jättävät usein määrittelemättä, mitä ”pitkä imetys” on, mutta jos se määritellään, se on usein enemmän kuukausia kuin vuosia jatkuvaa imetystä.

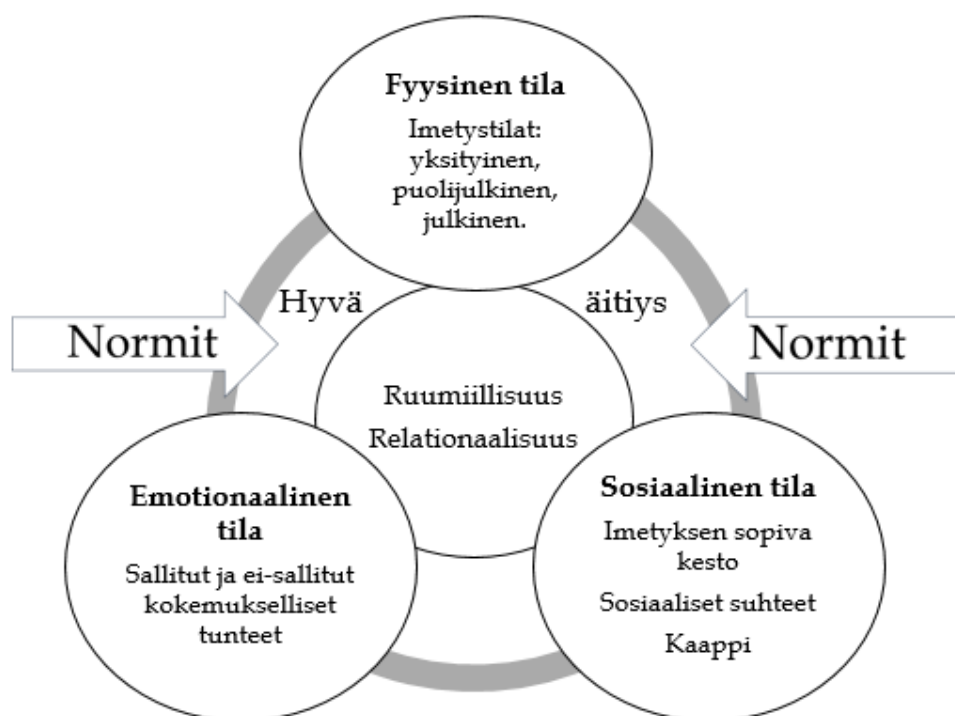
Artikkelimme osoittaa, että imetysnormit sekä sopivaan kestoon että imetyksentilaan ovat teksteissä vahvasti läsnä, eivätkä ne tarjoa äideille juurikaan tilaa kertoa kokemuksistaan, koska keskustelua hallitsevat asiantuntijat mielipiteineen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET: ÄITIEN TILAN RAKENTUMI- NEN

6.1 Pitkään imettävien äitien normitettu tila

Tarkastelen väitöskirjani neljässä artikkelissa äitien kokemuskertomuksia ja mediatekstejä pitkäkestoisesta imetyksestä. Kokoan tässä luvussa yhteen osatutkimusten tuloksia ja vastaan asettamaani tutkimuskysymykseen: *millaisena pitkään imettäneiden äitien fyysinen, sosiaalinen ja emotionaalinen tila rakentuu kokemuskertomuksissa ja mediateksteissä?*

Tutkimukseni perusteella pitkään imettäneille äideille tarjolla oleva tila on paitsi fyysinen myös sosiaalinen ja emotionaalinen. Nämä tilan ulottuvuudet liittyvät, eivätkä ne ole täysin selvärajaisia ja normit lävistävät kaikki nämä tilat (ks. kuvio 1, s 55). Kun tutkin tilan fyysistä, sosiaalista ja emotionaalista ulottuvuutta, tavoitan erilaisia pitkäkestoiseen imetykseen liittyviä normeja, joita osatutkimukseni paljastavat.

KUVIO 1: Tutkimuksen käsitteet ja tilan ulottuvuudet

Tilan ulottuvuudet suodattuvat äitien kuvaamiin kokemuksiin. Äidit toimivat normitetussa tilassa, jossa normit kietoutuvat sekä ruumiillisuuteen että relationaalisuuteen. Myös mediatekstit osallistuvat tilallisuuden määrittelyyn. Kuten kuviossa esitän, tila moniulotteisuudessaan paljastaa äitien toimijuuden rajoja ja niitä normeja, jotka sekä rajaavat että mahdollistavat imetystä. Olen asettanut kuviossa *hyvän äitiyden* abstraktimmalle tasolle, se kehystää sekä *ruumiillisuutta* että *relationaalisuutta*, jotka ovat tutkimukseni keskiössä.

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että pitkään imettävät suomalaisäidit joutuvat pohtimaan omaa suhdettaan normitettuun imetystilaan tilan kaikilla tasoilla. Heidän imetystään ohjaavat kulttuuriset etiketit, joita heidän oletetaan osaavan ja haluavan noudattaa. Sara Ahmedin (2014, 149) queer-teoreettista ajattelua mukaillen pitkään imettäneet äidit kantavat ”salaamisen taakkaa”, erityisesti fyysisissä, julkisissa tiloissa. Äidit kertovat kirjoituksissa hakevansa aktiivisesti tiloja ja tapoja imettää mutta myös siitä, että imetys voi olla mahdotonta tietyissä tiloissa tai tiettyjen ihmisten läsnä ollessa. Kuten aikaisemmissa pitkäkestoista imetystä tarkastelevissa tutkimuksissa (Dowling 2018), tutkimukseeni osallistuneet äidit joutuvat pohtimaan imetyksen normeja myös suhteessa aikaan. Ajalla viittaan siihen, miten jokin tila voi toisena hetkenä olla imetykselle sopiva ja toisena ei. Tuloksissa näkyy myös vahvasti se, että tilassa olemisen mukavuus on toisille annettua, kun taas toisilta se puuttuu (Ahmed 2014, 147).

Käytin ensimmäisessä osatutkimuksessani analyysin tukena *kaapin* käsitettä. Kaikkien osatutkimusteni perusteella kaappi on näille äideille erityisesti sosiaalinen mutta myös fyysinen ja emotionaalinen tila. Sosiaalinen tila voi pakottaa äidit salailemaan imetystään, ja sen seurauksena he voivat joutua esimerkiksi

wc-tiloihin imettämään, mikä tekee kaapista myös konkreettisen, fyysisen tilan. Äitien kirjoitusten perusteella heidän sulkemistaan yksityiseen perustellaan usein sosiaalisilla normeilla, joiden mukaan imetys on julkisessa tilassa paljastelua tai provosointia. Tähän liittyi myös hienovaraisuus (myös Bartlett 2005, 69; Boyer 2011, 430; Faircloth 2010, 362; Grant 2016, 56; Lane 2014, 196; Stearns 1999, 312, Woollard 2019), jota äideiltä odotettiin, ja mediateksteissä keskusteltiin häpeästä, jota imetys voi tuottaa, jos sitä tehdään julkisessa tilassa epäsovivasti (osatutkimus IV). Myös äitien kirjoituksissa tunnistettiin ”liian pitkään” imetykseen liittyvä häpeä, joka vaikutti osan päätökseen olla imettämättä julkisissa tiloissa ja teki kaapista myös emotionaalisen tilan. Vaikka äidit kuvasivat kokevansa ylpeyttä ja iloa imetyksestään, heidän odotettiin kokevan häpeää.

Samalla osa äideistä kuvasi, että ei halua piiloutua. Nämä äidit kokivat, että julkinen tila oli myös heitä varten. He kertoivat vastustavansa aktiivisesti julki-imetyksen rajoituksia ja halusivat osoittaa, että ”tällaistaikin on ja kuuluu olla”, eli he haastoivat tietoisesti imetykseen liittyviä tilanormeja (vrt. Moring 2013, 49) mutta myös oikeuttaan imettää pitkään. Osa perusteli julki-imetystä myös lapsen oikeudella saada maitoa missä vain, mikä näkyi vahvasti myös media-aineistossa oikeusdiskurssin perusteena. Lisäkerroksia kaapin monitasoisuuteen tuo se, että tutkittavat äidit kuvasivat voivansa tulla kaapista esimerkiksi läheisilleen, mutta joutuvansa seuraavassa hetkessä salailemaan imetystään esimerkiksi neuvolassa. Näin ollen kaapista tuleminen ei ole yksiselitteisesti pysyvää tai vain kerran tapahtuvaa, vaan se voi olla myös hetkittäistä (vrt. Juvonen 2015, 20).

Sosiaaliseen tilaan sopiva imetys kytkeytyy myös ruumiillisuusnormeihin, jotka vaikuttivat äitien kokemuksettomusten mukaan heidän arkeensa ja myös pitkäkestoiseen imetykseen (erityisesti osatutkimus II). Rinnat ovat keskeinen ja näkyvä osa feminiinisyyden ”tekemistä” (Stearns 1999, 309) ja naisten (myös äitien) ruumiillisuuteen kohdistuu paljon odotuksia. Kirjoituksissa äidit kuvasivat, miten he suhtautuivat imetykseen käytännöllisenä tekona ja että heidän rintansa olivat saaneet uusia positiivisia merkityksiä imetyksen kautta. Heidän ruumiinsa oli näissä kuvauksissa toimiva ja toiminnallinen, ja rinnat koettiin vähemmän objekteina (vrt. Mahon-Daly & Andrews 2002, 73). Tämä ei kuitenkaan ollut suoraan yhteydessä siihen, että äidit olisivat kokeneet voivansa imettää tai kertoa siitä avoimesti; muutos oli ennemminkin heidän omassa suhtautumisessaan ja kietoutui näin emotionaalisen tilan kokemiseen. Vaikka osa kuvaili myös väsymystä ja kaipausta omaan tilaan ja ruumiilliseen vapauteen (vrt. Dowling & Pontin 2017), he kertoivat myös ruumiillisesta ylpeydestä. Se, että kauneusnormit ja imetykseen liittyvät normit ovat hyvin vahvoja, näkyi aineistossa erityisesti siinä, että monet äideistä turvautuivat huumoriin. Huumorin käytön on todettu helpottavan hankalissa tilanteissa, auttavan äitiä säilyttämään omanarvontuntonsa sekä mukautumaan muuttuneisiin elämäntilanteisiin (Åstedt-Kurki ym. 2001). Silti osa äideistä kertoi vapautuneensa ainakin osin omaa ruumistaan koskevista kauneusnormiodotuksista, joten pitkäkestoinen imetys myös lisäsi tilaa suhteessa normeihin. Samanaikaisesti äidit ilmaisivat ymmärtävänsä odotukset ja

vaateet, joita heihin naisina liitettiin, ja kertoivat olevansa tietoisia pitkäkestoiseen imetykseen liittyvästä keskustelupalstoilla käydystä herjaavasta ja negatiivisesta kirjoittelusta, jolla oli osin äitien toimintaa rajoittavia seurauksia.

Imetyksen jatkamiselle oli useita syitä, mutta moni totesi sen auttavan arjessa ja tekevän lapsen kanssa toimimisesta helpompaa. Moni aineiston äiti totesi, että he saattoivat kokea imetyksen aikana mielihyvää, mutta korosti, että mielihyvä oli emotionaalista, ei seksuaalista. Äitiys ja seksuaalisuus ovat kulttuurisesti kaukana toisistaan; niitä ei haluta yhdistää vaan ennemminkin erottaa (esim. Perlman 2019). Tulkitsen tätä niin, että emotionaaliosessa tilassaan äidit tunnistavat sekä sallittuja että kiellettyjä tunteita ja se ohjaa heitä tiettyyn käytökseen. Äidit kertoivat emotionaaliosesta nautinnosta, ja niissä harvoissa kirjoituksissa, joissa viitattiin ruumiilliseen nautintoon, äidit kehystivät nautinnon biologian ja luonnollisuuden kautta.

Tutkimukseeni osallistuneiden äitien kirjoituksista voi lukea, että he tekevät äitiyttään sosiaalisissa suhteissa ja suhteiden kautta (erityisesti osatutkimus III). Heidän kokemuksilleen ei ollut kuvausten perusteella tilaa kaikissa ihmis-suhteissa. Esimerkiksi terveydenhuollossa oltiin harvoin kiinnostuneita pitkäkestoisesta imetyksestä ja imetyksensymptomit saattoivat loppua lapsen ollessa vuoden ikäinen. Toisaalta terveydenhuollossa kuvattiin olevan myös negatiivista suhtautumista pitkäkestoiseen imetykseen. Pitkäkestoiseen imetykseen liittyvä *stigma* (Tomori 2015, 42) näkyi näin myös suomalaisäitien kirjoituksissa. Monet kokivat terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi myös sukulaisten painostavan lopettamaan imetyksen. Imetyksen ravinnollinen merkitys ei ollut enää keskeisin syy imetykselle, kun lapsi kasvoi ja söi muutakin ravintoa, vaan kokemuskertomusten mukaan imetys jatkui, koska se esimerkiksi toimi hyvin, helpotti arkea lapsen kanssa ja vahvisti äidin ja lapsen välistä suhdetta.

Tulosteni mukaan äitien sosiaalinen ja emotionaalinen tila on relationaalisesti tulkittuna rajallinen. Osa koki, että ei voisi tai edes haluaisi kertoa imetyksestään kaikille. Niinpä monet kertoivatkin imetyksen olevan aivan lähimpien perheenjäsenten asia, siitä ei välttämättä kerrottu muille. Äidit saattoivat joutua salailemaan imetystään, koska he kokivat, että ympärillä olevilla ihmisillä oli vaikeuksia suhtautua yli vauvaiän jatkuvaan imetykseen. Äidit kuvasivat tunnistavansa imetyksen noloksi tai (tahtomattaan) provosoivaksi muiden seurassa. Äidit olivat hyvin tietoisia kulttuurisista rakenteista, jotka määrittävät ”normaalin pituista” imetystä (ks. esim. Faircloth 2010; Wolf 2006). Tässä yhteydessä relationaalisuus kietoutuu ruumiillisuuteen, sillä äitien suhde lapsen kanssa saattoi tulla tulkituksi ”liian läheisenä”, mikä liittyy pelkoon siitä, että pitkäkestoinen imetys on epäsoviva sen ruumiillisen ulottuvuuden eli rintojen seksuaalisoinnin vuoksi (Faircloth 2010, Gribble 2009). Tämä pakotti äidit salailemisen tilaan, joka kuitenkin mahdollisti kokemukset hyvästä äitiydestä ja toimivasta ruumiillisuudesta.

Tutkimukseni tulokset osoittavat myös, että median esitykset pitkäkestoisesta imetyksestä ovat melko yksipuolisia (osatutkimus IV). Määrällisesti pitkäkestoisesta imetyksestä kirjoitettiin aineistossamme melko paljon, mutta sen kesto määriteltiin epämääräisesti ja epäselvästi. Siihen viitataan teksteissä paljon,

mutta niin, että ”pitkäkestoinen imetys” tarkoittaa usein ensi-imetyksen jälkeen jatkunutta imetystä tai jotakin, joka tulisi jatkumaan määrittelemättömän pitkään tulevaisuudessa. Silloin kun mediassa kirjoitetaan pitkäkestoisesta imetyksestä, asiantuntijoina ovat erilaiset imetyksen parissa työskentelevät, eivät äidit itse. Tämä voi osin liittyä äitien haluttomuuteen kertoa pitkäkestoisesta imetyksestä omilla kasvoillaan tai omalla nimellään. Tutkimukseeni osallistuneet äidit kertoivat halustaan suojella lastaan ulkopuolisilta, tietämättömiltä, mikä voi selittää yleisellä tasolla haluttomuutta antaa medialle haastatteluja aiheesta. Mediateksteissä kuvatut äidit taiteilevat sosiaalisten normien paineessa samalla, kun heidän odotetaan taistelevan lapsen oikeuksien ja parhaan puolesta, jota määrittävät asiantuntijoiden lausunnot. Äitien omat kokemukset jäävät mediateksteissä näiden lausuntojen varjoon, ja näin ollen asiantuntijoiden valta välittyy teksteistä selvästi.

Pitkäkestoiseen imetykseen liittyy normeja, joita media sekä toistaa että rakentaa ja jotka äidit myös tunnistavat. Käytännön tasolla tämä ilmenee erityisesti siinä, että imettävät äidit pyritään usein pitämään piilossa, poissa julkisesta tilasta. Äidit ovat tervetulleita julkiseen tilaan, jos he osaavat imettää tarpeeksi hienovaraisesti (esim. Woollard 2019), huomiota herättämättä (Lane 2014) tai kokonaan huomaamatta (Stearns 1999). Tällöin ongelmana ei olekaan yhteiskunnan kapea käsitys normaalista, vaan äitien oletetaan hoitavan ”ongelman” ja normit saavat pysyä kyseenalaistamattomina.

Kokemuskertomuksia ja mediatekstejä analysoidessa johtopäätökseni tilojen normatiivisuudesta ja näiden normien pakottavuudesta (Moring 2013) suhteessa imetykseen vahvistui. Monet äideistä ja myös mediatekstit antoivat ymmärtää, että äideillä on julkisessa tilassa toimiessaan vastuu muiden viihtyvyydestä (vrt. Ahmed 2004; Mathews 2019). Tämän tutkimuksen pohjalta esitän, että tuo vastuu on läsnä myös sosiaalisessa ja emotionaalisisessa tilassa. Normit pakottavat äidit huomioimaan paheksunnan, jota muut kohdistavat heihin. Näin he voivat joutua muokkaamaan omaa käytöstään ja pohtimaan, voiko pitkäkestoisesta imetyksestä kertoa avoimesti. Emotionaalisisessa tilassa he voivat joutua pohtimaan ”vääränlaisia” imetyksen tuottamia tunteita, kuten väsymystä suhteessa omaan lapseen tai imetykseen liittyvää ruumiillista mielihyvää.

6.2 Tutkimuksen arviointia ja jatkotutkimusaiheita

Olen tutkinut tässä väitöskirjassa sekä äitien kokemuskertomuksia että mediatekstejä yli vauvaiän jatkuvasta imetyksestä. Olen sitonut ruumiillisuutta ja relationaalisuutta normien kautta tilaan ja pohtinut, millaisena tilat rakentuvat. Tällä tutkimusotteella olen halunnut tuoda imetystutkimukseen uutta näkökulmaa suhteessa normeihin ja äitien kokemuksiin. Tutkimukseeni osallistuneet äidit osoittivat, miten moninaisia äitiyteen liittyvät odotukset ovat. He kertoivat, että joutuivat pohtimaan omaa suhdettaan julkisiin tiloihin, muihin ihmisiin ja omaan ruumiiseensa ja sen muutoksiin. Tätä pohdintaa kehysti pitkään jatkunut imetys, joka äitien tapauksissa oli reilusta vuodesta useisiin vuosiin jatkunutta

imetystä. Tutkimukseni tulokset tuovat näkyväksi, että pitkään jatkuvaan imetykseen liittyy ennakkoluuloja ja normittamista mutta myös myönteisiä kokemuksia suhteesta lapsen kanssa ja omasta toimivasta ruumiista. Tutkimukseni on paikannut sitä tutkimusaukkoa, joka suomalaisessa äitiystutkimuksessa on: olen tarkastellut äitiyttä erityisesti fyysisen tekemisen eli imetyksen kautta. Ajattelen, että samalla puran osin imetykseen liittyvää medikalisaatiota, kun tutkin imetystä muuna kuin mahdollisia fysiologisia terveyshyötyjä tuottavana asiana. Pidän tärkeänä sitä, että tutkimukseni on keskittynyt tiedon tuottamiseen äitien kokemuskertomusten, ei viranomaistiedon tai lainsäädännön kautta, ja että samalla olen tutkinut kriittisesti mediatekstejä ja niiden esittämiä kuvauksia pitkäkestoisesta imetyksestä.

Tutkimukseni äidit ovat imettäneet lastaan suomalaisen hyvinvointivaltion kontekstissa, jossa imetykseen suhtaudutaan lähtökohtaisesti myönteisesti, vaikka myönteiset asenteet vähenevät, kun imetys jatkuu pitkään. Suomi kuuluu Pohjoismaiden joukkoon, jossa valtion tuki ja erilaiset etuusjärjestelmät takaavat äideille mahdollisuuden hoitaa lasta tämän ollessa pieni. Verrattuna erimerkiksi Britanniaan, jossa palvelut ovat usein maksullisia ja äitiyteen liittyvät vapaat ovat lyhyet, Suomi on toteuttanut perhepolitiikassaan hyvinvointivaltion periaatteita. Toisaalta Suomi ei ole ratifioinut kansainvälisen työjärjestö ILO:n äitiyssuojelusopimusta (HE 88 2001), joka parantaisi äitien työsuhteturvaa ja jonka keskeiset kohdat koskevat myös imetystä.

Tämän tutkimuksen jälkeen olen jäänyt miettimään, miten paljon imetyksen toteutumiseen vaikuttavat perhepoliittiset ratkaisut ja miten paljon taas kulttuuriset normit, joiden mukaan lasta imetetään. Suomalainen jaetun vanhemmuuden ihanne sekä palkkatyöäitiyden sovittaminen imettämiseen askarruttaa minua myös. Paljon toisteltu toteama on, että tasa-arvoinen vanhemmuus ei toteudu ainakaan pienen vauvan kanssa, jos äiti viettää tunteja imettäen. Toisaalta vauvan elämään liittyy paljon muuta hoivaa, johon toinen vanhempi voi osallistua. Feministisen perhepolitiikan kannalta on tärkeää muistaa, että äiti ja lapsi ovat kaksi erillistä, läheisesti toimivaa subjektiä. Kumpaakaan ei voida ohittaa pyrkimyksessä feministiseen äitiyspolitiikkaan. Imetys ei ole ollut keskeisesti esillä Suomessa käytävässä perhevapaaudistuskeskustelussa. Aikaisempi kansainvälinen tutkimus kuitenkin osoittaa, että esimerkiksi Ruotsissa jaettu vanhempainvapaa on pidentänyt myös imetyksen kestoja (Grandahl, Stern & Funkquist 2020). Tutkijoiden mukaan korkean tulotason maissa, kuten Ruotsi ja Suomi, imetyksen jatkumisen kannalta vanhempien vapaat voivat olla ratkaisevassa asemassa, vaikka tutkimusta aiheesta on vielä vähän ja se on osin myös ristiriitaista (ma., 8; Lubold 2019, 7).

Analyysini pitkäkestoisesta imetyksestä olisi saanut erilaisia sävyjä, jos olisin tutkinut samalla esimerkiksi neuvoloiden ohjeistusta imetyksestä tai haastatellut neuvolohenkilökuntaa. Perustelen valintaani keskittyä äitien kokemuskertomuksiin ja mediakuvauksiin sillä, että vaikka äidit kuvasivat paljon haasteita, joita he kohtasivat terveydenhuollossa, terveydenhuollon asiantuntijat saavat jo nyt melko paljon näkyvyyttä ja ääntään kuuluville. Halusin keskittyä äiteihin, ja

koska ajattelen median olevan vahvassa roolissa normien ylläpitämisessä, halusin sisällyttää media-analyysin osaksi tutkimustani. Samalla toivon, että terveydenhuollon henkilökunta voi löytää tämän työn avulla ymmärrystä pitkäkestoisista imetystä kohtaan.

Kansallisessa imetyksen edistämishjelmassa keskeinen tavoite on saada äidit imettämään pidempään (Hakulinen ym. 2017). Äidin mahdollisuus valita ja tehdä oma punnittu päätös imetyksestä riippuu myös asenteista ja normeista. Äitien subjektius on sekä tilallista, ruumiillista että relationaalista. Tarvitaan kriittistä tarkastelua siitä, onko imetys aina tavoiteltavaa ja parasta myös äidille. Ne äidit, jotka eivät halua tai voi imettää, eivät saa jäädä hyväksynnän ulkopuolelle. Samaan aikaan tarvitaan yhteiskunnallista asennemuutosta, jotta äidit voisivat saada esimerkiksi tukea pitkäkestoiseen imetykseensä (ks. Rempel 2004, 316). Toivon, että tutkimukseni osaltaan vaikuttaisi siihen, että äitien tila voisi laajentua ja he voisivat olla osa ”normaalia” riippumatta siitä, imettävätkö he ja miten pitkään. Parhaimmillaan äidit eivät kohtaisi paheksuntaa tai ilkeitä kommentteja, jotka voivat kohdistua myös imetettävään lapseen. Myös äitien lähiympäristössä toimivien ihmisten hyvään äitiyteen kohdistuva määrittelyvalta vaatii tulevaisuudessa lisää analyysia. Äidit kohdistavat neuvoloiden ja muun terveydenhuollon henkilökuntaan ja usein myös sukulaisiin tai läheisiin toiveen kunnioittavista kohtaamisista. Pitkäkestoiseen imetykseen liittyvistä negatiivisista asenteista luopuminen näissä kohtaamisissa tukisi äitejä heidän valinnassaan, sillä äidit toivoivat ymmärrystä ja hyväksyntää, eivät vieroitussuhteita tai taivastelua.

Tämä tutkimus tekee näkyväksi sen, että pitkäkestoiseen imetykseen liittyy myös voimaannuttavia puolia, kuten tunne siitä, että oma ruumis toimii ja pystyy tuottamaan maitoa. Suhde lapseen oli useissa kuvauksissa läheinen ja toimiva, ja imetys auttoi arkipäiväisten ongelmatilanteiden, kuten lapsen väsymyksen, harmin tai nälän, ratkaisemisessa. Äidit kertoivat kuvauksissaan kiukusta itseään motivoivana voimana, eli muiden ihmisten epäluuloisuus tai kielteinen suhtautuminen imetykseen toimi myös imetyspäätöstä vahvistavana tekijänä. Ruumiillisuuden kokemusten kuvauksien analyysia voisi jatkossa syventää myös affektiteorioiden kautta. Yleisempi äitiyden tarkastelu voimaannuttavana tekemisenä olisi yksi mahdollinen tulevaisuuden tutkimuskohde.

Tutkimukseni mukaan äidit kuvasivat imetystään usein arkisena tekona, joka kuului elämään ilman sen suurempia tausta-ajatuksia tai vanhemmuusmalleja. Samalla tunnistan, että tutkimukseeni valikoitunut joukko äitejä on melko homogeeninen. He ovat pääsääntöisesti korkeasti koulutettuja (oletettavasti) etnisesti suomalaisia naisia, jotka elivät (mies)puolisonsa kanssa ympäri Suomea. Myös kirjoituskutsuni kielivalinta jätti ulkopuolelle ne äidit, jotka eivät ymmärtäneet suomea. Täten tutkimukseni ei pysty vastaamaan esimerkiksi maahanmuuttajaäitien kokemuksiin imettäjänä (etnisyydestä ja imetyksestä Yhdysvaltojen kontekstissa ks. Gibson-Davis & Brooks-Gunn 2006; Merewood 2006). (Pohdin kirjoituskutsun haasteita tavoitettavuudesta ja vastausjoukon valikoitumisesta luvussa 4.2.1).

Kirjoitin johdannossa flash mob -tilaisuuksista ja *free the nipple* -liikehdinnästä. Nämä ovat tapoja, joilla naiset (ja äidit) ovat ottaneet tiloja haltuun. Ne

mahdollistavat jonkinasteisen vastarinnan ja toimijuuden, mikä muuten jää normitettujen odotusten ja oletusten varjoon. Se, onko ”Täällä voit imettää” -tarroilla viestintä lisännyt myös isompien lasten kanssa liikkuvien julkista imetystä, jää tässä tutkimuksessa vaille vastausta. Olisi mielenkiintoista analysoida nykyajan äitiysaktivismia ja sen ilmenemistä suhteessa imetykseen. Tähän kietoutuu myös korviketeollisuus ja sen käyttämä raha ja valta, joka on jäänyt viime vuosikymmeninä melko vähälle kriittiselle tarkastelulle (ks. Hastings ym. 2020). Yhteiskunnan tuki ja sitä kautta rahoitus liittyy myös vertaistuen varmistamiseen eli imetystukiäitien kouluttamiseen myös tulevaisuudessa. Osa äideistä mainitsi Imetyksen tuki ry:n avun eri vaiheissa imetystä merkityksellisenä ja tärkeänä. Yhdistyksen toiminta mahdollistaa sitä ohjausta, mitä neuvolat eivät pysty taloudellisten rajojen vuoksi tarjoamaan.

Yhteiskunnallinen muutos myös viha- ja mutu-puheen lisääntyessä (esim. Saresma 2017) ei ole osaltaan helpottanut pitkään imettävien äitien asemaa ainakaan internetin keskustelupalstoilla. Kun pohdin työni kokonaisuutta, huomaan, että vaikka aineistoni on rikas ja laaja, jättää se joitakin kysymyksiä vaille vastauksia. Työni jälkeen suositeltaviksi jatkotutkimusaiheiksi jäävät laajemmat tutkimukset imetykokemuksista. Olisi hedelmällistä kerätä tietoa erilaisissa elämäntilanteissa olevilta äideiltä: niiltä, jotka ovat lopettaneet imetyksen aikaisiin tai eivät ole imettäneet olleenkaan, ja edelleen myös niiltä, jotka ovat jatkaneet imetystään pitkään. Myös median imetystekstejä voisi analysoida laajemmin ja tutkia esimerkiksi sitä, miten ja kenen näkökulmasta perhe- ja naistenlehdet aiheesta kirjoittavat tai millaista kuvastoa niissä käytetään. Mielipidekirjoitusten analyysi olisi mielenkiintoista, sillä niissä toistuvat oman seuraamiseni perusteella usein vahvasti tunteiden ilmaisu ja toisaalta myös väärinymmärrykset.

Kulttuurisesti sopivan imetyspituuden määrittely on hankalaa. Suomalaista yhteiskuntaa tarkastellessa mukana ovat sekä terveydenhuollon suositukset että kulttuuriset odotukset. Äitien odotetaan imettävän, mutta imetyksen kulttuurisesti sopiva pituus karkaa määrittelyltä. THL suosittaa vuoden ikään asti jatkuvaa imetystä (THL 2019), maailman terveysjärjestö WHO taas kahden vuoden ikään asti jatkuvaa imetystä (WHO 2020). Molempien mukaan äiti (tai perhe) voi jatkaa imetystä myös pidempään. Tekemäni tutkimuksen tulosten perusteella fyysiseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen tilaan liittyy vahvoja normeja, joiden vaikutus imetyksen sopivaan keston tulee neuvotelluksi tilanteisesti. Kapeiden normien tilalle tarvitaan uusia näkökulmia äitiyteen ja imetykseen, jotta osin piilotetut kokemukset voisivat olla ihan tavallisia.

SUMMARY

What is considered “normal” or “normative” in breastfeeding is culturally structured. In Finnish culture, breastfeeding is expected when a child is born but breastfeeding beyond infancy (over 12 months) is more complicated to understand for many. While Finland can be considered a breastfeeding-friendly country, there are norms and ideals that guide the mothers to breastfeed for a maximum of 12 months.

This dissertation draws on feminist studies on mothering (e.g. Badinter 1981; Rich 1976; Oakley 1980, Vuori 2001) and long-term breastfeeding (e.g. Blum 1993; Dowling 2018; Stearns 2013). The purpose of this dissertation is to analyze long-term breastfeeding through empirical data. First, it examined mothers’ writings on their experiences of long-term breastfeeding using qualitative content analysis and, second, media texts about breastfeeding using critical discourse analysis. Mothers’ writings were collected through an open invitation to write. A total of 39 mothers answered the call, which was published on websites and directed at mothers who had been breastfeeding for about two years. All mothers identified themselves as long-term breastfeeding mothers and had been breastfeeding from a little over a year to several years. The writings were one page to seven pages long. In total, there were 103 pages of text. The mothers wrote about their experiences in relation to Finnish culture and society. The media texts (47 in total) were collected from two major Finnish news sites between 2014 and 2017: yle.fi and hs.fi. Yle.fi is part of Yle, Finland’s national public broadcasting company, while hs.fi belongs to Sanoma Corporation, Finland’s largest media group. Both sites are at the top of the listings for Finnish news sites listing (FIAM 2020).

Researching experiences is central to feminist studies (Ramazanoğlu & Holland 2002, 123). Discussions on what is considered *good* mothering is also relevant because it affects many women (Berg 2008; Green 2004, 127; Smith 1993). The Nordic dimension also adds influence on being a breastfeeding mother in Finland (e.g. Leira 2006). The social system works so that mothers are entitled to social benefits and relatively long leaves after their baby is born. The dual-earner model is popular but many children are cared for at home until they turn three years old (see Kuronen etc. 2011). After that it is typical for the mother to work full time.

The aim of this research is to empower mothers but also to increase the knowledge of long-term breastfeeding and the expectations mothers face in general. Previous studies have shown that mothers face suspicion on why they continue to breastfeed past infancy (e.g. Gribble 2009). Many times the support that the mother receives from others starts to decline as the child gets older (Dowling & Brown 2013; Rempel 2004; Tomori 2015, Stearns 2011). While breastfeeding can be considered empowering to mothers (Blum 1993; 1999), it can also be time-consuming (Schmied & Lupton 2001), affecting their bodily freedom so that they have less than other women do (Dowling & Pontin 2017).

The study consists of four articles and a summary. Three of the substudies are based on mothers’ writings and one on media texts. Each concentrates on a

different concept or definition. The first substudy concentrates on *spatiality* and different descriptions that mothers have on the possibility to breastfeed in public. The second substudy deals with the concept of *embodiment* and mothers' views on breastfeeding as an embodied practice. The third substudy focuses on mothers' descriptions of *relationality*. The final substudy, co-written with Hilikka Mehtätalo, focuses on media discourses on long-term and public breastfeeding as well as on *good mothering*.

This dissertation approaches long-term breastfeeding and mothering as connected to different spatial dimensions: physical, social and emotional space. The research questions is as follows:

How is physical, social and emotional space constructed in the mothers' writings and media texts?

The results show that mothers need to negotiate their breastfeeding in relation to different spaces. In physical space, other people, especially in public space, often challenge mothers. Mothers were frequently expected to follow the norms and not to breastfeed in public or breastfeed very discreetly (see Bartlett 2005; Boyer 2011; Woollard 2019). If they did breastfeed, they needed to consider how others might react to their breastfeeding. Therefore, some mothers described themselves as breastfeeding in the *closet* (Sedgwick 2008; Seidman 2002). The question of *shame* was often discussed and made the impossibility of breastfeeding in the public space a question of emotional space. The media space is complicated. There are many stories about long-term breastfeeding in the media but most often the focus is on different healthcare professionals or health-related views and not on mothers' experiential knowledge.

Socially appropriate breastfeeding is linked to norms of embodiment that had a strong effect of mothers' lives. They had to consider the sexualization of the breasts (Bartlett 2002b; Mahon-Daly & Andrews 2002; Stearns 1999) and make sure that others would not see their breastfeeding as inappropriate or indecent. A few of the mothers described embodied pleasure while breastfeeding but most described the pleasure on an emotional level.

Mothers' social and emotional space was limited when analyzed from the relational point of view. Mothers described how they often felt unable to tell others about their long-term breastfeeding or they felt that they had to protect the child from others' reactions. This made some angry and determined to proceed with the breastfeeding as long as they felt good about it. At the same time, they expressed feelings of happiness and closeness with the child that made breastfeeding functional.

Overall, the analysis of these written accounts and media texts made it clear that different spatial dimensions are highly normative and that the norms can be quite compelling (Moring 2013). There are strong cultural breastfeeding norms that mothers recognize and that the media helps to construct. In practice, this often means that long-term breastfeeding mothers need to hide their breastfeeding from others. This study contributes to diversifying the understanding of

mothering. By understanding the factors related to individual experiences of long-term breastfeeding and media texts on it, we might identify ways to see mothering in a more nuanced manner and allow a perspective on breastfeeding that makes it more than simply a health-related medicalized practice.

LÄHTEET

- Acker, M. 2009. Breast is best...but not everywhere: Ambivalent sexism and attitudes toward private and public breastfeeding. *Sex Roles* 61 (7-8), 476-490.
- Ahmed, S. 2014. *The cultural politics of emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Andrews, T. & Knaak, S. 2013. Medicalized mothering: experiences with breastfeeding in Canada and Norway. *The Sociological review* 61 (1), 88-110.
- Badinter, E. 1981. *The myth of motherhood: An historical view of the maternal instinct*. London: Souvenir Press.
- Bartlett, A. 2005. Maternal sexuality and breastfeeding. *Sex Education* 5 (1), 67-77.
- Bartlett, A. 2002a. Breastfeeding as headwork: Corporeal feminism and meanings for breastfeeding. *Women's Studies International Forum* 25 (3), 373-382.
- Bartlett, A. 2002b. Scandalous practices and political performances: Breastfeeding in the city. *Continuum* 16 (1), 111-121.
- Berg, K. 2008. Äitiys kulttuurisina odotuksina. *Väestöliitto*.
- Blum, L. M. 1999. *At the breast: Ideologies of breastfeeding and motherhood in the contemporary United States*. Boston: Beacon.
- Blum, L. M. 1993. Mothers, babies, and breastfeeding in late capitalist America: The shifting contexts of feminist theory. *Feminist Studies* 19 (2), 290-311.
- Bordo, S. 1993. *Unbearable weight: feminism, Western culture, and the body*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Boswell-Penc, M. & Boyer, K. 2007. Expressing anxiety? Breast pump usage in American wage workplaces. *Gender, Place & Culture* 14 (5), 551-567.
- Bourdieu, P. 1985. The social space and the genesis of groups. *Theory and Society* 14 (6), 723-744.
- Bowlby, J. 1969. *Attachment and loss. Volume 1, Attachment*. New York: Basic Books, Inc., Publishers.
- Boyer, K. 2012. Affect, corporeality and the limits of belonging: Breastfeeding in public in the contemporary UK. *Health & place* 18 (3), 552-560.
- Boyer, K. 2011. "The way to break the taboo is to do the taboo thing" breastfeeding in public and citizen-activism in the UK. *Health & Place* 17 (2), 430-437.
- Braidotti, R. 1991. The subject in feminism. *Hypatia* 6 (2), 155-172.
- Brengaard, M. H. 2018. Feeding mothers' love: Stories of breastfeeding and mothering in urban China. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 26 (4), 313-330.
- Buckley, K. M. 2001. Long-term breastfeeding: Nourishment or nurturance? *Journal of Human Lactation* 17 (4), 304-312.
- Burns, E., Fenwick, J., Sheehan, A. & Schmied, V. 2016. 'This little piranha': a qualitative analysis of the language used by health professionals and mothers to describe infant behaviour during breastfeeding. *Maternal & Child Nutrition* 12 (1), 111-124.

- Carathers, J. 2017. The breastfeeding problematic: Negotiating maternal sexuality in heterosexual partnerships. *Women's Studies International Forum* 65, 71-77.
- Carroll, K. 2016. The Milk of Human Kinship: Donated Breastmilk in Neonatal Intensive Care. Teoksessa C. Kroløkke, L. Myong, S. W. Adrian & T. Tjørnhøj-Thomsen (toim.) *Critical Kinship Studies*. London: Rowman & Littlefield International, 15-32.
- Carter, P. 1995. *Feminism, breasts and breast-feeding*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Chekola, M. 1994. Outing, truth-telling, and the shame of the closet. *Journal of homosexuality* 27 (3-4), 67-90.
- Chodorow, N. J. 1978. *The reproduction of mothering: psychoanalysis and the sociology of gender*. Berkeley: University of California Press.
- Claesson, I., Larsson, L., Steen, L. & Alehagen, S. 2018. "You just need to leave the room when you breastfeed" Breastfeeding experiences among obese women in Sweden - A qualitative study. *BMC Pregnancy Childbirth* 18 (39).
- Coffey, J. & Watson, J. 2015. Bodies: Corporeality and embodiment in childhood and youth studies. Teoksessa J. Wyn & H. Cahill (toim.) *Handbook of Children and Youth Studies*. Singapore: Springer, 185-200.
- Crossley, M. L. 2009. Breastfeeding as a Moral Imperative: An Autoethnographic Study. *Feminism & Psychology* 19 (1), 71-87.
- Donath, O. 2015. Regretting Motherhood: A Sociopolitical Analysis. *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 40 (2), 343-367.
- Dowling, S. 2018. 'Betwixt and between': women's experiences of breastfeeding long term. Teoksessa S. Dowling, D. Pontin & K. Boyer (toim.) *Social experiences of breastfeeding; Building bridges between research, policy and practice*. Bristol University Press, 55-70.
- Dowling, S. 2012. Online asynchronous and face-to-face interviewing: Comparing methods for exploring women's experiences of breastfeeding long term. Teoksessa J. Salmons (toim.) *Cases in online interview research*. Thousand Oaks: SAGE, 277-302.
- Dowling, S. & Brown, A. 2013. An exploration of the experiences of mothers who breastfeed long-term: What are the issues and why does it matter? *Breastfeeding Medicine* 8 (1), 45-52.
- Dowling, S. & Pontin, D. 2017. Using liminality to understand mothers' experiences of long-term breastfeeding: 'Betwixt and between', and 'matter out of place'. *Health (London)* 21 (1), 57-75.
- Dykes, F. & Flacking, R. 2010. Encouraging breastfeeding: A relational perspective. *Early Human Development* 86 (11), 733-736.
- Eerola, P. 2018. Tunteita herättävä lastenhoito. Teoksessa P. Eerola & H. Pirskanen (toim.) *Perhe ja tunteet*. Helsinki: Gaudeamus, 299-315.
- Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing* 62 (1), 107-115.

- Emmott, E. H., Page, A. E. & Myers, S. 2020. Typologies of postnatal support and breastfeeding at two months in the UK. *Social science & medicine* 246.
- Facebook 2020. Community standards. Saatavilla osoitteessa: <https://www.facebook.com/communitystandards/>. Viitattu: 1.12.2020.
- Faircloth, C. R. 2010. 'If they want to risk the health and well-being of their child, that's up to them': Long-term breastfeeding, risk and maternal identity. *Health, Risk & Society* 12 (4), 357-367.
- Fairclough, N. 2010. *Critical discourse analysis: the critical study of language*. (2. painos) Harlow: Pearson education. [1995].
- Faulkner, S. L. 2014. Bad Mom(my) Litany: Spanking Cultural Myths of Middle-Class Motherhood. *Cultural Studies ↔ Critical Methodologies* 14 (2), 138-146.
- Firestone, S. 1970. *The dialectic of sex: the case for feminist revolution*. New York: Morrow.
- Foss, K. A. 2017. *Breastfeeding and media: exploring conflicting discourses that threaten public health*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Gale, C., Logan, K., Santhakumaran, S., Parkinson, J., Hyde, M. & Modi, N. 2012. Effect of breastfeeding compared with formula feeding on infant body composition: a systematic review and meta-analysis. *American Journal of Clinical Nutrition* 95 (3), 656-669.
- Gerson, G. 2004. Winnicott, Participation and Gender. *Feminism & Psychology* 14 (4), 561-581.
- Gibson-Davis, C. M. & Brooks-Gunn, J. 2006. Couples' immigration status and ethnicity as determinants of breastfeeding. *American journal of public health* 96 (4), 641-646.
- Grandahl, M., Stern, J. & Funkquist, E. 2020. Longer shared parental leave is associated with longer duration of breastfeeding: a cross-sectional study among Swedish mothers and their partners. *BMC Pediatrics* 20 (159).
- Graneheim, U. H. & Lundman, B. 2004. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today* 24 (2), 105-112.
- Graneheim, U. H., Lindgren B-M & Lundman, B. 2017. Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. *Nurse Education Today* 56, 29-34.
- Grant, A. 2016. "I...don't want to see you flashing your bits around": Exhibitionism, othering and good motherhood in perceptions of public breastfeeding. *Geoforum* 71, 52-61.
- Green, F. J. 2004. Successfully negotiating the tension between motherhood as "institution" and "experience". Teoksessa A. O'Reilly (toim.) *From motherhood to mothering: the legacy of Adrienne Rich's Of Woman Born*. Albany: SUNY Press, 125-136.
- Gribble, K. D. 2009. 'As good as chocolate' and 'better than ice cream': how toddler, and older, breastfeeders experience breastfeeding. *Early Child Development and Care* 179 (8), 1067-1082.

- Hakovirta, M. & Salin, M. 2006. Valinta vai pakko? Kansainvälinen vertailu äitien preferoiman ja toteutuneen työmarkkina-aseman yhteydestä. *Janus sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti* 14 (3), 255-271.
- Hakulinen, T. 2017. Johdanto. Teoksessa T. Hakulinen, K. Otronen & M. Kuronen (toim.) *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018-2022*. Helsinki: THL, 15-17.
- Hakulinen, T. & Otronen, K. 2017. Toimintaohjelman tarkoitus ja tavoitteet. Teoksessa T. Hakulinen, K. Otronen & M. Kuronen (toim.) *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018-2022*. Helsinki: THL, 17-18.
- Hakulinen, T., Otronen, K. & Kuronen, M. 2017. *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018-2022*. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hallituksen esitys Eduskunnalle 88/2001. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän äitiyssuojelusopimuksen (muutettu, 1952) uudistamista koskevan yleissopimuksen johdosta. Saatavilla osoitteessa: . Viitattu: 1.12.2020.
- Hänninen, V. 2002. *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Harjunen, H. 2009. *Women and fat. Approaches to the social study of fatness*. University of Jyväskylä.
- Hastings, G., Angus, K., Eadie, D. & Hunt, K. 2020. Selling second best: how infant formula marketing works. *Globalization and Health* 16 (77).
- Hauck, Y. L., Kuliukas, L., Gallagher, L., Brady, V., Dykes, C. & Robertsson, C. 2020. Helpful and challenging aspects of breastfeeding in public for women living in Australia, Ireland and Sweden: a cross-sectional study. *International Breastfeeding Journal* 15 (38).
- Hausman, B. 2004. The feminist politics of breastfeeding. *Australian Feminist Studies* 19 (45), 273-285.
- Hausman, B. L. 2013. Breastfeeding, rhetoric, and the politics of feminism. *Journal of Women, Politics & Policy* 34 (4), 330-344.
- Hays, S. 1998. The fallacious assumptions and unrealistic prescriptions of attachment theory: A Comment on "Parents' socioemotional investment in children". *Journal of Marriage and Family* 60 (3), 782-790.
- Hays, S. 1996. *The cultural contradictions of motherhood*. New Haven: Yale University Press.
- Heikkilä, E. 2018. Pohjanmaan äidit, imettäkää vauvojanne! Saatavilla osoitteessa: https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/elavat_paat/pohjanmaan_aidit_imettakaa_vauvojanne!.28688.blog Viitattu: 1.12.2020.
- Heinämaa, S., Reuter, M. & Saarikangas, K. 1997. Lähtökohtia. Teoksessa S. Heinämaa, M. Reuter & K. Saarikangas (toim.) *Ruumiin kuvia. Subjektin ja sukupuolen muunnelmia*. Helsinki: Gaudeamus, 7-19.
- Holmes, M. 2014. *Distance relationships. Intimacy and emotions amongst academics and their partners in dual-locations*. London: Palgrave Macmillan.

- Homanen, R. 2014. Raskaus, biologia ja äidillinen osaaminen. Teoksessa S. Irni, M. Meskus & V. Oikonen (toim.) *Muokattu elämä: teknotiede, sukupuoli ja materiaalisuus*. Tampere: Vastapaino, 86-121.
- Homanen, R. 2013. *Doing pregnancy, the unborn, and the maternity healthcare institution*. Tampere University Press.
- Hoppu, P. 1999. Symbolien ja sanattomuuden tanssi. *Menuetti Suomessa 1700-luvulta nykyaikaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hsieh, H. & Shannon, S. E. 2005. Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research* 15 (9), 1277-1288.
- Huang, P., Zhou, J., Yin, Y., Jing, W., Luo, B. & Wang, J. 2016. Effects of breastfeeding compared with formula-feeding on preterm infant body composition: a systematic review and meta-analysis. *British Journal of Nutrition* 116 (1), 132-141.
- Ikonen, R. 2020. Kansallisen imetysviikon seminaari. Katsaus imetyskoordinaattorin vuoteen ja imeväisruokintaselvityksen tuloksiin. Saatavilla osoitteessa: <https://imetys.fi/wp/wp-content/uploads/2020/10/Imevaisikais-ten-ruokinta-Suomessa-vuonna-2019.pdf> Viitattu 1.12.2020
- Ingram, J. & Johnson, D. 2004. A feasibility study of an intervention to enhance family support for breast feeding in a deprived area in Bristol, UK. *Midwifery* 20 (4), 367-379.
- Innola, T. 2020. Sukupuolen intensiteetit ja materiaalisuuden toiminta ulkonäkökokemuksen affektikokoumassa. *Sukupuolentutkimus / Genusforskning* 33 (3), 35-49.
- Jallinoja, R. 2006. *Perheen vastaisku: familistista käännettä jäljittämässä*. Helsinki: Gaudeamus. Perheen murros -tutkimushanke.
- Johnson, S. 2018. "I see my section scar like a battle scar": The ongoing embodied subjectivity of maternity. *Feminism & Psychology* 28 (4), 470-487.
- Jokinen, A. 2004. Diskurssianalyysin kourissa. Teoksessa M. Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen: keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 191-208.
- Jokinen, E. 2005. *Aikuisten arki*. Helsinki: Gaudeamus. 2015.
- Jokinen, E. 1996. Väsynyt äiti: äitiyden omaelämäkerrallisia esityksiä. Gaudeamus.
- Jokinen, E. 2004. Päiväkirjat tiedon lajina. Teoksessa M. Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen: keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 118-140.
- Julkunen, R. 2006. Perhe, työ, hoiva ja valtio: oma ja yhteinen, yksityinen ja julkinen hoivavastuu. Teoksessa L. Hokkanen, M. Sauvola, R. Julkunen & T. Kröger (toim.) *Puhumattomat paikat: puheenvuoroja perheestä*. Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, 15-45.
- Juvonen, T. 2015. *Kaapista kaapin päälle: homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellisessa politiikassa*. Tampere: Vastapaino.
- Kansaneläkelaitos (Kela) 2019. Kelan tilastollinen vuosikirja 2018 Saatavilla osoitteessa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/308555/Kelan_tilastollinen_vuosikirja_2018.pdf. Viitattu: 1.12.2020.

- Kansanrunousarkisto & Suomalaisen kirjallisuuden seura Itä ja pohjoinen: Lap-
sesta velho. Saatavilla osoitteessa: [https://www.finlit.fi/fi/tietopak-
tit/vuotuisjuhlat/paasiainen/kansanrunousarkiston-aineistonaytteita/sa-
nonnat-tavat-2#.Xti46EFS_IU](https://www.finlit.fi/fi/tietopak-
tit/vuotuisjuhlat/paasiainen/kansanrunousarkiston-aineistonaytteita/sa-
nonnat-tavat-2#.Xti46EFS_IU). Viitattu: 1.12.2020.
- Karlsson, F. 1995. Normit, kielenkäyttö ja kieliopit. Teoksessa J. Rydman (toim.)
Tutkimuksen etulinjassa. Helsinki: WSOY, 161-356.
- Kaskisaari, M. 2000. Kyseenalaiset subjektit: tutkimuksia omaelämäkerroista,
heterojärjestyksestä ja performatiivisuudesta. Jyväskylä: Jyväskylän yli-
opisto.
- Katvala, S. 2001. Missä äiti on? Äitejä ja äitiyden uskomuksia sukupolvien saa-
tossa. Jyväskylän yliopisto.
- Keinänen, M., Kaunonen, M. & Aho, A. L. 2015. Haikaran ohilento: lapsetto-
muudesta selviytyminen naisten kuvaamana. *Hoitotiede* 27 (4), 298-310.
- Kelleher, C. M. 2006. The physical challenges of early breastfeeding. *Social Sci-
ence & Medicine* 63 (10), 2727-2738.
- Kinnunen, T. 2010. 'A second youth': pursuing happiness and respectability
through cosmetic surgery in Finland. *Sociology of Health & Illness* 32 (2),
258-271.
- Kohonen, R. 2009. Imuhäkärää ja mörköttiä. Teoksessa M. Aittokoski, R.
Huitti-Malka & M. Salokoski (toim.) *Imetyksen aika: uusi suomalainen ime-
tyskirja*. Helsinki: Avain, 25-38.
- Kolehmainen, T. 2001. Ruumis, kalmo ja keho. Saatavilla osoitteessa:
[https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/kieli-ik-
kuna_%281996_2010%29/ruumis_kalmo_ja_keho](https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/kieli-ik-
kuna_%281996_2010%29/ruumis_kalmo_ja_keho). Viitattu: 1.12.2020.
- Korpela, K. 2016. Intestinal microbiota development in childhood: Implications
for health and disease. Helsingin yliopisto.
- Krok, S. 2009. Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä: yksinhuoltajia marginaalissa. Tam-
pere University Press.
- Kronborg, H., Harder, I. & Hall, E. O. C. 2015. First time mothers' experiences of
breastfeeding their newborn. *Sexual & Reproductive Healthcare* 6 (2), 82-
87.
- Kumpulainen, T. 2018. Key figures on early childhood and basic education in
Finland 2018. Tampere: Finnish National Agency for Education. Reports
and surveys 2018:3.
- Kuosmanen, P. 2007. Johdanto: Sateenkaariperheet, julkiset tilat ja queer-poli-
tiikka Suomessa. *SQS: Suomen queer-tutkimuksen seuran lehti* 2 (1), I-XXI.
- Kuronen, M., Kröger, T. & Jokinen, K. 2011. Changes in Finnish families: To-
wards full-timemotherhood and a new familialism? Teoksessa L. Farren &
W. Lay (toim.) *Spotlights on contemporary family life*. Family platform, 33-
35.
- Kuronen, M. 1999. The Social Organisation of Motherhood: Advice Giving in
Maternity and Child Health Care in Scotland and Finland. Stirling: Univer-
sity of Stirling.

- Kyrölä, K. 2006. Ruumis, media ja ruumiinkuvat. Teoksessa A. Mäkelä, L. Puustinen, I. Ruoho & M. Aslama (toim.) Sukupuolishow: johdatus feministiseen mediatutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus, 107-128.
- Lane, R. 2014. Healthy discretion? Breastfeeding and the mutual maintenance of motherhood and public space. *Gender, Place & Culture* 21 (2), 195-210.
- Laurén, K. & Schuurman, N. 2017. Viimeinen katse ja kuonon hipaisu: lemmikkieläinten toimijuus kuolemaa koskevissa kertomuksissa. *Sukupuolentutkimus / Genusforskning* 30 (2), 65-78.
- Lazar, M. M. 2017. Feminist critical discourse analysis. Teoksessa J. Flowerdew & J. E. Richardson (toim.) *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies*. London: Routledge Ltd, 372-387.
- Lazar, M. M. 2007. Feminist critical discourse analysis: Articulating a feminist discourse praxis. *Critical Discourse Studies* 4 (2), 141-164.
- Lee, R. 2018. Breastfeeding bodies: Intimacies at work. *Gender, Work & Organization* 25 (1), 77-90.
- Lehto, M. 2019. Bare flesh and sticky milk: An affective conflict over public breastfeeding. *Social Media + Society* 5 (4).
- Lehto, M. & Kaarakainen, S. 2016. Epäonnistunut sodanjulistus ja pullantuoksuiset äidit. Hyvä äitiys Äitien Sota -tv-sarjassa. *Kasvatus & Aika: kasvatuksen historiallis-yhteiskunnallinen julkaisu* 10 (1), 87-99.
- Lehto, S. 2020. Pitkä matka äidiksi: narratiivinen tutkimus äitiyden rakentumisesta tahattoman lapsettomuuden ja hedelmöityshoitojen jälkeen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Leira, A. 2006. Parenthood change and policy reform in Scandinavia, 1970s - 2000s. Teoksessa A. L. Ellingsæter & A. Leira (toim.) *Politicising parenthood in Scandinavia: gender relations in welfare states*. Bristol, UK: Policy Press, 27-51.
- Leung, A. 2005. Breast Is Best for Babies. *Journal of the National Medical Association* 97 (7), 1010-9.
- Liljeström, M. 2004. Feministinen metodologia – mitä se on? Teoksessa M. Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen: keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 9-21.
- Locke, T. 2004. *Critical discourse analysis*. London: Continuum.
- Lubold, A. M. 2019. Historical-qualitative analysis of breastfeeding trends in three OECD countries. *International Breastfeeding Journal* 14 (36).
- Lönnrot, E. [1849] 1956. *Kalevala: karjalais-suomalainen kansaneepos*. Petroskoi: Karjalan ASNT:n valtion kustannusliike.
- Mahon-Daly, P. & Andrews, G. J. 2002. Liminality and breastfeeding: women negotiating space and two bodies. *Health & Place* 8 (2), 61-76.
- Mäkelä, J. 2015. Genetic, prenatal and postnatal determinants of weight gain and obesity in young children: the STEPS study. University of Turku.
- Mason, J. 2004. Personal narratives, relational selves: residential histories in the living and telling. *The Sociological review* 52 (2), 162-179.
- Massey, D. B. 1994. *Space, place, and gender*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

- Mathews, V. 2019. Reconfiguring the breastfeeding body in urban public spaces. *Social & Cultural Geography* 20 (9), 1266-1284.
- Matich, M., Ashman, R. & Parsons, E. 2019. #freethenipple – digital activism and embodiment in the contemporary feminist movement. *Consumption Markets & Culture* 22 (4), 337-362.
- Matson-Mäkelä, K. 2013. Äidit älähtävät imetyssyrjinnästä - protesti Särkänniemen portilla. Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-6769593>. Viitattu: 1.12.2020.
- May, V. 2001. Lone motherhood in Finnish women's life stories: creating meaning in a narrative context. Åbo Akademi.
- McCarter-Spaulding, D. 2008. Is breastfeeding fair? Tensions in feminist perspectives on breastfeeding and the family. *Journal of Human Lactation* 24 (2), 206-212.
- Merewood, A. 2006. Race, Ethnicity, and Breastfeeding. *Pediatrics* 118 (4), 1742-1743.
- Meskus, M. 2014. Hedelmöityshoidot ruumiillisena kokemuksena. Teoksessa S. Irni, M. Meskus & V. Oikkonen (toim.) *Muokattu elämä: teknotiede, sukupuoli ja materiaalisuus*. Tampere: Vastapaino, 51-85.
- Moring, A. 2013. Oudot perheet: norveja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa. Helsingin yliopisto.
- Murphy, E. 1999. 'Breast is best': Infant feeding decisions and maternal deviance. *Sociology of Health & Illness* 21 (2), 187-208.
- Mustosmäki, Armi & Sihto, Tiina 2019. Äitiyden katuminen intensiivisen äitiyden kulttuurissa. *Sosiologia* 56 (2), 157-173.
- Nash, M. 2015. Shapes of motherhood: exploring postnatal body image through photographs. *Journal of Gender Studies* 24 (1), 18-37.
- Nathanson, J. 2008. Maternal activism: How feminist is it? Teoksessa A. O'Reilly (toim.) *Feminist Mothering*. Albany: State University of New York Press, 243-256.
- Niela-Vilén, H. 2016. Breastfeeding preterm infant from the delivery ward via NICU to home. University of Turku.
- Nätkin, R. 1997. Kamppailu suomalaisesta äitiydestä: maternalismi, väestöpolitiikka ja naisten kertomukset. Gaudeamus.
- Nieminen, K. & Uutissuomalainen 2017. Lakia huudetaan julki-imetyksen turvaksi. Saatavilla osoitteessa: <https://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/162418>. Viitattu: 1.12.2020.
- Norwood, K. & Turner, P. K. 2014. The breast is (always) for sex: Breastfeeding discourse in response to May 21, 2012 TIME magazine cover. *Qualitative Research Reports in Communication* 14 (1), 79-86.
- Notko, M. 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Jyväskylän yliopisto.
- Nousiainen, K. 2004. Lapsistaan erillään asuvat äidit: äitiysidentiteetin rakentamisen tiloja. Jyväskylän yliopisto.

- Nwaru, B. I. 2012. The role of diet during pregnancy and infancy in the development of childhood allergies and asthma. National Institute for Health and Welfare.
- Nykyri, A. 2017. Imetys suomalaisessa yhteiskunnassa. Teoksessa T. Hakulinen, K. Otronen & M. Kuronen (toim.) Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018-2022. Helsinki: THL, 26-28.
- Nykyri, A. & Otronen, K. 2017. Imetysluottamus. Teoksessa T. Hakulinen, K. Otronen & M. Kuronen (toim.) Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018-2022. Helsinki: THL, 61-62.
- Oakley, A. 2016. The sociology of childbirth: an autobiographical journey through four decades of research. *Sociology of Health & Illness* 38 (5), 689-705.
- Oakley, A. 1993. *Essays on women, medicine and health*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Oakley, A. 1980. *Women confined: towards a sociology of childbirth*. Oxford: Robertson.
- Oinas, E. 2004. Haastattelu: kokemuksia, kohtaamisia, kerrontaa. Teoksessa M. Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen: keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 209-227.
- Oinas, E. 2011a. Häpeä, arki ja ruumiillisuus. Teoksessa S. Kainulainen & V. Parente-Čapková (toim.) *Häpeä vähän! Kriittisiä tutkimuksia häpeästä*. Turku: UTU, 151-180.
- Oinas, E. 2011b. Tyttötutkimuksen näkökulmia ruumiillisuuteen. Teoksessa K. Ojanen, H. Mulari & S. Aaltonen (toim.) *Entäs tytöt: johdatus tyttötutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 305-342.
- O'Reilly, A. (toim.) 2004a. *From motherhood to mothering. The legacy of Adrienne Rich's Of woman born*. Albany: State University of New York Press.
- O'Reilly, A. 2004b. Introduction. Teoksessa A. O'Reilly (toim.) *From motherhood to mothering. The legacy of Adrienne Rich's of Woman Born*. Albany: State University of New York Press, 1-22.
- Palin, T. 1996. Ruumis. Teoksessa A. Koivunen & M. Liljeström (toim.) *Avainsanat: 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 225-244.
- Papinaho-Rajala, S. 2018. *Äitien kokema imetyspettymys*. Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Perlman, L. 2019. Breastfeeding and female sexuality. *The Psychoanalytic Review* 106 (2), 131-148.
- Philip, G. 2013. Relationality and moral reasoning in accounts of fathering after separation or divorce: care, gender and working at 'fairness'. *Families, Relationships and Societies* 2 (3), 409-424.
- Pietikäinen, S., Mäntynen, A. & Pietikäinen, S. 2019. *Uusi kurssi kohti diskursia*. Tampere: Vastapaino.
- Ramazanoğlu, C. & Holland, J. 2002. Knowledge, experience and reality: justifying feminist connections. Teoksessa C. Ramazanoğlu & J. Holland (toim.) *Feminist Methodology*. London: SAGE, 123-142.

- Redshaw, S. 2013. Feminist preludes to relational sociology. Teoksessa C. Powell & F. Dépelteau (toim.) *Conceptualizing Relational Sociology: Ontological and Theoretical Issues*. New York: Palgrave Macmillan, 13-26.
- Rempel, L. A. 2004. Factors influencing the breastfeeding decisions of long-term breastfeeders. *Journal of Human Lactation* 20 (3), 306-318.
- Repo, K. 2012. Lasten kotihoidon tuen merkitykset käyttäjien arjessa. Teoksessa J. Sipilä, M. Rantalaiho, K. Repo & T. Rissanen (toim.) *Rakastettu ja vihattu lasten kotihoidon tuki*. Tampere: Vastapaino, 111-150.
- Rich, A. 1991 [1976]. *Of woman born: motherhood as experience and institution*. London: Virago.
- Rimpiläinen, S. 2016. Kaksikulttuurisen uusperhe-elämän intersektionaalisuus: kulttuurit, kielet ja uusperheys risteävät äitien ja äitipuolten kertomuksissa. Tampereen yliopisto.
- Robinson, B. A. & Hartrick Doane, G. 2017. Beyond the latch: A new approach to breastfeeding. *Nurse Education in Practice* 26, 115-117.
- Rodman, F. R. (toim.) 1987. *The spontaneous gesture: Selected letters of D. W. Winnicott [1952]*. Harvard University Press.
- Rojola, L. 2004. Sukupuolieron lukeminen. Feministinen kirjallisuudentutkimus. Teoksessa M. Liljeström (toim.) *Feministinen tietäminen: keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 25-43.
- Rokkonen, L. A. 2020. Prekaari äitiys: kertomuksia palkkatyön reunamilta. Itä-Suomen yliopisto.
- Roseneil, S. & Ketokivi, K. 2016. Relational persons and relational processes: Developing the notion of relationality for the sociology of personal life. *Sociology* 50 (1), 143-159.
- Rothman, B. 1991. *In Labor: Women and Power in the Birthplace*. New York: W.W. Norton.
- Saarela, K. 2009. Jyväskylän yliopiston naistutkimuksen tarina. Kriittisen ajattelun puolesta - Jyväskylän yliopiston naistutkimuksen 20-vuotisjuhlanäytteen käsikirjoitus. Saatavilla osoitteessa: <https://docplayer.fi/37674941-Jyvaskylan-yliopiston-naistutkimuksen-tarina.html>. Viitattu: 1.12.2020.
- Saarikangas, K. 2006. Eletyt tilat ja sukupuoli: asukkaiden ja ympäristön kulttuurisia kohtaamisia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia.
- Saha, P. 2002. Breastfeeding and sexuality: Professional advice literature from the 1970s to the present. *Health Education & Behavior* 29 (1), 61-72.
- Sander-Staudt, M. 2010. Lactational burkas and milkmen. On public breastfeeding and male lactation. Teoksessa S. Lintott (toim.) *Motherhood - Philosophy for everyone: The birth of wisdom*. Chichester: Wiley-Blackwell, 129-140.
- Saresma, T. 2010. Kokemuksen houkutus. Teoksessa T. Saresma, L. Rossi & T. Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 59-74.
- Saresma, T. 2017. Sananvapaus, vihapuhe ja sananvastuu. Teoksessa K. Enqvist, I. Hetemäki & T. Tiilikainen (toim.) *Kaikki vapaudesta*. Helsinki: Gaudeamus, 35-50.

- Saresma, T. 2007. Omaelämäkerran rajapinnoilla: kuolema ja kirjoitus. Jyväskylän yliopisto.
- Savikko, S. 2005. Imetys. Teoksessa T. Halonen & K. Utrio (toim.) Suomen naisen vuosisadat. [2], Toivon rakentajat. Helsinki: Tammi, 215.
- Schmied, V. & Lupton, D. 2001. Blurring the boundaries: breastfeeding and maternal subjectivity. *Sociology of Health & Illness* 23 (2), 234-250.
- Schreier, M. 2014. Qualitative content analysis. Teoksessa U. Flick (toim.) *The SAGE handbook of qualitative data analysis*. Los Angeles: SAGE, 170-183.
- Sedgwick, E. K. 2008. *Epistemology of the closet*. (Updated ed. painos) Berkeley, Calif.: University of California Press. A Centennial book. Previous ed.: 1990.; "A Centennial Book".
- Seidman, S. 2002. *Beyond the closet: the transformation of gay and lesbian life*. New York: Routledge.
- Sevenhuijsen, S. 2003. The place of care: The relevance of the feminist ethic of care for social policy. *Feminist Theory* 4 (2), 179-197.
- Sevón, E. 2009. Maternal responsibility and changing relationality at the beginning of motherhood. University of Jyväskylä.
- Sharf, B. F. 2001. Out of the closet and into the legislature: breast cancer stories. *Health affairs* 20 (1), 213-218.
- Sheehan, A., Gribble, K. & Schmied, V. 2019. It's okay to breastfeed in public but.... *International Breastfeeding Journal* 14 (24).
- Silvasti, T. 2014. Sisällönanalyysi. Teoksessa I. Massa (toim.) *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 33-48.
- Simonardóttir, S. 2016. Getting the Green Light: Experiences of Icelandic Mothers Struggling with Breastfeeding. *Sociological Research Online* 21 (4), 82-94.
- Sipilä, J., Rantalaiho, M., Repo, K. & Rissanen, T. 2012. Kotihoidon tuen merkitys ja tulevaisuus. Teoksessa J. Sipilä, M. Rantalaiho, K. Repo & T. Rissanen (toim.) *Rakastettu ja vihattu lasten kotihoidon tuki*. Tampere: Vastapaino, 183-215.
- Skeggs, B. 1997. *Formations of class and gender: becoming respectable*. London: SAGE. Theory, Culture & Society.
- Smart, C. 2007. *Personal life: new directions in sociological thinking*. Cambridge: Polity.
- Snitow, A. 1992. Feminism and motherhood: An American reading. *Feminist Review* (40), 32-51.
- Stearns, C. A. 2013. The embodied practices of breastfeeding: Implications for research and policy. *Journal of Women, Politics & Policy* 34 (4), 359-370.
- Stearns, C. A. 2011. Cautionary tales about extended breastfeeding and weaning. *Health Care for Women International* 32 (6), 538-554.
- Stearns, C. A. 1999. Breastfeeding and the good maternal body. *Gender and Society* 13 (3), 308-325.
- Stevens, E. E., Patrick, T. E. & Pickler, R. 2009. A history of infant feeding. *The Journal of Perinatal Education* 18 (2), 32-39.

- Swan, A. & Hubara, K. 2019. Post-Äiti. Saatavilla osoitteessa: <https://soundcloud.com/user-479122440>. Viitattu 1.12.2020
- Säilävaara, J. vertaisarvioinnissa. Relational long-term breastfeeding. *Journal of Family Studies*.
- Säilävaara, J. & Mehtätalo, H. 2020. Sopivuus, oikeus ja terveys. Pitkäkestoinen imetys ja julkinen imetys mediateksteissä. *Sosiologia* 57 (4), 386–402.
- Säilävaara, J. 2020. Long-term breastfeeding: The embodied experiences of Finnish mothers. *NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 28 (1), 43-55.
- Säilävaara, J. 2016. Imettämässä kaapissa? Pitkään imettäneet äidit ja normatiiviset tilat. *Sukupuolentutkimus / Genusforskning* 29 (2), 7-20.
- Säilävaara, J. 2015. Breastfeeders on television. Women's right, sexuality, and bodily fluids discussed online. Rovaniemi: konferenssiesitelmä, EFRC-konferenssi.
- Taylor, E. N. 2013. Leaving the debate over science behind: questions to consider. *Journal of Women, Politics & Policy* 34 (4), 384-392.
- Taylor, E. N. & Wallace, L. E. 2012. For shame: Feminism, breastfeeding advocacy, and maternal guilt. *Hypatia* 27 (1), 76-98.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) 2019. Syödään yhdessä - ruokasuositukset lapsiperheille. (2. uud. painos. painos) Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kide.
- Thomas, T. 2014. Breastfeeding rates in the UK: how can we improve?(Report). *Community Practitioner* 87 (5), 16.
- Time Magazine 21.5.2012. Are you mom enough? Saatavilla osoitteessa: <http://content.time.com/time/covers/0,16641,20120521,00.html>. Viitattu: 1.12.2020.
- Tomori, C. 2015. Nighttime breastfeeding: an American cultural dilemma. New York: Berghahn Books.
- Tomori, C., Palmquist, A. E. L. & Dowling, S. 2016. Contested moral landscapes: Negotiating breastfeeding stigma in breastmilk sharing, nighttime breastfeeding, and long-term breastfeeding in the U.S. and the U.K. *Social Science & Medicine* 168, 178-185.
- Tomori, C., Palmquist, A. E. L. & Quinn, E. A. 2018. Introduction. Towards new anthropologies of breastfeeding. Teoksessa C. Tomori, A. E. L. Palmquist & E. A. Quinn (toim.) *Breastfeeding: New Anthropological Approaches*. Abingdon, Oxon: Routledge, 1-25.
- Tuomaala, S. 2011. Keskeytyksiä elämässä: naisten toimijuudet aborttikertomuksissa. Helsingin yliopisto.
- Valta, L. & YLE 2014. Ruotsissa nousi kohu Facebookiin ladatusta imetyksuvasta. Saatavilla osoitteessa: <https://yle.fi/uutiset/3-7043674>. Viitattu: 1.12.2020.
- Victora, C. G., Bahl, R., Barros, A. J., França, G., Horton, S., Krasevec, J. & ym. 2016. Breastfeeding in the 21st century: epidemiology, mechanisms, and lifelong effect. *The Lancet* 38 (10017), 475-490.

- Visakorpi, J. 1997. Imetyksen lopettaminen. Teoksessa O. Simell (toim.) *Neuvolakirja*. (5th. painos) Espoo: Orion, 135-153.
- Vuori, J. 2014. Kotiäidin kulttuuriset kuvat ja sukupuolten tasa-arvo. *Sukupuolentutkimus / Genusforskning* 27 (2), 54-58.
- Vuori, J. 2010. Äitiys sukupuolikysymyksenä. Teoksessa T. Saresma, L. Rossi & T. Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 109-119.
- Vuori, J. 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset: sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa. Tampere University Press.
- Wallin Lundell, I., Eulau, L., Bjarneby, F. & Westerbotn, M. 2018. Women's experiences with healthcare professionals after suffering from gender-based violence: An interview study. *Journal of Clinical Nursing* 27 (5-6), 949-957.
- Warner, J. 2010. Foreword Teoksessa S. Lintott (toim.) *Motherhood - Philosophy for Everyone: The Birth of Wisdom*. Wiley-Blackwell, x-xiv.
- Wiio, J. 2006. Media uudistuvassa yhteiskunnassa. Median muuttuvat pelisäännöt. Helsinki: Sitra. Sitran raportteja.
- Winnicott, D. W. 1987. The spontaneous gesture: Selected letters of D. W. Winnicott. Teoksessa F. R. Rodman (toim.) *The spontaneous gesture: Selected letters of D. W. Winnicott [1952]*. Harvard University Press, 38-43.
- Wolf, J. B. 2011. *Is Breast Best? Taking on the Breastfeeding Experts and the New High Stakes of Motherhood*. New York: NYU Press.
- Wolf, J. H. 2006. What feminists can do for breastfeeding and what breastfeeding can do for feminists. *Signs* 31 (2), 397-424.
- Woollard, F. 2019. Requirements to justify breastfeeding in public: a philosophical analysis. *International Breastfeeding Journal* 14 (26).
- World health organization (WHO) 2020. Infant and young child feeding. Saatavilla osoitteessa: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding>. Viitattu: 1.12.2020.
- Yle 2014. Imettäjät. Saatavilla osoitteessa: <https://areena.yle.fi/1-3512989>. Viitattu: 1.12.2020.
- Ylikännö, M., Pääkkönen, H. & Hakovirta, M. 2015. Time use of Finnish fathers – do institutions matter? Teoksessa G. B. Eydal, G. B. Eydal & T. Rostgaard (toim.) *Fatherhood in the Nordic welfare states: comparing care policies and practice*. Bristol: Policy Press, 103-119.
- Young, I. M. 2005. *On female body experience: "Throwing like a girl" and other essays*. New York: Oxford University Press.
- Åstedt-Kurki, P., Isola, A., Tammentie, T. & Kervinen, U. 2001. Importance of humour to client–nurse relationships and clients' well-being. *International Journal of Nursing Practice* 7 (2), 119-125.

LIITTEET

Liite 1

PITKÄÄN IMETTÄVIEN IMETYSKOKEMUKSEN, IMETTÄMISEN TILOJEN JA ÄIDIN HYVINVOINNIN TUTKIMUS

Time-lehti julkaisi toukokuussa 2012 kansikuvajutun, jossa imetettävänä oli noin neljävuotias lapsi. Kuvan äiti, Jamie Lynne Grumet, on sittemmin joutunut puolustamaan valintaansa ja joutunut aggressiivisenkin kritiikin kohteeksi. Myös Suomessa juttu herätti lehdistön huomion ja sitä kommentoitiin useilla keskustelupalstoilla. Yli vauvaiän jatkuva imetys on herkkä ja tunteita herättävä aihe, josta haluan tutkimuksellani saada asiallista tietoa.

Teen väitöskirjatutkimusta Jyväskylän yliopiston Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella. Tutkimuksen aihe on pitkään imettävien äitien kokemukset ja hyvinvointi. Tutkin imetystä äidin hyvinvoinnin näkökulmasta suhteessa ympäröivään kulttuuriin ja sen normeihin. Kerään tutkimusaineistokseni äitien omia kirjoituksia ja kertomuksia. Olen kiinnostunut noin kaksivuotiaita tai vanhempia lapsia imettävien tai imettäneiden äitien kertomuksista. Kirjoitelma voi olla muodoltaan hyvin vapaa (1-10 sivua). Kerro omista kokemuksistasi ja ajatuksistasi suhteessa imettämiseen, kulttuuriin ja normeihin.

Taustatietoina pyydän:

- oma syntymävuosi
- lapsen/lasten syntymäaika (kuukausi ja vuosi riittävät)
- koulutus/ammatti
- perhemuoto
- asuinpaikkakunta

Pyydän, että pohtisit kirjoituksessasi seuraavia asioita:

- miten tärkeänä koet imettämisen
- millaista on imettää taaperoa/lasta?
- koetko, että saat kannustusta imettämiseen?
- oletko kokenut imettämisen rajoittavaksi, jos niin millaisissa tilanteissa?
- onko joku ulkopuolinen kommentoinut imetystäsi, jos niin miten?
- koetko, että voit imettää lastasi paikasta riippumatta, myös julkisilla paikoilla?
- onko suhteesi imettämiseen muuttunut?
- mitä ajattelet imettamisestä suhteessa omaan vartalooosi?
- koetko itse mielihyvää imetyksen aikana?
- miten imetys vaikuttaa hyvinvointiisi?
- koetko ulkopuolista painostusta imetyksen lopettamiseen, jos niin millaista?

Kirjoitukset voi kirjoittaa sähköpostilla osoitteeseen jenny.sailavaara@jyu.fi tai postitse osoitteeseen Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Jenny Säilävaara, PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto 15.11.2012 mennessä.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja vastauksista poistetaan kaikki tunnistetiedot.

VÄITÖSKIRJAN ARTIKKELIT

I

IMETTÄMÄSSÄ KAAPISSA? PITKÄÄN IMETTÄNEET ÄIDIT JA NORMATIIVISET TILAT

by

Jenny Säilävaara (2016)

Sukupuolentutkimus 29(2), 7–20

Uudelleenjulkaisu Sukupuolentutkimuksen seuran (SUNS) suostumuksella

Imettämässä kaapissa? Pitkään imettäneet äidit ja normatiiviset tilat

Jenny Säilävaara

Imetys on feministiseltä kannalta kiinnostava tutkimusaihe, koska siihen liittyy keskusteluja sekä äidin että lapsen oikeuksista, samalla kun siihen liittyvät vahvasti normatiiviset odotukset esimerkiksi imetyksen keston sopivasta pituudesta tai imetyksen sopivuudesta julkiseen tilaan. Artikkelini soveltaa queer-teoreettisia käsitteitä imetystutkimukseen. Pohdin artikkelissa imetykseen liitettävää normatiivisuutta Sara Ahmedin teoretisointia soveltaen, ja tarkastelen julkisen imetyksen haasteita kaapin metaforan avulla. Aineistona käytän suomalaisten yli vuoden imettäneiden äitien kirjoituksia, joiden avulla pohdin imetyksen suhdetta tilaan ja normeihin. Artikkelini osoittaa, että osa äideistä hakee aktiivisesti tiloja ja tapoja julkiseen imetykseen, osa taas vetäytyy ”kaappiin”.

AVAINSANAT: IMETYS, NORMATIIVISUUS, KAAPPI, TILA

Imetyssuosittukset ja -ohjeet muuttuvat aikakausiin mukaan. Tällä hetkellä imetys on Suomessa oletusarvo ja rintamaitoa kutsutaan vauvojen parhaaksi ravinnoksi (THL 2016, 64). Suomessa oletetaan myös, että hyvä äiti mukautuu ja tekee kaikkensa lapsensa eteen vaikka kohtaisikin ongelmia imetyksessä (Homanen 2013, 300–301). Lapsia imetetään keskimäärin seitsemästä kahdeksaan kuukautta (THL 2016, 64), mutta imetyksen kestoa ei virallisesti tilastoida vuotta pidemmälle. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisi tammikuussa 2016 kansallisen ruokavaliosuosituksen *Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille*. Julkaisun mukaan imetystä suositellaan jatkettavaksi vuoden ikään ja ”perheen niin halutessa myös pidempään” (THL 2016, 63). Vuoden mittaisesta imetyksestä onkin muodostunut eräänlainen normi. Sen ylittävä imetys voidaan tulkita esimerkiksi ravinnollisin perustein turhaksi, kuten Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry (2001) on kannan-

otossaan todennut.

Tässä artikkelissa tarkastelen imetykseen liitettäviä normatiivisia odotuksia pitkään imettäneiden äitien kirjoitusten avulla. Keskityn teksteissä erityisesti äitien kuvauksiin tiloista ja imetykseen liittyvistä valinnoista. Imettävien äitien toimintaa tiloissa määrittävät kulttuuriset normit, jotka ohjaavat tekemään valintoja esimerkiksi julkisen imetyksen sopivuudesta. Käytän analyysini apuna Sara Ahmedin teosta *The Cultural Politics of Emotion* (2014), jossa Ahmed käsittelee heteroseksuaalisuuden normatiivisuutta ja soveltaa sitä imetyksen kulttuuristen merkitysten ymmärtämiseen. Ahmedin mukaan normatiivisuus on vaivatonta niille, jotka voivat elää sen ehdoilla (Ahmed 2014, 147). Esitän tätä ajatusta mukaillen, että pitkään jatkuva imetyksenalaistaa imetykseen liitetyt normatiiviset odotukset ja aiheuttaa siksi äideille haastavia tilanteita.

Ahmed kuvaa epämukavuutta, jota normatiivisesti määrittyneeseen tilaan ”sopimaton” ruumiillisuus voi aiheuttaa (Ahmed 2014, 148). Ahmed viittaa tällä queer-subjektiin heteronormatiivisessa tilassa, mutta ehdotan artikkelissani, että myös imetystä, ja erityisesti isomman lapsen imetystä, voidaan tulkita normatiivisten tilojen ja niitä kyseenalaistavien ruumiillisuuksien kautta. Argumentoin aineistoni perusteella, että pitkään imettäneet äidit eivät (enää) sopeudu imetyksen keston normiin, ja että tästä syystä heille jää vaihtoehdoksi välttää sellaisia tiloja, joissa imetys rikkoo normia, tai sitten toimia normia vastaan ja kestää tästä valinnasta seuraavat omat ja ulkopuolisten reaktiot.

Tutkimusotteeni kytkeytyy lisäksi äitiyden feministiseen tutkimukseen. Artikkelini sijoittuu tilan ja normien tutkimuksen kentälle ja soveltaa aikaisempia tilallisuutta käsitteleviä tutkimuksia pitkän imetyksen tutkimiseen (Ahmed 2014; Harvey 2009[1973]; Koskela 1994; Massey 1994). Selvitän, miten suomalaisäitien kirjoitukset suhteutuvat länsimaita koskeviin imetystutkimuksiin (esim. Dowling & Brown 2013; Mahon-Daly & Andrews 2002; Stearns 1999). Otan analyysini avuksi Ahmedin tunteita ja normatiivisuutta koskevan teoretisoinnin ohella queer-teoreettisen *kaapin* käsitteen. Näiden avulla pystyn analysoimaan äitien mahdollista halua piilotella imetystään. Olen erityisesti kiinnostunut siitä, millainen on imettävän äidin tila ja kuinka äidit kokevat imettämisen sosiaalisissa tiloissa. Haluan myös tietää, imettävätkö äidit ”kaapissa” ja jos, niin miksi.

MONINAISET TILAT

Tila ja tilassa toimiminen ovat keskeisiä feministisen tutkimuksen kysymyksiä. Tilallisuuteen liittyy valtarakenteita, joista johtuen naisten tila toimia on materiaalisista tai sosiaalisista syistä rajatumpi kuin miesten (Koskela 1994, 28). David Harveyn mukaan tila voidaan jakaa absoluuttiseen, relatiiviseen ja relationaaliseen tilaan (2009, 13). Absoluuttinen tarkoittaa tilan fyysistä ulottuvuutta, relatiivinen viittaa tilan kulttuuriseen määrittelyyn ja relationaalinen viittaa sosiaalisiin suhteisiin tilassa (Koskela 1994, 24). Sovellan Harveyn tilakäsitystä absoluuttisen ja relationaalisen tilan osalta, vaikkakin tilan kulttuurin määrittely on myös läsnä analyysissäni. Analysoimalla tilaa näiden käsitteiden

avulla voin tarkastella äitien kuvaamia fyysisiä tiloja ja mutta myös tilaan vaikuttavia sosiaalisia suhteita ja vallan rakenteita, jotka muokkaavat imettämisen mahdollisuuksia. Esitän, että imetystilanteeseen vaikuttavat osaltaan läsnä olevat tai potentiaalisesti läsnä olevat toiset.

Kaupunkitila, julkinen tila, on kulttuurisesti rakentunut miehiseksi ja naisen paikka on (ollut) kotona, yksityisessä (Julkunen 1995, 15). Sittemmin queer-tutkijat ovat osoittaneet miten julkinen tila on ollut ja on edelleen heteronormatiivinen (esim. Charpentier 2004, 93; Kuosmanen 2007, vi). Tilassa toimivat tuottavat heteronormatiivisuutta teoillaan niin, että heteroteot toistavat normaalia ja oletettua ja tästä poikkeaminen voi aiheuttaa voimakkaita reaktioita (Valentine 1996, 146; myös Kuosmanen 2007, vi). Heteronormatiivisuutta haastavaa on esimerkiksi ollut naisparien julkinen taistelu perheoikeuksiensa puolesta, mikä Kuosmanen mukaan mursi *kulttuurisen kaapin* tuoden intiimisuhteet julkiseen neuvotteluun (Kuosmanen 2007, vi). Intersektionaaliset erot, kuten sukupuoli, luokka, etnisyyt tai esimerkiksi ruumiin koko, vaikuttavat mahdollisuuksiin toimia ja olla tilassa (Valentine 2007, 18; myös Harjunen 2007, 212–213). Toisin sanoen queer-teoreettiset tutkimukset osoittavat, että julkinen tila on hyvin normitetty ja siinä toimivilta odotetaan normien tunnistamista ja toimimista odotusten mukaan. Myös imetystä voi pitää intiiminä suhteena, jonka näkyvyys julkisessa tilassa ei ole itsestään selvää tai aina hyväksyttyä.

Doreen Massey on esittänyt, miten yritys sulkea naisten toiminta kodin piiriin on ollut sekä tilallista että identiteettiin liittyvää sosiaalista kontrollia (Massey 1994, 179). Massey viittaa tällä erityisesti naisten oikeuteen ansaita omaa rahaa ja tehdä töitä kodin ulkopuolella (emt., 179). Teoreettinen tilallinen lähestymistapani kytkeytyy Masseyyn teoreettiseen, että tilat ovat läpeensä sukupuolitettuja ja kulttuurisesti ja ajallisesti muuttuvia (emt., 186). Toisin sanoen pohdin imetystä suhteessa ympäröivään kulttuuriin ja aikaan. Tilassa toimimiseen, eli tässä tapauksessa imettämiseen, liittyy vahvasti tilan suhteisuus, jolloin toimintaa ohjaa tunne sopeutumisen tai sopeutumattomuudesta tilassa oletettuun normiin.

KIRJOITUSKUTSU JA TUTKIMUKSENI ÄIDIT

Julkaisin lokakuussa 2012 kirjoituspyynnön otsikolla *Pitkään imettävien imetykokemuksen, imettämisen tilojen ja äidin hyvinvoinnin tutkimus*, jossa kutsuin noin kaksi vuotta tai yli imettäneitä äitejä kirjoittamaan kokemuksistaan¹ ja havainnoistaan liittyen imettämiseen. Pyyntö julkaistiin internetissä Imetyksen tuki ry:n ylläpitämällä *Maitolaituri*-keskustelupalstalla sekä *Vauva*- ja *Meidän perhe* -lehtien tutkimusosioissa. Ilmoitin tutkimuksesta myös Facebookin *Taaperoimettäjät*-ryhmässä. Aineistonkeruu jatkui marraskuulle 2012. Sain yhteensä 38 vastausta, joista useimmat tulivat heti *Maitolaiturilla* julkaistun kirjoituspyynnön jälkeen.

Kirjoituspyynnössäni oli kysymyksiä, joihin toivoin äitien vastaavan. Yksi kysymys liittyi suoraan julki-imettämiseen: ”Koetko, että voit imettää lastasi paikasta riippumatta, myös julkisilla paikoilla?” Pyysin äitejä pohtimaan myös sitä, ovatko ulkopuoliset kommentoineet heidän imettämistään ja ovatko he itse kokeneet imetyksen jollakin tavalla rajoittavaksi.

Kirjoituspyyntöni vastanneet äidit olivat erilaisista taustoista tulevia, Suomessa vastaushetkellä asuneita naisia. Käsittelen kirjoittajia ”ruumiillisina, paikallisina ja hetkittäisinä” äitisubjekteina (Jokinen 1996, 22). Kyseessä ei ole homogeeninen ryhmä, jonka kertomukset voisi niputtaa, vaan vastaajat toimivat monien erojen risteämissä. Mukana oli muun muassa työssäkäyviä ja opiskelijoita, erilaisia perheissä asuvia ja eri tavoin seksuaalisesti suuntauneita äitejä, joilla oli lapsia yhdestä seitsemään. Yhdistävä tekijä oli pitkä imetys, vaikka imetyksen pituuksissa oli myös eroja. Suurin osa äideistä imetti kirjoitushetkellä, imettämisen oli eri syistä lopettanut viisi äitiä. Aineiston nuorin imetettävä oli vastausajankohtana vuoden ja neljä kuukautta, ja vanhin lapsi, jonka kerrotaan käyneen satunnaisesti rinnalla, oli kymmenvuotias.

Vastaajat ovat syntyneet vuosien 1967–1991 välillä. Suurimpana ryhmänä olivat yhtä lasta imet-

tävät tai imettäneet äidit, joita oli kirjoittajista 21. Maantieteellisesti kirjoittajat sijoittuvat kaikkialle Suomeen, enkä ole tässä tekstissä analysoinut kirjoituksia paikkakuntien koon mukaan. Eniten mukana oli noin kaksivuotiaista imettäviä tai imettäneitä äitejä. Olen antanut kirjoituspyyntöni vastanneille alias-nimet ja häivyttänyt myös muut tunnistetavuustiedot. Lainaukset ovat alkuperäisissä muodoissa ja tarvittaessa olen lisännyt hakasulkuihin lauseita selkeyttäviä sanoja tai muuttanut esimerkiksi tunnistettavuuden mahdollistavia sanoja. Intialaisäitien imetykäytäntöjä tutkittaessa löytyi viitteitä, että poikavauvoja imetetään pidempään kuin tyttöjä (Jayachandran & Kuziemko 2011, 1485). Oman aineistoni perusteella lapsen sukupuoli ei kuitenkaan ole imetyksen keston vaikuttava asia, enkä tartu tähän kysymykseen myöskään aineistoni suhteellisen pienuuden vuoksi.

Internetsivujen kautta oli helppo tavoittaa äitejä, joita kysymyksenasetteluni koskee, mutta se jättää toki ulkopuolelle äitejä, jotka eivät seuraa näitä keskusteluja. Keskustelupalstojen kautta aineistoa kerätessä voi olettaa, että kirjoituspyyntöön vastaavat henkilöt ovat jo tottuneita kirjoittamaan kokemuksistaan ja ehkä jo jakaneetkin niitä muiden kanssa. Osa äideistä kirjoittikin hyvin tarinallisessa muodossa ja moni kertoi pohtineensa imetystä paljon. Kirjoitukset olivat pituudeltaan yhdestä seitsemään sivua.

METODISET VALINNAT

Tutkimukseni lähti liikkeelle kiinnostuksesta äitien mahdollisuuteen imettää missä vain. Samalla halusin tietää lisää pitkästä imetyksestä ja erityisesti siitä, millaista se arjen käytännöissä voi olla. Aineistolähtöinen tarkastelutapani seuraa yhtä sukupuolentutkimukselle keskeistä suuntausta tuomalla äidit tutkimuksen keskiöön tietävinä ja toimivina subjekteina (Vuori 2010, 115). Samalla olen kiinnostunut siitä, miten imetyksen normit muokkaavat äitien

1 Kokemus ei ole sukupuolentutkimuksessa ongelmaton käsite. Joan Scott toteaa klassikkoartikkelissaan ”The Evidence of Experience”, että kokemus on itsessään tulkinta ja jotakin, jota tulkitaan (Scott 1991, 797). Tuija Saresman sanoin pyrin tulkitsemaan kokemusten syntyprosessia, enkä väitä, että kokemus on ongelmaton tai läpinäkyvä tutkimuksen tulos (Saresma 2010, 62). Lisää feministisen tutkimuksen ja kokemuksen tutkimuksen ongelmasta artikkelissa Ramazanoğlu & Holland 1999. Katso myös liitteenä oleva kirjoituskuusi.

toimintaa. Äidit ovat tietäviä ja toimivia, mutta samalla he elävät keskellä normitettua kulttuuria, joka näkyy konkreettisesti esimerkiksi suhteessa tilaan.

Olen jaotellut tekstejä etsien niistä kuvauksia imetystilanteista ja tiloista, joissa äidit imettävät. Tätä työvaihetta voi kutsua myös koodaamiseksi, rivi riviltä tutkimiseksi (Silvasti 2015, 38–39). Aluksi jaottelin löytämäni kohdat koskemaan imetystä yksityisessä ja julkisessa. Tämän jälkeen analysoin tarkemmin, millaisista tiloista äidit kertoivat ja jaoin kirjoitukset uudelleen paikkojen perusteella (esimerkiksi ravintolat, kulkuneuvot, koti). Jäljelle jäivät yksityiset, puolijulkiset ja julkiset tilat, joiden kuvauksia ryhdyin tarkastelemaan ja analysoimaan tarkemmin kiinnittäen erityistä huomiota kohtiin, joissa äidit ottivat kantaa imetyksen sopivuuteen tai normatiivisuuteen.

Sisällönanalyysi on tutkimuksessani laadullista, enkä määrittele aineistoani määrällisin keinoin. Olen keskittynyt tilan käsittelyn kannalta oleellisiin kohtiin ja pyrkinyt näin antamaan aineistolle vapauden puhua, mikä on yksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin tunnusmerkeistä (Silvasti 2015, 40). Aineistolähtöisyys on myös tutkimuspoliittinen valinta. Se tarkoittaa pyrkimystä tuoda esiin äideiltä lainatuin esimerkein normatiivisuutta, jonka keskellä äidit elävät ja äitiytään toteuttavat. Äitiyden kulttuurisia odotuksia tutkinut Kristiina Berg on kuvannut äitiyttä ”tasapainoilulajina”, jossa äidit joutuvat tasapainoilemaan kulttuuristen odotusten ja oletusten välillä (Berg 2008, 169–172). Eli imettävän äidin pitäisi osata imettää sopivan ajan, ei liian lyhyesti eikä liian pitkään.

IMETYS NORMATIIVISISSA TILOISSA

Normatiiviseen tilaan ja tilassa toimimiseen liittyvä oletus, että toimija osaa kulttuurisia etikettejä. Rintaruokkivan äidin kohdalla tämä voi tarkoittaa sitä, että äiti *osaa* siirtyä imetykselle sopivaan paikkaan. Brittiäitien toimintaa äitiryhmässä seuraneessa tutkimuksessa tämä tarkoitti sitä, että rintaruokkivat äidit vaihtoivat paikkaa imettäessään, pulloruokkivat eivät. Tutkijat huomasivat myös, että pulloruokkivia äitejä saatettiin auttaa, mutta jos esimerkiksi rintamaitoa roiskui, imettäviä äitejä ei au-

tettu samalla tavalla. (Mahon-Daily & Andrews 2002, 69.) Myös osa kirjoituspyyntööni vastanneista äideistä kertoi etsivänsä rauhallisemman paikan imettämiseksi:

Olen selittänyt rintaa pyytävälle lapselle, että nyt tissi ujostelee muita ihmisiä, syödään sitten kun ollaan rauhallisemmassa paikassa. (Liisa.)

Kulttuurisesti seksuaalisoidut rinnat ja imetys tekona voivat olla haasteellisia yhdistää. Iris Marion Young kirjoittaa, miten patriarkaalisen logiikan mukaan äitiys ja seksuaalisuus on tärkeätä erottaa, koska nainen ei voi olla samalla viettelijä ja ei-seksuaalinen äiti (Young 2005, 84). Tämän ajattelun mukaan naisten on valittava ja pysyttävä valitsemassaan roolissa. Tätä kuvaa mielestäni osuvasti Mervin kertomus siitä, miten hän ei voinut imettää myöskään kotonaan vapaasti lapsen isoisän ollessa kylässä. Hän vetäytyi makuuhuoneen rauhaan imettämään, sillä isoisä ei ”sietänyt” imetystä. Osa äideistä kuvaa, miten he ovat huomanneet puolison häpeävän, jos imetystilanteessa on läsnä perheen ulkopuolisia ja erityisesti imetyksen tapahtuessa kodin ulkopuolella. Ahmed kirjoittaa ”salaamisen taakasta”, jonka hän liittyy queer-subjektiin ja tilassa toimimiseen (Ahmed 2014, 149). Tämä tekojen rajoittaminen, jotta muilla tilassa olevilla olisi miellyttävää, on luettavissa myös pitkään imettäneiden äitien kirjoituksista. Äidit ylläpitävät muiden tilassa olevien mukavuutta kun eivät imetä julkisesti.

Isomman lapsen imettäminen muiden läsnä ollessa eroaa vauvan imettämisestä siten, että vauvaa imettävää äitiä ei todennäköisesti epäillä omien seksuaalisten halujensa tyydyttämisestä. Kristen Norwood ja Paaige K. Turner ovat tehneet keskustelupalsta-analyysin, joka käsittelee *TIME*-lehden kansikuvassa kolmivuotiaasta lasta imettävää äitiä. Analyysissä osa keskustelijoista nimesi pitkän imetyksen turhaksi, perverssiksi sekä korostivat paljon sitä, että äitien pitäisi tietää, milloin imetys on syytä lopettaa. (Norwood & Turner 2014, 81–83.) Edellä mainitun tutkimuksen ja äitien kertomusten perusteella voi päätellä, että äidin pitäisi tietää, mikä on parasta lapselle ja että pitkä imetys ei sellaista monista ulkopuolisista ole. Netta kuvaa seuraavasti:

Muistan kun ensimmäinen lapseni oli noin yhdeksänkuinen, veljeni kommentoi että ”eikös kohta ole aika siirtyä tutteliin”. Olin aika järkyttynyt, en ymmärtänyt miksi ihmeessä pitäisi tuttelia antaa kun kerran imetys sujuu.

Kansainvälisessä imetystutkimuksessa on käsitelty yhdysvaltalaisäiti Karen Carteriin liittyvää oikeustapausta, joka herätti paljon kohua 1990-luvulla (Bartlett 2005, 73 ja 2002, 118; Stearns, 1999, 309; Umansky 1998). Carterin hieman alle kolmevuotias lapsi huostaanotettiin äidiltään, koska tämä kertoi olevansa epävarma, josko kokee seksuaalista mielihyvää imettäessään (Umansky 1998, 299). Cindy A. Stearns on tulkinnut Carterin tapauksen liittyvän äidin ruumiin ja seksuaalisuuden yhdistämisen mahdolluuteen, jota Carterin tuomitseminen sekä lain edessä että kulttuurisesti osoittaa (Stearns 1999, 309). Suomalaisäitien kirjoituksissa kerrottiin kyllä mielihyvää, mutta sitä ei käsitteellistetty seksuaaliseksi. Äidit pohdiskelivat ennemminkin *henkistä* mielihyvää lapsen kanssa koetun yhteyden kautta. Annamari Vänskä on kirjoittanut Richard Mohria (2004, 23) mukaillen siitä, miten lasten seksuaalisesti sävytetyt mainoskuvat eivät ole ”itsessään” pedofiilisiä, vaan katsojan kulttuurisiin käsityksiin pohjautava mieli voi rakentaa ne sellaisiksi (Vänskä 2011, 63). Näin voi rakentua myös tulkinta imetystilanteesta seksuaalisena. Osa äideistä kertoo miettivänsä vaateustaan tarkasti, ja tämä näyttää liittyvän siihen, että he haluavat välttää seksuaalisuuteen liittyvät tulkinnat imetystilanteesta:

Imetysaikana minulla oli aina sellaiset vaatteet, että imetys oli helppoa, eikä kenenkään rajoittuneen tarvinnut ajatella, että tuo tuossa haluaa ruveta paljasta pintaa esittelemään. (Hilkka.)

Samalla Hilkka vertaa imetystään kadunvarsimainoksiin, joissa paljasta pintaa näkyy paljon enemmän kuin hänen imettäessään.

Tila ei ole imettävälle äidille yksiselitteisesti joko julkista tai yksityistä, sillä myös tilassa toimivien toisten merkitys korostuu imetyspuheessa. Tulkitsen, että fyysinen tilan, on se sitten yksityinen tai julkisen, kanssa yhtä merkitykselliseksi voi esittää imetystilan relationaalisuuden, eli suhteisuuden. Tar-

koitan tällä muiden läsnä olevien suhtautumista tai oletettua suhtautumista imetykseen. Kuten kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu (esim. Stearns 1999, 310), myös osa suomalaisäideistä koki, että heidän on luettava tilannetta ja tehtävä imetyspäätös sen mukaan. Jo vauvaikäisiä imettävien on havaittu kokevan, että he joutuvat etsimään aktiivisesti tiloja ja aikaa, milloin imetys on sopivaa (Mahon-Daly & Andrews 2012, 73). Vanhempaa lasta imettävien kohdalla tämä puhe korostuu, sillä äidinmaito ei ole lapsen ainoaa ravintoa ja näin ollen julkista imetystä ei voi suoraan perustella lapsen välittömällä ravinnontarpeella. Osa äideistä kuitenkin haastaa tämän ajatuksen, kuten analyysini myöhemmin osoittaa.

Imetyksen ruumiillisuuteen ja seksuaalisoitujen rintojen paljastamiseen julkisessa tilassa voi soveltaa Ahmedin kirjoitusta queer-subjektista ja erityisesti queer-tekojen rajoittamisesta julkisessa tilassa. Ahmed kirjoittaa, miten queer-subjekteilta voidaan pyytää, että he eivät tekisi heteroiden olosta epämuokavaa, eli välttämään julkisia läheisyyden osoituksia. Myös queer-subjektin oma epämuokavuuden tunne voi liittyä tilan heteronormatiivisuuteen. (Ahmed 2014, 148.) Aineistoni perusteella julki-imetyksen rajoittaminen voi olla äidistä epämiellyttävää ja resonoida sen kanssa, mitä kukin voi ruumiillaan julkisessa tilassa tehdä. Myös Judith Butler on kirjoittanut siitä, miten normeja toistetaan sosiaalisten käytäntöjen kautta päivittäisissä ja ruumiillisissa rituaaleissa. Butler viittaa sukupuolen normeihin. (Butler 2004, 48.) Ajatusta voi hyödyntää myös tämän tutkimuksen yhteydessä: imettävät äidit joutuvat miettimään imetystään suhteessa tilan normeihin, joissa tietyt sukupuolitetut olemisen ja tekemisen tavat ovat mahdollisia.

Osa äideistä ei yksiselitteisesti suostu imettämään piilossa: ”Minä en halua mennä jonnekin piiloon imettämään!” (Iida). Jaana kertoo, ettei ”missään nimessä” lähtisi esimerkiksi vessaan imettämään ja kertoo pitävänsä *TIME*-lehden (2012) kansikuvassa kolmivuotiaasta imettäneen äidin kommentista, jonka mukaan taaperon imettäminen on ”biologisesti normaalia, vaikkei se sosiaalisesti normaalia olekaan.” Äidit saattoivat myös suhtautua julki-imettämiseen mutkattomasti, mutta kaipasivat välillä omaa rauhaa. Imettämisen jo lopettanut Netta kuvaa tilannetta seuraavasti:

Samaan hengenvetoon kyllä täytyy todeta, että muistan arvostaneeni [erään paikan] lastenhoitohuoneen yksityisyyttä ja rauhaa. Ei ollut ongelmia imettää julkisesti, mutta oli kyllä ihanaa päästä myös oven taakse lösähtämään nojatuoliin, pois hälystä ja imettää ihan rauhassa.

Monet äideistä kertovat tukevansa isomman lapsen julki-imettämistä, vaikka eivät itse niin tekisikään. Esimerkiksi kotona imettävä Sofia kertoo, miten hänellä on ”halu tehdä yhteiskunnasta imetyksymyönteisempi ja tehdä taaperoimetyksestä ihan tavallista”. Hän ei kuitenkaan voi enää ”levittää taaperoimetyksen ilosanomaa”, sillä päiväimetykset ovat jääneet itsestään pois lapsen kasvaessa. Katja kertoo pitävänsä imetysaktivismista, johon kuuluu ”provokatiivisuus”, vaikka itse imettääkin arkisesti ja huomaamattomasti. Suurin osa äideistä ei kuitenkaan painota kirjoituksissaan julki-imetyksen poliittisuutta. Enemminkin teksteistä välittyy imetyks toimintana, joka on osa arkea, ilman tarkoituksellista poliittista päämäärää.²

Osa äideistä nimeää erityisiä tiloja sellaisiksi, joissa he kokevat voivansa imettää. Käsittelen seuraavaksi äitien nimeämiä imetystiloja. Olen jakanut äitien mainitsemat tilat yksityiseen, puolijulkiseen ja julkiseen.

YKSITYISET TILAT

Osa äideistä imettää vain kotona. Äidit selittävät kotona imettämistään kolmella keskeisellä seikalla. Ensinnäkin imetettävät ovat ohittaneet vauvaiän ja syövät myös muuta ravintoa, joten imetyks kodin ulkopuolella ei välttämättä ole monelle enää ajankohdasta. Äidit kertovat, että lapsi syö rintaa enää herätessään tai nukkumaan mennessään, jolloin yleensä ollaan kotona. Toiseksi lapsen kanssa on myös voitu sopia imetyksen säännöistä. Samoin kuin äidit Stearnsin (1999, 319) Kaliforniassa tekemässä haastattelututkimuksessa, myös osa pitkään imettäneistä suomalaisäideistä kertoi, että lapsen kanssa oli so-

vittu imetyks kotona tehtäväksi: ”Se on sovittu juttu lapsen kanssa, eikä hän enää pyytäisikään muualla kuin kotona tai mummilassa” (Emilia). Osa äideistä kertoo suoraan haluavansa suojella lasta ja itseään mahdollisilta negatiivisilta reaktioilta ja kommenteilta. Näiden pelkojen taustalla näytävät olevan erityisesti verkkokeskustelupalstoilta luetut vihamieliset kommentit, joista äidit kertovat huolestuneensa. Kolmanneksi äidit kertovat kulttuurisesta outoudesta, eli miten pitkään jatkuvaa imetystä ei pidetä normaalina ja se on siksi noloa. Tarkastelen seuraavaksi tarkemmin normatiivisuuden oletusta ja tilan suhdetta liittyen imetyksen kulttuuriseen nolouteen, joka vaikuttaa äitien päätökseen imettää vain kotona.

Kotona imettäminen liittyy äitien kirjoitusten mukaan vahvasti lapsen kokoon ja taitoihin. Vaikka myös pitkään imettäneiden joukossa oli äitejä, jotka eivät olleet imettäneet lasta vauvaakaan kodin ulkopuolella, monelle lapsen kasvu on merkinnyt kodin ulkopuolisesta imetyksestä luopumista. Titta kertoo, että suojellakseen lasta hän on päättänyt imettää yli kolmevuotiasta vain kotona. Lukijassaan nimettömiä internetkeskusteluja hän kertoo törmänneensä useammin kuin kerran sanaan ”insesti”, jota käytetään kuvaamaan pitkään jatkunutta imetystä. Kuten vihapuhetta verkossa tutkinut Susanna Paasonen on todennut, verkkokeskusteluissa voi hukkua nimettömyyden illuusioon, joka johtaa vihamieliseen käytökseen ja puhetapoihin (Paasonen 2011, 69). Vastuu sivuilla vierailusta jää lukijan oman harkinnan varaan.

Imetyksestä seuraava kiusallisuus ja pelko siitä, että joku ulkopuolinen suhtautuu tilanteeseen negatiivisesti, on perusteena koti-imetykselle monessa kirjoituksessa. Noora kirjoittaa, että ”yhteiskunta on niin syyttävä, lasta ei saisi enää tissittää kun hän kävelee...Miksei?” Tarja kirjoittaa, että ei halua tehdä isomman lapsen imettämistä numerona. Heta kertoo, että ei halunnut ”ottaa riskiä, että minut leimataan aivan kummajaiseksi” tai että hänen imettämistään olisi pidetty ”perverssinä”.

2 Suomalainen äitiys- tai imetysaktivismi on melko maltillista ja keskittyy lähinnä Imetyksen tuki ry:n toiminnan ympärille, erilaisiin verkon tukiryhmiin ja esimerkiksi Naisasialiitto Unionilla on toiminnassa oleva Unionin feministiäidit-ryhmä. Anna-Maria Isola on kuitenkin kuvannut äitien siirtyneen imetyspolitiikan kohteista imetyspolitiikan tekijöiksi (Isola 2009, 54)

Äidit pelkäävät muiden reaktioita tai sitä, että heidän itsensä leimataan jollakin tavalla negatiivisesti, mutta he kokevat myös, että ulkopuoliset etsivät äitien omiin tarpeisiin pohjautuvia piilotettuja motiiveja pitkään jatkuneelle imetykselle. Esimerkiksi Marjo toteaa, miten ”muutamat kyseenalaistivat tietoni ja varmaan järkenikin”, kun hän jatkoi imetystä lähes neljän vuoden ajan.

Moni äideistä kertoo kotona imettämisen olevan tavallaan ”salaa imettämistä”. Imetyksen pituuden normi tulee vahvasti esille, kun jotkut kertovat myös valehdelleensa esimerkiksi hammashoitolassa tai neuvolassa, että ovat jo lopettaneet imettämisen. Osa kertoo, että ei aktiivisesti kerro asiasta, mutta kysyttäessä myöntää imettävänsä yhä. Lapsen hammastarkastukset olivat usealle äidille kirjoitusten mukaan koettelemuksia, sillä monet kertoivat hoitolahenkilökunnan negatiivisesta suhtautumisesta imetykseen. Esimerkiksi Mervi kertoo, miten ”3-vuotishammastarkastuksessa hammashygienisti huusi minulle, koska olin imettänyt yli vuoden ja käski useaan kertaan lopettaa imettämisen heti, koska lapsi ei ole mikään vauva ja koska imetys tuhoaa hampaat”.

Osa äideistä käyttää kirjoituksissaan ilmausta kaappi-imettäjä. Olen nostanut sen myös artikkelin otsikkoon. Kaapissa oleminen on perinteisesti liittynyt homoseksuaalisuuden salaamiseen (Sedgwick 1990), mutta ilmaus ”olla kaapissa” on tullut osaksi puhekieltä liittyen monenlaiseen salailuun ja mahdolliseen häpeään. Kaapissa oleminen on kierrätetty näissä kirjoituksissa kuvaamaan tilannetta, jossa äiti kokee imettämisen muualla kuin muilta piilossa hankalaksi:

Olin enimmäkseen ”kaappi-imettäjä” ja lapsi kaipasikin rintaa lähinnä aamulla, illalla ja joskus yöllä. (Marja.)

Kaappi on käsitteenä monitasoinen. Tuula Juvonen on kirjoittanut Steven Seidmania (2002, 217) mukailen, miten homoseksuaalisuuden salailuun liitetty kaappi on ymmärretty, ja edelleen ymmärretään, joko pakottavana tilanteena, peittelevänä tekona tai yksilön valintana (Juvonen 2015, 18). Juvonen muistuttaa myös, että kaapista ulos tuleminen ei ole välttämättä kertaluonteista tai pysyvää (emt., 20), mikä

pätee myös pitkään imettäneiden äitien kertomuksiin. He saattavat imettää julkisesti tietyissä tilanteissa mutta saattavat myös tilannekohtaisesti valita toisin.

Yhdysvaltalaisutkimuksen imettävien äitien puheessa koti on esitetty tilaksi, jossa on oikeus imettää (Stearns 1999, 316). Kodin tilat ovat moninaisia ja kodissa voi olla myös paikkoja, joissa imetys on erityisen sallittua. Makuuhuone on tilana sellainen, minne perheen ulkopuoliset eivät tule, mutta miten on olohuoneen tai keittiön laita? Oma aineistoni ei anna kattavia vastauksia kodin sisäisten tilojen hierarkiaan, mutta useat äidit kertovat imettävänsä vain oman perheen läsnä ollessa. Toisaalta mukana on esimerkiksi Satu, joka kuvaa omaa imetystään niin, että hän ei imetä julkisissa tiloissa mutta kylläkin esimerkiksi ystävien luona:

Olimme syömässä ystävien luona ja [lapsi] pyysi tissiä ruoan jälkeen, annoin sitten tissiä siten että [lapsi] seiso tuolin vieressä ja minä istuin ruokapöydässä. Kukaan ei ihmettele enää mitään, lähinnä hymyilevät ”pystybaarille”.

Toisen koti tutussa seurassa on tässä esimerkissä mahdollinen imettämisen tila.

PUOLIJULKISET TILAT

Käsittelen puolijulkisina tiloja, joihin pääsy on rajattua esimerkiksi sukupuolen (yleinen sauna) tai jäsenyyden (kerho, päiväkot) mukaan. Sanna Kivimäki on kirjoittanut naisten kaunokirjallisia saunakokemuksia käsittelevässä artikkelissaan, miten yleinen sauna ”intiimeine keskusteluineen” voisi olla naisten tila parhaimmillaan, mutta että ruumiillisuuteen liittyvät normit hallitsevat usein saunomistilanteita (Kivimäki 1995, 6). Kivimäki esittää myös, että saunan intiimissä ilmapiirissä voi syntyä naisten omaa kansanperinnettä (ema., 6), mitä osa pitkään imettäneistä äideistä kertookin tapahtuvan. Imetyskokemuksia jaetaan ja niitä vertaillaan lauteilla ennestään tuntemattomien kesken.

Liisa kertoo, että imetys uimahallin saunassa tuo esiin positiivisia reaktioita ”sukupolven verran vanhempien naisten” kanssa keskustellessa. Hän kertoo päässeensä siellä itse ”jakamaan tietoa” mutta myös

kuulemaan näitä vanhempia naisia, joiden joukossa on pitkään imettäneitä äitejä. Tulkitsen tilannetta Kivimäkeä (ema., 6) mukailleen niin, että yleisen saunan mahdollistama ruumiillinen läheisyys ja intiimi tunnelma ennestään tuntemattomien naisten välillä voi kannustaa jakamaan myös imetyskokemuksia. Uimahallin sauna on naisille tarkoitettu, sukupuolitettu tila, jossa naisoletetut voivat saunoa ilman miehisen katseen uhkaa. Se on tilana puolijulkinen, mutta silti intiimiydessään ja ulossulkevuuksessaan suojattu tila.

Perhekerho tai avoin päiväkotitila on saunaa tässä mielessä muistuttava ympäristö. Niissä imettäminen on ollut monelle kokemuksistaan kirjoittaneelle äidille mahdollista erityisesti, jos paikalla on ollut muita pitkään imettäviä äitejä. Tilaan hakeutuvat usein vain äidit ja lapset ja lapseen kohdistuva hoiva on siellä itsestään selvää. Hoiva on edelleen sukupuolittunutta Suomessa ja kotihoidontukea saavat ovat yli 90 prosenttisesti naisia (Kela 2014, 278), joten voi olettaa, että kerhotiloissa toimivat useammin äidit kuin isät. Kerhot eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti paikkoja, joissa äidit kokevat voivansa imettää. Emma kertoo imettäneensä lasta puolitoistavuotiaaksi kerhoissa mutta ei enää sen jälkeen. Päivi kertoo, ettei halua selitellä ”kerhotädeille”, joten on sanonut lapselle, että ”siellä en anna tissiä”. Hän perustelee asiaa myös sillä, että lähes kaksi ja puolivuotiaasta lasta voitaisiin kiusata asian vuoksi. Lyhyen aikaa imettäneet äidit antavat Nooran mukaan ”läksyttävää neuvoa” kaksivuotiaan imetyksen lopettamiseen.

Päiväkodin voi myös laskea puolijulkiseksi tilaksi. Jaana kuvaa seuraavasti:

Viimeksi kun olin äitienpäiväkahveilla päiväkodissa, niin [lapseni] mitään sanomatta ohjasi minut vessaan, laittoi oven lukkoon ja sanoi tahtovansa tissiä, nyt ja heti ennen kuin joku huomaa. Hänkin oli ymmärtänyt että sen pitää tapahtua muilta salassa. Aika surullista mielestäni.

Imetyksen pituuden normit tavoittavat nämä tilat ja luovat tilanteita, joissa äidit, tai edellisen esimerkin lapsi, eivät koe halua vastustaa niitä, mutta toisaalta luovat myös mahdollisuuden rikkoa normeja kuten saunaimetystä kuvaavat äidit kertoivat. Tilassa

läsnä olevien toisten merkitys korostuu ja äitien on kuvausten perusteella pohdittava, kokevatko toiset imetyksen sopivaksi.

JULKISET TILAT

Julkiset tilat ja äitien suhde niihin painottuu saamistani kirjoituksissa enemmän kuin kodin tai kodinomaisten ympäristöjen pohdinta. Lähes kaikki äidit kertoivat pohtineensa kodin ulkopuolisia, imetykselle sopivia tiloja. Kaapin suhde julkiseen tilaan on äitien kirjoitusten mukaan moninainen. Julkisissa tiloissa on ”kaappeja”, joihin voi halutessaan mennä. Erilliset imetystilat eivät ole kovinkaan yleisiä Suomessa, joten äitien on usein tyytyminen wc-tiloihin ja osa äideistä kertookin imettäneensä niissä. Oma auto on monelle myös tila, jossa voi imettää poissa katseilta.

Kansainväliset tutkimukset osoittavat, että monet äidit kokevat myös vauvan julki-imetyksen ongelmalliseksi. Rintojen julkinen paljastaminen tulkitaan äitien mukaan potentiaalisesti seksuaaliseksi kutsuksi (Stearns 1999, 316.) Samaan aikaan imettävien äitien sulkeminen yksityiseen on feministisestä näkökulmasta ongelmallista, koska se on äitien sulkemista pois julkisesta toiminnasta ja elämästä, kuten imetyksen suhdetta häpeään ja syyllisyyteen pohtineet Erin Taylor ja Lora Wallace ovat esittäneet (Taylor & Wallace 2012, 90).

Pieni osa tutkimistani äideistä imettää paikkaa riippumatta, eli he eivät nimeä mitään tilaa tai tilannetta, jossa eivät imettäisi. Äidit kertovat kyllä kokevansa että herättävät reaktioita ulkopuolisissa, vaikka ainoastaan yksi kirjoittaa saaneensa suoraa sanallista palautetta. ”Olen kuullut kommentteja laidasta laitaan, ihanasta yäkkiin” (Julia). Toisaalta Julia kertoo myös, että ”imetys ei kuulu tippaakaan ulkopuolisille”, vaikka nämä katsovatkin oikeudekseen asiaa kommentoida. Hanna kertoo kokevansa, että herättää ihmetystä ulkopuolisissa. ”Katsetta kyllä satelee joka suunnasta”, minkä hän kertoo tuntuvan pahemmalta, kuin jos joku tulisi suoraan sanomaan imetyksen häiritsevän. Esimerkkien perusteella julkisissa tiloissa imettävät äidit tiedostavat normatiiviset odotukset, mutta ne eivät vaikuta heihin niin paljon, että he olisivat lopettaneet imetyksen julkisissa tiloissa.

Julki-imetys ei ole yksiselitteinen teko, vaan osalle äideistä kuin tarkkaan opeteltua koreografi-aa, jotta tilanne sujuisi mahdollisimman huomaamattomasti, kuten amerikkalainen tutkija Rebecca Lane on esittänyt julki-imetyksen mahdollisuuksia pohtivassa artikkelissaan (Lane 2014, 202). Julki-imetyksen liittyvissä tutkimuksissa törmää usein ilmaisuun ”hienovarainen” (engl. *discreet*), kun äidit kuvaavat julkista imettämistään (esim. Bartlett 2005, 69; Boyer 2011, 430; Faircloth 2010, 362; Lane 2014, 196; Stearns 1999, 312). Julki-imettämiseen tuntuu liittyvän vahvasti mahdollisuus johonkin ei-hienovaraiseen toimintaan. Vauvaa julkisesti imettävät äidit voivat kokea muiden tuomitsevan heidät tarpeettomasta paljastelusta (Bartlett 2002, 117). Tämä ajattelu saa tukea myös useissa oman aineistoni kirjoituksissa:

Kun imetän julkisella paikalla, minulle jää jonkinlainen olo siitä että tahtomattani provosoisin muita. (Minttu.)

Esimerkin äiti jatkaa, miten lapsi saattaa välillä herpaantua tekemään muuta, jolloin äiti itse jää rinta paljaana ihmettelemään. Paljas rinta ja erityisesti paljas nänni (Stearns 1999, 312) eivät ole suomalais-äitienkään mukaan toivottavaa näytettävää.

Imetyksen kuulumattomuus tiloihin kodin ulkopuolella liittyy julki-imetystä tutkivan Kate Boyerin mukaan tilan patriarkaaliseen järjestykseen kahdella tavalla. Ensiksikin hoivan määrittellään kuuluvan kodin piiriin. Toiseksi naisruumiiden ymmärretään olevan ensisijaisesti miesten seksuaalisia tarpeita varten, ja erityisesti rinnat ovat niin seksuaalisoidut, että niiden liian avoin esiintuominen näyttäytyy mauttomana ja sivistymättömänä. (Boyer 2012, 556.) Myös suomalaisäidit tunnistavat tulkinnot, joita voidaan tehdä rintojen seksuaaliseen luonteeseen liittyen, mutta mukana on myös äitejä, jotka kokevat julkisen tilan omakseen ja imettämisen sekä omaksi että lapsen oikeudeksi. Iida ottaa suoraan kantaa siihen, että julkinen tila on hänen. Häntä turhauttaa, kun ”joskus imettäviä äitejä varten on järjestetty erillinen nurkkaus jonnekin”.

Kahviloissa ja ravintoloissa imettäminen tuntuu jakavan äitien mielipiteitä. Ne ovat tiloja, joissa ihmiset syövät, joten on mielenkiintoista, että moni äideistä nimeää ravintolat paikoiksi, joissa ei imet-

täisi. Kanadalaistutkimuksessa vauvaa imettävät äidit kuvasivat tuntevansa olonsa ”haavoittuvaksi”, ”vaivaantuneeksi” ja ”hermostuneeksi” julki-imettäessään ravintolassa (Sheeska et al. 2001, 36.). Saman tutkimuksen mukaan imettäviä äitejä katsottiin, mutta katseet tulkittiin neutraaleiksi, eikä eroa katseiden lukumäärässä löytynyt suhteessa pullosta ruokkiviin äiteihin. Äitejä siis katsottiin joka tapauksessa, imettivät he tai eivät. (Sheeska et al. 2001, 37.) Ravintola on tila, jossa istutaan paikallaan ja viereisten pöytien ihmiset voivat olla lähellä, mikä erottaa ravintolan esimerkiksi kauppakeskuksen penkistä, jossa ihmiset menevät ohi ja ovat keskittyneempiä omiin asioihinsa.

Asta kokee saaneensa perhepiirissä negatiivista palautetta, kun oli retorisesti kysynyt, että voikohan ravintolan pöydässä imettää ja sukulaisnainen oli reagoinut ohjaamalla hänet nurkkapöytänsä. Hän kertoo tapahtuneen vaikuttaneen omaan ”julki-imetyshokeuteensa” samoin kuin verkkokeskustelupalstojen negatiiviset kommentit. Hän kertoo imettävänsä nykyään mieluummin muualla kuin ravintoloissa tai kahviloissa. Toisaalta hän kertoo puolisoistaan, joka ”suhtautuu mutkattomasti julki-imetykseen” ja kysyykin usein heidän kaupungilla liikkueensa, että ”antaisitko lapselle mölää?”

Britanniassa julki-imetystä ja imetysaktivismia tutkinut Boyer on nimennyt puistot perheystävällisiksi tiloiksi, joissa mahdollistuu jonkinasteinen yksityisyys julkisessa (Boyer 2011, 434–435). Minulle kirjoittaneet äidit kertovat myös imettävänsä puistoissa, mutta sitäkin enemmän julkisissa kulkuneuvoissa kuten junassa tai linja-autossa. Suomen pitkät välimatkat ja toisaalta myös toimiva julkinen liikenne voivat olla syitä sille, että äidit nostavat kulkuvälineet keskeiseksi paikoiksi imettää. Junan vauvussa tai bussin penkissä on myös pieni oma tila, yksityinen julkisessa, sillä penkit suojaavat muiden katseilta.

Aino, joka kertoo, ettei koe voivansa imettää julkisilla paikoilla, kertoo kuitenkin imettävänsä (huomaamattomasti) julkisissa liikennevälineissä:

Olen imettänyt mm. paikallisbussissa ja kaukoliikenteen junassa. Minulla on aina imetyspaita päällä, joten se sujuu mahdollisimman huomaamattomasti.

Suomalaiseen kulttuuriin sopii se, että kun toisilleen tuntemattomat matkustavat yhdessä, on jokaisella oma tilansa, vaikka yhdessä ollaankin. Sekä puistoja että kulkuneuvoja yhdistää tiloina oletus siitä, että tuntemattomiin samassa tilassa ei tarvitse ottaa kontaktia.

Amanda kertoo imettäneensä todella paljon julkisilla paikoilla mutta uskoo pienten rintojensa ja sen, että imettää huomaamattomasti, tekevän asiasta helpompaa: ”Yritän omalla käytökselläni vaikuttaa siihen, että isommankin lapsen imetys koettaisiin luonnollisena asiana”. Katja taas painottaa imetyksen ”arkisuutta” ja irrottaa ”provokatiivisuuden” imetyksestä vaikka kertookin pitävänsä nykyajan ”anarkistisesta imetysaktivismista”. Hän kertoo, ettei ole nolostellut, mutta samalla kertoo tiedostavansa, että julkiseen imetykseen voi liittyä provosointia.

Äidit joutuvat miettimään naisruumiin ja erityisesti rintojen seksuaalisointia ja siksi monet kertovat pukeutuvansa imetyksen kannalta käytännöllisiin vaatteisiin ja tekevänsä julki-imetyksestä näin helpompaa. Stearnsin haastatteluissa osa äideistä antoi ymmärtää tavoitteen olevan *näkymättömyys* (Stearns 1999, 313). Äidit voivat siis imettää myös julkisesti, mutta se tehdään niin, ettei kukaan huomaa tai ymmärrä äidin imettävän. Esimerkiksi Päivi kertoo käyttävänsä imetyspaitaa, joten imetys julkisella paikalla ”sujuu mahdollisimman huomaamattomasti”. Hän jatkaa: ”Haluaisin olla avoimesti ylpeä ja iloinen lapseni imetyksestä, mutta [se että] joudun jännittämään ihmisten reaktioita rasittaa ja stressaa.”

Osa äideistä ei koe julki-imetystä helpoksi mutta ovat valmiita imettämään, jos tilanne niin vaatii. Julkiselle imetykselle löytyy perustelu, joka pohjaa lapsen äkkinäiseen tai odottamattomaan tarpeeseen. Esimerkiksi janon taltuttaminen, jos vesipullo on jäänyt kotiin, tai ilma on erityisen kuuma ja lapsi tarvitsee nesteytystä, on tällainen peruste:

Jos lapsi saa karmeet hepulit ja vaatii tissii, niin mieluummin imetan julkisesti, kuin huudatan lasta. (Päivi.)

Netta, joka on imettänyt kaikkia kolmea lastaan pitkään, eikä ole koskaan ”osannut hävetä” alle neljä-

vuotiaan imettämistä julkisesti, kuvailee, miten joutui tilanteeseen, jossa kuusivuotias ”väsynyt ja kiukutteleva lapsi rauhoittui vasta kun sai tissin suuhun kaupan parkkipaikalla”. Hän jatkaa, että ”olin itsekin jo niin tietoinen omasta typeryydestäni viedä väsynyt lapsi kauppaan, että oli ihan sama kuka näki imetystilanteen”. Lapsen oikeus saada maitoa korostui tulkintani mukaan näissä kuvauksissa enemmän kuin äitien oikeus imettää missä vain.

LOPUKSI

On ihan *normaalia*, että isomman imetys tuntuu ihmisistä vieraalle, kun eihän tässä yhteiskunnassa juuri näe imetettäviä, ei ainakaan suurempia imetettäviä. (Hilkka, kursivi JS.)

Olen analysoinut imetyksen ja tilan välistä suhdetta pitkään imettäneiden äitien kirjoituksissa hyödyntäen Ahmedin analyysia heteronormatiivisuudesta ja tarkastellut imetystilaa queer-tutkimuksellisen *kaapin* metaforan kautta. Analyysini osoittaa, että queer-teoretisointia voi soveltaa imetyskokemuksen tutkimiseen. Ahmedin (2014, 147) esittämä mukavuus, ja erityisesti sen puute, joka liittyy normatiivisuuteen ja tilassa toimimiseen, välittyi selvästi pitkään imettäneiden äitien kirjoituksista. Äidit kirjoittavat julkiseen imetykseen liittyvistä epämukavuuden tunteista, mitkä tässä yhteydessä liittyivät lähinnä epävarmuuteen ja pelkoon, että tulisi provosoineeksi muita tilassa olevia. Pitkä imetys tuo imetystilanteeseen tulkintani mukaan jännitteitä, jotka liittyvät normatiivisen imetyspituuden rikkomiseen ja siihen liittyvään naisruumiin siveysvaatimuksen haastamiseen. Monet äideistä kertovat imettävänsä hienovaraisesti ja huomaamattomasti, eli he tunnistavat kulttuurisen odotuksen, miten tilassa pitäisi toimia.

Imetyksen sopivan ja normatiivisen keston raja on häilyvä, mutta ne äidit, jotka imettivät vain kotona, tekivät niin lähinnä 1–4-vuotiaiden lasten kohdalla, useimmiten kuitenkin lasten ollessa lähempänä yhtä vuotta. Monet äideistä kirjoittivat halunneensa osallistua aineistonkeruuseeni juuri siksi, että asiallinen tieto pitkästä imetyksestä leviäisi. Tulkitsen tämän tarkoittavan sitä, että myös ne äidit, jotka kertovat imettävänsä ”kaapissa”, ovat

halukkaita raottamaan ovea ja näyttämään, kuten Mervi kuvaa, että ”tällaistakin on ja kuuluu olla”. Osa äideistä halusi nimenomaan vastustaa normatiivista ajatusta imetyksen kestosta. Suomessa tätä normia ylläpitää esimerkiksi se, että imetystilastoja kerätään virallisesti vain 12 kuukauden ikään asti.

Kaapista ulos tulemiseen liittyy positiivisia määreitä, kuten sosiaalisen tietoisuuden lisääminen, häpeän väheneminen tai muutoksen tapahtuminen esimerkiksi terveydenhuollossa, kuten on käynyt rintasyöpäpotilaiden ”ulostulojen” myötä (Sharf 2001, 213). Pitkään imettäneiden äitien kertomuksissa toistuvat viittaukset ison lapsen imetyksen outoudesta ja ihmisten tottumattomuudesta siihen, joten ulostulojen myötä tilanne saattaisi muuttua. Kulttuuriset muutokset vievät kuitenkin aikaa ja saavat usein osakseen myös vastarintaa. Julkisuuden ja puhujan arvovalan lisääntyessä lisääntyy myös sisäsiisteys ja normitettavuus, kuten Juvonen kuvaa

yhteiskunnallista muutosta liittyen homoseksuaalisuutta koskevaan puheeseen (Juvonen 2015, 68). Tämä näyttää tarkoittavan imetyspuheen lisääntyessä sitä, että vauvojen imetystä pidetään hyvin selvänä normina, johon kaikkien äitien pitäisi pyrkiä, samalla kun puhe pitkästä imetyksestä on jäänyt marginaaliin. Tutkimukseni äitien kirjoitukset osoittavat, että pitkään imetykseen liittyy vahvaa seksuaalista ja sukupuolittavaa normittamista, jota queer-feministiset lähestymistavat voivat jatkossakin osaltaan kyseenalaistaa.

Kirjoittaja haluaa kiittää Suomalaista Konkordia-liittoa tutkimustyön tukemisesta.

YTM Jenny Säilävaara tekee pitkään imettäneitä äitejä ja suomalaista imetykskulttuuria tutkivaa väitöskirjaa Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa. jenny.w.sailavaara@jyu.fi

KIRJALLISUUS

- Ahmed, Sara (2014) *The Cultural Politics of Emotion*. 2. painos. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Bartlett, Alison (2005) Maternal Sexuality and Breastfeeding. *Sex Education* 5:1, 67–77.
- (2002) Breastfeeding as Headwork: Corporeal Feminism and Meanings for Breastfeeding. *Women's Studies International Forum* 25:3, 373–382.
- Berg, Kristiina (2008) *Äitiys kulttuurisina odotuksina*. Väestöliitto: Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 48.
- Boyer, Kate (2012) Affect, Corporeality and the Limits of Belonging: Breastfeeding in Public in the Contemporary UK. *Health & place* 18:3, 552–560.
- (2011) “The Way to Break the Taboo Is to Do the Taboo Thing” Breastfeeding in Public and Citizen-activism in the UK. *Health & Place* 17:2, 430–437.
- Butler, Judith (2004) *Undoing Gender*. New York: Routledge.
- Charpentier, Sari (2004) Heteronormatiivisuus ja työelämänkulku yli 45-vuotiaiden kertomana. Teoksessa Lehtonen, Jukka & Mustola, Kati (toim.) *”Eihän heterotkaan kerro...” Seksuaalisuuden ja sukupuolen rajankäyntiä työelämässä*. Helsinki: Työministeriö, 92–116.
- Dowling, Sally & Brown, Amy (2013) An Exploration of the Experiences of Mothers Who Breastfeed Long-Term: What Are the Issues and Why Does It Matter? *Breastfeeding Medicine* 8:1, 45–52.
- Faircloth, Charlotte R. (2010) “If They Want to Risk the Health and Well-being of Their Child, That’s Up to Them”: Long-term Breastfeeding, Risk and Maternal Identity. *Health, Risk & Society* 12:4, 357–367.
- Harjunen, Hannele (2007) Lihavuus välitilana. Teoksessa Kyrölä, Katariina & Harjunen, Hannele (toim.) *Koolla on väliä! Lihavuus, ruumisnormit ja sukupuoli*. Helsinki: Like, 205–228.
- Harvey, David (2009[1973]) *Social Justice and the City*. Athens: University of Georgia Press.
- Homanen, Riikka (2013) *Doing Pregnancy, the Unborn, and the Maternity Healthcare Institution*. Tampere: Tampere University Press.
- Isola, Anna-Maria (2009) Imettävät äidit politiikan kohteena ja toimijoina. Teoksessa Aittokoski, Metsämärja, Huitti-Malka, Riika & Salokoski, Märta (toim.) *Imetyksen aika. Uusi suomalainen imetykskirja*. Helsinki: Avain, 51–62.
- Jayachandran, Seema & Kuziemko, Ilyana (2011)

- Why Do Mothers Breastfeed Girls Less than Boys? Evidence and Implications for Child Health in India. *The Quarterly Journal of Economics* 126:3, 1485–1538.
- Jokinen, Eeva (1996) *Väsänyt äiti. Äitiyden omaelämäkerrallisia esityksiä*. Gaudeamus, Helsinki.
- Julkunen, Raija (1995) Feministiseen analyysiin. Teoksessa Eräsaari, Leena, Julkunen, Raija, & Silius, Harriet (toim.) *Naiset yksityisen ja julkisen rajalla*. Tampere: Vastapaino, 15–28.
- Juvonen, Tuula (2015) *Kaapista kaapin päälle: homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellisesa politiikassa*. Tampere: Vastapaino.
- Kela (2014) *Kelan tilastollinen vuosikirja 2014*. http://www.kela.fi/documents/10180/1630875/Kelan_tilastollinen_vuosikirja_2014.pdf/44e2ca21-odac-4320-bd42-a03a6757ea622e26a4c99190 (haettu 6.5.2016).
- Kivimäki, Sanna (1995) "Pisteliäät silmät ruumiissani": suomalaisten naiskirjailijoiden saunakuvauksia. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 8:4, 2–13.
- Koskela, Hille (1994) "Tila on kuin tuhat lävistävää silmää": ajatuksia tilakäsityksistä, kaupunkipeloista ja tilan kokemisesta. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 7:4, 22–33.
- Kuosmanen, Paula (2007) Johdanto: Sateenkaariperheet, julkiset tilat ja queer-politiikka Suomessa. *SQS-lehti* 1, I–XXI.
- Lane, Rebecca (2014) Healthy Discretion? Breastfeeding and the Mutual Maintenance of Motherhood and Public Space. *Gender, Place & Culture* 21:2, 195–210.
- Mahon-Daly, Patricia & Andrews, Gavin J. (2002) Liminality and Breastfeeding: Women Negotiating Space and Two Bodies. *Health & Place* 8:2, 61–76.
- Massey, Doreen B. (1994) *Space, Place, and Gender*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Mohr, Richard D. (2004) The Pedophilia of Everyday Life. Teoksessa Bruhm, Steven & Hurley, Natsha (toim.) *Curiouser. On the Queerness of Children*. Minneapolis & London: University of Minnesota Press, 17–30.
- Norwood, Kristen & Turner, Paaige K. (2014) The Breast Is (Always) for Sex: Breastfeeding Discourse in Response to May 21, 2012 *TIME* Magazine Cover. *Qualitative Research Reports in Communication* 14:1, 79–86.
- Paasonen, Susanna (2011) Tahmea verkko, eli huomiota internetistä ja affektista. Teoksessa *Suomalaisen tiedeakatemia vuosikirja 2011. Academia Scientiarum Fennica 2011*. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia, 67–72.
- Ramazanoğlu, Caroline & Holland, Janet (1999) Tripping over Experience. Some Problems in Feminist Epistemology. Discourse. *Studies in the Cultural Politics of Education* 20:3, 381–392
- Saresma, Tuija (2010) Kokemuksen houkutus. Teoksessa Saresma Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 59–74.
- Scott, Joan W. (1991) The Evidence of Experience. *Critical Inquiry* 17:4, 773–797.
- Sharf, Barbara F. (2001) Out Of The Closet And Into The Legislature: Breast Cancer Stories. *Health Affairs* 20:1, 213–218.
- Sheeshka, Judy, Potter, Beth, Norrie, Emilie, Valaitis, Ruta, Adams, Gerald & Kuczynski, Leon (2001) Women's Experiences Breastfeeding in Public Places. *Journal of Human Lactation* 17:1, 31–38.
- Sedgwick, Eve Kosofsky (1990) *Epistemology of the Closet*. Berkeley: University of California Press.
- Seidman, Steven (2002) *Beyond the Closet: The Transformation of Gay and Lesbian Life*. New York: Routledge.
- Silvasti, Tiina (2015) Sisällönanalyysi. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 33–48.
- Stearns, Cindy A. (1999) Breastfeeding and the Good Maternal Body. *Gender & Society* 13:3, 308–325.
- Suomen lastenlääkäriyhdistys ry (2001) *Suomen Lastenlääkäriyhdistyksen lausunto World Health Assemblyn suosituksista jatkaa rintaruokintaa 2 vuotta tai kauemmin ja yksinomaisena 6 kuukauden ikään asti*. <http://www.suomenlastenlaakariyhdistys.fi/sites/default/files/suositukset/Rintaruokinta.pdf> (haettu 6.5.2016).
- Taylor, Erin. N. & Wallace, Lora Ebert (2012) For Shame: Feminism, Breastfeeding Advocacy, and Maternal Guilt. *Hypatia* 27:1, 76–98.
- THL, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (2016) *Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129744/KIDE26_FINAL_WEB.pdf?sequence=1 (haettu 6.5.2016).
- TIME* (2012) Kansi. <http://content.time.com/time/covers/0,16641,20120521,00.html> (haettu 6.5.2016).
- Umansky, Lauri (1998) Breastfeeding in the 1990s. The Karen Carter Case and the Politics of Maternal

- Sexuality. Teoksessa Ladd-Taylor, Molly & Umansky, Lauri (toim.) *"Bad" Mothers. The Politics of Blame in Twentieth-Century America*. New York and London: New York University Press, 299–309.
- Young, Iris Marion (2005) *On Female Body Experience: "Throwing Like a Girl" and Other Essays*. Oxford University Press, New York.
- Valentine, G. (2007) Theorizing and Researching Intersectionality: A Challenge for Feminist Geography. *The Professional Geographer* 59:1, 10–21.
- (1996) (Re)Negotiating the "Heterosexual Street": Lesbian Productions of Space. Teoksessa Duncan, Nancy (toim.) *Bodyspace: Destabilising Geographies of Gender and Sexuality*. London: Routledge, 46–155.
- Vuori, Jaana (2010) Äitiys sukupuolikysymyksenä. Teoksessa Saresma Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 109–120.
- Vänskä, Annamari (2011): Virginal Innocence and Corporeal Sensuality. Reading Meanings of Childhood in Contemporary Fashion Advertising. *Barn* 1, 49–66.

ABSTRACT

BREASTFEEDING IN THE CLOSET?

EXTENDED BREASTFEEDING AND NORMATIVE SPACE

This article is based on the writings of 38 Finnish mothers who have breastfed extendedly which, according to current standards in Finland, means breastfeeding over one year. The article combines queer theoretical approaches to breastfeeding research and suggests that thinkers such as Sara Ahmed provide productive tools that have been previously underutilized. Breastfeeding in public is frowned upon in Finland, but according to this study, some mothers still do choose to breastfeed openly, while others feel that they need do it in secret, or "in the closet". By approaching the subject of so-called extended breastfeeding through feminist conceptualizations of normativity and space, as well as queer theoretical understandings of the metaphor of the closet, the article examines experiential knowledge on this previously little researched subject.

LIITE: JENNY SÄILÄVAARAN TUTKIMUKSEN KIRJOITUSKUTSU 2012

PITKÄÄN IMETTÄVIEN IMETYSKOKEMUKSEN, IMETTÄMISEN TILOJEN JA ÄIDIN HYVINVOINNIN TUTKIMUS

TIME-lehti julkaisi toukokuussa 2012 kansikuvajutun, jossa imetettävänä oli noin neljävuotias lapsi. Kuvan äiti, Jamie Lynne Grumet, on sittemmin joutunut puolustamaan valintaansa ja joutunut aggressiivisenkin kritiikin kohteeksi. Myös Suomessa juttu herätti lehdistön huomion ja sitä kommentoitiin useilla keskustelupalstoilla. Yli vauvaiän jatkuva imetys on herkkä ja tunteita herättävä aihe, josta haluan tutkimuksellani saada asiallista tietoa.

Teen väitöskirjatutkimusta Jyväskylän yliopiston Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella. Tutkimuksen aihe on pitkään imettävien äitien kokemukset ja hyvinvointi. Tutkin imetystä äidin hyvinvoinnin näkökulmasta suhteessa ympäröivään kulttuuriin ja sen normeihin. Kerään tutkimusaineistokseni äitien omia kirjoituksia ja kertomuksia. Olen kiinnostunut noin kaksivuotiaita tai vanhempia lapsia imettävien tai imettäneiden äitien kertomuksista. Kirjoitelma voi olla muodoltaan hyvin vapaa (1–10 sivua). Kerro omista kokemuksistasi ja ajatuksistasi suhteessa imettämiseen, kulttuuriin ja normeihin.

Taustatietoina pyydän:

- oma syntymävuosi
- lapsen/lasten syntymäaika (kuukausi ja vuosi riittävät)
- koulutus/ammatti
- perhemuoto
- asuinpaikkakunta

Pyydän, että pohtisit kirjoituksessasi seuraavia asioita:

- miten tärkeänä koet imettämisen
- millaista on imettää taaperoa/lasta?
- koetko, että saat kannustusta imettämiseen?
- oletko kokenut imettämisen rajoittavaksi, jos niin millaisissa tilanteissa?
- onko joku ulkopuolinen kommentoinut imetystäsi, jos niin miten?
- koetko, että voit imettää lastasi paikasta riippumatta, myös julkisilla paikoilla?
- onko suhteesi imettämiseen muuttunut?
- mitä ajattelet imettämisestä suhteessa omaan vartalooosi?
- koetko itse mielihyvää imetyksen aikana?
- miten imetys vaikuttaa hyvinvointiisi?
- koetko ulkopuolista painostusta imetyksen lopettamiseen, jos niin millaista?

Kirjoitukset voi kirjoittaa sähköpostilla osoitteeseen jenny.sailavaara@jyu.fi tai postitse osoitteeseen Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Jenny Säilävaara, PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto 15.11.2012 mennessä.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja vastauksista poistetaan kaikki tunnistetiedot.

Ystävällisesti
Jenny Säilävaara, YTM
Jatko-opiskelija, Jyväskylän yliopisto
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
jenny.w.sailavaara@jyu.fi

II

LONG-TERM BREASTFEEDING: THE EMBODIED EXPERIENCES OF FINNISH MOTHERS

by

Jenny Säilävaara (2020)

NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research 28(1), 43–55

Reproduced with kind permission by Taylor & Francis.

<https://doi.org/10.1080/08038740.2019.1694581>

Jenny Säilävaara
University of Jyväskylä, Finland
jenny.w.sailavaara@jyu.fi
ORCID id: 0000-0001-8155-757X

Long-Term Breastfeeding: The Embodied Experiences of Finnish Mothers

Introduction

In Finland, breastfeeding at birth and in infancy is expected and highly recommended. The National Institute for Health and Welfare has set the goal of making Finland the leading country in breastfeeding in the coming years (Hakulinen & Otronen 2017). The national recommendation is that mothers breastfeed exclusively for six months and continue until the child is at least twelve months old (THL 2016). Currently, Finnish mothers breastfeed their children for on average six to seven months, breastfeeding exclusively for the first two months (THL 2016). However, breastfeeding for over one year is not culturally expected, and Finnish statistics do not go beyond the baby's first year. In their article on British mothers, Newman and Williamson (2018, 230) suggest that long-term breastfeeding is 'non-normative', and further that 'societal views about it are usually negative'. This article argues that the same cultural reticence also applies to Finland.

Along with the other Nordic states, Finland differs from countries that do not have long parental leave. In Finland, a mother typically stays at home for at least nine months, and after that period parents are entitled to care leave for up to three years. It is taken mostly by mothers and rarely by fathers (THL 2018). Despite this, when women work, they work full-time, supported by the Finnish day-care system that functions relatively well, and where all children under the age of six are entitled to municipal day-care if their parents are working or studying. Mothers living in Finland also receive public healthcare at maternity clinics before and after the child is born. All this can have a positive effect on the initiation of breastfeeding, and its duration, compared to countries where mothers are required to return to work a few weeks after birth and/or have limited access to public healthcare. The welfare state then, enables longer-term breastfeeding, even if societal views of breastfeeding can be negative.

Nonetheless, Finland also faces the challenges created by socio-economic differences. While a recent study revealed that a mother's education influences breastfeeding duration, it also found that income level, age, and belonging to an ethnic minority have an impact (Hakulinen & Otronen 2017). Consequently, the article contributes to discussions about breastfeeding, difficulties in mothering, and the ways in which contemporary society attempts to control female bodies. Charlotte Faircloth has pointed out that while long-term breastfeeding mothers bring up the "pleasurable and joyful side of the breastfeeding relationship," it seems to be absent from discussions of "affect and policy" (Faircloth 2013: 356). This article thus explores the "emotional dimensions of breastfeeding" (Brengaard 2018, 326) as an embodied experience that can evoke both positive and negative emotions. My interest in embodiment stems from the notion of 'doing of breastfeeding,' which refers to the impact that 'social context and structural constraints' has on these breastfeeding mothers' lives (Stearns 2013, 361). When breastfeeding continues beyond infancy, these emotions become even more interesting since the embodied experiences can vary, influencing the mothers' lives in different ways. By giving a voice to these mothers, the article foregrounds information that is relevant for academic and public discussions. The article is attentive to two main research questions: what kind of embodied experiences and emotions do mothers who breastfeed long-term describe, and how does the duration of breastfeeding make a difference to their bodily experiences.

The following section explores extant feminist discussions about breastfeeding as an embodied practice, before going on to discuss the methods used and the analysis of the themes that emerged from the empirical data. I found four typical descriptions of experiences and I have named these as categories of the functional body, the tired body, the aesthetic body, and bodily pleasure.

Feminist perspectives on breastfeeding, embodiment and sexuality

It is interesting that researchers who identify as feminists have differing views on breastfeeding. As a feminist issue, breastfeeding can be analysed from several perspectives. Some authors have argued that compared with other mothering-related questions such as the medicalisation of childbirth, breastfeeding is a 'non-issue' for feminists (Wolf 2006, 397). Canadian researcher May Friedman commenting on breastfeeding rhetoric, has argued that the choice to breastfeed should be considered parallel to women's choice on abortion – no

questions asked, or judgements made. She argues that there is much more to breastfeeding than the benefits to the child (Friedman, 2009). Yet, depending on the society they live in, not all women feel that they can actually choose whether to breastfeed an infant (see Andrews & Knaak 2013, 104). The fears that biology may become destiny for women, and that those who do not breastfeed will be disrespected, remain essential concerns for feminists (Smith 2008). It is not easy to support women's right to breastfeed when there is a risk of returning to essentialist views on motherhood, or of women being shamed (see Taylor & Wallace 2012a, 2012b). In this sense then, framing breastfeeding as the most essential part of being a good mother, is also problematic (Hausman 2004; Taylor & Wallace 2012b) and can put unnecessary pressure on mothers.

Although there are many issues that have an effect on breastfeeding mothers' experiences, bodily expectations and norms are those that can elicit a conflictual experience; breasts are considered a visible part of femininity (Stearns 1999) yet breastfeeding is a bodily issue. The male ideal of the big-breasted woman may be one that is fulfilled when a woman's breasts are full of milk, but women are also expected to 'bounce back' after pregnancy and meet the norm of the fit female body (Nash 2015, 19). In her article on embodiment and maternity, Sally Johnson (2018) concluded that the ideal of western beauty does not allow mothers to take on a range of subject positions; rather it restricts them. However, the British mothers in her study resisted and (re)shaped these beauty norms in their notions of embodiment, while simultaneously suggesting that for a limited period of time, motherhood offered them protection from such expectations. Apart from aesthetics, the women described their bodies as strong. For example, one woman reshaped beauty norms by depicting her caesarean scar as a battle scar (Johnson 2018, 481; 483-485). There is evidence that Finnish women too are considered pragmatic in their choices of appearance and attitudes (Kinnunen 2010) and that might play some part here.

Breastfeeding – and long-term experiences of it – as an embodied practice can be viewed from many perspectives. Cindy Stearns, an American sociologist has described breastfeeding as an embodied element of parenting that is centred on mothers' bodies (2013; 1999). She describes it as a 'time-consuming task' that may go on from short periods to many years (Stearns 2013, 362). Breastfeeding takes time, and some long-term breastfeeding mothers have found their experience of breastfeeding one which limited their bodily freedom (Dowling and Pontin, 2017). Since Finnish mothers have relatively long maternity leave, and

live in a culture where breastfeeding is expected, they might experience this differently. Nevertheless, breastfeeding is an activity involving two bodies: the breastfeeding mother and the breastfed child whose bodies are repeatedly merged in a cooperative activity between two individuals (Gribble 2007). It is an inter-embodied experience where two bodies are conjoined (Lupton 2012). Stearns (2011) calls this a shift in embodied agency: the child also has embodied agency, since it can accept or reject the breast.

Adrienne Rich (1991, 285) famously wrote that every woman can be the ‘presiding genius of her own body’. However, the norms that define beauty standards as currency (Rice 2014), as well as those that define how long it is proper for a mother to breastfeed (e.g. ; Dowling 2013; Säilävaara 2016; Tomori et al. 2016), still exist and influence long-term breastfeeding women. Paige Hall Smith, an American researcher, has argued that there is a need for ‘a feminist movement that fully incorporates women’s needs as social beings’. This means defining the female body as a norm in the same way that the male body has been. She also writes of the ‘labour of love’ that breastfeeding could be if it were normalised in society. (Smith 2008, 6.)

The sexual connotation of breasts can complicate breastfeeding. Australian researcher Alison Bartlett (2005, 67) has written about ‘the newer moral conservatism’ concerning breastfeeding and sexuality, which in her view emerged in the 1990s. Bartlett’s (2005, 67) idea of physiologically ‘normal’ sexual pleasure while breastfeeding is discussed here in relation to contemporary Finnish culture and motherhood, while also taking into account other embodied experiences that are described. The stigmatisation of breastfeeding, especially in relation to the sexual connotations of breasts, can make breastfeeding complicated, especially over the long-term (e.g. Tomori et al. 2016; Ward et al. 2006). Even with a baby, mothers are faced with people that are more used to a sexualised breast than a nursing one (Stearns 1999). As the child gets older, it has been found that people question whether it is necessary to breastfeed for so long, suggesting that mothers are doing it for their own pleasure (Dowling & Brown 2013).

Discussions of the connection between sexual pleasure and breastfeeding often make reference to the infamous incident in the 1990s involving Karen Carter. Carter, a single mother in the US, had lost custody of her child after calling a helpline to ask about sexual pleasure while breastfeeding her two-year-old (Umansky 1998). This case has been a central

reference point for much of the research on the relationship between breastfeeding and pleasure or sexuality (e.g. Bartlett 2002; Perlman 2019; Saha 2002; Stearns 1999). Carter's question sparked an investigation into sexual abuse and had long-term consequences. Perhaps as a result, some mothers have been reported (e.g. Stearns 1999, 318) to use language that refers to the sensation of breastfeeding as something happening 'outside their body'; by doing so they make it less sexual. Stearns (2013) has since raised the question of whether more women would continue breastfeeding for longer if public discussion concentrated more on the paradoxes involved in long-term breastfeeding and sexuality. With these previous findings and the context of my own research, the following explores the experiences of long-term breastfeeding mothers.

Data and method

The data was gathered by means of an open invitation to women to write about their experiences as long-term breastfeeding mothers. Data collection by email or letter was chosen because it allowed the mothers to answer in their own time and meant that geography would be no limit to participation¹. The invitation was targeted at mothers who had breastfed for about two years or longer. It was published on a Facebook group for long-term breastfeeding mothers, on the discussion board of the Finnish Association for Breastfeeding Support, and in two online family magazines. It is possible that publishing the invitation exclusively online could have limited the sample and potentially influenced the findings. Still, I was pleased with the number of responses to my invitation to write. Some participants commented that they had heard about this research project from other mothers, so a snowball effect also worked in the recruitment.

The mothers were from different parts of Finland, represented different age groups and different levels of education. Most had a university or polytechnic degree, or were studying at the time of the data collection. The 39 women in the final sample ranged in age from 21 to 45, more than half of whom were married or in a civil partnership, and lived with a partner and child or children. The mothers were not asked if they were currently working, but many described experiences with day-care personnel and breastfeeding after work, indicating that

¹ There is a strong tradition of using open invitations to write in Finland. For example, the Finnish Literature Society collects memories of various topics by open invitations to write.

most of them were studying or working at the time. Some had little babies they were tandem breastfeeding with a toddler or a child.

All respondents identified themselves as long-term breastfeeding mothers. At the time of writing, all had been breastfeeding for over a year, and most for two years or slightly more. Four of the mothers had weaned their (long-term breastfed) child, and for them breastfeeding was a thing in the recent past or they were breastfeeding a baby at the time of the data collection. The age of the youngest child was one year and four months, whilst the oldest child described as actively breastfed was almost seven years old. The mothers had different reasons for breastfeeding long-term. Many described how they had 'just ended up' breastfeeding for longer than they had expected since it worked so well and gave them strong feelings of doing the right thing. Fewer than five of the mothers had planned to breastfeed as long as possible due to their parenting philosophy, which they called 'attachment parenting'. For them, this was described as more than just breastfeeding: they carried the baby in a sling, co-slept with them, and did not use diapers on their child. Many of the mothers wrote about love, and one described how long-term breastfeeding was 'Happiness with a capital H'. They described how breastfeeding helped with everyday life by giving them a break in otherwise busy schedules.

The invitation to participate gave instructions for the participants to follow. They were given questions to help them think about what to write, and encouraged to write as much as they wished about being a long-term breastfeeding mother. The length of the texts ranged from one to seven pages with an average of three pages. The mothers were encouraged to think about how they felt about long-term breastfeeding, about places and space related to breastfeeding and, if their perceptions had changed, how other significant people in their lives reacted. Three of the questions were particularly about embodiment: the participants were asked to think about how they found breastfeeding in relation to their body, whether they felt that breastfeeding had an effect on their well-being, and whether they felt pleasure while breastfeeding.

All the mothers were given a pseudonym, and any data that might reveal their identities was changed or removed from the text. All the extracts have been translated from Finnish to English. No ethical approval was required at the time of data collection. All intended participants were informed that the data would be used and stored in line with the ethical

guidelines of the University of Jyväskylä. The participants were informed that no personal data or identification would be shared with others.

The data was subjected to inductive qualitative content analysis. This has been found to be a useful method for researching the sensitive subject of breastfeeding, as is suitable for analysing also large volumes of data (Elo & Kyngäs 2008). The analysis began by structuring the data into content categories on the themes of embodiment that the mothers described. Repetitive themes started to form more clearly after the texts were divided into different subthemes. Eventually I found four themes in the writings: the functional body; the tired body; the aesthetic body; and pleasure related to the breastfeeding body. This method provided tools to analyse the data and then apply the results to the larger context of understanding mothering and breastfeeding mothers. The term ‘mothering’ will be used throughout this article, since it gives mothers agency and casts motherhood as something more than a pre-given form (Breengraad 2018, 317). In the sections below, the four themes are discussed in turn, in relation to both the findings from this study and the previous literature.

Breastfeeding and the functional body

The functional body was an essential feature in many writings. Eva, a single mother of one child, estimated that during four years of breastfeeding, her breasts had produced 1,500 to 2,000 litres of milk. In her description she rejoiced in her ability to breastfeed her child and that she was still doing so. She described that breastfeeding had made her see her body as functional rather than an object to be looked at; her appreciation of her own body evidently increasing after being pregnant, giving birth, and being able to breastfeed. Her text made it clear that she wanted to decide how to define her body, and not be defined by outsiders.

The idea of a functional body was also evident in Laura’s story. Laura, a university-educated mother of two, described her experiences of embodiment using very rich language that captured the idea of functionality. She had breastfed her first child for two years and her second for almost five years; she described the birth of her first child, and her experiences, as follows:

Breastfeeding had a crucial impact on my relationship with my body. Breasts... since my teenage years they had caused me some degree of suffering... those damned, embarrassing saggy bags were not connected or related to me, were even ugly. But when you add a hungry baby to this, you will immediately find meaning, even beauty. An absolutely crying out, profound meaning bigger than life, Life itself. And the relationship with a little baby, with whom I experienced for the first time in my life what Love is. When I had a chance to experience how, through me, the Universe loves itself, embracing not only this little sapling I'm holding but also the whole room, house, town, globe, galaxies... Love exploded through me and encompassed all the emotions in the world, even reaching the core of agony. [...] Closeness with your baby is something so different from closeness with your partner, even if you have been madly in love. For the first time, I could feel that my breasts were part of some wonderful, loving whole full of warmth, safety, nutrition... a flow of love from mother to child and back. I was so full of meaning and my place in the world was clear. I occupied that place with my entire body. Someone defined my true limits through my body, made me present in this world. (Laura, capital letters original)

In this extract, Laura wrote that her breasts had no positive meaning for her before breastfeeding, whereas now she felt her breasts belonged to her body, rather than being perceived as something external to her. She wrote that she found beauty in her breasts, after years of feeling that they were just loose parts. This sentiment arose in several of the women's writings. Iris Marion Young has described pregnancy as an awakening for many mothers in relation to embodiment, she describes it as "being thrown into awareness of one's body" (Young 2005, 51). In my data many mothers described being very aware of their embodiment. Mothers described how they had previously felt no connection with, or had just mixed feelings about, their breasts. However, since breastfeeding, they felt that their breasts had taken on new meanings. Paula, a mother of a two-year-old, wrote that she had felt ashamed of her breasts when she was young, but now they felt dear to her, something of her own.

Not all mothers wrote that their breastfeeding had always been functional and easy, indeed many wrote about the difficulties they had experienced, especially in the beginning. When these difficulties were mostly in the past, it seemed to reinforce belief in both their bodies and

their breasts as parts of them, and this made mothers content. One example was Rosa, a mother of a two-and-a-half-year-old, who wrote about how her functional breasts had helped in her mothering. This was because Rosa was using equipment (such as a ‘nursing supplementer’²) to help her lactate, since she had adopted her child and had not breastfed before. For her, breastfeeding had been very helpful in creating a relationship with the child. In their everyday life she had needed breaks (to relax while breastfeeding) and she described breastfeeding as working very well. Rosa gave an account of how she and her child had encountered many difficulties in making breastfeeding work but had still wanted to continue and had succeeded. She also described how her spouse, who had breastfed before, described problems with breastfeeding her biological child that were similar to hers, which made Rosa more confident in her breastfeeding.

It is evident that most of the mothers found new meaning for their bodies, and especially for their breasts, while breastfeeding.

I feel I can give my child something priceless; one is often too tired or otherwise unable to be exactly a perfect mother, and there are many things you cannot influence in your own child’s life, but this is something I can do, I can breastfeed my child as long as she needs it. [...] Sometimes I feel it’s my ‘duty’ to breastfeed because it goes well. (Isabella, breastfeeding a child aged two years and 11 months)

I feel it is fantastic that my body can produce food for my child! My child enjoys breastfeeding and skin contact a lot, and I am happy to offer her that. (Melissa, breastfeeding a child aged one year and nine months)

These excerpts illustrate how the meaningfulness of breastfeeding continued beyond babyhood (see Ryan et al. 2011). Isabella’s description above highlighted well-functioning breastfeeding as something a mother is supposed to do – she calls it a ‘duty’. She had breastfed her first-born for almost four years and was now breastfeeding her second child aged two years and 11 months. She described her decision to breastfeed long-term as one she was willing to work for.

² See La Leche League GB: <https://www.laleche.org.uk/nursing-supplementers/>

Many of the writers emphasised that since their breastfeeding was going well and brought joy to the child, they were not planning to quit. The mothers made the point that because their child was no longer dependent exclusively on breast milk, it gave them more freedom. This opportunity to decide may also have contributed to the mothers feeling more in control of their own bodies. Nevertheless, being able to provide nutrition to one's child, and therefore having a strong feeling of being a 'good mum' was repeated in many descriptions. These findings are consistent with previous research on long-term breastfeeding (e.g. Dowling 2013), and they show that mothers describe their functional body while breastfeeding as rewarding.

Breastfeeding and the tired body

In their study of long-term breastfeeding mothers in the UK, Dowling and Pontin (2017, 66) found that participants felt 'tied' to their children and did not have the same 'personal space or bodily freedom' as mothers who did not breastfeed long-term. This was less apparent in my data, and few mothers referred to it. Mothers mostly wrote about how they had been physically tired, when breastfeeding took up more time and they had to wake up several times during the night. At the point when the child was no longer demanding to be breastfed regularly, and cared for all the time, mothers seemed to get more sleep and did not describe physical tiredness.

However, always being available to others came up in some writings, as did the participants' needs to have their bodies back to themselves without demands being placed on them. These descriptions are typical of mothers who have been breastfeeding for a long time (Dowling 2013). The child's decreasing dependency on the mother was also cited as a factor in not feeling so tired, since the child could cope without the mother for longer periods than a breastfed baby could. An aspect contributing to tiredness was that Finnish mothers typically work full-time. This applied to many of the mothers in this study, and they often breastfed after work, usually only once or a couple of times a day depending on the age of the child. Paula wrote about being tired after work:

Of course I sometimes do feel that breastfeeding wears me out, for example when I get home tired and the child is crying for her mum and wants to be breastfed immediately (Paula, breastfeeding a two-year-old).

Maria, who was tandem breastfeeding an 18-month-old and a four-and-a-half-year-old, described feeling too tired to breastfeed. The continuous demand that she should be available and ready to give milk made her want to hide. However, she explained that this did not happen more than 'once a week'.

The question of physical tiredness arose when mothers described how breastfeeding affected their sleep. Although some described being able to sleep while breastfeeding and sharing the bed with their child, not all were able to do so. Most had already stopped breastfeeding at night, but some like Emma, felt it was tiring:

The downside of breastfeeding at night is that I have not had a solid night's sleep in two years, and little by little I am getting tired (Emma, breastfeeding a two-year-old).

Conversely, breastfeeding was also described by some as helping with sleep. Mia, mother to a two-and-a-half-year-old, described how breastfeeding helped her sleep 'excellently'. The experiences of tiredness seemed to be either limited, or more related to other things, such as not going to bed early enough.

In these writings, being tired was discussed through embodied experiences. The positive functionality was shadowed by being physically and emotionally tired. However, tiredness was not discussed that much, and was often described as something 'in the past' that the mother had already overcome.

Breastfeeding and the aesthetic body

The mothers described not only aesthetic changes, but also changes in their attitudes towards their bodies while breastfeeding; many wrote of how they were more accepting of their own bodies. With regard to normative beauty ideals, mothers described their breasts with a sense of humour. They described them after pregnancy and breastfeeding as looking tatty or like

potholders; Jasmin, breastfeeding a child aged one year and four months, wrote that her 'boobs are not so cool anymore. Ha ha ha!' Nevertheless, the mothers who described their breasts as 'drooping' also said that it did not matter. Sara, who was tandem breastfeeding two children, aged three years and three months and six years and ten months, wrote 'both my children like my saggy breasts really a lot', while Irene described her own breasts as 'stretched but still beautiful' after breastfeeding for almost two years.

Stearns' (1999) notion of breasts as the visible part of femininity came up in the mothers' discussions about the shape and size of their breasts. In Paula's account of how her relationship with her own body had improved over the years, she explained this as something to do with ageing, but also related to breastfeeding:

Breastfeeding has improved my relationship with my own body. I feel more feminine. When I was younger, I was ashamed of my small breasts, but no longer – now my breasts feel precious and personal (Paula, breastfeeding a two-year-old).

Mothers used humour to describe changes in their breasts and their bodies, stating that they felt beauty norms no longer mattered to them. Still, they were aware of the assumption that breastfeeding could 'ruin' their breasts (see also Wolf 2006).

The relationship between breastfeeding and my body. Not significant at all, or actually, yes, when I think more about it. My breasts already started to sag during pregnancy; with my big belly and saggy breasts I looked like a prehistoric Mother Earth statue. Not breastfeeding would in no way have rescued me from that. In fact, from the perspective of the Western beauty/sex appeal ideal, my breasts were at their most beautiful during the first three months, when they were genuinely full of milk and swollen. I looked just like Pamela Anderson – DD – if you don't count my excessive stomach skin. Now all that's left are the empty skin bags (Alma, breastfeeding a child aged one year and seven months).

My breasts already 'sagged' when I was about 20, long before pregnancy and this breastfeeding. And even if it's the breastfeeding that takes my breasts further away from the superficial female ideal presented in today's media, I would still

choose to breastfeed, because I find it so important, for rational and emotional reasons (Melissa, breastfeeding a child aged one year and nine months).

The mothers in my data also did not say much about needing to ‘bounce back’ to their pre-pregnancy weight (see Nash 2015, 19). This too may be related to time, since they were no longer new mothers. About 25 percent of the mothers said that breastfeeding helped them to keep their body weight low, while Jasmin even wrote that she had lost ‘too much weight’ after breastfeeding for almost two years.

The mothers knew that there were beauty standards and norms that they as women were supposed to fulfil. However, they did not completely comply with these norms, and still felt good about their bodies. Accepting one’s own body after pregnancy and childbirth, including any possible weight changes, was discussed in their writings. They wrote that they were more accepting of their own bodies, even if they did not fit conventional beauty norms. Mothering and breastfeeding somewhat protected these women from ‘superficial’ beauty ideals, as Melissa stated above. In contrast with Johnson’s (2018) UK study, where mothers reported a limit to how long mothering protected women from getting back into shape and returning to the normative body, the mothers in my sample were still breastfeeding, which might explain the difference. It is possible that the mothers in my study were balancing the pressures of normative beauty norms with humour since they were ‘providing the best nutrition for the child’, as several of them put it. They also wrote that their body was to be viewed as more than an object, and that they no longer cared or got stressed about beauty norms, as their children described their mothers’ breasts and bodies as beautiful and perfect.

Breastfeeding and bodily pleasure

The Finnish word *mielihyvä* (pleasure, enjoyment), which was used in the invitation to participate in the research project, can also relate to sexual pleasure. The intention was to ask about all kinds of pleasure, but many of the mothers seemed to interpret this as only relating to sexual pleasure, and therefore almost a quarter of the mothers emphasised that there was *no* sexual pleasure in long-term breastfeeding. Lisa for example, who was breastfeeding a child aged one year and ten months, wrote that she had not had any ‘sexual vibes on breastfeeding even if some seem to think so’. Mothers used comments such as ‘nothing sexual’, and some arguably ignored this question, writing nothing about any kind of pleasure

(see also Perlman 2019, 133). When pleasure was brought up, they would describe feeling close to their child, emotional pleasure, and the pleasure of doing the right thing for their child. Laura's description was a little different, however, as she wrote about an experience close to sexual pleasure:

Over the course of my long breastfeeding years, breastfeeding – along with being difficult at the beginning – has been wonderful, intimate, enjoyable, but also quite mundane and ordinary. I have also enjoyed it myself. I remember having realised in my first breastfeeding year that the hormones that churn around when you are breastfeeding are really the same 'love hormones' that play a role when one falls in love, makes love and gives birth, and also create intimacy, a bond and protection between family members. The thought is potentially confusing, of course. A few times, when breastfeeding, I have felt pleasure that is closely related to sexual pleasure. I have not let this disturb me, even though the thought can actually be rather close to some limits of propriety. I have explained it to myself in terms of biology and hormones as well as the purposefulness of nature (Laura).

In this extract, Laura explains how she rationalised her pleasure in terms of hormones and nature. Her account seems to capture the problem of combining sexual pleasure and breastfeeding, although it differs markedly from other descriptions. The 'naturalness' of feeling good while breastfeeding also came up in one other text. Sara wrote that 'biologically, it is supposed to be pleasant!' and said that therefore she had felt both pleasant and unpleasant embodied experiences while breastfeeding. These two examples refer to the biological aspect of breastfeeding, meaning that they described breastfeeding as 'biological' or 'natural', making it a mammalian thing.

It was interesting that so many mothers emphasised that breastfeeding had nothing to do with sexuality. In the UK, women are reportedly aware of the negativity in the media about long-term breastfeeding and the way it is represented as 'sexually inappropriate and/or psychologically maladjusted' (Newman & Williamson 2018, 232). The women in my research also referred to public discussions mainly online, and Eva also mentioned how the word 'incest' is typically employed in anonymous discussions. They seemed to be aware that other people could find long-term breastfeeding 'a weird and suspicious thing to do' (Olga,

breastfeeding a five-year-old) and that 'some consider it perverse' (Helena, whose child was weaned at a little over three years old). A few mothers wrote that their partners were not allowed to touch their breasts because they 'belonged' to the child. Alma, however, wrote that she did not get any sexual pleasure while breastfeeding, but she did feel pleasure when her partner touched her breasts now that they were more sensitive to touch.

The question about pleasure caused mixed feelings. Even if many mothers did not emphasise the relationship to sexuality, they did describe emotional pleasure, feelings of being a good mother, and/or doing the right thing. Moreover, they denied any sexual connotations. It is understandable that they would do so, not only for fear of being judged (Umansky 1998), but also because mothering and sexuality are culturally distant phenomena. The evidence suggests that the mothers received the definition of long-term breastfeeding as a sexual act more from the outside, meaning they had to defend their breastfeeding to outsiders. The mothers themselves defined long-term breastfeeding as giving them emotional rather than sexual pleasure.

Conclusion

This article has analysed the embodied experiences of long-term breastfeeding mothers. In their writings, the mothers connected breastfeeding long-term to different embodied experiences that they described as both emotionally rewarding and challenging. The embodied experiences were linked to a mothers' right to her own body, to beauty norms and to bodily pleasure. These experiences were discussed through functionality and tiredness, aesthetics and bodily pleasure. The functional body was often described as more important than either an aesthetic body (narrowly defined) or fulfilling beauty norms and expectations. The mothers expressed that they felt strong because their bodies were able to function; to produce milk. They also stated that being able to breastfeed made them more content in their bodies. Even with conflicted feelings and experiences, long-term breastfeeding was portrayed as rewarding and worth doing. Pleasure in relation to breastfeeding was discussed but was usually emphasised as not sexual; rather it was related to emotional or bonding pleasure.

Fourth-wave feminist campaigns such as "Free The Nipple" have been analysed as women taking control of the representations of their bodies. Women are reclaiming the female body by refusing the sexualized and objectified representations of women. (Matich et al. 2018.) I

argue that these long-term breastfeeding mothers are also taking control in refusing to “bounce back” and expressing also positive embodied experiences. While it is possible that only mothers who have positive experiences are likely to participate in this type of research, the richness and depth of my research data convinced me, on the basis that most of the mothers were unafraid to express both positive and conflicted emotions and experiences.

The participating mothers had all breastfed for more than a year, some for many years. Nevertheless, some embodied experiences may be similar no matter how long the mother breastfeeds (Schmied & Barclay 1999). Mothers who have breastfed for longer have a uniquely longer-term perspective on changes in their bodies, and on societal expectations about how long it is appropriate to breastfeed. One interesting finding that contrasts with the extant research was the emphasis the mothers placed on the functionality of their bodies, which made them useful and important, and even made their relationship with their bodies more positive. The fact that their bodies and breasts no longer conformed to existing beauty norms, but were experienced as functional, was commonly reported as compensation for their tiredness. There are culturally shared stereotypes of the functional Finnish woman in relation to her appearance and attitude towards beauty norms (Kinnunen 2010) and perhaps this practicality comes across here in relation to breastfeeding. Mothers described how they were pleased to be able to produce milk for their children and therefore felt proud of their bodies, making them more acquiescent to aesthetic changes in their bodies and breasts.

Being tired – or not as tired as they had been when their child was still an infant – was discussed in their writings. Participants stated that they were tired of (still) having to be available; an experience common to mothers of young babies. Nevertheless, mothers expressed that the decision to breastfeed long-term was theirs, and easier compared to feeling tied down when mothering an infant. These mothers had more choice and freedom in their everyday lives. The cultural ideas of attachment parenting and mothering might also have some affect here. There is a continuing contradiction for mothers and especially feminist mothers who might feel tied to the child (Dowling & Pontin 2017), yet empowered by their breastfeeding (Blum 1993) and simultaneously subject to the pressure of being an independent woman (Schmied & Lupton 2001).

These long-term breastfeeding mothers knew the beauty norms and standards their bodies and breasts were expected to fulfil but they were still, to some extent, able to resist them (see

Johnson 2018). These norms were perceived as strict, and many resorted to humour while trying to cope with the weight of expectation. The use of humour shows how strong these norms are, and how mothers in part accepted them, rather than strongly resisted them. However, being able to produce ‘the best nutrition for the child’ was often reflected as surpassing the need to fulfil the expectations that women face regarding their bodies. The fact that many of the mothers were aware that others saw long-term breastfeeding as unnecessary, made it more interesting that many still preferred breastmilk as the ‘best nutrition’ for their child. Recommendations to breastfeed beyond infancy do exist but they are not largely promoted or supported by healthcare professionals (THL 2016; Säilävaara 2016).

With regard to breastfeeding children over one year old, and who are no longer dependent on breastfeeding for nutrition, concerns have often been expressed about mothers’ potential pleasure, and whether there might be a hidden sexual agenda in breastfeeding (Dowling & Brown 2013). Bartlett’s (2005) juxtaposition of sexual pleasure with breastfeeding was not apparent in this data: those that expressed their opinion referred to breastfeeding as sometimes pleasurable, but on an emotional rather than a sexual level. In a way, these women were also taking part in desexualising their nursing breasts (Young 2005). I argue that this has to do with public discussion where long-term breastfeeding is interpreted as somehow inappropriate or even perverted (Norwood & Turner 2014), but also to the strong cultural norm of breastfeeding at most for one year.

It is possible that the participants disregarded negative embodied experiences because they were at liberty to choose what to write and because breastfeeding for longer had been their choice. For some, long-term breastfeeding was part of a parenting philosophy, whilst for others, it just worked well and was therefore continued; either way, it was a path they chose. Since long-term breastfeeding does not conform to the norm and the mothers were committed to defending their choices, it might be challenging for some mothers to express negative feelings about their experiences of it. Many of them had received negative comments from outsiders, so they may have chosen not to write so much about these experiences in order to avoid giving these people more spurious “proof” of how long-term breastfeeding is undesirable.

Young has pointed how “patriarchal divisions seek to repress and silence” women’s experiences but that these divisions can be challenged (Young 2005, 89). My analysis is part

of this challenging; as an attempt to tell about the embodied experiences of long-term breastfeeding mothers, it takes part in giving a voice to these women. Cultural differences in breastfeeding practices make these findings particular to the Finnish context and not necessarily transferable to other settings. Compared with the UK (Dowling & Pontin 2017), for example, Finnish women breastfeed more, and for longer. However, in both these countries, long-term breastfeeding defies the cultural norm. From a feminist point of view, these mothers lived in a society full of expectations and demands on them and on the female body. Feminist views on breastfeeding and mothering need to evolve even further, and the question of embodiment needs to be central to research on mothering.

Acknowledgements

The author would like to express her thanks to UWE Bristol, UK and especially to Dr. Sally Dowling; the participants who took part in the research and the reviewers for their helpful comments.

References

- Andrews, T. & Knaak, S. (2013). Medicalized mothering: experiences with breastfeeding in Canada and Norway. *The Sociological Review*, 61:1, 88–110.
- Bartlett, A. (2002). Breastfeeding as headwork: corporeal feminism and meanings for breastfeeding. *Women's Studies International Forum*, 25:3, 373–382.
- Bartlett, A. (2005). Maternal sexuality and breastfeeding. *Sex Education*, 5:1, 67–77.
- Blum, L. M. (1993). Mothers, babies, and breastfeeding in late capitalist America: The shifting contexts of feminist theory. *Feminist Studies*, 19:2, 290–311.
- Brengaard, M. H. (2018). Feeding mothers' love: stories of breastfeeding and mothering in urban China. *NORA: Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 26:4, 313–330.
- Dowling, S. (2013). Exploring the experiences of women who breastfeed long-term. PhD thesis. Bristol: University of the West of England.
- Dowling, S. & Brown, A. (2013). An exploration of the experiences of mothers who breastfeed long-term: what are the issues and why does it matter? *Breastfeeding Medicine*, 8:1, 45–52.

- Dowling, S. & Pontin, D. (2017). Using liminality to understand mothers' experiences of long-term breastfeeding: 'betwixt and between', and 'matter out of place'. *Health*, 21:1, 57–75.
- Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62:1, 107–115.
- Faircloth, C. (2013). "What feels right": Affect, emotion, and the limitations of infant-feeding policy. *Journal of Women, Politics & Policy*, 34:4, 345–358.
- Friedman, M. (2009). For whom is breast best? Thoughts on breastfeeding, feminism and ambivalence. *Journal of the Association for Research on Mothering*, 11:1, 26–35.
- Gribble, K. (2007). 'As good as chocolate' and 'better than ice cream': how toddler, and older, breastfeeders experience breastfeeding. *Early Child Development and Care*, 179:8, 1067–1082.
- Hakulinen, T. & Otronen, K. (2017). Toimintaohjelman tarkoitus ja tavoitteet [Action programme's meaning and aims]. In T. Hakulinen, K. Otronen & M. Kuronen (Eds), *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018–2022* [National Action Programme on Breastfeeding Promotion 2018–2022]. Helsinki: THL, 17–18 Retrieved from <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135535/Ohjaus%20242017%20netti%202.1.pdf?sequence=1>
- Hausman, B. (2004). The feminist politics of breastfeeding. *Australian Feminist Studies*, 19:45, 273–285.
- Johnson, S. (2018). 'I see my section scar like a battle scar': the ongoing embodied subjectivity of maternity. *Feminism & Psychology*, 28:4, 470–487.
- Kinnunen, T. (2010). 'A second youth': pursuing happiness and respectability through cosmetic surgery in Finland. *Sociology of Health & Illness*, 32:2, 258–271
- Lupton, D. (2012). Infant embodiment and interembodiment: a review of sociocultural perspectives. *Childhood*, 20:1, 37–50.
- Matich, M., Ashman, R. & Parsons, E. (2019) #freethenipple – digital activism and embodiment in the contemporary feminist movement. *Consumption Markets & Culture*, 22:4, 337–362.
- Nash, M. (2015). Shapes of motherhood: exploring postnatal body image through photographs. *Journal of Gender Studies*, 24:1, 18–37.

- Newman, K. L. & Williamson, I. R. (2018). 'Why aren't you stopping now?!' Exploring accounts of white women breastfeeding beyond six months in the east of England. *Appetite*, 129, 228–235.
- Norwood, J., & Turner, P.K. (2013) The Breast Is (Always) for Sex: Breastfeeding Discourse in Response to May 21, 2012 TIME Magazine Cover. *Qualitative Research Reports in Communication*, 14:1, 79-86.
- Perlman, L. (2019) *Breastfeeding and Female Sexuality*. *Psychoanalytic Review*, 106:2, 131–148.
- Rice, C. (2014). *Becoming Women: The Embodied Self in Image Culture*. Toronto: University of Toronto Press.
- Rich, A. (1991). *Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution*. London: Virago.
- Ryan, K., Todres, L. & Alexander, J. (2011). Calling, permission, and fulfillment: the interembodied experience of breastfeeding. *Qualitative Health Research*, 21:6, 731–742.
- Saha, P. (2002). Breastfeeding and sexuality: professional advice literature from the 1970s to the present. *Health Education & Behavior*, 29:1, 61–72.
- Schmied, V. & Barclay, L. (1999). Connection and pleasure, disruption and distress: women's experiences of breastfeeding. *Journal of Human Lactation*, 15:4, 325–334.
- Schmied, V. & Lupton, D. (2001). Blurring the boundaries: breastfeeding and maternal subjectivity. *Sociology of Health & Illness*, 23:2, 234–250.
- Smith, P. H. (2008). 'Is it just so my right?' Women repossessing breastfeeding. *International Breastfeeding Journal*, 3:12.
- Stearns, C. A. (1999). Breastfeeding and the good maternal body. *Gender & Society*, 13:3, 308–325.
- Stearns, C. A. (2011). Cautionary tales about extended breastfeeding and weaning. *Health Care for Women International*, 32:6, 538–554.
- Stearns, C. A. (2013). The embodied practices of breastfeeding: implications for research and policy. *Journal of Women, Politics & Policy*, 34:4, 359–370.
- Säilävaara, J. (2016). Imettämässä kaapissa? Pitkään imettäneet äidit ja normatiiviset tilat. *Sukupuolentutkimus*, 29:2, 7–20.
- Taylor, E. N. & Wallace, L. E. (2012a). Feminist breastfeeding promotion and the problem of guilt. In P. H. Smith, B. L. Hausman & M. H. Labbok (Eds), *Beyond Health*,

- Beyond Choice: Breastfeeding Constraints and Realities*. New Brunswick: Rutgers University Press, 193–202.
- Taylor, E. N. & Wallace, L. E. (2012b). For shame: feminism, breastfeeding advocacy, and maternal guilt. *Hypatia*, 27:1, 76–98.
- THL (2016). *Eating Together: Food Recommendations for Families with Children*. Helsinki: THL. Retrieved from http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130435/URN_ISBN_978-952-302-626-1.pdf?sequence=1
- THL (2018). *The reconciliation of work and family-life*. Retrieved from <https://thl.fi/en/web/gender-equality/gender-equality-in-finland/wellbeing/the-reconciliation-of-work-and-family-life>
- Tomori, C., Palmquist, A. E. L. & Dowling, S. (2016). Contested moral landscapes: negotiating breastfeeding stigma in breastmilk sharing, nighttime breastfeeding, and long-term breastfeeding in the US and the UK. *Social Science and Medicine*, 168, 178–185.
- Umansky, L. (1998). Breastfeeding in the 1990s: the Karen Carter Case and the politics of maternal sexuality. In M. Ladd-Taylor & L. Umansky (Eds), *'Bad' Mothers: The Politics of Blame in Twentieth-Century America*. New York: New York University Press, 299–309.
- Ward, L. M., Merriwether, A. & Caruthers, A. (2006). Breasts are for men: media, masculinity ideologies, and men's beliefs about women's bodies. *Sex Roles*, 55:9–10, 703–714.
- Wolf, J. H. (2006). What feminists can do for breastfeeding and what breastfeeding can do for feminists. *Signs*, 31:2, 397–424.
- Young, Iris Marion. (2005). *On female body experience: "Throwing like a girl" and other essays*. New York: Oxford University Press.

III

RELATIONAL LONG-TERM BREASTFEEDING

by

Jenny Säilävaara

Journal of Family Studies

In referee process.

Request a copy from author.

IV

SOPIVUUS, OIKEUS JA TERVEYS. PITKÄKESTOINEN IMETYS JA JULKINEN IMETYS MEDIATEKSTEISSÄ

by

Jenny Säilävaara & Hilikka Mehtätalo (2020)

Sociologia 57(4), 386–402

Uudelleenjulkaisu Westermarck-seuran suostumuksella.

Sopivuus, oikeus ja terveys

Pitkäkestoinen imetys ja julkinen imetys mediateksteissä

Jenny Säilävaara & Hilkka Mehtätalo

Abstrakti

Tässä artikkelissa tarkastelemme, millaisia diskursseja julkisesta ja pitkään jatkuneesta imetyksestä yle.fi ja hs.fi rakentavat ja ylläpitävät aikavälillä 2014–2017. Kriittistä diskurssianalyysia soveltaen havaitsimme kolme vallitsevaa diskurssia: sopivuus-, oikeus- ja terveysdiskurssit. Sopivuusdiskurssissa keskeistä ovat asiantuntijoiden ohjeet sopivaan imetykseen ja oletus, että äiti ymmärtää toimia kulttuurisesti sopivalla tavalla. Oikeusdiskurssissa korostuu äidin oikeus päättää imetyksen kestosta ja siitä, missä imettää, samalla kun julki-imetykseen liittyvät ongelmat korostuvat. Myös lapsella katsotaan olevan oikeus tulla imetetyksi. Terveysdiskurssissa korostuvat sekä sairauksien ehkäisy että terveyden tavoittelu. Asiantuntijoiden ohjeet ovat korostetusti esillä ja äidin oletetaan myös seuraavan näitä neuvoja. Löytämämme diskurssit voidaan nähdä osana intensiivisen äitiyden ideaalia. Kulttuurisia normeja noudattava, omista ja lapsen oikeuksista kiinni pitävä ja terveysohjeita noudattava imetys on tulkittavissa vähintäänkin haastavaksi.

ASIASANAT: diskurssit, julkinen imetys, media, pitkäkestoinen imetys, äitiys

Johdanto

Imetystä pidetään usein itsestään selvänä ja luonnollisena asiana, mutta samalla siihen liittyy paljon kulttuuri-, aika- ja kontekstisidonnaisia sääntöjä, joita äidin pitäisi osata noudattaa. Imetys myös liitetään usein hyvään äitiyteen, imetys on hyvän äitiyden mittari (esim. Knaak 2010). Tarkastelemme tässä artikkelissa mediatekstejä, joissa tuotetaan diskursseja pitkäkestoisesta tai julkisesta imetyksestä. Olemme kiinnostuneita näistä imetyksen muodoista, sillä pitkäkestoinen imetys ja julkinen imetys voivat rikkoa kulttuu-

risia odotuksia ja herättää äiteihin kohdistuvaa paheksuntaa. Tavoitteenamme on tunnistaa keskeisiä imetystä koskevia diskursseja eli ajassa ja tilassa muuttuvia kulttuurisidonnaisia puhe- ja ajattelutapoja sekä selvittää, millainen kulttuurinen jaettu ymmärrys pitkäkestoisesta ja julkisesta imetyksestä mediadiskurssien kautta rakentuu.

Äidit, jotka jatkavat imetystä yli vauvaiän, kokevat imetyksen usein haasteelliseksi: heidän motiiviaan imetyksen jatkamiselle saatetaan epäillä, ja usein myöskään terveydenhuollon ammattilaiset

eivät tue tai kannusta äitejä vauvaiän ylittävään imetykseen (ks. esim. Dowling & Brown 2013; Faircloth 2010). Imetys voi olla ikään kuin *tarpeeksi* pitkäkestoista eli hyvää ja tavoiteltavaa mutta myös *liian* pitkäkestoista eli outoa tai jopa tuomitavaa. Haasteita koetaan myös silloin, kun imetetään julkisesti (ks. esim. Acker 2009; Säilävaara 2016). Äitien imetykokemuksia tutkimuksessaan käsittelevä Cindy Stearns (1999) kuvaa, miten naiset joutuvat jatkuvasti tavoittelemaan erityisesti julkisissa tiloissa asetelmaa, jossa imetys tulkitaan *äidillisenä tekemisenä, ei seksuaalisena tekona*.

Suomessa äitejä kannustetaan yleisesti imettämään ja imetys on eräänlainen kulttuurinen normi. Voimassa olevat imetyssuosittukset ohjaavat äitejä täysimettämään kuusi kuukautta ja jatkamaan imetystä muun ravinnon ohessa ”ainakin” vuoden ikään asti. Kun vuoden rajapyykki on ylitetty, voi imetystä jatkaa ”perheen niin halutessa”. (THL 2016, 72.) Tilastojen mukaan suomalainen äiti imettää lastaan keskimäärin 7–8 kuukautta, joista täysimetystä on kaksi kuukautta (THL 2016). Maailman terveysjärjestö WHO ohjeistaa imettämään kaksi vuotta, jonka jälkeen imetystä voi vielä jatkaa (WHO 2018). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL julkaisi vuonna 2017 uuden kansallisen imetyksen edistämishjelman. Ohjelman tavoitteena on nostaa ”Suomi imetyksen kärkimaaksi” vuosien 2018–2022 aikana (THL 2017, 3). Erityisenä tavoitteena mainitaan imetyksen keston pidentäminen ja suosituksena julki-imetyksen suojaaminen lailla (mt., 18, 28). Tässä artikkelissa keskitymme siihen ristiriitaan, joka vallitsee yhtäältä imetykseen liittyvien normien ja rajojen sekä toisaalta imetyksymyönteisyyden ja suositusten noudattamisen välillä.

Imetys on toistuvasti mediassa käsitelty aihe. Siihen vaikuttavat terveyteen ja hyvään äitiyteen liittyvät normit ja ihanteet mutta myös rintojen seksuaalisointi ja naisruumiin käyttö markkinoinnissa (ks. Lehto 2019). Haluamme mediatekstien tutkimuksellamme tuoda esiin äitiyteen liittyviä

haasteita ja kiinnittää huomion pitkäkestoiseen ja julkiseen imetykseen, jotka ovat mahdollisesti stigmatisoivia imetyksen muotoja ja joiden merkitystä äitiyden ristipaineessa ei ole aikaisemmin tutkittu. Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Miten suomalaiset valtamediat kirjoittavat pitkäkestoisesta tai julkisesta imetyksestä ja millaisia kulttuurisia käsityksiä ne siitä tuottavat?
2. Millainen asema äideille teksteissä rakentuu ja miten tämä kaikki heijastuu hyvän äitiyden ideaaliin?

Tarkastelemme aluksi sekä hyvään äitiyteen kieltoutuneita imetyksen ideaaleja että aikaisempaa tutkimusta imetyksestä mediassa. Tämän jälkeen kerromme aineistonkeruustamme ja diskurssi-analyysin käytöstä. Kiinnostuksemme media-aineiston analyysiin perustuu haluun selvittää, miten suuret mediatoimijat voivat sekä avata tilaa että marginalisoida imetyksen eri muotoja, kuten pitkäkestoista ja julkista imetystä. Analyysiosiossa ja yhteenvedossa pohdimme löytämiämme diskursseja ja niiden merkityksiä suhteessa imetykseen liittyviin ihanteisiin, joita mediatekstit osaltaan rakentavat.

Imettävä äiti ja äitiyden ideaali

Imetyssuosittukset ja äiteihin kohdistuvat odotukset muuttuvat ja vaihtelevat ajassa (ks. Savikko 2005, 215). Nykykeskusteluihin liittyy vahvasti ideaali hyvästä, imettävästä äidistä. Lapsikeskeisyys ja asiantuntijoiden ohjeiden tiukka noudattaminen määrittävät viime vuosina Suomessakin kulttuuriseksi ihanteeksi nousutta *intensiivistä äitiyttä* (Hays 1996; Mustosmäki & Sihto 2019). Intensiivinen äitiys laittaa äidit ottamaan enenevässä määrin vastuuta riskeistä, joita lapsi mahdollisesti kohtaa tulevaisuudessa (esim. Mustosmäki & Sihto 2019; Wall 2010). Tämän takia äiti voi joutua pohtimaan, onko

imettämättä jättämisellä vaikutuksia lapsen terveyteen ja voisiko äiti vaikuttaa tähän riskiin. Hyvän äitiyden ideaali epäitsekästä ja äitiydelle omistautuvasta äidistä resonoi myös naisten puheessa, eli äitiyttä idealisoidaan edelleen ja sitä idealisoivat myös äidit itse (Maher & Saugeres 2007, 6).

Riippuu kontekstista, millaiseksi hyvä äitiys määritetty. Äitiyteen liittyviä kulttuurisia odotuksia tutkinut Kristiina Berg (2008) on määritellyt, miten perhetyön ammattilaiset ja media rakentavat tavoiteltavaa äitiyttä. Ammattilaispuheessa hyvä äitiys määrittyy lapsen tarpeisiin vastaamisella, kun taas naisille suunnattujen viikkolehden mediapuheessa korostetaan äitien itsenäisyyttä ja omista tarpeista huolehtimista. Heini Martiskainen (2014) on nostanut esiin, miten imetyksen luoma ruumiillinen sidos ja läheisyys ovat kulttuurisidonnaisia. Suomessa oletetaan, että ongelmista huolimatta kunnollista äitiyttä tavoitteleva äiti mukautuu ja tekee kaikkensa lapsensa eteen, vaikka imetyksessä olisi esimerkiksi fyysisiä esteitä (Homanen 2013, 300–301). Imetykseen liittyy ”hyvän äidin” vaatimus, jonka myötä lapsen tarpeet menevät äidin tarpeiden edelle, ja lähes oletetaan, että hyvä äiti kokee epämukavuutta ja stressiä (Murphy 1999, 187–188).

On hyvä muistaa, että imetys on muutakin kuin valintaa. Se on luokkaan perustuva etuoikeus, mikä näkyy erityisesti maissa, joissa on Suomea lyhyemmät hoitovapaat (Acker 2009). Äidin mahdollisuus olla poissa töistä silloin, kun lapsi on pieni, määrittää usein imetyksen aloittamista ja kestoa (Blum 1993). Niin tekevät myös sosiaaliset ja kulttuuriset normit, joiden keskellä äiti toimii (Acker 2009). Suomessa imetyksen edistämisen toimintaohjelman yhtenä tavoitteena on kaventaa eroja, jotka johtuvat sosioekonomista tekijöistä (Hakulinen & Otronen 2017). Toimintaohjelmassa todetaan, miten erityisesti äidin koulutustasolla on merkitystä imetyksen kestoon, eli korkeasti koulutetut äidit imettävät pidempään, mutta

myös tulotaso, ikä ja vähemmistökuulttuuriin kuuluminen vaikuttavat imetyksen kestoon (Hakulinen 2017). Tiivistetysti todeten: imetykseen kunakin aikana liitetyt ideaalit ovat yksille vaikeammin tavoitettavissa kuin toisille.

Imetys mediassa

Imetys on kestoaihe erilaisissa medioissa. Media-virrassa näkemämme imetyksiskurssit voivat vahvistaa sitä, mitä milloinkin pidetään ”normaalina” (Foss 2017), minkä vuoksi on tärkeää tutkia, miten imetyksestä mediassa kirjoitetaan. Yli vauvaiän jatkuvaa imetystä käsitellään mediassa usein jotenkin poikkeavana ja imetys määritellään ”kaikkein yksityisimmäksi teoksi” (Duvall 2015, 337). Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että länsimaisessa mediassa imetyksestä kirjoitetaan kunkin kulttuurin vallitsevien normien kautta, vaikka taustalla onkin usein imetykseskusteluja hallitseva rintamaidon paremmuutta toistava diskurssi (Acker 2009; Norwood & Turner 2014). Otamme siis huomioon erilaiset lähtökohdat, kuten sen, että Suomessa imetetään pidempään ja enemmän kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa tai Isossa-Britanniassa.

Australialaisen printtimedian julkaisuja analysoineen Ann Hendersonin tulkinnan mukaan media esittää osin ristiriitaisia viestejä, joissa tieto, valta ja käytännön imetys sotkeutuvat kiistanalaisiksi esityksiksi eikä äideille jää valinnanvaraa äitiyden toteuttamisessa (Henderson 1999, 27, 30). Yhtäältä mediassa korostetaan imetyksen luonnollisuutta (Henderson 1999), kun taas toisaalta siihen liitetään myös lääketieteellisen näkökulman korostuminen ja yksilökeskeisyys (Frerichs ym. 2006). Imetysmediadiskursseja tutkineen Katherine Fossin (2017) mukaan imettävän äidin määritelmä on kapea eri yhdysvaltalaismedioissa, vaikka mediat ovatkin myös auttaneet imetyksen normalisoinnissa. Samalla korvikehytiöt käyttävät markkinointitaktiikoita, joissa imetyksen positii-

visia vaikutuksia vähätellään. Nämä ristiriitaiset viestit luovat samanaikaisesti pohjaa sekä imetyksen vastustamiselle että sille, että äitejä, jotka eivät syystä tai toisesta imetä, syyllistetään yhä enemmän. (Foss 2017, 4.) Imetysasenteita tutkinut Michele Acker (2009, 477) taas on todennut, miten tutkimusten valossa yhdysvaltalaiset pitävät imetystä tärkeänä ja osa määrittelee sen äidin oikeudeksi, mutta mieluusti niin, että se tapahtuu ainoastaan yksityisissä tiloissa. Eli äidillä on kyllä oikeus imettää mutta julkisen tilan ulkopuolella. Ison-Britannian kansallisia sanomalehtiä analysoituaan Henderson ja kumppanit puolestaan esittävät, että imetys esitetään printtimediassa useimmiten ”ongelmallisena, hassuna ja nolona”. Samalla se liitetään keskiluokkaisuun tai julkisuudesta tuttuihin naisiin, kun taas pulloruokinta on enemmän jokaiselle perheelle sopivaa. (Henderson, Kitzinger & Green 2000, 1198.)

Yhdysvaltalaisia sanomalehtiä tutkinut Mary Bock kollegoineen toteaa, että lähtökohtaisesti imetystä käsitellään kahdesta eri näkökulmasta. Yhtäältä esillä on terveyshuoli, mutta toisaalta imettämiseen ja rintoihin liittyy myös seksuaalista vetoa, joka luo helposti otsikoita (Bock, Pain & Jhang 2017). Rintoihin liittyvä seksuaalisointi, jopa *hyperseksuaalisointi* (Acker, 2009, 484), houkuttaa mahdollisesti käyttämään rintoja tai imetystä otsikoissa, vaikka itse juttu ei imetystä käsittele (vrt. Bock, Pain & Jhang 2017). Median tapa seksuaalisoida rinnat voi hankaloittaa sekä pitkäkestoista että julkista imetystä. Äitien motiivit imettää pitkäkestoisesti tulevat haasteiksi myös suomalaisessa yhteiskunnassa, eikä julkisesti imettävä äiti ole suojassa ajatukselta, että hän mahdollisesti haluaa esitellä rintojaan julkisesti (Säilävaara 2016).

Aineisto ja metodi

Olemme tässä artikkelissa kiinnostuneita median tavasta kirjoittaa imetyksestä, joka jatkuu yli

vauvaiän (yli 12 kuukautta) tai jota tehdään julkisessa tilassa. Aineisto on koottu kahden erilaisen Suomen suurimpiin kuuluvan uutismedian internetsivuilta. Toinen on valtiorahoitteen Ylen Yle.fi ja toinen yksityisrahoitteen Sanoma Oyj:n Hs.fi. Tämän tekstin kirjoitushetkellä molemmat tavoittavat kuukausittain miljoonia suomalaisia internetin käyttäjiä (Fiam 2020), minkä vuoksi nämä valtamediat ovat otollisia tutkimusaloja sille, millaisia diskursseja imetyksestä käytetään. Analysoimme toimitettua sisältöä neljän vuoden ajalta, vuoden 2014 alusta vuoden 2017 loppuun. Keräsimme ensiksi kaikkea imetysuutisointia koskevan aineiston teksteistä, joiden otsikossa esiintyy *imetys* tai *rintaruokinta* (74 kpl), *äidinmaito* tai *rintamaito* (8 kpl), *tissi* (5 kpl) sekä *tuttipullo* tai *pulloruokinta* (3 kpl). Lisäksi päätimme ottaa mukaan imetystä keskeisesti käsittelevät tekstit, jotka nousivat esiin hauissa, koska niiden tunnisteenä oli ”imetys” (6 kpl). Näillä hakuehdoilla analysoitavaksi löytyi kaiken kaikkiaan 96 toimittajien tekemää kirjoitusta. Yle.fi-sivustolta aineistossa on mukana 45 tekstiä ja Hs.fi-sivuilta 51 tekstiä¹. Tekstin sujuvoittamiseksi käytämme lyhenteitä Yle ja Hs.²

Aineiston yleiskuvan muodostamisen jälkeen rajasimme aineistoa teksteihin, jotka koskivat pitkäkestoista imetystä ja julkista imetystä. Pitkäkestoisen imetyksen määritelmä vaihtelee teksteissä, ja analysoimme myös tätä sopivan

1 Tekstit on haettu Google-hakukoneen avulla rajaten haku ko. sivuihin ja ajanjaksoon.

2 Aineistosta on jätetty ulkopuolelle Ylen televisio-ohjelmia koskevat kirjoitukset (Imettäjät ja Marja Hintikka live). Helsingin Sanomien kohdalla jätimme pois videouutiset (hstv 1.8.2015 ja 28.10.2015). Emme analysoi myöskään tekstejä, joissa imetys oli pieni, sattumanvarainen osa kokonaisuutta, joka on nostettu otsikkoon (vrt. Bock, Pain, Jhang 2017), esimerkiksi ”Vaimosi sai imettää rauhassa, Iiro Viinanen” (HS 24.10.2014). Lisäksi lukijoiden mielipidekirjoitukset on jätetty analyysin ulkopuolelle

keston määrittelyä. Pitkäkestoinen imetys määritellään kansainvälisissä tutkimuksissa usein yli 12 kuukautta jatkuvaksi (esim. Dowling & Pontin 2017, 63; Faircloth 2011, 238). Me käsittelemme analyysissämme kaikki mediatekstit, joissa kirjoitetaan ”pitkästä” imetyksestä riippumatta sen kestosta. Julkisella imetyksellä tarkoitamme muualla kuin yksityisissä tiloissa tapahtuvaa imetystä. Teimme haut lukemalla kokonaisuuksia eli otsikkoja, ingressejä sekä leipätekstejä, myös kuvatekstit otettiin mukaan. Otimme mukaan myös tekstit, joissa saattoi olla vain yksi lause liittyen pitkäkestoiseen imetykseen tai julki-imetykseen, kunhan tekstien pääaiheena oli imetys. Tällä tavoin edeten löysimme aineistosta 47 analysoitavaa tekstiä. Julki-imetystä koskevien tekstien osalta on mainittava, että lähes puolet niistä käsittelee julki-imetystä muualla kuin Suomessa. Esimerkiksi kansainvälisen imetysviikon alla heinäkuussa 2015 Yle.fi on kertonut, millaista imetys on Turkissa, Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa ja Ranskassa. Olemme ottaneet nämä tekstit mukaan, koska ne kertovat imetyksestä lukijoille ja osassa verrataan tilannetta Suomeen.

Analysiamme ohjaa kriittisen diskurssianalyysin perinne (Fairclough 1997; Jokinen & Juhila 2004). Olemme kiinnostuneita kielen arvottavuudesta (Uotinen 2005): siitä, millaisia sanavalintoja jutuissa on käytetty, ja vielä tarkemmin siitä, miten pitkäkestoisesta imetyksestä kerrotaan tai miten julkista imetystä kuvaillaan taikka miten niistä yhdessä kirjoitetaan. Selvitämme imetysdiskursseja tutkiessamme, millainen kulttuurinen käsitys niiden kautta rakentuu. Valta, totuudet ja hierarkiat ovat diskursiivisia, ja media-aineisto on hedelmällinen niiden tutkimiselle. Tarkastelemme, mitkä ovat ne hallitsevat diskurssit, joita media ylläpitää. (Jokinen 2004, 193, 195.)

Etsimme teksteistä väittämiä imetyksestä ja äitiydestä. Aineistomme eroaa aiemmin viit-

taamastamme Bergin tutkimuksesta, jonka mediapuhe on naisten- ja perhelehdissä tuotettua, kun taas meidän analyysimme aineisto on uutissivustojen media-aineistoa (Berg 2008, 52, 151). Analysoimaamme aineistoa tuottavat toimittajat, ja niissä haastatellaan sekä ammattilaisia että vanhempia. Monien aineistositaattien avulla voimme osoittaa, että teksteissä ei ole kyse ”satunnaisista tai poikkeuksellisista lausumista”, vaan väittämistä, jotka yhdistävät tekstejä (Vuori 2001, 140). Jaottelimme tekstit ensin aiheiden mukaan ja lähdimme hakemaan keskeisintä ydintä jokaisesta tekstistä. Luokittelemme ja yhdistelimme keskeisiä aiheita sekä analysoimme sanavalintoja. Aineistossa rakentuu analyysimme mukaan kolme diskurssia: sopivuus-, oikeus- ja terveysdiskurssi. Analysoimme sitä, miten imettävästä äidistä näissä diskursseissa puhutaan ja kuka puhuu, ja tulkitsemme näiden havaintojen pohjalta sitä, millaisia kulttuurisia käsityksiä tekstit imetyksestä rakentavat ja välittävät sekä miten ne suhteutuvat hyvän imettävän äidin ideaaliin.

Tulokset

Eniten tilaa teksteissä saavat erilaiset asiantuntijat, joilla tarkoitamme sekä imetyksen parissa työskenteleviä käytännön ja kokemuksen ammattilaisia, esimerkiksi imetystukiäitejä tai -koordinaattoreita, että terveydenhuollon ammattilaisia, kuten kätilöitä ja lääkäreitä. Olemme lisänneet lainausten yhteyteen tiedon, millaisesta asemasta käsin kukin asiantuntija toimii. Äitien tai isien kokemuksiin perustuvia tekstejä on vain neljä. Tässä tarkoitamme niitä tekstejä, joissa pääpaino on haastateltavan henkilön imetyskokemuksissa. Huomionarvoista on mielestämme se, että teksteissä käytetään paljon suoria lainauksia, eli ne on usein rakennettu haastattelupuheen varaan. Teksteissä on myös roolien moninaisuutta eli emme voi tietää, kuinka paljon esimerkiksi imetystukiäidit tai -koordinaattorit

kertovat asioista oman äitiyden kokemuksensa kautta ja paljonko asiantuntijan positiosta. Heitä on kuitenkin pääsääntöisesti haastateltu asian-tuntijoina, ei äiteinä.

Tunnistimme aineistosta kolme diskurssia, jotka liittyvät imetyksen sopivuuteen, oikeuteen imet-

tää ja imetyksen terveysvaikutuksiin. Vaikka dis-kurssit eroavat toisistaan, niin samassa tekstissä voitiin käyttää myös useampaa diskurssia, eli esi-merkiksi imetyksen sopivuutta (sopivuusdiskurs-si) käytettiin tukemaan äitien oikeutta imettää julkisesti (oikeusdiskurssi) (esim. Yle 19.10.2014). Tiivistämme nämä kolme diskurssia taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Diskurssien pääpiirteet ja erot.

DISKURSSITYYPPI	SOPIVUUSDISKURSSI	OIKEUSDISKURSSI	TERVEYSDISKURSSI
Käsitelläänkö tekstissä pitkäkestoista vai julki-imetystä?	Sekä pitkäkestoinen että julkinen imetys	Enemmän julki-imetystä	Enemmän pitkää imetystä
Diskurssin tunnuspiirteet	Kuvauksia imetyksen keston ja imetystavan soveliaisuudesta. Seksuaalisuus yhdistettynä imetykseen. Asiantuntijoiden ohjeet keskeisiä. Lähtökohta yhteisön säännöissä ja normeissa.	Kuvauksia lakiin ja oikeuksiin liittyen. Äitien kokemukset ja asiantuntijoiden näkökulmat tasavertaisina. Ongelmien ja hankaluuksien korostuminen.	Terveys ja sairauksien ehkäisy kuvausten keskiössä. Lapsen hyöty etusijalla. Tutkimustiedon ja asiantuntijoiden korostuminen keskeistä.
Kielelliset erityispiirteet	Hyödyntää sopivuuteen ja epäsovivuuteen liittyvää sanastoa: esim. <i>kunnioitus, häveliäisyys, toisten huomioiminen</i> , myös <i>suurieleisyys, näyttävyys, häpeä</i> . Metaforat: <i>baari auki</i> .	Hyödyntää lakiin ja oikeuteen liittyvää sanastoa: esim. <i>oikeus, laittomuus, tuomio</i> . Metaforat: <i>etulinjassa taisteleva ja barrikadeille nouseminen</i> .	Hyödyntää vahvasti lääketieteen sanastoa: esim. <i>ehkäisee, voi suojata, vähentää riskiä</i> . Myös <i>riskitekijöiden kasaantuminen, ylipainoriski, älykkyyys</i> .
Äidin asema ja hyvä äitiys	Äidin on tunnistettava sosiaaliset normit ja toimittava niiden mukaan. Äiti osin myös normien haastajana. Hyvä äitiys määritty häveliäisyyden noudattamisella.	Äiti lapsen oikeuden toteuttajana ja puolustajana. Hyvä äitiys määritty erityisesti lapsen oikeuksien puolustamisen kautta.	Äiti kuulainen terveysohjeiden noudattaja. Hyvä äitiys määritty ohjeiden noudattamisen ja imetyksen hyödyt tunnistavan tiedon kautta.

Sopivuusdiskurssi

Sopivuusdiskurssia tuotetaan sekä imetyksen pitkää kestoa että julki-imetystä käsittelevissä teksteissä. Imetyksen sopivaa kestoa käsittelevissä teksteissä korostuu terveydenhuollossa työskentelevien asiantuntijuus. Haastateltavina niissä ovat usein tutkijat, ja niissä toistuu Suomen terveysviranomaisten suositusten mukainen yhden vuoden imetystavoite. Esimerkiksi lastenlääkäri toteaa, että ”imetys on aina suositeltava asia ja sitä on hyvä jatkaa kiinteän ravinnon ohella yhden vuoden ikään saakka” (HS 19.3.2015). Psykologian emeritaprofessori myös esittää, että päätös imetyksen jatkamisesta tai lopettamisesta ”pitäisi perustua tutkimustietoon imetyksen järkevyydestä” (YLE 23.2.2017). Sitä, miten pitkäkestoinen imetys on ”järkevää”, ei kuitenkaan määritellä. Imetystä Suomessa ja Salomonsaarilla tutkimuksessaan vertaillut tutkija toteaa, miten ”lähipiiri tai neuvola saattaa Suomessa vuoden imetyksen jälkeen kommentoida, että eikö tuon voisi jo lopettaa” (HS 17.8.2016). Tutkija kertoo näin omasta näkemyksestään yli vauvaiän jatkuvaan imetykseen suhtautumisesta Suomessa.

Osassa tekstejä pitkäkestoinen imetys on äidin ja lapsen välinen yhteinen sopimus. Myös Ylen haastattelema imetyskouluttaja toteaa, että ”imetyksen lopettamiselle ei ole oikeastaan aikarajaa” ja että se on ”perheestä kiinni”. Hän jatkaa: ”Nythän on myös taapero- ja tandemimettäjiä, jolloin rinnoilla on yhtä aikaa vauva ja isompi lapsi”. (YLE 18.11.2015.) Samassa jutussa tuodaan esiin tavoite imetyksen jatkamisesta vuoden ikään saakka, vaikka ”imetyksen päättämiseen ei ole varsinaista virallista sääntöä”. Pitkään jatkuvaa imetystä tarkastelevissa teksteissä imetyksen sopivaa kestoa käsitellään myös esimerkeillä imetyksestä, joka on jatkunut yli 12 kuukautta. Näissä teksteissä joko äidit kertovat imetyksen pitkästä kestosta tai asiantuntijat kertovat, miten imetystä on mahdollista jatkaa myös yhden vuoden jälkeen. Vanhin aineistossa mainittu imetettävä on 7-vuotias,

mutta vain otsikkotasoisena esimerkkinä siitä, että imetys voi jatkua 7-vuotiaaksi (YLE 23.2.2017). Vanhin (jo vieroittunut) lapsi, josta äiti itse kertoo, on yli 4-vuotias (HS 8.8.2017).

Julki-imettämistä käsittelevissä teksteissä kirjoitetaan sopivasta julki-imettämisen tavasta, jota määrittelevät erityisesti kokemuksellisessa ja käytännön asiantuntija-asemassa olevat henkilöt. Aineiston perusteella julki-imetykseen liittyy paljon sääntöjä: äideiltä odotetaan imetystilanteissa ”kunnioitusta” (HS 15.3.2016, ote lakialoitteesta), ”ymmärrystä” (YLE 15.7.2015, imetysryhmän vetäjä) ja ”toisten huomioimista” (YLE 19.10.2014, imetystukiäiti). Imetyksellä ei asiantuntijoiden mukaan pyritä toisten ”loukkaamiseen” (YLE 15.7.2015, imetystukiryhmän vetäjä) tai ”ärsyttämiseen” (HS 3.1.2016, tapakouluttaja) eikä myöskään ”näyttävyyteen” tai ”suurieleisyyteen” (YLE 19.10.2014, imetystukiäiti). Esimerkiksi Pori Jazz Kids -festivaaleilla järjestetystä imetystempauksesta, jossa joukko äitejä kokoontui imettämään, imetystukiryhmän vetäjää haastatellut Yle raportoi:

Julkinen imettäminen on suotavaa käytännössä missä vain, kunhan se tehdään muita kunnioittaen. Hän ei rohkaise naisia esimerkiksi täyteen yläosattomuuteen ravintolassa, mutta uskoo suurimman osan ymmärtävän häveliäisyyden rajat. – En usko, että kukaan pyrkii imettämällä loukkaamaan muita. Siinä ajatellaan vain lapsen nälkää ja on mielestäni outoa, että joku ulkopuolinen ottaa siitä itseensä. (YLE 15.7.2015.)

Tässä aineisto-otteessa näkyy selvästi julki-imetykseen kohdistuva ristiriita. Yhtäältä julki-imetykseen liittyy paljon vaatimuksia, kuten kunnioitus ja häveliäisyyden rajojen ymmärtäminen, joita äidin tulee noudattaa. Toisaalta passiivimuodossa tapahtuva lapsen nälän ajattelu vie imetyspäätöstä etämmälle äidin toimijuudesta lapsen tarpeiden toteuttajaksi. Äidin on

siis taiteiltava lapsen tarpeen ja muiden ihmisten kunnioittamisen välillä. Vaatimus imetyksen hienovaraisuudesta on esillä myös monissa kansainvälisissä tutkimuksissa, joissa käsitellään naisten kokemuksia julki-imetyksestä (esim. Bartlett 2005; Boyer 2011; Faircloth 2010; Lane 2014; Stearns 1999). Aineistomme tekstien sanavalinnat viittaavat tilanteeseen, jossa imettävän äidin oletetaan käyttäytyvän oikein. Esimerkiksi haastatellun imetystukiäidin mukaan ”hyvin harva äiti kaivaa tissin esille suurieleisesti” ja ”päinvastoin he pyrkivät huomioimaan muutkin kanssaolijat” (Yle 19.10.2014). Taustalla vaikuttaa olevan pelko siitä, että äiti imettää niin, että rintat tai rinnat näkyvät liikaa. Imettävän naisen rinnat rikkovat jaottelua seksuaalisuuteen ja äitiyteen (Young 1990), ja julki-imetyks on tekstien perusteella rajankäyntiä äitiyden ja seksuaalisen paljastelun välillä. Oikein toimivaa äitiä kannustetaan teksteissä imettämään siveästi niin, että imetyks ei näyttäyty seksuaalisena tekona. Teksteissä kuvataan lisäksi paikkoja, joihin naiset ovat joutuneet imettämään, kun eivät ole kokeneet voivansa imettää julkisella paikalla. Useimmin näissä viittauksissa esiintyy vessa: ”Tyypillistä on, että äidit piilotetaan kauppakeskuksen imetyshuoneeseen tai vessaan imettämään” (HS 17.8.2016, tutkija).

Julki-imettämistä käsittelevissä teksteissä kirjoitetaan myös häpeästä. Viidessä tekstissä kerrotaan erikseen, ettei äidin tarvitse hävetä julkisilla paikoilla imettämistä. Sen mainitsevat sekä asiantuntija-asemassa olevat henkilöt että esimerkiksi ruotsalaisäiti, jonka toimittaja muotoilee haluavan ”puhua sen puolesta, ettei imettämisen ole mitään häpeällistä eikä sitä pitäisi joutua piilottelemaan” (Yle 23.1.2014). Asiantuntijoiden puheessa julkista imetystä ”ei ole syytä hävetä” (Yle 5.1.2016, kättilö) tai sitä ei ”tarvitse hävetä niin ettei sitä voisi tehdä” (Yle 19.10.2014, imetystukiäiti). Julki-imetykseen liittyvästä häpeästä ovat kirjoittaneet monet imetystutkijat (esim. Smyth 2012; Taylor & Wallace 2012). Erin Taylorin ja Lora Ebert Walla-

cen (2012) mukaan häpeä liittyy siihen, että imetettäessä joudutaan rikkomaan kulttuurisia odotuksia naisellisesta ja äidillisestä säädyllisyydestä. Häpeä yhdistyy nimenomaan rintoihin ja niiden esille ottamiseen muiden läsnä ollessa. Vaikka mediatekstit pyrkivät purkamaan häpeää tuomalla esiin, ettei häpeä ole tarpeellista, häpeän toistaminen osoittaa julki-imetykseen liitettyä potentiaalista häpeää. Julki-imettäminen konstruoidaan tekona, jossa on jatkuvasti läsnä mahdollisuus epäsopivaan käytökseen ja epäsopivan käytöksen oletetaan tuottavan tekijälleen häpeää.

Edellä esitettyjä sopivuusodotuksia myös haastetaan aineistossa. Yle esimerkiksi uutisoi julki-imettämisen puolesta järjestetystä valokuvatempauksesta. Sen yhteydessä haastateltu tempauksen järjestänyt äiti ei näe imettämistä rintojen paljastamisena: ”Sitä ajattelee omia tissejään ihan eri tavalla silloin, kun ne ovat lapsen ruokaa. Silloin se ei ole paljastelua.” (Yle 15.10.2017.) Samassa tekstissä toimittaja kirjoittaa, miten valokuvaaja kannustaa äitiä: ”äkkiä baari auki”. Metafora tuottaa mielikuvan, jossa baari aukaistaan huolimatta muista, ja se aukaistaan ihan kunnolla, ei varovaisen pienesti. Metaforan käyttö haastaa sopivuusodotuksia selkeästi, vaikka huomioitavaa on, että kyseessä on valokuvastudio, joka on yksityinen tila. Osassa tekstejä myös pohditaan ja kyseenalaistetaan sitä, miten julki-imettävä naisruumis kohtaa ennakkoluuloja. Imetysryhmän vetäjän mielestä on ”erikoista, että puolialastomat naiset ovat rannalla ok, mutta imettävää naista pidetään edelleen outona tai loukkaavana” (Yle 15.7.2015).

Sopivuusdiskurssin hyvä äiti osaa imetyksen ”kirjoittamattomat säännöt” eli imettää sopivan pitkään sekä julkisissa tiloissa hienovaraisesti ja säädyllisesti. Teksteissä ei kehoiteta käyttämään pulloa tai antamaan korviketta julkisissa tiloissa, jotta muut eivät häiriintyisi, vaan äitiä kannustetaan löytämään ”oikea tapa” imettää. Tämä

vahvistaa oletusta siitä, että kaikki äidit voivat ja haluavat imettää.

Oikeusdiskurssi

Oikeusdiskurssia rakentavat sekä äidit (ja yksi isä) itse että imetyksiantuntijat ja toimittajat. Kun imetystä tarkastelee äidin oikeutena päättää imetyksen pitkästä kestosta, löytyy aineistoista erilaisia näkökulmia. Samalla kun teksteissä kirjoitetaan äidin oikeudesta pitkäkestoiseen imetykseen, niissä korostetaan erityisesti pienten vauvojen oikeutta tulla imetetyiksi. Oikeudesta kirjoitetaan myös yhteiskunnan velvollisuutena taata lakien avulla äitien oikeus imettää julkisesti.

Äidin oikeudesta päättää imetyksen kestosta eivät teksteissä kerro äidit itse. Aineistossa on vain yksi teksti, jossa äidin oikeudesta määritellä imetyksen kesto (yhdessä lapsen kanssa) kertoo äiti itse: ”Toista lasta imetän niin pitkään kuin hän haluaa ja minusta siltä tuntuu” (Yle 23.2.2017). Ylen lokakuussa 2016 julkaisemassa isyyden kokemuksiä käsittelevässä kirjoituksessa kerrotaan lapsesta, jota on imetetty haastattelun aikaan 2,5 vuotta. Jutussa haastateltu isä toteaa: ”Imetyksen keston määrittävät aina äiti ja imetettävä lapsi. Kesto ei ole kellään terveydenhuollon ammattilaisella oikeutta lähteä määrittelemään.” (Yle 26.10.2016.) Eräs toimittaja toteaa aiheesta kolumnissaan, että ”jos lapsi ja äiti haluavat jatkaa rintaruokintaa kuusi vuotta, kukaan ei kärsi” (HS 18.2.2014).

Asiantuntijoiden näkökulmasta äidin oikeus päättää imetyksen kestosta sidotaan teksteissä usein lapsen oikeuteen saada rintamaitoa. Pitkäkestoista imetystä käsittelevässä tekstissä ”Vauva määrää imetystahdin – pienokainen voi viihtyä rinnalla vielä taaperonakin” imetyškouluttaja kertoo, miten ”pohjoismaisessa imetyskonferenssissa oli pohdittu, onko imetyksessä kyse äidin oikeudesta valita vai vastasyntyneen ihmisoikeus saada parasta ravintoa” (Yle 18.11.2015). Teksti keskittyy

pitkäkestoiseen imetykseen, mutta haastateltava asiantuntija nostaa esiin kuitenkin vastasyntyneen oikeuden saada rintamaitoa jopa ihmisoi-keutena. Se, ovatko pienten lasten oikeudet verrattavissa aikuisten oikeuksiin, on oikeustieteen näkökulmasta osin monimutkaista, sillä lapset eivät ole aikuisten tapaan autonomisia toimijoita. Arkipuheessa lapsen oikeudet ovat kuitenkin itsestäänselvyys samalla, kun aikuisten odotetaan huolehtivan lasten terveydestä, ravinnosta ja puhtaudesta, vaikka lapsi itse olisi erimielinen. (Aalto-Heinilä 2019, 82–83.)

Äidin oikeus on esillä myös Arabiemiraatteja käsittelevissä uutisissa, jotka kertovat maan suunnitelmista tehdä imetyksestä rangaistusten uhalla pakollista kaksivuotiaaksi asti (HS 23. ja 24.4.2014). Näissä teksteissä imetyksen keston määrittely ei ole äidin päätettävissä, vaan äitiä imettämään pakottavaa lakia puolustetaan tekstin mukaan ”uskonnolla, lapsen oikeuksilla ja äitien velvollisuuksilla”. Lähes identtisissä teksteissä kerrotaan, miten kansainvälisen La Leche League -imetyjärjestön edustaja on kommentoinut lain aiheuttavan äideille ”kovat paineet erittäin herkässä vaiheessa”. Äitien oikeus valita, imettävätkö he vai eivät, ei nouse kummassakaan jutussa keskiöön. Teksteissä kerrotaan mahdollisista lain aiheuttamista ongelmista, kuten siitä, että aviomies voisi haastaa puolisonsa oikeuteen, mutta sitä, loukkaisiko laki toteutuessaan äidin oikeuksia, ei kuitenkaan käsitellä. Tämän uutisoinnin tulkitsemme osin sensaatiohakuiseksi. Se ikään kuin kutsuu päivittelemään, miten imetyksestä keskustellaan ”muualla”.

Julki-imetysteksteissä oikeus on esillä useimmiten imetykselle ongelmallisten tilojen kautta (julkisista tiloista esim. Smyth 2008). Yleisradion Yle.fi kirjoittaa, miten ”tätä ei Suomessa saisi tehdä – Australian parlamentin istunnossa imetettiin ensi kertaa” (10.5.2017). Sanoma Oyj:n HS.fi taas otsikoi seuraavasti: ”Julkinen imetyshalutaan Ruotsissa suojata lailla” (15.3.2016).

Tekstissä mainitun vetoomuksen mukaan ”kai-killalla on oikeus saada osakseen kunnioitusta ja hyväksyntää julkisissa tiloissa”. Suomessa THL on viimeisimmässä imetyksen edistämistä käsittelevässä toimintaohjelmassa ottanut kantaa, että julki-imetyksen turvaaminen lailla on tavoiteltava asia (THL 2017).

Vauvan oikeutta ravintoon julkisissa tiloissa vahvistetaan usein vertaamalla sitä aikuisten syömiseen, kuten tekstin haastateltava imetystukiäiti toteaa: ”Ajattelen näin, että kun vauvalla on nälkä, niin hänellä on oikeus syödä. Ei tarvitse mennä vessaan syömään, eihän kukaan aikuisistakaan mene.” (Yle 19.10.2014.) Myös Imetyksen tuki ry:n puheenjohtaja kertoo: ”Imetys on naisten ja lasten oikeus. Ihan niin kuin muillakin ihmisillä on oikeus syödä ravintolassa, myös vauvoilla on oikeus syödä.” (HS 3.1.2016.) Tässä lapsen oikeus korostuu, vaikka lähtökohtaisesti haastateltava toteaa oikeuden olevan molemmilla.

Oikeusdiskurssia käytetään erityisesti silloin, kun äidin oikeus imettää julkisesti ei ole toteutunut tai sitä on loukattu, mutta tätä oikeutta perustellaan teksteissä lapsen oikeudella imetykseen. Teksteissä käytetään myös metaforia ”barrikadeille nousemisesta” (Yle 15.10.2017, toimittajan muotoilu) ja ”etulinjassa taistelemisesta” (Yle 28.7.2015, Free to feed -imetysoikeusjärjestön perustaja), joilla korostetaan imetysoikeuksiin liitettäviä hankaluuksia. *Helsingin Sanomissa* (15.3.2016, ruotsalainen vetoamus julki-imetyksen puolesta) korostetaan lakisanaston avulla sitä, miten imetysoikeus ei saisi altistaa ”omavaltaisille tuomioille, jotka perustuvat ihmisten henkilökohtaisiin käsityksiin siitä, missä ihmiset saavat imettää lapsiaan” (vrt. Acker 2009, 477; Stearns 1999, 311). Julkisilla paikoilla ongelmalliseksi osoittautunut imetys on saanut äitejä toimimaan oikeutensa puolesta, kuten brittiläisen Free to Feed -järjestön perustajan, joka muistuttaa, että julki-imetyksen kieltäminen on laitonta:

Kyllä rinnat saavat olla esillä Britanniassakin, esimerkiksi iltapäivälehtien sivuilla. Imettäminen voi kuitenkin edelleen olla tabu. Moni ei ymmärrä rintaruokinnan hyötyjä eikä tiedä, että sen kieltäminen julkisella paikalla on laitonta. (Yle 28.7.2015)

Oikeusdiskurssia ylläpitävissä teksteissä lapsen oikeus rintamaitoon on usein keskeisempää kuin äidin oikeudet imettää tai olla imettämättä. Äiti on teksteissä se, joka päättää imetyksen keston ja paikan, mutta korostetusti niin, että lapsen paras toteutuu. Näin äideistä tulee ennemmin lapsen oikeuden toteuttajia kuin päättävältäisiä toimijoita. Samalla esillä on, miten näitä oikeuksia uhkaa usein ulkopuolisten tietämättömyys. Oikeus kietoutuu imetyksen terveellisyteen, sillä terveysvaikutusten vuoksi (vauvan) imetyksen pitäisi olla mahdollista missä vain. Oikeutta imettää yli vauvaiän sen sijaan perustellaan harvemmin terveysvaikutuksilla (Yle 26.10.2016).

Tämän diskurssin hyvä äiti tekee imetyspäätökset lastaan kuunnellen ja taistelee lapsen oikeudesta terveelliseen rintamaitoon myös julkisissa tiloissa. Asiantuntijoiden puhetta tarkasteltaessa huomaamme, että teksteissä viitataan pääsääntöisesti vain vauvojen imetykseen. Samalla aineistossa ovat mukana äärimmäisenä esimerkkinä lait, jotka pakottavat äidit imettämään pitkäkestoisesti ja tekevät näin imetyksestä äidin velvollisuuden ja lapsen oikeuden.

Terveysdiskurssi

Terveysdiskurssi rakentuu teksteissä sairauksien ehkäisyn ympärille ja on ehkä odotetustikin esillä erityisesti imetyksen kestoa käsittelevissä jutuissa. Tekstit korostavat voimakkaasti imetyksen terveyshyötyjä. Ne sisältävät vahvoja kielellisiä ilmauksia siitä, miten imetys edistää lapsen terveyttä ja älyä sekä yhteiskunnan ja perheen hyvinvointia. Tämä kaikki tukee nykykäsitystä intensiivisestä äitiydestä, joka sisältää vaatimuk-

sia suunnitella, kontrolloida ja ohjailla lapsen elämää, jotta lapsen tulevaisuus olisi mahdollisimman hyvä (esim. Wall 2010, 255). Terveysdiskurssia rakentavissa teksteissä kirjoitetaan paljon pitkäkestoisesta imetyksestä sitä tarkemmin määrittelemättä. Analyysimme perusteella ”pitkä imetys” terveysdiskurssiin yhdistettynä tarkoittaa kuukausia jatkuvaa, ei niinkään yli 12 kuukautta tai siitä eteenpäin jatkuvaa imetystä. Vaikka imetyksen pitkä kesto jää usein määrittelemättä, mukana on esimerkiksi tutkijan haastattelu, jossa hän toteaa: ”mitä pidempään lasta imetetään, sen parempi” (HS 13. ja 16.6.2016).

Hendersonin 1990-luvulla australialaisesta printtimediasta löytämä lääketieteellinen dominointi (Henderson 1999) näyttää olevan keskeistä erityisesti erilaisten haastateltujen ammatillisten asiantuntijoiden puheessa. Lapsikeskeisyys on korostunutta (ks. Wall 2001), eli pitkäkestoinen imetys on tässä diskurssissa erityisesti vauvan tai lapsen terveyttä edistävää ja hyödyttävää. Teksteissä viitataan usein lääketieteellisiin termeihin, sairauksiin ja diagnooseihin. Osassa otsikoita, jotka perustuvat tieteellisiin tutkimuksiin, imetyksen hyödyistä käytetään muotoiluja, joissa terveyshyöty on mahdollinen, kuten ”voi suojata lasta ylipainoisuudelta” (YLE 16.9.2015), mutta otsikoissa näkyy myös suoria toteamia, kuten ”ehkäisee lapsen lihomista” (HS 13.6. ja 16.6.2016) ja ”vähentää lapsen ylipainoriskiä” (HS 28.9.2015). Imetyksen pitkä kesto hyödyttää tekstien mukaan vauvoja ja lapsia erityisesti, koska he ”sairastavat vähemmän infektioitauteja” (YLE 11.8.2016) ja koska ”yksikään tutkimuksessa mukana olleista lapsista, joita oli imetty vähintään vuoden verran, ei ollut ylipainoinen” (HS 13.6. ja 16.6.2016). Painoon liittyvät ilmaukset ovat vahvasti läsnä, kun kirjoitetaan rintamaidon hyödyistä lapselle.

Ylen syyskuussa 2015 julkaisemassa väitöstutkimusta käsittelevässä jutussa (16.9.2015) äidin ylipaino nousee keskeiseksi asiaksi, kun tekstissä

kerrotaan imettäjän rintamaidon koostumuksen eroista: ”ylipainoisilla äideillä oli rintamaidossaan enemmän tyydyttyneitä rasvahappoja ja vähemmän n-3-rasvahappoja kuin normaalipainoisilla äideillä”. Hieman myöhemmin tekstissä kuitenkin todetaan, miten ”erityisesti vanhempiin kohdistuvat, ennaltaehkäisevät toimet ovat tärkeitä”, eli kirjoitetaan sukupuolineutraalisti vanhemmuudesta (Vuori 2002), ei vain äidin vaikutuksesta, vaikka aiemmin on painotettu äidin painon merkitystä sekä rintamaitoon että imetyksen keston ja lisäruokien aloittamiseen. Tekstissä ei siis oteta kantaa, liittykö esimerkiksi ylipainoriski sosioekonomiseen asemaan, vaan kirjoitetaan tutkijan kertovan ”riskitekijöiden kasaantumisesta” ja siihen liittyvistä ”ympäristö- ja perintötekijöistä”. Lasten (ja äidin) painoon keskittyvä uutisointi kertoo osaltaan lihavuustutkija Hannele Harjusta mukailleen ”lihavuusepidemiadiskurssista” (Harjunen 2013, 41). Vaikka lihavuuskeskustelussa on alettu korostaa ihmisten kokemuksia eikä vain painoa lääketieteellisenä ongelmana, näyttäytyy ylipaino näiden kirjoitusten perusteella lääketieteellistä asiantuntemusta vaativana asiana, johon äidin pitäisi kiinnittää erityistä huomiota.

Terveysdiskurssin varaan rakentuviissa teksteissä pitkäkestoinen imetys liittyy laajalti kansanterveydellisiin kysymyksiin. Esimerkiksi Ylen Kuopion yliopistollisen keskussairaalan imetyspoliklinikkaa käsittelevässä jutussa todetaan, miten ”pitkään jatkuva imetys tuo hyvinvointia niin perheille kuin säästöä yhteiskunnalle sairastapausten, hoitokulujen ja sairauspoissaolojen vähentymisenä” (YLE 1.3.2016). Lainaus on toimittajan oma muotoilu, haastateltavana jutussa on ollut kättilö ja imetyskouluttaja, eikä tekstissä määritellä, minkä pituinen imetys on pitkäkestoista, mutta kirjoitetaan kuitenkin vauvoista ja vastasyntyneistä, ei vanhemmista lapsista. Jutussa esitellyltä poliklinikalta saa tukea, sillä haastateltavan mukaan ”äidit voivat tulkita vauvan viestejä usein väärin”, minkä seurauksena kiinteät ruuat aloitetaan liian

aikaisin ja myös imetys loppuu liian aikaisin. Toisaalta samainen asiantuntija arvelee, että osittain on kyse myös tietämättömyydestä:

Vanhemmat eivät tiedä, mitä liian varhainen kiinteiden aloitus vauvalle aiheuttaa. Imetyksen eduista ei tiedetä kovin hyvin. Imetys esimerkiksi edistää lapsen puolustusjärjestelmän ja suotuisan suolistomikrobiston kehittymistä ja suoliston kypsymistä. (Yle 26.10.2016.)

Hän perustelee näkemystään sillä, että ”olisi hyvä, jos neuvolasta tulisi enemmän imetystietoa ja kannustusta imetyksen pariin jo raskausaikana”. Teksteistä ei yleisesti voi lukea kritiikkiä neuvolajärjestelmää kohtaan, joten tämä on sinänsä mielenkiintoista. Poikkeuksen tekee tämän tekstin lisäksi isän haastattelu, jossa tämä epäilee, että ”neuvolassa ei aina nojata faktoihin”, minkä vuoksi imetystavoitteet eivät aina toteudu ja äidit ovat siksi ”lähteneet neuvolasta itkien” (Yle 26.10.2016). Nostamme nämä esimerkit esille, koska niissä imetyksen onnistuminen ei ole pelkästään äidin vastuulla.

Pitkäkestoisen imetyksen vaikutus lapsen älykkyyteen on esillä kahdessa tekstissä. Yle.fi otsikoi 7.1.2014, miten kreikkalaistutkimuksen mukaan ”pitkään imetetetyt etevämpiä jo alle kaksivuotiaina”. Tekstissä kerrotaan, miten ”jokainen lisäkuukausi rintaruokinnalla liittyy parempaan kognitiiviseen, motoriseen ja kielelliseen testi-menestykseen 18 kuukauden iässä”. Hs.fi taas uutisoi 18.3.2015 Brasiliassa tehdystä tutkimuksesta otsikolla ”Tutkimus: Rintaruokitut vauvat ovat aikuisina muita älykkäämpiä ja hyvätuloisempia”. Tekstissä todetaan, että ”vauvana rintaruokitut ovat 30-vuotiaina rinnasta varhain vieroitettuja älykkäämpiä”. Tutkimuksessa pitkään imetetyiksi laskettiin 12 kuukautta rintamaitoa saaneet. Lapsen maidosta saamat hyödyt ovat siis keskiössä lähes kaikissa terveysdiskurssin varaan rakentuvissa teksteissä. Äidin saavuttama terveyshyö-

ty on epävarmempaa, vaikkakin Yle.fi kirjoittaa 20.1.2014, miten imettäminen voi kiinalaistutkimuksen mukaan suojata äitejä nivelreumalta ja miten ”yhteys on vahvin naisilla, jotka imettivät pitkään”. Tekstissä kuitenkin todetaan, että asia vaatii vielä lisätutkimuksia, jotta imetyksen luoma suojavaikutus voidaan varmistaa.

Julki-imetyksen oikeutusta ei yleensä perustella imetyksen terveyshyödyillä. Siihen vedotaan vain yhdessä tekstissä, jossa käsitellään ruotsalaisten koventuneita asenteita julki-imetystä kohtaan (Hs 15.3.2016). Tekstissä todetaan, miten ruotsalaisäidit eivät enää imetä julkisesti, ”vaikka sekä Maailman terveysjärjestö WHO että Ruotsin viranomaiset kannustavat imetykseen sen terveysvaikutusten vuoksi”. Ote on osa vetoamista, jolla pyritään lainmuutokseen julki-imetyksen puolesta.

Terveysdiskurssin vallitsevuudesta suomalaisessa keskustelussa kertoo lastentautiopista väitellyt tutkija Jenni Vaarno:

Suomessa ei juuri suosita näkökulmaa, että imetys olisi normaalia, nisäkkäälle tyypillistä toimintaa. Pikemminkin imetys on lääketieteellinen asia, jolla turvataan lapselle parempi terveys (Hs 17.8.2016).

Kommentissaan Vaarno laajentaa käsitystä, että imetys olisi vain terveydellisillä seikoilla perusteltavaa, mikä on poikkeuksellista. Analyysimme perusteella terveysdiskurssi on hyvin selkeää ja helposti aineistosta havaittavaa. Imetyksen terveellisyys on teksteissä harvoin kenenkään lainattu mielipide, vaan tekstit ovat usein uutismaisia ja lyhyehköjä. Pidemmässä, haastattelua hyödyntävissä teksteissä tutkija Katri Korpela kertoo esimerkiksi imetyksen ja suolistobakteerien yhteydestä (Hs 13.6. ja 16.6.2016) ja haastateltu isä kertoo, miten ”hän haluaa kumota väitteen, että äidinmaito muuttuisi ravintoarvoiltaan hyödyttömäksi lapselle tietyn ajan jälkeen” (Yle 26.10.2016).

Terveysdiskurssissa hyvä äitiys mitataan terveysohjeiden noudattamisella ja imetys määrittäyty erityisesti lapsen terveyttä edistäväksi teoksi. Tekstien perusteella lapsi välttyy infektioitaudeilta ja ylipainolta sekä on terveempi ja aikuisena älykkäämpi ja hyvätuloisempi kuin ei-imetetyt. Tämä kaikki voi toteutua, jos ”vanhempien tietämättömyyteen” voidaan puuttua jo raskausaikana, eli äiti ymmärtää imetyksen terveyshyödyt ja on normaalipainoinen.

Johtopäätökset

Tässä artikkelissa on käsitelty *Yle Uutisten* ja *Helsingin Sanomien* verkkopalveluiden pitkäkestoista imetystä ja julki-imetystä käsitteleviä tekstejä aikavälillä 2014–2017. Aineistosta erottui analyysimme mukaan kolme diskurssia, jotka ovat sopivuus-, oikeus- ja terveysdiskurssi. Analyysissämme olemme etsineet toistuvia ilmaisuja, joita liitetään sekä pitkäkestoiseen imetykseen että julkiseen imetykseen. Pohdimme myös, millaista äitiyttä nämä median käyttämät diskurssit tuottavat. Esitämme artikkelissamme, että vaikka tunnistamamme diskurssit eivät ole yksiäänisiä, niiden kautta teksteistä välittyy vaatimuksia, jotka liittyvät hyvään äitiyteen ja joita äidit joutuvat pohtimaan imettäessään samalla, kun lapsen paras on korostunutta. Kulttuurisia normeja noudattava, äidin ja lapsen oikeuksista kiinni pitävä sekä terveysohjeita noudattava imetys on vähintäänkin haasteellista ja noudattelee intensiivisen äitiyden ideaalia kaikkensa lapsen eteen tekevistä äidistä (Hays 1996).

Sopivuusdiskurssia tuotetaan teksteissä eniten. Tämä liittyy tulkintamme mukaan imetykseen liittyvään vahvaan normittamiseen: äitien pitäisi osata imettää oikein tai heitä ohjeistetaan teksteissä tekemään niin. Suomessa ei ole tyyppillistä, että äidit imettävät yli vauvaiän, ja tämä näkyy aineistossamme siten, että yli 12 kuukauden imetys on aiheena monessa sopivuusdis-

kurssia rakentavassa tekstissä. Myös julkiseen imetykseen voi tekstien mukaan liittyä haasteita. Diskurssin äititoimijat alistetaan usein asiantuntijoiden neuvoille sopivasta imetyksen kestosta tai siitä, miten imettää tarpeeksi huomaamattomasti. Hyvin toimivien äitien oletetaan osaavan kulttuuriset normit, joita seurata ja noudattaa. Lainaukset asiantuntijoiden puheesta muistuttavat julki-imettämisen soveliaisuudesta ja siihen liittyvästä häpeästä. Myös imettävien äitien kommentit kertovat ajattelusta, jossa äidillinen rinta tulee tulkituksi seksuaalisena rintana (vrt. Stearns 1999). Äideille itselleen tilanne on vaativa. Rebecca Lane (2014) on esittänyt, että julki-imetys on kuin monimutkaista koreografiaa, joka tulee hallita. Oikeanlaista koreografiaa on vaikea tavoittaa, ja jokaisen naisen pitää itse tulkita, mikä on sopivaa. Tämä asetelma luo jännitettä sekä pitkäkestoiseen imetykseen että julkiseen imetykseen. Imettävä äiti ei ole riippumaton muiden reaktioista, vaan hänen pitää ottaa muut tilassa olevat ihmiset huomioon (Säilävaara 2016).

Oikeusdiskurssi rakentuu teksteissä äitien oikeudelle imettää niin pitkään kuin he itse valitsevat mutta myös lailliseen oikeuteen imettää julkisissa tiloissa. Näitä oikeuksia perustellaan teksteissä lapsen, joka on useimmiten nimetty vauvaksi, oikeudella rintamaitoon. Tekstien perusteella myös yhteiskunnalla on velvollisuus taata äidin oikeus imettää erityisesti julkisesti, vaikka tätä oikeutta perusteellaankin usein vauvan oikeudella rintamaitoon tilanteessa kuin tilanteessa. Jännitteitä diskurssiin tuo asetelma, jossa äidillä pitäisi olla oikeus imettää, mutta samalla lapsen oikeus korostuu, eli imetyksestä tulee osin myös äidin velvollisuus, jota yhteiskunnan pitäisi lakien avulla tukea. Hyvä äitiys määrittäyty tulkintamme mukaan erityisesti lapsen oikeuksien puolustamisen kautta samalla, kun äiti joutuu pohtimaan, miten tuoda seksuaalisoidut rinnat julkiseen tilaan (Acker 2009).

Terveysdiskurssia rakentavissa teksteissä imetys on terveellistä etenkin lapselle ja tietyn varauksin myös äidille. Lisäksi imetys esitetään kansanterveyteen liittyvänä tekijänä. Hyvä äitiys määrittyy terveystieteellistä käyttävissä teksteissä selkeimmin intensiivisen äitiyden ideaaleja tavoittelevaksi, sillä äiti ohjeistetaan usein imettämään, koska se on parasta lapselle (Homanen 2013). Lapsen parhaan korostaminen ja asiantuntijoiden ohjeiden noudattaminen määrittävät äidin intensiivisen äitiyden mallien mukaiseksi (Hays 1996). Asiantuntijat puhuvat pääsääntöisesti alle vuoden ikäisen lapsen imettämistä, mutta teksteissä haastatellut vanhemmat kertovat myös yli vuoden vanhan lapsen imettämistä. Diskurssin teksteille on tyypillistä, että erilaisia lääketieteellisiä tutkimuksia raportoidaan melko suoraviivaisesti ja avaamatta tutkimusten kysymyksenasetteluja.

Olemme käsitelleet asiantuntijoina lääkärin ja tutkijoiden lisäksi imetystukiäitejä ja -koordinaattoreita, koska katsomme heillä olevan mahdollista valtaa suhteessa imettäviin äiteihin. Heidän ammattilaispuheessaan imetystä tarkastellaan usein lapsilähtöisesti, jolloin korostuu äidin velvollisuus vastata lapsen tarpeisiin (vrt. Berg 2008, 151). Tämä puhe saa paljon tilaa analysoimissamme teksteissä, minkä vuoksi äitien omat kokemukset jäävät varjoon. On tietysti mahdollista, että normeja haastavat aiheet, kuten yli vauvaiän jatkuva imetys ja julkinen imetys, eivät houkuttele äitejä kertomaan kokemuksistaan valtamedioissa ja siksi tekstejä hallitsevat asiantuntijoiden lausunnot. Kaiken kaikkiaan pitkäkestoisesta tai julkisesta imetyksestä kirjoitetaan sekä Yle.fi- että Hs.fi -sivustoilla verrattain usein ja monipuolisesti (vrt. Duvall 2015, 337), mutta samalla yli vuoden jatkuva imetys on lopulta vähäisesti esillä, minkä tulkitsemme marginalisoivana hiljaisuutena. Ulkomaita käsittelevissä teksteissä kirjoitustyylillä on osin sensaatiohakuista. Arabiemiraattien tiukasta imetyslaista uutisointi tai brittiäitien kampanjoinniti julki-imetyksen puolesta on kirjoitettu niin, että

niitä ei voi suoraan rinnastaa suomalaisasiantuntijoiden normittavaan puheeseen. Ne kutsuvat lukijaa ennemmin toteamaan, miten hyvin asiat ”meillä” ovat.

Tuomalla tutkimamme stigmatisoidut imetyksen muodot keskiöön olemme pystyneet lisäämään ymmärrystä äitiyteen yhä kohdistuvista normitetuista odotuksista, mutta myös siitä, mitä media esittää ”normaalina” (Foss 2017). Tiivistetysti toteamme, että mediassa tuotettavien imetyksdiskurssien heijastelema äitiys määrittyy kulttuurisia normeja noudattavana (sopivuusdiskurssi), lapsen oikeuksien puolesta taistelevana (oikeusdiskurssi) sekä lapsen parhaan huomioivana (terveysdiskurssi) äitiytenä. Tällaiset vaatimukset voi sitoa myös intensiivisen äitiyden ihanteisiin, joissa Haysia (1996) mukailen lapsen paras ja asiantuntijoiden neuvot korostuvat. Berg on kirjoittanut, miten äitien pitää jatkuvasti tasapainoilla ”liian vähän – liikaa -ulottuvuuksien välillä” (Berg 2008, 149). Tämä näkyy selvästi jännitteinä sekä pitkäkestoista imetystä että julkista imetystä käsittelevissä teksteissä. Eeva Jokisen (1996) ajatusta hetkiin sidotusta kyllin hyvästä äitiydestä voisi mielestämme soveltaa myös imetykseen. Pitkäkestoisesti imettävät tai julkisesti imettävät äidit toimivat kulttuuristen odotusten ehdoilla, joten heidän hyvä äitiytensä voi tulla haastetuksi myös ”vääränlaisen” imetyksen vuoksi.

Kirjallisuus

- AALTO-HEINILÄ, MAIJA. 2019. ”Oikeuksien tahtoteorian puolustus.” Teoksessa *Mitä oikeudet ovat? Filosofian ja oikeustieteen näkökulmia*, toim. Maija Aalto-Heinilä & Visa Kurki. Helsinki: Gaudeamus, 81–95.
- ACKER, MICHELE. 2009. ”Breast is Best...But Not Everywhere: Ambivalent Sexism and Attitudes Toward Private and Public Breastfeeding.” *Sex Roles* 61:7, 476–490.
- BARTLETT, ALISON. 2005. ”Maternal Sexuality and Breastfeeding.” *Sex Education* 5:1, 67–77.
- BERG, KRISTIINA. 2008. *Äitiys kulttuurisina odotuksina*. Helsinki: Väestöliitto.

- BLUM, LINDA. 1993. "Mothers, Babies, and Breastfeeding in Late Capitalist America: the Shifting Contexts of Feminist Theory." *Feminist Studies* 19:2, 290–311.
- BOCK, MARY A., PAROMITA PAIN & JHUCIN JHANG. 2017. "Covering Nipples: News Discourse and the Framing of Breastfeeding." *Feminist Media Studies* 19:1, 53–69.
- BOYER, KATE. 2011. "'The Way to Break the Taboo Is to Do the Taboo Thing' Breastfeeding in Public and Citizen-activism in the UK." *Health & Place* 17:2, 430–437.
- DOWLING, SALLY & AMY BROWN. 2013. "An Exploration of the Experiences of Mothers Who Breastfeed Long-Term: What Are the Issues and Why Does It Matter?" *Breastfeeding Medicine* 8:1, 45–52.
- DOWLING, SALLY & DAVID PONTIN. 2017. "Using Liminality to Understand Mothers' Experiences of Long-Term Breastfeeding: 'Betwixt and Between,' and 'Matter Out of Place.'" *Health* 21:1, 57–75.
- DUVALL, SPRING-SERENITY. 2015. "Not 'Simply the Breast' Media discourses of celebrity, breastfeeding, and normalcy." *Feminist Media Studies* 15:2, 324–340.
- FAIRCLOTH, CHARLOTTE R. 2010. "If They Want to Risk the Health and Well-being of Their Child, That's Up to Them': Long-term Breastfeeding, Risk and Maternal Identity." *Health, Risk & Society* 12:4, 357–367.
- FAIRCLOTH, CHARLOTTE R. 2011. "It Feels Right in My Heart': Affective Accountability in Narratives of Attachment." *The Sociological Review* 59:2, 283–302.
- FAIRCLOUGH, NORMAN. 1997. *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- FINNISH INTERNET AUDIENCE MEASUREMENT (FIAM) <http://fiam.fi/tulokset/> (luettu 28.5.2020)
- FOSS KATHERINE A. 2017. *Breastfeeding and Media. Exploring Conflicting Discourses That Threaten Public Health*. Cham: Palgrave Macmillan.
- FRERICHS, LEAH, JULIE L. ANDSAGER, SHELLY CAMPO, MARY AQUILINO & CAROLYN STEWART DYER. 2006. "Framing Breastfeeding and Formula-Feeding Messages in Popular U.S. Magazines." *Women & Health* 44:1, 95–118.
- HAKULINEN, TUOVI. 2017. "Johdanto." Teoksessa *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018–2022*, toim. Tuovi Hakulinen, Kirsi Otronen & Maria Kuronen. Helsinki: THL, 15–17. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135535/Ohjaus%20242017%20netti%2020.3.pdf?sequence=6&isAllowed=y> (luettu 28.5.2020)
- HAKULINEN, TUOVI & KIRSI OTRONEN. 2017. "Toimintaohjelman tarkoitus ja tavoitteet." Teoksessa *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018–2022*, toim. Tuovi Hakulinen, Kirsi Otronen & Maria Kuronen. Helsinki: THL, 17–18. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135535/Ohjaus%20242017.%20netti%2020.3.pdf?sequence=6&isAllowed=y> (luettu 28.5.2020)
- HARJUNEN, HANNELE. 2013. "Sairaat ja päättömät." *Kulttuurintutkimus* 30:2, 41–44.
- HAYS, SHARON. 1996. *The Cultural Contradictions of Motherhood*. New Haven: Yale University Press.
- HENDERSON, ANN M. 1999. "Mixed Messages About the Meanings of Breast-Feeding Representations in the Australian Press and Popular Magazines." *Midwifery* 15:1, 24–31.
- HENDERSON, LESLEY, JENNY KITZINGER & JOSEPHINE GREEN. 2000. "Representing Infant Feeding: Content Analysis of British Media Portrayals of Bottle Feeding and Breast Feeding." *BMJ* 321, 1196–1198.
- HOMANEN, RIIKKA. 2013. *Doing Pregnancy, the Unborn, and the Maternity Healthcare Institution*. Tampere: Tampere University Press.
- JOKINEN, ARJA & KIRSI JUHILA. 2004. "Valtasuhteiden analysoiminen." Teoksessa *Diskurssianalyysin aakkoset*, toim. Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Tampere: Vastapaino, 75–108.
- JOKINEN, ARTO. 2004. "Diskurssianalyysin kourissa." Teoksessa *Feministinen Tietäminen: Keskustelua Metodologiasta*, toim. Marianne Liljeström. Tampere: Vastapaino, 191–208.
- JOKINEN, EEVA. 1996. *Väsynyt äiti: äitiyden omaelämäkerrallisia esityksiä*. Helsinki: Gaudeamus.
- KNAAK, STEPHANIE. 2010. "Contextualising Risk, Constructing Choice: Breastfeeding and Good Mothering in Risk Society." *Health, Risk & Society* 12:4, 345–355.
- LANE, REBECCA. 2014. "Healthy Discretion? Breastfeeding and the Mutual Maintenance of Motherhood and Public Space." *Gender, Place & Culture* 21:2, 195–210.
- LEHTO, MARI. 2019. "Bare Flesh and Sticky Milk: An Affective Conflict Over Public Breastfeeding." *Social Media + Society* 5:4, 1–10.
- MAHER, JANEMAREE & LISE SAUGERES. 2007. "To Be or Not to Be a Mother? Women Negotiating Cultural Representations of Mothering." *Journal of Sociology* 43:1, 5–21.
- MARTISKAINEN, HEINI. 2014. "Kaikkien sidosten äiti? Äitiyden sidoksen tutkimisesta." *Sosiologia* 51:2, 161–168.
- MURPHY, ELIZABETH. 1999. "'Breast is Best': Infant Feeding Decisions and Maternal Deviance." *Sociology of Health & Illness* 21:2, 187–208.
- MUSTOSMÄKI, ARMI & TIINA SIHTO. 2019. "Äitiyden katuminen intensiivisen äitiyden kulttuurissa." *Sosiologia* 56:2, 157–173.
- NORWOOD, KRISTEN & PAAIGE K. TURNER. 2014. "The Breast Is (Always) for Sex: Breastfeeding Discourse in Response to May 21, 2012 TIME Magazine Cover." *Qualitative Research Reports in Communication* 14:1, 79–86.

- SAVIKKO, SARI. 2005. "Imetyks." Teoksessa *Suomen naisen vuosisadat 2, Toivon rakentajat*, toim. Tarja Halonen & Kaari Utrio. Helsinki: Tammi, 215.
- SMYTH, LISA. 2008. "Gendered Spaces and Intimate Citizenship: The Case of Breastfeeding." *European Journal of Women's Studies* 15:2, 83–99.
- SMYTH, LISA. 2012. "The Social Politics of Breastfeeding: Norms, Situations and Policy Implications." *Ethics and Social Welfare* 6:2, 182–194.
- STEARNS, CINDY A. 1999. "Breastfeeding and the Good Maternal Body." *Gender & Society* 13:3, 308–325.
- SÄILÄVAARA, JENNY. 2016. "Imettämässä kaapissa? Pitkään imettäneet äidit ja normatiiviset tilat." *Sukupuolentutkimus* 29:2, 7–20.
- TAYLOR, ERIN. N. & LORA EBERT WALLACE. 2012. "For Shame: Feminism, Breastfeeding Advocacy, and Maternal Guilt." *Hypatia* 27:1, 76–98.
- TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS. 2017. *Kansallinen imetyksen edistämisen toimintaohjelma vuosille 2018–2022*. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135535/Ohjaus%20242017%20netti%2020.3.pdf?sequence=6&isAllowed=y> (luettu 28.5.2020)
- TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS. 2016. *Syödään yhdessä - ruokasuositukset lapsiperheille*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129744/KIDE26_FINAL_WEB.pdf?sequence=1 (luettu 28.5.2020)
- UOTINEN, JOHANNA. 2005. "Tietotekniikka ja Kantti-naiset." *Kulttuurintutkimus* 22:1, 5–20.
- VUORI, JAANA. 2002. "Sukupuolen kirjoittaminen." Teoksessa *Tieteellinen kirjoittaminen*, toim. Merja Kinnunen & Olli Löytty. Tampere: Vastapaino, 95–108.
- VUORI, JAANA. 2001. *Äidit, isät ja ammattilaiset: Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. Tampere: Tampere University Press.
- WALL, GLENDA. 2001. "Moral Constructions of Motherhood in Breastfeeding Discourse." *Gender & Society* 15:4, 592–610.
- WALL, GLENDA. 2010. "Mother's Experiences with Intensive Parenting and Brain Development Discourse." *Women's Studies International Forum* 33:3, 253–263.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION (WHO). 2018. "Infant and Young Child Feeding." <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding> (luettu 28.5.2020)
- YOUNG, IRIS MARION. 1990. *Throwing Like a Girl and Other Essays in Feminist Philosophy and Social Theory*. Bloomington: Indiana University Press.

Artikkelissa viitatu aineistolähteet

Yle.fi:

7.1.2014

Pitkään imetetyt etevämpiä jo alle kaksivuotiaina
http://yle.fi/uutiset/pitkaan_imetetyt_etevampia_jo_alle_kaksivuotiaina/7014118

20.1.2014

Imettäminen saattaa suojata äitiä nivelreumalta
http://yle.fi/uutiset/imettaminen_saattaa_suojata_aitia_nivelreumalta/7040495

23.1.2014

Ruotsissa nousi kohu Facebookiin ladatusta imetyks kuvasta
http://yle.fi/uutiset/ruotsissa_nousi_kohu_facebookiin_ladatusta_imetyks_kuvasta/7043674

19.10.2014

"Harva äiti kaivaa tissin suurieleisesti esille"
http://yle.fi/uutiset/harva_aiti_kaivaa_tissin_suurieleisesti_esille/7531971

15.7.2015

Pori Jazzeilla imetetään julkisesti: "Haluumme osoittaa, että siinä ei ole mitään outoa"
http://yle.fi/uutiset/pori_jazzeilla_imetetaan_julkisesti_haluumme_osoittaa_etta_siina_ei_ole_mitaan_outoa/8155380

28.7.2015

Julkinen imetys kuumentaa tunteita Britanniassa
http://yle.fi/uutiset/julkinen_imetys_kuumentaa_tunteita_britanniassa/8184505

16.9.2015

Väitös: Pitkä imetys voi suojata lasta ylipainoisuudelta
http://yle.fi/uutiset/vaitos_pitka_imetys_voi_suojata_lasta_ylipainoisuudelta/8309088

18.11.2015

Vauva määrää imetystahdin - pienokainen voi viihtyä rinnalla vielä taaperonakin
http://yle.fi/uutiset/vauva_maaraa_imetystahdin_pienokainen_voi_viihtya_rinnalla_viela_taaperonakin/8461712

5.1.2016

Kättilö: "Imettämistä ei tarvitse peitellä, se on äidin ja vauvan välinen asia"
http://yle.fi/uutiset/katilo_imettamista_ei_tarvitse_peatella_se_on_aidin_ja_vauvan_valinen_asia/8570597

1.3.2016

Tuen merkitys korostuu imetyspoliklinikalla - ”Äidit voivat tulkita vauvan viestejä usein väärin”
http://yle.fi/uutiset/tuen_merkitys_korostuu_imetyspoliklinikalla__aidit_voivat_tulkita_vauvan_viesteja_usein_vaarin/8669112

11.8.2016

Antibiootit vievät imettämisen terveyshyötyjä
<http://yle.fi/uutiset/3-9086908>

26.10.2016

Monilla äideillä imetysongelmia - isä nousi barrikadeille imetyksen puolesta
<http://yle.fi/uutiset/3-9248555>

23.2.2017

Suomeen tuli uusi lastenkasvatusmalli: Imetys voi jatkua 7-vuotiaaksi - Petra neuvottelee lopettamisesta yhdessä lapsen kanssa
<https://yle.fi/uutiset/3-9473558>

10.5.2017

Tätä ei Suomessa saisi tehdä - Australian parlamentin istunnossa imetettiin ensi kertaa
<https://yle.fi/uutiset/3-9604356>

15.10.2017

Valokuvaaja kyllästyi imettävien äitien kohtaamaan vieroksuntaan - tempaisee kuvilla julki-imettämisen puolesta
<https://yle.fi/uutiset/3-9856674>

Hs.fi:

18.2.2014

Naiset, lakatkaa vahtaamasta toistenne tissejä.
<http://nyt.fi/a1305788750318>

23.4.2014

Arabiemiraatit saattaa tehdä imettämisestä pakollista kaksivuotiaaksi asti
<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1398220135451>

24.4.2014

Arabiemiraatit saattaa tehdä imetyksestä pakollista.
<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1398275690117>

24.10.2014

Vaimosi sai imettää rauhassa, Iiro Viinanen
<https://www.hs.fi/nyt/art-200002771805.html>

18.3.2015

Tutkimus: Rintaruokitut vauvat ovat aikuisina muita älykkäämpiä ja hyvätuloisempia
<http://www.hs.fi/ulkomaat/a1426572170098>

19.3.2015

Imetystutkimusten anti ihmetyttää
<http://www.hs.fi/kotimaa/art-200002809779.html>

28.9.2015

Tutkimus: Pitkään jatkuva imetys vähentää lapsen ylipainoriskiä
<http://www.hs.fi/hyvinvointi/a1305988838923>

3.1.2016

Stylisti suututti monet puheillaan imetyksestä.
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1451708999834>

15.3.2016

Julkinen imetys halutaan Ruotsissa suojata lailla - ”Nykyään imettäjät joutuvat sietämään mulkoilua ja tuhahtelua”.
<http://www.hs.fi/hyvinvointi/a1458017412972>

13.6.2016

Väitöstutkimus: Pitkä imetys ehkäisee lapsen lihomista
<http://www.hs.fi/hyvinvointi/art-200002906084.html>

16.6.2016

Imetys ehkäisee lapsen lihomista
<http://www.hs.fi/hyvinvointi/art-200002906371.html>

17.8.2016

Imetyksestä väitellyt Jenni Vaarno: Suomessa imettäjät piilotetaan pois näkyvistä - eikä se ole hyvä asia
<http://www.hs.fi/hyvinvointi/art-200002916412.html>

8.8.2017

On turhaa stressata siitä, kasvattaako lapsensa oikein, sanoo lapsiaan vuosia imettänyt tutkija - ”Vauvaa ei voi pilata”
<https://www.hs.fi/elama/art-200005317537.html>